ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 59/18/2016

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ

2016 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 14 ވަނަ ޖަލްސާ

٢٣ صَفر ١٤٣٨

23 ނޮވެންބަރު 2016

(ބުދަ ދުވަސް)

ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:02

ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 17:09

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުﷲ މަސީޙް މުޙައްމަދު)

2016 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ ސާދަވަނަ ޖަލްސާ
23 ނޮވެންބަރު 2016 (ބުދަ ދުވަސް)

---

1. ދުޢާ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم، الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه. މަޖިލިސް ފެށީ.

2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއްވުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 23 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.

3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 3، ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިއުލާންކުރުން.

3.1- އެޖެންޑާ ނަންބަރު އޭޖ/14/3/2016.

4. ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 4، ރިޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން.

4.1- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5.1 ގައިވާ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ސުޖާއު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލާއި، އެޖެންޑާ އައިޓަމް

5.2 ގައިވާ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ސުޢާދު ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ކުރުމަށްޓަކައި، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ވޯޓަކަށް ދަންނަވައިލާނަން.

{4.2}- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4.2، އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.1 ގައިވާ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް، ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިޔުމަށް ބަލައި ހުސްވަގުތުތަކަށް ފަސް ތަންދުރުމުން މި ޖަލްސާގެ ވަގުތު އިތުރުކޮށް 7:00 އާ ހަމައަށް ކުރިއަށްގެންދިޔުމާ ގުޅޭ ފަސް ވޯޓަކަށް ދަންނަވައިލާނަން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 4، މިއަދު ކޮމިޓީތަކުގެ ބައްދަލުވުންތައް ބާއްވަން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތް. 10:00 ގައި އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 3. 11:00 ގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 2. 11:15 ގައި ގަވާއިދު ކޮމިޓީ، ކޮމިޓީ ކޮޓަރި 3. ވޯޓު ރަނގަބީލު ޖައްސަވައިދެއްވުމަން އިދާރީ މޭޒުގައި ދަންނަވަން. މި ފުރުޞަތުގައި ކޮމިޓީތަކަށް އައި ބަދަލުތައް ދަންނަވައިލާނަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުން) ސުލޫކު ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ފޮނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ހިމެނުމަށް ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕްތަކުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވަކި އެސް.އެމް.އެސްއަކުން 22 ނޮވެމްބަރު 2016 ގައި އަންގާފައި. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. އިޖުތިމާޢީ ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޟުގެ ބަދަލުގައި އެ ކޮމިޓީއަށް ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ޙުސައިން މަނިކު ހިމެނުމަށް ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕުން ސިޓީ ފޮނުއްވާފައިވޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕާލަމެންޓަރީ ގްރޫޕްތަކުގެ ލީޑަރުންނަށް އެކަން ވަކި އެސް.އެމް.އެސްއަކުން 22 ނޮވެމްބަރު 2016 ގައި އަންގާފައި. އެހެންކަމުން، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 107 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެކަން އެގޮތަށް އިޢުލާންކުރަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުން) ވޯޓަށް ދަންނަވާލަން ކަމަށް. މިއަދު މި ގަޑީގައި ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނީ ދެ ވޯޓު. ފުރަތަމަ ބިލުގެ ވޯޓު. އަދި އެ ވޯޓު ނިމުމުން ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު އިތުރުކުރުމުގެ ވޯޓު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކާޑު ރީޑަރުގައި ޖައްސަވައިދެއްވުމަށް އެދެން. ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5.1 ގައިވާ ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލާއި، އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5.2 ގައިވާ ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ފުރުޞަތުތަކައި މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ބަލައި މި ދެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް މިއަދު ފުރުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	85
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	31
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	21
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	04
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	01
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	25
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	13
ޖުމްލަ:	25
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދަންނަވާލަނީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 31. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 21. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 4. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 1. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި

މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 25. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 13. ޖުމްލަ؛ 25. އެހެންކަމުން، މި ހުށަހެޅުން ފާސްވެއްޖެ. ދެން މި ގަޑީގެ ދެވަނަ ވޯޓަށް މި ދަންނަވާލަނީ.

2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ޓަކައި ހުސްވަގުތަށް ވެސް ތަންދެވުމުން މި ޖަލްސާގެ ވަގުތު އިތުރުކޮށް 7:00 އާ ހަމައަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	85
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	31
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	28
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދޭން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	28
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	15
ޖުމްލަ:	28
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދަންނަވާލަނީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 31. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 28. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދޭން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 28. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 15. ޖުމްލަ؛ 28. އެހެންކަމުން، މިއަދުގެ ޖަލްސާ އިތުރުކޮށް 7:00އާ ހަމައަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ފާސްވެއްޖެ.

5. މަޖިލީހަށް ތަޢާރަފްކުރަންޖެހޭ ބިލު

ރިޔާސަތުން ފާހަކަދެއްކުން:

{5.1}- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5.1، ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނުނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު.

{5.2}- އެޖެންޑާ އައިޓަމް 5.2، ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު.

6. އިބްތިދާއީ ބަހުސް

ރިޔާސަތުން ފާހަކަދެއްކުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6، އިބްތިދާއީ ބަހުސް.

6.1- ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނުނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ފެށުން. މި ބިލު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ބާރަށް ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ފާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16ވަނަ މާއްދާގައި ޤާނޫނުއަސާސީން ދީފައިވާ ހައްޤެއް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނަކުން ހަނިކުރެވިދާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ހިނދު، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަށް ވޯޓް އުމުރުން 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނަށް ކުރިމަތިލުމުގެ އުމުރެއް ކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ހިނދު، އެ އުމުރަކީ އެ

އުމުރު ފުރުމުން ސަރުކާރުން އެ މީހަކަށް ދެއްވާ ހާއްސަ އިނާޔަތްތަކެއް ވެސް ލިބޭ އުމުރަކަށް ވާތީއާއި، އެ އުމުރުގައި ރައްޔިތުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިމެނޭ މިވަރުގެ ބޮޑު ޒިންމާއެއް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ވަރަށް ނުއުފުއްލޭނޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާތީއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކައުންސިލު އިންތިޚާބުތަކުގައި ކުރިމަތިލުމުގެ ފުރުޞަތު ވީހާވެސް ބޮޑަކަށް ޒުވާނުންނަށް ފަހިކޮށްދިނުމަށްޓަކައި މި ގާނޫނަށް އިޞްލާޙު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަމެވެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖުމުލަ މިން ގަޑިއިރުގެ ބަހުސްގެ ވަގުތު. އެއީ، ޕީ.ޕީ.އެމަށް 1 ގަޑި 40 މިނެޓު 38 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 44 މިނެޓު 1 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 14 މިނެޓު 40 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 12 މިނެޓު 35 ސިކުންތު. އަދާލަތު ޕާޓީއަށް 3 މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް 3 މިނެޓު. ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިނަށް.

ކަނޑިތީމު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި މަޖިލީހުގައި ކުރިންވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކަންޖެހުނު މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން އެއް ނުކުތާއަކީ، އިންތިޚާބުތަކަށް ކުރިމަތިލުމުގެ ޙައްޤު ހަނިކުރުމަޔާ ހަމައެކަނި އެ ކުރިމަތިލާ މީހާ ގުޅޭ ކަމެއް ނޫން. ތިމާގެން ބޭނުން މީހަކު ތިމާގެ ކަންތައްތައް ހިންގައި ބެލެހެއްޓުމަށް އިންތިޚާބުކުރުމުގެ ޙައްޤާއި ވޯޓުދޭ މީހުންގެ ވެސް ޙައްޤެއް. އެހެންވީމާ، އިންތިޚާބަށް ކުރިމަތިލާ މީހުންގެ ޙައްޤު އެކި ގޮތްގޮތުން ހަނިކުރުމަކީ އިންތިޚާބަށް ކުރިމަތިލާ މީހުންނާއި، އަދި ވޯޓުދޭން މިބޭ ރައްޔިތުންނާ، ދެބައި މީހުންގެ ވެސް ޙައްޤު ގެއްލިދާ ކަމަކަށް ނުވާނެ. ޙަޤީޤަތުގައި މިއީ އެއް ފައިސާފޮތީގެ ދެ ފުށް. ދެން ވިސްނާލަމާ ހިނގަވާ! އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހުންނަށް އެކިއެކި ކޮލިފިކޭޝަނެއް ގެދުވިރަކަން ކުރިމަތިލުމުގެ ދާއިރާ ހަނިކުރުމަކީ މިނިވަން އަދި ދިމިދޭ އުސޫލުން ކުރިއަށް ހިނގާ އެހެން ބަޔަކު ގަދަދިމިކަމުގައި ވެސް އެކަން ކޮށްއެޅޭ ގޮތް. އެހެންކަމަކު، އެކަން އެހެން ކަންކަމަށް ބެލެވޭ ސަގާފަތުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް. އާދެ، ރިޕަބްލިކު ސަގާފަތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް. އަދި ވަކި އަހަރެއް ވީމާ ވަކި ކަރަފާ މަޤުބޫލުކަމަކަށް، މިސާލަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ކުރިމަތިލުމަށް ނުވަތަ ރާއްޖޭގެ އެންމެ މަތީ މަޤާމް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަށް ކުރިމަތިލުމަށް ނުވަތަ އެންމެ ފަހުގެ އިނގިރޭސީ މަޤާމަކަށް ކުރިމަތިލުމަށް 18 އަހަރަށް ވުރެ މަތީ އުމުރު ހަމަޖެއްސުމުގައި މިކަމާ ބާރު ގާނޫނު ދައުލަތުގައި ހުރިއިރު ބަޔަކަށް ބާޒާރުގައި ޤަރާރުކުރަނީ ގަނޑެއް. އެހެން ސަބަބަކީ، މިއުމުރުގެ ކޮޅުތަކެއް ހުރިހާ ގެ ގޮތް ދޮވެ، މިހާގެ ބޮޑެތިކަން ފުރިހަމަކަމާ އަހުން. އެއީ 18 އަހަރަށް ވުރެ ވެސް މަތީ އުމުރު ބަލާއިރު ތަރުތީބު

ހަމަޖެއްސާފައި ހުންނަނީ އެ ސަބަބު މެދުވެރިކޮށް. އަދިއެ ސަބަބަކީ، ތަޖުރިބާ. އަދިއެ ސަބަބަކީ ކޮލެޖްތަކުން ނުވަތަ ބައްޔިތުންގެ ފާރުމުން އެ އަދާކުރަންޖެހޭ ޒިންމާއެއް އަދާކުރުމުގެ ކުރިއަށްދާނެ ބުއްދި ގޮތުންނާއި، ވިސްނުމުގެ ގޮތުންނާއި، ޖިސްމާނީ ގޮތުންނާއި، މި ހުރިހާ ގޮތްގޮތުން މީހާގެ ކުރިއެރުން. އެހެންވީމާ، އުމުރުވެރިންގެ 18 އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހަކަށް ވޯޓު ދެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، 18 އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހަކު ބައެއް މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ކުރިމަތިލުމަށް ގޮސް މި ހަމަނީ މިފަދަ ކަހަލަ މައްސަލަތަކުގެ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް. އާދި، އުމުރުވެރިން ދެނެގަތުމަށް ބޭނުންވާނީ، މި ބާވަތުގެ ކަންތައްތަކާ އުމުރުވެރިން ވެރިން ސިޔާސީ ކަންކަމުގައި ބައިވެރިވެ ތަފާތު ކަމުގައި. އުމުރުވެރިން މިގޮތަށް ވޯޓުދޫން މީހުންގެ ބައްޔާއި، ވޯޓުދޫން ކުރިމަތިލާ މީހުންގެ ބައްޔާ ހުރިހާކަމެއް ހުރިހާގޮތަކަށް އުމުރުން މައްޗަށް ދިރިއުޅޭ، 60 އަހަރަށް ވުރެ މައްޗަށް ދިރިއުޅޭ ވެސް އެކަން އޮންނަނީ ހަމަ އެކަނި. އުމުރުވެރިން ބަލަހައްޓާ ހިންގާ، މިހާރު އުމުރުވެރިން ނުވަތަ ވަރަށް މި ނަގާ އަހަރެކޭ. އަހަރެކޭގެ ބައިސްކަލަކަށް ވަރަށް ދުވަސްވީ؛ އެނގޭތޯ އުމުރުން 70 އަހަރުގެ ބޭފުޅެއް. ހިތަށް ކިޔުންބަހަކީ 69 އަހަރުގެ ބޭފުޅެއް. އެ ބޭފުޅުން އޮތީ ކޮންކަހަލަ ބަހަކީ ސަރުކާރެއްގެ 74 އަހަރުގެ ބޭފުޅެއް. އުމުރުވެރިން މި ބުނާ ވަރަކަށް؛ އެ މީހުން އެ ބުނާ ވަރަކަށް ކޮބައިތޯ؟ މުޅި ދުނިޔެ އެއިން ހަގީގަތެއް؛ އުމުރުވެރި ދެމެހެއްޓޭ، އިޖްތިމާޢީ ރައްކާ ބައެއް ފަހަރު ބައެއް ތަނެއްގައި ވާހަކަދެއްކެވުން ފުޅުބޮޑުގެ މިސާލު، އެއާއިއެ ބޮޑެތި ކަންކަމާވެސް އެ މިސާލުން އުމުރުވެރި ދެމެހެއްޓުން. ނިއުކްލިއަރ ފެމިލީ؛ ބޮޑުންނާއި، ފަހުންނާއި، ކުރެންނާއި، މައިންނާއި، ބަރަކާތްކުރާ ކުދިންތަކާއެކު ކުދިންގެ ދަރިފުޅު ކުދިކުދި ގޮތްތަކާއި ގޮތްތަކުން އުފެދިގެން 70 އަހަރާއި ގުޅޭގޮތުން ބޭނުންކުރާ އެބަހީ. އެހެންނަމަވެސް، އުމުރުވެރިން މި ވާހަކަދެއްކެވުމަށް، އުމުރުވެރިންގެ ތަޖުރިބާ ކުދިންނަށް ކިޔައިދީގެން ވެސް އަދި ގޭގައި ހުންނަ ޗެކުގެ ރިޓަޔަރމަންޓު ވެސް 65 އަހަރުވީ މީހަކަށް ދައްކަންވާނެ. ސޯޝަލް އިންޝުއަރެންސް ހައްދުކަނޑައެޅުން.

ރިޓަޔަރމަންޓް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސޯޝަލް އިންޝުއަރެންސް ގޮތުން. އުމުރުވެރި މީހުން ފުރިހަމަ މި އަދިވެސް ރިޓަޔަރ ކުރުން ބޭނުންގެ އިންޝުއަރ ގޮތުން އެތި ނިޒާމެއް.

ރިޓަޔަރ ކުރުން ބޭނުންގެ ގޮތުން އެތި ނިޒާމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސޯޝަލް އިންޝުއަރެންސް ހިމެނޭ. މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމުން، މި އިސްލާމް ދީނާއި ހަމައެކަނި ކަނޑައަޅާ ބޭނުންގެ އިންޝުއަރ ގޮތުން އިސްކަންދީ ސަރުކާރު ވިދާޅުވި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ ތަފްސީލު އެ ވިދާޅުވި. އެގޭ ފަހަތަށް ވެސް އެބަހީ އެކަށީގެންވާ. ފަރާތްތަކަށް ކޮންމެހެން، ބައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރި ޤާނޫނުތައް ވެސް އެއިން ބައްޓަން ކުރަނީ މިނިވަންކަމާ އެކުވެސް މަސްވަރާކުރަން ހިފެހެއްޓި މިނިވަން، ދީނީ ގޮތުން މުޖުތަމަޢުގެ މިފަދަ ބައްޓަން ކުރަނީ

މިނިވަންކަމެއް ހިފެހެއްޓުމަށް ކަމަށް ގަބޫލުކުރާ މިންވަރަށް. ދުނިޔޭގެ ޑިމޮކްރެޓިކް ކޮން ޤައުމެއްގައިތޯ މިގޮތަށް ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބިދޭ، ނުވަތަ އެ ބައެއްގެ ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ބާރުތަކާ އަރައިގަންނަން އޮތީ؟ ކޮން [illegible] މުޖުތަމަޢެއްގައިތޯ؟ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި އެކަން އޮތީ އޭގެ ނަގާއިރު ބޭނުންކުރެވޭގޮތަށް ކޮންމެ ޤާނޫނަކަށް، އަސާސީ ބާރުތަކަށް ވެސް، ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބިދޭ ބާރުތަކާ އަރައިގަންނަން މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން މަސައްކަތްކުރަމުންދަނީ އަނިޔާވެރި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން، އަންނަ ސިޔާސަތުތަކާއި ދެކޮޅުހެދުމަށް ބަލައި. މި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ނިސްބަތްވާ މެންބަރުން ބޭނުންކޮށްގެން އެކަން ކުރަމުންދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެހެން އޮތީ އޭގެ ތަންފީޒީ ބާރުތަކުގެން. ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ޑިމޮކްރެޓިކް ޤައުމެއްގައި، ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ޤައުމެއްގައި މިދަންނަވާ ބާރުތަކާއި އަރައިގަންނަން ޤާނޫނުތަކަށް ބަދަލުގެނައުމެއް ނޫނެ. އަދި މިދަންނަވާ އާޒާދީ ތަސްދީޤުކުރުން، އުދުހު ކަނޑައަޅައިގެން އިންތިޚާބީ ނިޒާމުތަކުގެ ކުރިމަތިލައިފައިވާ އެއްވެސް ގޮތެއް ދުނިޔޭގެ އެއްވެސް ޑިމޮކްރަސީއެއްގައި ނުދާނެ ނޫނެ. އެހެންވީމާ، އަދުލުއިންސާފު ދަންނަވާނީ މިއީ ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުވާލައިފި.

ރައްޔިތުންނަށް އެކުވެރިވާ މި ބޭނުން ބާރުތަކާ ގުޅޭ ދިމާލަށް ތަނަވަސްކޮށް ދާން ކުރެން. ބަޔަކު ހެޔޮބުއްދީގައި ހިއްވަރު ބަސްވިދާޅުވެ ބާރުތަކުން، މި އިންތިޚާބު މި ތަނަން ދެން ހުރިހާ ބާރު ހިފަހައްޓަން މިކަމަށް ހިނގާފައިވާގޮތުން ނުން އެކަން އެ ތަނަވަސްކަމުގެ ގޮތުން ދެކެވަމުންދާ ބަޔަކު ދެކޮޅަށް. ބާރުތަކަކާ، މި ހިޔާލު، ބާރުތައް، ގިނަކަމުގެ ބާރުތައް، ބާރު ބެހުމުގެ އެ ބާރު. ސަރުކާރުން ވިދާޅުވި އެ ބާރު. އަނދުރުކޮށް ގެނައި އެ ބާރު. އެއްބަސްވުމާ، ނުހަމަ އެއްބަސް ބާރުގެ. ހައިސް ހާމަކުރާ އަނިޔާވެރި ސިޔާސަތު، އެ ބާރުތަކާ ވަކިކުރުމުގެ ސިޔާސަތު ތަންފީޒުކުރުމުގެ އެހެން ފަހަރު ލިބިގަންނަންވީމުގެ. ރައްޔިތުންގެ މަސްދަރުގެ ގޮތުގައި މި ބާރުތަކުން ވަކިވާއިގެން ލިބިގެންވާ ރައްޔިތުންގެ ބައްޓަން އަރައިގަންނަން. މިގައި ވިސްނާވަނުގެ، ކޮށް އަދުލުގެ ބާރުތައް އަމިއްލަ ބާރުގެ ހުރީތޯ އަމިއްލަ ބާރުއަޅައި؟ އަމިއްލަ އަނގަބަހުގެ މި ކަމެއް؟ ކޮށް އަދުލުގެ ބާރުތަކާ އަމިއްލަބާރުގެ ހުރީތޯ އަމިއްލަ ބާރުވެރިޔާ ގޮތެއް އަމިއްލަބާރުން ވަސީލަތްތަކުން ފުރިހަމަ މި؟ ފަރާތުގެ ފަރާތުގެ. މި ރައްޔިތުންގެ ދަރަޖާގެ ހަމަހަމަކަމުން އަދުލުވި؛ 65 ގެ އުމުރުން މަތީ ބާރުތަކުން ނަގާފާ ގޮތުގެ މި ބާރުތަކުގެ ފަސޭހަކޮށް. މިއަދު މި އޮތީ ފިކުރު ކުޑަކޮށް އިންތިޒާމުކޮށް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ފުރުޞަތު އަންނައިރުވެސް ހުރިހާ ބާރުތަކާ. ދެން އަންނާނީ ރައްޔިތުންގެ މަސްދަރުން ހުރިހާ ކަމެއްގައި؛ މި ބާރުތައް ހިފަހައްޓައިގަނެ ކަނޑައަޅަންވާ ބާރުތަކުގެ ހުރިހާ ކަމެއްގައި ހިސާބަށް ދިރާއިރާ އެހެން ހިސާބުން ބާރުތަކުގެ ފަރާތުން ލިބިގަނެވޭނެ އެހެން ހުރީ މިއަދު ވިސްނަވާނީ. އަމިއްލަ މިދަންނަވާ ރައްޔިތުންގެ މަސްދަރުގެ މުޅި ބަޔަކު އަމިއްލަ ބާރުތަކެއް ބާރުތަކުގެ ފަސާދައިގެ ވާހަކައިން އޮތީ އެހެން ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާވެރިކަމުގެ އެއް ޖަމާއަތުން ގޮތުގައި ނޫން އިސްތިޢުފާ ދެއްވާނެ. އަމިއްލަ މަސައްކަތް ނުކުރެވޭ އެއްވެސް ދިވެހިން ސިޔާސަތަށް ބާކީ، އެންމެ މިއަދު ބާރުތަކުގެ ބަދަލުގައި ބާކީ އަމިއްލަ ބާރުން ދިމާލަށް އިސްތިޢުފާދިނުމަކީ މިއީ ފަރާތްތަކުގެ ކަމެއްގައިވީ؛ މިއީ އަމިއްލަ ބާރުން މި ތަނަވަސް އަހަރެ މަޖިލިސްތަކާ؟ އެހެންނަމަވެސް، ފުރިހަމަ މި ދަށް ދިވެހިން ހިތްވަރާއި މައްސަލަ އަމިއްލަ ބާރުން. އަމިއްލަ ހިތުގައި ހަމަތަކާ އެއީ ބަހަނާ، އެއްވެސް ވަރަކަށް

އިންސާނުންގެ ދޫނަރު ބަލައި، ތަރައްޤީ އެއް ބައިވަރު ވާހަކަ ކުރާނެ ކަންތައްތަކެއް ނޫން މިއާ ހިންގަމުން މި ދަނިޔޭ. މިއީ ވަރަށް ތަފާތު ކަންތައްތަކެއް. މިއީ މަސައްކަތްކުރުމުގެ ތަފާތު ކަމަކަށް ވާ ހިސާބަށް މިހާރު ކަންތައްތައް ގެއްލި މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަދައްކަން ކޮންމެ ދުވަހަކު އިނގޭނެ މިއާ އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ވަކާލާތުކޮށް، އެކަމާ ވިދިގެން ވާހަކަދައްކަން ކޮންމެ ދުވަހަކު ޖެހުމަކީ މިއީ ކޮންމެ ދުވަހަކު ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ސަރުކާރުގެ ޒިންމާއަކީ އެއީތޯ؟ ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ އެއީތޯ؟ ސަރުކާރުގެ މެންބަރުން ކޮންމެ ދުވަހަކު ކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ އެއީތޯ؟ އެހެންނަމަވެސް، ފުރިގެން މި ދަނީ މި ކަންތައްތައް. ދުނިޔެއަށް ބަދަލުވެގެން، ދުނިޔޭގެ ޒަރޫރަތްތަކުން ބަދަލުވަމުން ކާމިޔާބު ގެނެސްދީ، މިގޮތަށް ކާމިޔާބު ގެނެސްދެވި ކުރި، ހިފެހެއްޓުން ދުނިޔޭގެ އެންމެ ބޮޑު އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާއި ބެހޭ ޤަރާރު އެއް އެކުލެވިގެން ހުރި. ދުނިޔޭގެ އެންމެ ކާމިޔާބު އިންޓަރނޭޝަނަލް ޑޮކިއުމަންޓް މިއަދު އޮތް ގޮތުން އެއީ ދުނިޔޭގެ ރައްޔިތުންގެ އެއް ރ ޤައުމުތަކުން ބޭނުންވެސް، މިގޮތަށް ރައްޔިތުންނަށް ކުރިމަތިވެގެން ހުންނަ ބޭނުމެއް 70 އަހަރު ވުރެ މައްޗަށް އުޅުނު ގައުމަކަށް ހުރި ބޭނުމެވެ. އެމެރިކާގެ ރައްޔިތުން އާބާ ގޮތުގައި އެކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ކަމަށް. އެއީ އާދައިގެ ރައްޔިތުން އެކަން ފަށާފައި ވާ ގޮތެވެ. އެއީ ގޮތުގައި ބޭނުން 70 އަހަރު ވުރެ މައްޗަށް އުޅުނު ގައުމަކަށް ހުރި. އެއީ ސިފައިގެ، މިހާރު ދާއިރާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަޖައިން ދަރިވަރު ޔައުމިއްޔާ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން ދަރަޖައިން ދަރިވަރު ޔައުމިއްޔާ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރި އުމުރުގެ ބޭފުޅުންގެ ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނެތިދާނެ ޔައުމިއްޔާ؟ މި މައްސަލައަކީ ބަލައިގަނެވޭ ފަސޭ މިއީ ޚިޔާލު ތަޢާރަފުކުރި ބޭފުޅުންގެ ބަސްމަގާއި އެ ބޭފުޅުންގެ ޖަމާޢަތް ބަލައިގަނެ، އެ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑު ބައްޔަށް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަޒަންކުރެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޙަ ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން، ހުށަހަޅާ ގޮތުގައި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ ވަޒީރުން ޖެއްސެވުމާއި ބޭފުޅުންނާއި، ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން ތިބުން އޭގެ އަޅުގަނޑު ހިތަމަކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުރިނބީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ނަސީމަށް.

ކުރިނބީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ނަސީމް ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް އިންސާނީ ޙައްޤުތަކަށް ކުރިމަތިވާ ބައްޔާއި ހިނގާ ރައްޔިތުންނަކީ ހަނގުރާމަތަކުން، ކުޑަކުދިންނާ ދުވަސްވީ މީހުން މަރުވާ. އާދެ، މިގައި މި ދިމާވެގެންދާ މައްސަލައަކީ، މި މަޖިލީހުން ހަމަ އެންމެ މުހިއްމު ދާއިރާ ހިފައިގެން ހުއްޓަކީ ކުޑަކުދިންނާ ބެހޭ މަސައްކަތް.

އެގޮތަށް އެކަން ކުރުމުން މިއަދު އެއާ ޖެހިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަންނަނީ އާދޭހެއް ސުވާލެކެވެ. ދެން މިހާރު
އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ނުހެދޭ ސަވާރުކަމުގެ ވާހަކަ. 65 ވުރެ ކަމަށް ވަންޏާ މި އުމުރު، ދުވަސްވީ ފަރާތްތަކުގެ ރިޓައިރ އިސްތިރާހަތު
ކުރިމަތިލާންޖެހޭ ގޮތް ހަދާލި. ވަކި މީހަކަށް ބޭބޭފުޅުން ކަމާގުޅޭ އުޅޭނީ ކޮންތާކުތޯ. އެހެންވީމާ، އެއީ ތަނެއްގައި ކަމެއް
ކަމަށް ހަދަން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އޭގެ އަންނަނިވި އަސާސީ ދެން މި ޖެހޭ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް. ޖުމްހޫރީ
ޕެންޝަން ގޮތުގައި 65 އަހަރާ ދުވަސްވީ މީހުންނަށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕެންޝަން ދޭންޖެހޭ ވަރަށް އިތުރު، ހަމައެކަނި
ފަހަރުގައި އެ ދައުލަތް. ހަމަގައިމު ވީއެ ހަދަ މަޖިލީހުގައި ހުށަހަޅަން ގިނަ ދުވަސްވީކަމެއް ވީ، އުމުރުން ދުރު ބަލާލުން.
އަޅުގަނޑު ހިތްވަރު މިއީވެ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭގޮތުގެ ތަރައްޤީގެ ހުރި ޚިދުމަތްކުން މި ދުވަސްކޮށް ކަމަކީ.
އަޅުގަނޑުމެން، އެންމެންނަށް އެބަ އެނގޭ މުޅި ދިވެހިރާއްޖެ ވީއެ އެއްޗެ ރަނގަޅަށް ހިނގާ ޚިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ
ޚިދުމަތްތަކެއް މިހި ރައްޔިތުންނާއި، ނުވަތަ ކުރިމަތިލާ ސިޔާސީ ދައުރުގައި މިހި ފަރާތްތަކާ އުމުރުން ދުރު ބަލާލުން.
މިހާރު މިދާ ރަށުން ދާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހައިރާންވޭ. 65 އަހަރު ވީމަ ދެން ދުވަސްވީކަމުން 65 އަހަރުގެ
ބޭފުޅުންނަށް ގެއްލޭ ބަދަލު ވެސް ނުލިބުން މަސް ކަމެއް ކިއުނު އަޅުގަނޑުމެން މިތަނުން ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ގޮތްތައް
ހަދާފައި ފުރުސަތު ދޭން. މިއީ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މިހާރު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އިއްޖެހުނު ރައީސް. ދެންމެ އެ
ހުރިހާކަމެއް މެންބަރު ވިދާޅުވި އިސްލާމީ ދީނުގެ ވެރިކަން. ފަރުމާކޮށް ވެރިކަން. މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަރުދަނާ ކުރެވޭ
ވެރިކަމުގެ ދައުލަތް، ދައުރުމަތީ ބަދަލު ގެންދިޔަ ވެރިކަމުގެ ދައުރުގައި ވެސް ގެބޭ ޕެންޝަން ލިބޭ ބަޔަކު އެބަހުރި. 65
އަހަރު ވީމަ ހަމައެކަނި ކަމަށްވާތީ ޚާއްޞަކަމެއް ކުރިމަތިލާ ބަލަހައްޓާ ގެބޭ ޕެންޝަން ނުވަތަ އިތުރު ޚިދުމަތް ލިބި
ދުވަސްވަރުގައި ބޮޑު އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި ކަމަކީ؟ ކޮބައިތޯ މިހާރު އެ ލިބޭ ފައިދާތަކަކީ؟ އަޅުގަނޑުމެން ގެނައުމަކީ
އިސްލާހުކުރަން ނިންމި މިފަދަ ކަންތައްތަކަށް. ފުރުސަތު ގޮތުން އެކަށީގެންވާ ކުރަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާލަން އޮތީ، މިހާރު މި ޤާނޫނު އެއްކަލަ އަޅުގަނޑުމެން އަހަރުވެސް ނަ ފުރިހަމަވާ އިސްލާހު މި މަޖިލީހަށް
ހުށަހަޅާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަދަ ލަސްވެއް ލިބިގެން މިހާރު މި ޤާނޫނު. ދެން ސަލާމަތީ ނުވަތަ. ދެވަނަ އިސްލާހު،
ދެވަނަ އިސްލާހު އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅަންޖެހުނީ. ރައްޔިތުން ބެލުމަށް ދިރާސާކުރި، މުޅިހަމައެކަނި ރައްޔިތު
އިސްލާހުތަކަށް ހުށަހަޅާ ނަމަ، މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ލަފާ ނުލިބުނު. މި ޤާނޫނު ހަދަ 65ގައި އަޅުގަނޑުމެން
އަލައިގަންނަ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގެނައުން ގާތް އިސްލާހު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރުވުން ހަދަ ދެލީން ގާތް އެއްޗެއް
އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސް ފުރުސަތުދެވިފައި އޮތީ ޖެހިގެން ނަގައިދީގެން މި ޤާނޫނު. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މާލޭ ވެސް
ޖެހޭނީ ހަދަ ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ހިއްސާވެގެން؛ އެދި ނިމުނީ ނުން މި. މިޒަމާން އެދި ބަލައިލާ އަންނަނީ އިސްލާހުތަކާ
ގުޅޭ. މިޒަމާން ރައްޔިތުންގެ ވެރިކަމުގެ އައިސްދާން އެ އަންނަނިވި ކޮށްފައި، އަދި، މިގެ ސަރަހައްދު ހަދަ
ހިމަނަމުންދާނެ؛ އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ހަލުއިގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރުން ތަޖުރިބާ ހުރި، އިތުރު، ފަހަރު
ބޭނުން؛ އެއީ އުމުރަށް ބަލައިގެން ކަމެއް ނޫން. އުމުރު އަންނަނީ ކަންކަމުގެ ފަހުން. ގައުމު އުމުރެއް އަންނަނީ.

ނިންމާ އުމުރަށް ނޯންނާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މި ކަންތައްތަކަށް ވިސްނަން އެބަޖެހޭ. ތަންކޮޅެއް ބުއްދީގެ ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަކުދިން ކަންތައްތައް ކުރާ ގޮތަށް، ކުޑަކުދިން މި ތަނަށް ގެނެސް ހުށަހަޅާ ކަހަލަ އެއްޗެހި ހުށަހަޅައިގެން ވާހަކަދެއްކިޔާ ދޭން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދޭން ކުރިމަތިލާ ދުވަހަކުން ދޭން ކިޔަނީތޯ ދެވެންދާނީ؟ އެހެންވީމާ، މިގަޔާ ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ޒުވާނުން ހުރި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފަސް މި އިސްލާހެއް ދެކޮޅަށް ފާހަގަކޮށްލައި މި އެމްޑީޕީ ޕާޓީ ބޭނުންވަނީ ފާހަގަ ކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ ފާހަގަ ކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު މުބީން. (ވަގުތު ކޮންޓްރޯލަރު) އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދަށް.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޒް ރަޝީދު ފާހަގަކޮށްލެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ހިންގުމުގެ ޤާނޫނަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތް، ބަދަލު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު އެއް ޖަވާބު ދީނަ ޖަވާބު އަޅުގަނޑުގެ ވިސްނުމަކީ މިއަދު ބޭނުންތެރި ކަމެއް، މިއަދު ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކަށް އިސްލާހުގެނެވުން އަންނައިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ތިއްބަވައިގެން ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކުރައްވާ މެންބަރުން ވަރަށް ބޮޑެތި ވިސްނުންތަކެއް އެބަހުރޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ވަކި ޕާޓީއަކަށް ގުޅިވެގެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ކަންކަމާއި، އަދި ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބު މިހާ ބޮޑަށް ބޭނުންވެގެން ނޫން ވަކިވަކި ރަށެއްގައި މިގޮތަށް ކަމެއް ހުރިމަ މިއިން ވަކި ކަހަލަ މާނައެއް ދުރަށް ގޮތަށް ބަދަލު މި މާނަކުރެވޭ، މިއިން ބަދަލު ބޮޑުގައި މިގެ އިޖްތިމާޢީ އަޅުގަނޑު ހުރިހާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ހަމަ ތަފާތުން ފަސް މިއަދު މިއީ ބަޖެޓުގެ މަޤްބޫލުގައި ދޯދި ގެންދިޔުން އެ މިންގެ އަދިއްޔާ ނިންމަވާފައި ދުވަހު މިއީ. އަދިއްޔާ ގެންދަވާ މަޤްބޫލުން ހުރިހާ ދިނުމެއް ބޮޑު ބަނޑުވެރިންނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާ ހުރިހާ، 65 އަހަރާ ހަމައަށް މިހާ ހުރިހާ އިންސާން މިގެ މަސައްކަތް ބަޔަކުގެ ފަހުން މަޤްބޫލުކަމަށް ވިސްނަމުން މަޤްބޫލު ޤާނޫނީފުރޭ މި ފަހި. އެހެންވީމާ، ކަނޑައެޅޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޤާނޫނީގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވަރަށް ފުރިހަމަ ވިސްނަމުންދޭ ކަމެއް މި ކަމެއް ހުރި. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަތުމުގެ މަޤްބޫލުކަމަށް ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތަކުން މި ގެންދިޔުމުގެ ދާއިރާ ކުރާއިރު 70 ވަރަ މާއްދާގައި ބަލައިގަތުމުގެ މަޤްބޫލުކުރި ޢަދަދު ބަލަހައްޓާ ހުރި. އެ ބަޖެޓު ބަލަހައްޓާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ތަނެއް މި ހަމަހަމަކޮށްދޭނެ. މި ދުވަ ފަސް

ކުރެވިދާނެ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކި މާއްދާއަކަށް ހަވާލާދީ އެހެން ޑިމޮކްރެޓިކް މުޖުތަމަޢުއެއްގައި ހަނިކުރެވޭ މިންވަރަށް ހަނިކުރެވޭނީ އެހެން ބުނާއިރުގައި އާގައި އެބަބުނޭ އަސާސްތަކާވެސް އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ވަކި ހާލަތެއް ކުރިމަތިވެއްޖެއްޔާ އެ ހާލަތުގައި ވެސް މި ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ ޙައްޤުތައް ހަނިކުރެވިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ބަދަލު ގެންނަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހުރަހެއްނާ. ހުރަސްއަޅާ ކަމެއް ނޫން މިއީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ބާޣީސިނާ ފިރިހެނުން، ތަޖުރިބާހުރުން ފުރިފައި މިތިބި މީހުން، ޖަމްޢިއްޔުން އައިސް މި ބޯޑު މެންބަރުން ނިންމުން ވަންޖެހުން ޖެންޑަރު ނިސްބަތުން. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ނިންމުމުގެ އަޅުގަނޑުމެން ނިންމާނީ، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕީ.ޖީ ގޮތުގައި މިއަދު ކުރިއަށްދާން ޕީ.ޖީ މިޖިންއެއް. އެ ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑު ސިޔާސީ ޕާޓީއެއް ތަމްސީލުކުރާ މިހާރަކަށް ވާތީވެ ޕާޓީގެ ވިޝަނާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑު މިކަމުގައި އަމަލުކުރާނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިވަރު ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓްރޯލްކުރަން. މިއީ މިކަން ކުރާ ގޮތެއް ނޫން. މިކަން ނުކުރާނަމަ ނޫން. ކުރަންޖެހޭ ވަގުތު އަދި ކުރަންވާނެ. އެކަމަކު މިއީ މިހެން ވަކި ވަޒީފާގެ ބަހަހަރުކާ ހަސްވުރުހެން އުޅޭން ކާމަން އެ ވާހަކަ ދެކުންތަ ލާގެ މިގަނޑު އޮންނަން. އެއީ މިހާރު މިދިޔަ ޖުލާއި ކަރުނާސިއްޔާ އިންޑިޔާބަ މި ޢާއްމު ބޯހަމިކަނަ. މާދަން މި އާއްމު މިއަހަރު އެޕިއޭޓްސަން ހުރަހަރުކުރުގެ ފުއްދަދު ހަމަވޭލާ. މިހާރު ބަދަލު މިހެން ހުރަހަހަޖައިނު. އެހެންވީމާ، މިހާހަމަ ވަގުތުގައި މިކަން ކުރިމަ ހަމަ ބަރޭޒުތުގައި މިއަދު ފޮޓުދު މިހެންނަމަ ކުރިމަތިވާނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންކަމުގެ ނަޒަރިޔާއިން ދަޢުވާއަށް ވެއްސަނާއަކީ މިކަން ފެއިސްނަދީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދަންނަވަން. ވަބިއްލާހިއްތައުފީޤް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 10/2010 (ޖުޑީޝަލް ކައުންސިލުގެ އިންތިޒާމު ބިލް ގާނޫނު) އަށް މި ގެނެވުން އިސްލާހަކަށް އަޅުގަނޑަކަށް ތާއީދު ނުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރުކާރުން އިދިކޮޅުން ހުށަހަޅުއްވުމުން މިކާރަކަ ދެކެމުންދާ ގާނޫނުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވެގެން ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިންތިޚާބަކަށް ކުރިމަތިލާންވާ 65 އަހަރުގެ އެއްވެސް ބޭފުޅަކަށް ފުރުޞަތެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ވޯޓު ބޭނުންވެއްޖެއްޔާ، ވޯޓުލާން ވެއްޖެއްޔާ އެ ބޭފުޅުންގެ ބޭނުން އެބަ ހިފެންޖެހޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ގަބޫލުކުރެވޭނެ އުސޫލެއް ނޫން. ކުރިމަތިލުމުގެ؛ ފުރާ އުމުރު، 18 އަހަރު. ރަނގަޅު. މިއީ މިގޮތުން ވެސް އެކަން އޮތް ގޮތް. އެހެންނަމަވެސް، ނިމާ އުމުރެއް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލެއް

ނުކުރަން އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަކަށް. ކަންކަން ހިންގުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔެ ތަޖުރިބާއާ އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންގެ ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި ނޫން ގޮތަކަށް އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރޭ. އިލްމީ ފޮތެއް ލިޔުއްވުމުގައި ވިޔަސް އެ ބޭފުޅުންގެ ތަޖުރިބާ ހިމެނިގެން މި ކަންކަން ހިމެނިގެންދަނީ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ރާއްޖޭގެ ވަރަށް މޮޅު މިސާލަކަށް އާ.ޖީ.ވޮވޮގެ ދުނިޔޭގެ އެއްވަނަ ލިބިގެން އަންނަ ކުރިން ވަރަށް މަދު އިލްމީ ބައެއްގެ ގޮތުގައި، ތަޖުރިބާ ހުރި ބައެއްގެ ގޮތުގައި ނުވަތަ މޮޅު ބައެއްގެ ގޮތުގައި ދީން އިލްމަށް ނިސްބަތްވާ އަންނަނިވިން. މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ދުނިޔޭގައި އެންމެ މަސްއޫލު މީހުންނަން ބަލައިލާއިރުގައި ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި ގޮސް ބޭނުން ނުކުރާ ހުރީ. މިސާލަކަށް ދުނިޔޭގެ އެންމެ މުއްސަނދި އެއް ބޭފުޅެއް، ބިލްގޭޓް ކުންފުނީ ވިޔަސް، އިންޑިއާގެ ވަރަން މައިކްރޯސޮފްޓް ބޭފުޅުން؛ މީގެކުރިން ރައީސްކަން ކުރައްވާފައިވާ ބޭބޭފުޅުންނަށް ބިލިއަނަސް ތަޖުރިބާ އެކީ ބޭކަން ފުރަތަމަ ކޮށްދިނީ މި ވަނީ. އަޅުގަނޑުގެ މި އިސްތިއުމާރުކުރެއްވުން ސިފަވެގެން މި ދަނީ، ވަކި ބަދަލަށް، ވަކި މިހާރަށް ދިމާކަން، އަމާޒުކަން ފެންވަރު ހަމަޖެއްސުމުގެ ގޮތުގައި. ދެންމެ ބައެއް ބޭފުޅުން ފަހަރަކުއްލި ފަކަރިން، މިހުރި ދަށްކުރާ ކުއްލިނުވި އެންމެ ބޮޑުގައި ކުރީގެ ދިޔަބޮޑުކުއްޔާ ފުރުވާ ހަދައިން މި އިސްލާމީ ޤަވާއިދާ މީއީ އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ބަލައިގަންނަވާނެ ކަމެއް ނޫން. މިއަށްވުރެ ކުރިން މިފަދަ ކަމަކަށް ވިސްނުން ހުރި ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާބިލުކަމާ މަޝްވަރާކުރުން، ކުރިއެރުމާ ތަމާ އެންމެން އެއްބަސްވުމަކާއެއް އަދި ސޮއިގެން މިކަން ކުރުން އެއްގެ ރަނގަޅު. މިހާރުވެސް 65 އަހަރުން، 70 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންގެ ދިމާލުން ތަޖުރިބާ ހުރި ބޭނުމީ ދެއުމުރުގެ ކިރިޔަމިތުރުންނާ ވާހަކަ ބަހައްޓާ ފުރިހަމަކުރުމުގެ. އަޅުގަނޑު ވީ ފުރިހަމަވާ ކަރަން ހަމަ އެކަމަން. ތަޖުރިބާގައި މިހާރަން ދުވަސްވީ މީހުންނާ އެއްވެސް ކަމެއް ފިޔަވައި ނޫން. މިސާލަކަށް އިސްތިހާރު ބަލައި، ކަނޑައެޅިގެން ވަޒީފާއިން މި އިންސާފު ގެނައީ؛ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ތަޖުރިބާއާ ކަނޑައެޅިގެން ވީ 65 އަހަރުވާއިރު ކުރިމަތިލާނެތީ ކަމަށް ވަށައިގެން ކަނޑައެޅުން މި އިން ގޮތަށް އިނގޭ ތަޖުރިބާގެ ބައިސްކިޔުމުގެ ދުވަސްތަކަށް މަޖިލީހުގައި އިސްލާމީ ބޭނުމާ މަޖިލީހު ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތަކުން ދުވަސްތަކުގެ ކުރިން، ނަމަވެސް ބައިސް ދުވަސް މަޖިލީހު ދުވަސްތަކުގެ ކުރިން ކަނޑައެޅިގެން 65 އަހަރު ފުރިހަމަވާ ފަރާތަށް ހަވާލުކުރައްވަނީ ކީއްވެތޯ؟ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އުފެއްދުންތެރިކަން ސިފަވެއް. މިސާލަކަށް ކަނޑައެޅުނު މަޖިލިސް ތަފާސްހިސާބުތަކާ ބެލުމެވެ. ކަނޑައެޅުނު 70 އަހަރުވެފައި އިން ބެލުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ޕާލިމެންޓަރީ ސިސްޓަމް އެބަ ދޭހަވޭ 65 އަހަރުން މަތީ މީހަކަށް ކުރިމަތިނުވާނެ. ކަނޑަތަނާ ކަނޑައެޅުނު އެކަމާ ހަވާލުވާނީ؟ ޕާލިމެންޓް ފުރިހަމަ އެބަ. އެހެންނަމަވެސް، ޕާލިމެންޓް ހަރުއަޅައިގަތީ މި ޢުމުރުގެ ކޮމިޝަނަކުން ބަލަހައްޓަން؛ އަޅުގަނޑުމެންނަން މިގޮތު އިޝްތިހާރު ބޭނުންވުމުގައި ޕާލިމެންޓުގައި މި ޝަކުވާ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ ދިމާވާ ކަމެއްތޯ؟ އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުއޫރު ސިފަވެއް. އިސްތިސްނާއީ ބަޔަކު. މިގޮތަށް ހަރަކާތް ކުރަން ޕާލިމެންޓުގައި ފެށީ މި ދުނިޔޭ ހަމަ މިހެން. އެހެންނަމަވެސް، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކިބައިގައި ކަމަކަށް ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިސްލާމްވެރިކަމާ އެކު ޕާލިމެންޓް ފެނަކާ މިއަދު އެކި ދާއިރާތަކުން އެކި ބަސްމަގު، އެކިޔާގެ ކަންކަން ވަކިވަކިން ޕާލިމެންޓުގެ ރިޔާސަތުން ހުށައެޅި، މިއީ ބަހައްސް އަމިއްލަ އަށް ޕާލިމެންޓަށް ލިބިދޭ ހެދޭ ދިރާސާކުރުން ފެށުމި މި ދިނީ. އެހެންނަމަވެސް، ޕާލިމެންޓަރީ ސިސްޓަމް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަން

ރިޢާޔަތް ނެތި ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް. އެއީ ތާރީޚަށް ޖެހުނު ވާހަކަ ދެކޭކަށް އެއްގޮތް ސިފަވެގެން މި ދަރުސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވާތީވެ ހުރިހާ ބަދަލުން ފަސް މި ފަހަރަ ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ބައެއް ބާރުލުންދޭ ބަދަލުވުން އެބަ އެނގޭ މިހިރީ މި މަޖިލީހުން، މެޖޯރިޓީ އޮތް ޔޫ.ޕީ.އާރުން މިއީ ޓްރާންސްފާން ކަމަކަށް ޖަވާބުދާރީ ނުކުތާ. އެއީ ވާހަކަތައް ހުރި ގޮތުން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ކުރިން އިއްޔެ މި މަޖިލީސަށް ހުށަހެޅި ބިލު ފަސް ހަމަ މިގޮތަށް އަޅުގަނޑު ޝަރީޢަތްކުރިން. އެހެންވީމާ، މިއީ ޖާގަ ހުރަހަކާ އެއްޗެކޭ ކަމަކަށް ދިޔައިރު، އަދިއްޔާ މެންބަރުކަމު ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު އެއީ މިންވަރަށް މި ކަންކަން ދެއްސަ. ބައެއް ބާރުލުން މިއަދު ތަޢާރުފުކުރައްވާން ޔޫ.ޕީ.އާރުގެ ފަސް، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތުގައި ނުކުތާ މިއީ އިންސާފުވެރި ގޮތަކަށް، ނޫނީ ނިމިގެން ހުރަހެއްޖެހިއްޖާ އިސްލާހުކޮށް ކަމަކަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ތިދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ނިޔާޒު އިބްރާހީމަށް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ނިޔާޒު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑަށް ފުރުޞަތު ބަޚުޝީ ހަމަގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކުރަށް ބަހުސްކުރުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ ކަންތައްތައް މި ކުރަނީ ނުވަތަ ކުރަން މި އުޅެނީ އަރަން ކަމަށް ހީވާ ކަމަކީ ސުވާލުތަކުގައި އެދަ އުޅުނީ. ބައެއް ފަރާތްތަކުން ސިޔާސީ ވިސްނުމާއި ފަރާތްތަކާއި ދެކޮޅު ސިޔާސީ ފިކުރެއްގެ ތެރެއިން، ވަކި ސިޔާސީ ގޮތްގޮތަކީ ދައްކަން ޖަހާއިރު މިތާހުން އޮތީ ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑުގެ ކުރިގައި. އާދޭހެއް އަ ވާހަކައަށް ދައްކާ އިސްލާމްދީން ބަލާ ގޮތުން ފިޔަވަޅު ހުރުމުގެ ސިޔާސީ ކަންކަމާ ހަމަޖެހުމެއް ނުހުންނަ ދިރިއުޅުމެއް ރާއްޖޭގައި، ކަންތައްތަކުގެ އަސާސީ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުން. އަދި ވަކި އުސޫލަށް ފަރުދުކަން އެ ކަމާ ވަކި ކަހަލަ ހިތްވަރުގެ ތަޞައްވުރު ޤާނޫނުއަސާސީއާ ވަކިކަހަލަ ތަޢުލީމާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ޖަމާއަތް ވަކި ކަހަލަ މުޖުތަމަޢެއް ހުރިހާ ކަމެއްގައި ފުރުޞަތު ދޭން. އެ ވާހަކަތަށް ބޭނުމާއި ޚިޔާލު އަދި މި ތަރައްގީގެ ހިސާބުތަކަށް ބަލައިލުމުން ދިރިއުޅުމާއި އިސްލާމީ ބަސްމަގުތަކާއި ފަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފިކުރުވެރި، ޚިޔާލުގެ ސިޔާސީ ކަންކަމާ ހަމަޖެހިފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ބަރަކާތުގައި އިޚްތިލާފު ކަނޑައަޅާ ސަރުކާރުތަކުގެ ތަރުތީބުގައި އިޚްތިލާފުވެރިކަމާއި، ދިރިއުޅުމާއި ތަޤުރީރުތަކާއި މިއީ ފަރާތް ދިނަ ބާރުވެރިކަން ފިކުރުގެ ފިކުރެއް ހުންނަ ބަސްދަތުރުތަކެއް. އެހެންވީމާ، އުޅުނު ތަޖުރިބާގެ ހަމައެކަނި ފަދަ އުޅުނު ދިރިއުޅުމާ އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ކަންކަމަށް މިހެން ނުވެއްޖެނަމަ ވިސްނުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ގެނައުމުގެ ބާރުގައި އެހާ ހަމަޖެހޭ ވިސްނުމެއް ނޫން. މިހާރުވެސް ދިރިއުޅުމުގެ އަސްލު ބަދަ ހުއްޓުގެ، އަސްލު ބާރުގައި ހުއްޓުގެ، އަސްކަރީ ގޮތުން އަސްލު ބާރުގައި ހުއްޓުގެ ފަރާތަކުން ފަސް ހުރިހާ ފަސް

70 އަހަރުވީ ބޭފުޅުގެ އެއްބޭފުޅަކު ވިޔަފާރިވެރިއެކެވެ. ތެދުފުޅެއް. އެއީ ތެދު ވާހަކަފުޅެއް އެއީ. ދުނިޔޭގެ އެންމެ ބާރުގަދަ ޤައުމުގެ ވެރިޔަކަށް ވެސް ހުންނެވީ އުމުރުން 65 އަހަރަށް ވުރެ މަތީ ބޭފުޅެއް. ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރައީސަކަށް ހުންނެވީ. ދުނިޔޭގެ އެންމެ ބޮޑު، އަދި މި ނޫން ބައެއް ބޮޑެތި ޤައުމުތަކުގައި ވެސް؛ އެންމެ ބޮޑު ޑިމޮކްރެސީ އިންޑިޔާގެ ރައީސަކަށް މި ވަގުތު ވެސް ހުރީ އުމުރުން 65 އަހަރަށް ވުރެ މަތީ ބޭފުޅެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދަކު ކަންތައްތައް ކުރަންޖެހޭއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަދި މިދަންނަވަސް ދުނިޔޭގެ ބޮޑެތި ބާރުވެރިކަމާއި، ބޮޑެތި ޑިމޮކްރެސީކަމާއި، ޖިންސާއި ވާޖިބާ، މިކަންކަން އަދާކުރުމުގައި އެތައް ހާސް ގުނަ ކަންތައްތައް އުފައްދަންޖެހޭކަމުގެ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެ އެއަށް ވުރެ މާ ކުޑަ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް އެއަށްވުރެ މާ މަދު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި މިބާ މަދު ތަޖުރިބާހުރި ބޭބޭފުޅުންނަށް އެ ފުރުޞަތު ގެއްލޭ ގޮތަށް ކަންކުރުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑުމެން 2 ވަނަ ފަހަރަށް ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއްކަން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި ކިޔަވައިގެން ތިބި މީހުން ވެސް އާދަ ގިނައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ސިޔާސީ ގޮތުން ތަޖުރިބާ ލިބިފައި ތިބި ބޭފުޅުން ވެސް އާދަ ގިނައެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތު ހަނިކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މި ތަނުން ފާސްކޮށްލާފައި ކުރިމަތިލާ ނުޖެހޭ ވިޔަފާރިތަކުގައި، އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޭފުޅުންގެ ކާބިލުކަން ގެއްލޭ އުސޫލުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާޟީގެ ކުރިޔަށްބޭނުން ވުޖޫދުކުރި. އެހެން ބޭނުމަށް އެ ބޭފުޅުން ބޭނުން މި ބޭފުޅުންނާއި ނުކުންނައިރު މަޖިލީހުގައި މިބޭފުޅުން މިމަސައްކަތުގެ އުމުރަށް އަދިވާ އެއްވެސް ސިޔާސީ ކަމަކާ ބައިވެރިނުވެވޭ ހިސާބުގައި ވަރަށް ނުހަމަވޭ. އެހެންވެއްޖެއްޔާ މި ފާހަގަ ދެއްކުމުގެ؛ އެހެންވީމަ ބޮޑުދި ވެސް ހަމައެއް ނުޖެހޭނެ އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ ބައެއް ފަހަރު މިހާރު ކަންތައް ކުރެވިއްޖެ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. ކަންތައްތަކުން އުމުރަކަށް ނޫން ބަލަންޖެހެނީ. މިހާރު ޤާބިލުކަމާއި މި ކަންކަމަށް ބަލަންޖެހެނީ. އުމުރުން ދުވަސްވެފަ މިހާ ބަލިކަށިވެ، ވާޖިބު އަދާކުރުނުދެވޭ ހިސާބަށް ގޮސްފައިވާނަމަ، އެ ވަޒީފާއިން ނުކުމެވިދާނެ. އަދި ބައެއްދުވަސް ނުދާ ދުވަސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އަޅުގަނޑުމެން މިބޭފުޅުން ވިސްނާލާ ކަންތައްތަކަށް ފާހަގަކޮށްލާއިރުގައި ދުނިޔޭގައި ހިނގާފައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ވެސް ބަލަންޖެހޭނެ. އިތުރު ގޮތުން ކުރިމަތީގައި ހުރި ދިރާސާތަކަށް ވެސް ބަލަންޖެހޭނެ. މި ހުރިހާ ކަމަކަށް ބަލާފައި ބޮޑެތި ވެސް ވިސްނާ ހަމަޖެހޭ ގޮތަކަށް ކަންކަން ނިންމަވާނީ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ގޮތުން އުފެދޭ ޖަޒުބާތަކަށް ޤައުމުގެ ގާނޫނުތައް ޒިންމާދާރު ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކަށް އެކަމުން ނިމޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނާރާ ނައީމަށް.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޤާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް މިއަދު ހުށަހެޅިގެން މި ބަހުސްކުރެވޭ މައްސަލަ، އެއީ އުމުރުން 65 އަހަރު ފުރުން ކައުންސިލަރު ކަމަށް ކުރިމަތިލުން ހުއްޓުވާ ގޮތަކަށް މި އޮތީ. މި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރުމުގެ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އެއީ މާތްވެގެންވާ އިސްލާމް ދީނުގައި ވެސް ވެރިކަން ހަވާލުކުރާއިރު، ކައުންސިލަރު ކަމަކީ ވެސް ހަމަ ރަށެއްގެ ވެރިކަން. ހަވާލުކުރާއިރު ވަރަށް މުހިއްމު 2 ކަމަކަށް ބެއްލެވުމަށް އަލީ رضي الله عنه ގެ ވަސިއްޔަތްޕުޅުގައި ވެސް ވޭ. އެ 2 ކަމަކީ، އެ މީހަކީ ތަޤްވާވެރި ހުރި މީހެއް ކަމަށް ވުން ފުރަތަމަ ވެސް. ދެވަނަ ކަމަކީ އެ މީހަކީ ހަދުރުގަންނަން ދަންނަ މީހަކަށް ވުން. އެހެންވީމާ، މި 2 ޝަރުތު ހަމަވާނެ ވެރިކަންކުރުމަށް އެ މީހަކަށް ފުރުޞަތުދިނުން އެއީ ހަމަ މުހިއްމު ކަމެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިސްލާމްދީނުގެ ސަޤާފަތުން މިގޮތަށް ފާސްވެއްޖެއްޔާ ވަރަށް ގިނަ ބައެއްގެ ޙައްޤުތަކެއް ގެއްލިގެންދާނެ. ވަރަށް ގިނަ ކައުންސިލަރު ކަމަށް ވެސް ހަމަ އުމުރުން ދޮށި ބޭފުޅުން އެބަހުރި. އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ ބައެއް ބޭފުޅުން ވެސް އެބަހުރި ހަމަވާވަރު. އެ ބޭފުޅުންނަށް ލިބެމުންދާ ފުރުޞަތުތައް ވެސް ހަނިވެގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމައެކަނި އިސްލާމް ދީނުމަތިން ނޫނޭ އިނގޭތޯ. ޤާނޫނުއަސާސީން ދޭ، އުމުރުން ދޮށި ބޭފުޅުންނަށް ދޭ އިހާނަތެއް ހަމައެކަނި އެ ބޭފުޅުންނަށް އޮތް ޙައްޤުކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދެކިގެންނުވާނެ. އެ ބޭފުޅުންނަށް އޮންނާނެ އެ ބޭފުޅުންގެ ޚާއްޞަ ފުރުޞަތުތަކުގެ މިނިވަންކަން. ސިޔާސީ ގޮތުން ވެސް އެ ބޭފުޅުން ރަނގަޅު ތަޖުރިބާގެ އަލީގައި ރަނގަޅު ހިޔާލު ދިނުމުގެ މިނިވަންކަން، ބައިވެރިވުމުގެ މިނިވަންކަން، ވޯޓުލުމާއި އަދި އިންތިޚާބުތަކުގައި ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން ހަމަ މިމަޖިލީހުން ކުރިން ބަދަލުގެންނަވާފައި އެހެރީ ރައީސްކަމަށް ވެސް ކުރިމަތިލުމުގެ އުމުރަކީ 65 އަހަރުން ދަށް ކަމަށް. އާދެ ބަދަލުކުރުން އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން ހަމަ. 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް، ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް އެ މަޤާމަށް، ރާއްޖޭގެ ރައީސްކަމަށް ކުރިމަތިލެވޭ ގޮތަށް ބޭއްވުން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ގޮތެއް. އެއީ މި ޒަމާނުގައި އެބަހުރި ވަރަށް ޤާބިލު ބޭފުޅުން ހަމަ ރައީސްކަމަށް ކުރިމަތިލައްވާފައި، ވޯޓުލިބިފައި އިންތިޚާބުވެފައި ވެސް؛ މަޢުމޫން އަބްދުލްޤައްޔޫމް ފަދަ، ޤާސިމް އިބްރާހީމް ފަދަ ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އެ ފުރުޞަތު ދިނުން އެއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އަދިވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދެންނެވިހެން ދަންނަވާލަން، މިހާރު އިސްލާހުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރަން ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަދަލުތަކުގެ އުނިކަން އަދި ރަނގަޅު ކަންކަން ކުރުމަށް އެއްބަސްވެ ތާއީދުކުރާތީ ކަމަށް ނޫން. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު މުބީނަށް.

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު މުބީން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމައްޗަށް އިސްލާހުގެންނަން ހުށަހެޅިފައިވާ ކަރުދާހަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ވެސް ދެންނެވޭނީ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި މިހާ ބޮޑަށް އިންތިހާބުތައް ކައިރިވެފައި އޮއްވާ މިފަދަ އިސްލާހެއް ގެނައުމަކީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް ވަކާލާތުކުރަމުން މި ދަނީ، ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަކާލާތުކުރަމުން މި އަންނަނީ. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ފުރި ދިރިއުޅުމެއް އުޅުއްވުން ފަދަ ގޮންޖެހުންތަކާ އިސްލާހުކުރަމުން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަމުން އަބަދުވެސް މި އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އިންތިޚާބަށް މިއަދު ފެށި، އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ވެސް ފާހަގަކުރި، މިގޮތުގައި ހަމަ 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުން ތިބެމުން ވެސް ހަމަ އެކަށީގެންވާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ މައުލޫމާތުގައި އެބަހުރި ވެސް މެ. އެހެންވީމާ، މިހާބޮޑަށް އިންތިހާބުތައް ކައިރިވެފައި އޮއްވާ މިފަދަ އިސްލާހެއް ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތްކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުދެކެން. ދެން ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން އެބަ މިސާލު ނަންގަވާ އިލެކްޝަނާއި ހުރި ހުޅަނގުގެ އެކި ޤައުމުތަކުން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިސާލުނަގަންޖެހޭ ވަރުގެ ތަންތަނެއް ނޫން. ވަކި ކަހަލަ ކަންކަމަކާ ޖެހިލައި ގޮސް އެ އިލެކްޝަނާ ހަމައެކަނި މި ހުއްޓެނީ. އެހެން ކަމަކުނުވާނެ. ޤަރާރުގެ އުސޫލުން އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހޭ ބަލާކަށް މިތާކު ކޮންމެހެން. ޤަރާރުގެ މަސައްކަތްތަކުރަނީ މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި ފޮނި، ނަމަވެސް އިލެކްޝަނާގެ ރައްޔިތުންނަކީ އާއިލާތަކެއް އެއީ ކަމަކަށް ބަލައިގެން މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް ނިޒާމު ވެސް އަޅުގަނޑު ބަލައިލަންޖެހޭ ދައުރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުމަކީ އަނަންނަށްޖެހޭ އަބަދުވެސް ދޮށި އުމުރުގެ ބޭފުޅުންނަށް އަދި އިޖްތިމާޢީ އަދާލަތު، އެ ބޭފުޅުންނަށް ހައްގުވާ ފުރުޞަތު ދިނުން މުސްތަޤްބަލުގައި މިނިވަންކަމާއި އެކު ރައްކާތެރިކަމާއި އެއްކޮށް ދިރިއުޅުން، މިފަދަ ގޮތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، މިހާ ބޮޑަށް އިންތިހާބު ކައިރިވެ، އިންތިހާބުގެ އަދިވެސް ބޮޑުތަކެތި، އިންތިހާބުގެ ޖެހިލުމަކީ ވަކި ބައެއްގެ ކުރިމަތިން ތަކެތިތަކުގެ ގޮތުން މި ކަންކަން ކުރުމުގެ އޭރު ސަރުކާރުން ކުރިޔަށް ކަމަކުގެ ނުކުން ނަހަނީ ވެސް. ސަރުކާރުން އެކަމަކަށް ތާއީދުކުރާ، އެކަން ކުރަން ބޭނުންވާނީ ގޮތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުވެސް ދެކެން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ، އަޅުގަނޑުމެން އެއްބާރުލުމާއި، ތާރީޚުގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިދޭ ކަހަލަ ދޭހަ އެންމެ ބޭފުޅުންނަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއް އެއްކޮށް ދީ ވެސް ނަހަމަ ދާއިރާ އެ ޖެހިލުއްވުމަށްޓަކައި މި ފޮނުވަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިހެން އަމާޒުކުރަންޖެހޭ މިއީ އިސްލާހު ވަރުވަރު ދޭހެއް ޖެހިލުއްވާ ޙަޤީޤަތުގައި މިއީ. މި ޖެހިލުއްވާ ހުރަހަކީ ޖެހިލުމެއް ކޮށްދޭން އިސްލާހުއި، އެއްބާރުލުން ގެނެސްދޭ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އެއްބާރުލުމަކީ. އެހެންވީމާ، އަ ޖެހޭގެ ވާހަކަ ހަމަ ނަންގަވައިގެން ދެއްވަ އަންނަނި

ވާހަކައަކަށް ނުވެދާނެ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މާ ބޮޑަށް ބަލަން. އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމުގައި މި އޮންނަ މީގެ ކުރީގައި ފުރަގަސްކުރި ގޮތަށް އިޙްތިރާމްކުރަން އެބަދެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ޢުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުން އަރާމުކޮށް ހަޔާތުގެ ބާޤީ ދުވަސްތައް ހޭދަކުރުމަށް. އާއިލާ އެކަކު، ކާފަ ދަރިން ބަލަހައްޓަން، މިކަހަލަ ކަންކަމުގައި އުޅުއްވުން ދުވަސްވީމަ އެކަށީގެންވާ ގާރަންޓީކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑު މި އުފާވެރި ހަޔާތެއްގައި. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އެކަން ހަރުގަނޑު ވަޒަނާއި ކަމާއި އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެން. އެހެންވީމާ، މި ވާހަކަ ދައްކައިފިނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ބޭނުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާމަނިކަށް.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް މި އިސްލާހަށް ބޮޑަށް ސިފަވެގެންދަނީ ކަމެއް ނިކަމެތިކަމުގެ ސަބަބުން ބަޔަކު ވިސްނައިގެން ކުރާ ކަމެއް ކަމަށް. އެއީ ޕެންޝަނުގެ ސްކީމުގައި 65 އަހަރަށް ފުރިކަން ޢުމުރުގެ ބަދަލުގެނައުމަކީ ބަލައި ކަންތައްތަކެއް ބަހަނާ މި ގެނައުމަކީ. މިއަދު މި ބިލާއި ގުޅޭ ގޮތުން ގޮސް ފާސްވެފައި އޮތް ބޭސިކް ޕެންޝަން، ސިވިލްސަރވިސްގެ 65 އަހަރުން މަތީގެ ދިވެހިންނަށް ދޭ ފައިސާ މި ބިލުގެ ދަށުން ވަކި ޙައްޤެއް ކަމަށް މި ގަނޑުގައި ވާހަކަ މި ދަނީ. މިއަދު ދިން ވަރަކަށް އެކަށީގެންވާ ކަމަކަށް ނުވާތީ. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގައި ބާއްވާފައިވާ ނިޒާމާއި ދޭންޖެހޭ ޕެންޝަނާއި، މިހާރު ސިނާޢީ ފެންވަރާއި ވެއްޖެއްޔާ އެ ސިނާޢީ ފެންވަރުގައި އަމިއްލައަށް އިސްތިހާރު ކުރަން ދިނުމުގެ ކުރިއެރުން ބަލައިލަން 5 އަހަރު ވަންދެން ގޮސް ބެލީޔޯ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ފެންވަރު ވެސް ހަމަ ކުއްލިއަކަށް ބަދަލުވެގެން ދިޔައީ 5 އަހަރުތެރޭގައި އެއްވެސް އިސްތިރާތީޖީއެއް ވެސް ކުރިއަށްނުގެންދެވޭ. އަދި އެ މިހާ އުޅުނުން؛ ފެނުނު ކަންނޭގެ ފަދަ ފެނުނުގައި ފެނުނީ ބަދަލުކުރެވިގެން ކަމަށް ވަނީ ވިއްސާ ހަމަ ދުވަހު ދި ޤާނޫނުގެ ބަޔަކަށް، 3 ދުވަހާ އިނދެގެން ކައިވެނީގެ ސަބަބުން ދަރިކޮޅާ ފެނުނު ބަލައިލާ ގޮތުން ވެސް އެބަހުރި ނިޒާމާ. އެކަމަށް ކަންތައްތަކުގެ މި ދިޔައީ ސިޔާސީ ފިކުރުގެ ސަބަބުން ފުށުއަރާ ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން ނުދޭ މިހާ ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތު ބަލައި ކުރަން ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓެއް ކުރާ ބަލައި ބަލާ. ކުރިން ބޮޑު ކުރިއަށް، ދެކި ފެނޭ މި ޖެހޭނެ އަދި ބޮޑު ސިޔާސީ ފިކުރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލައިގަނެ ބޮޑު ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުއަސާސީ މި ބަލާއިރު ކުރިއަށް ފެނުނު އެއްވެސް ދެކޮޅުގައި އޮތް 65 އަހަރުގެ އުމުރު ނިމެނީ ނުވާނެތީ. އެކަމާ ގުޅޭގޮތުން ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް

ފަހަރެއްގައި އެހެން އެކަން ކުރަންޏާ. ހުރިހާ ޕާޓީތަކުން އެއްވެގެން އެކަން ކޮންޓްރޯލްކޮށް މިހާރު ކުރިމަތިވަމުންދާ ގޮތަށް ތިބި އުމުރުގެ މީހުން، ވެރިކަން ބޭނުންވާ މީހުންނަށް އެ ފުރުސަތު ހުޅުވައިދިނުން ކުރާ ކަމެއް ކަމަށް ވަނީ ވިއްޔާ. އެހެންނޫނިއްޔާ ބަދަލު ބެއްލި ސަރުކާރުތަކުން މިފަދަ ކުރާ ކަހަލަ ކަމެއް ނޫން. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑު މިއީ އެއްވެސް ޕާޓީއަކުން ވާ ބޮޑަށް ބެލެކޮށް، އަޅުގަނޑު ބުނާ ގޮތަކަށް އަދި ބައެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަގައިމު ވެސް މިކަހަލަ ކަމަކަށް ވޯޓެއް ނުދޭނަން. ދެން ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ މަސްއަލަ މި ދެންނެވީ. މިއުޅެނީ 65 އަހަރުން އެއީ ފިރިހެނުގެ ފުރުސަތު މި މަޖިލީހުން ނިގުޅައިގަތުމަށް ބަލައި މިއަދުގެ ވޯޓުގެ ނަތީޖާ އެއްކަމަކަށް ހަދާފައި ދައުލަތަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަމީން އަޙްމަދުމަނިކަށް.

މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަމީން އަޙްމަދުމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނަށް މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނާލަންޖެހޭ އިސްލާހެއް. ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޖުމްހޫރީ ނިޒާމް، ނުވަތަ އާ ގާނޫނުއަސާސީއަށް ފަހު އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުވީމަ މި ނިޒާމު ބައްޓަންކުރެވިފައި މި އޮތީ އިންތިޚާބުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާދަކުރަނީ އިންތިޚާބުތަކުން ކާމިޔާބުކުރެވޭ މީހުން ރައްޔިތުންގެ ޚިދުމަތުގައި ދިރިއުޅޭ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލަށް ބަދަލު އަންނައިރު ވަރަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ ފުރިހަމަ ބަދަލުކަން ނުހެދޭނެ. މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތައް ހަދާ އަންނަނިވި ނުކުތާތަކަށް، 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނަށް އިންތިޚާބުތަކުގައި ވާދަކުރުމުގެ ގޮތުން މި އިސްލާހު ހުށަހަޅާފައި އޮތްއިރުގައި ވާދަކުރާ މީހާ އެ މަގާމުގައި ދެމިހުރެވޭނީ އުމުރުން 65 އަހަރު ފުރުނު ކަމަށް ވާނަމަ ދެން އެ މީހަކަށް ފުރުސަތު ގެއްލޭ ގޮތް މި އިސްލާހުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ބަލާލިޔަސް ވެސް އުމުރަކު، ވެސް އުމުރުގެ ބަދަލު އިންތިޚާބުގައި ވާދަކުރުމުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނޭ. މި އިސްލާހުގައި ގޮތުގެ ބަޔާނާއި އަޅުގަނޑު މައްސަލަ ފާހަގަކުރަން 65 އަހަރުން މަތީ މީހުންނަށް ހަމަހަމަކޮށް ދިރިއުޅުމަށް ގޮތް މި އިސްލާހު، މި ގާނޫނު އަސާސީގައި ހިފެހެއްޓޭ. ހަމައެކަނި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި އިސްލާހުގެ ދަށުން 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނަށް ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ނުވަތަ ރައީސްކަން ނުކުރެވޭ ގޮތް ވެސް ވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ބުނާނީ ހިސާބުގެ ދަށުން އިސްލާހުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގެނައުމަށްފަހު އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅި ސިސްޓަމް

އަޅުގަނޑުމެން ބައްޓަންކުރަމާ ހިނގަވާ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ގޮތަށް، ނުވަތަ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢު އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތް ކަމަށް ވާނަމަ، އެގޮތަކަށް. ކައުންސެލިންގ އިންތިޒާމުކޮށްދޭ ފަރާތްތަކަށް އުމުރުން 65 އަހަރު ފުރުމަށްފަހުގައި މި މަޤްޞަދުގައި ނިމިގެންދާ ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި 65 އަހަރުން މަތީގެ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ވެސް ހުށަހަޅާލައިދެވޭނެ. މި އިސްލާހު؛ މި ގާނޫނަށް މި އިސްލާހު ގެނެސް ކަމަށް ވާނަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން، ރައްކާތެރިކަމުގެ މަޖިލީހުގައި 65 އަހަރުން މަތީގެ ފަރާތްތަކަށް ދެން ވާހަކަދައްކާ ގޮތަށް އިސްލާހުގެންނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިވިލްސާވިސް މިކަހަލަ ބަދަލުތަކާއި ގެންނަކުރުމުގައި ކަންކުރެވޭ ވަރަށް ކުރިން ސިވިލްސާވިސްއާއި އަޅުގަނޑުމެން ގެންދަވާން އެބަޖެހޭ. ހަމައެކަނިވެސް ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް، އަޅުގަނޑަކީ ވެސް މި އިސްލާހު މަޖިލީހަށް އަހަރެއް ތަޖުރިބާއެއް ފަހަރެއް ވެފައެވެ. މިހާރު ބައެއް ފަރާތްތަކުގެ އެ ވަނީ އިޖުތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ދާއިރާގަ ކަހަލަ. އެކަހަލަ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި އިސްލާހު މަޖިލީހުން ފަސްކުރުމަށް ކަމަށް ވާނަމަ، މިހާރު މަސައްކަތްކުރާމީހުން ފަރާތްތައް، ކަންކުރެވޭ ވަގުތުތައް އެ މީހުން ކުރުވައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުން ވެސް އެކަހަލަ ހުރަސް އެޅެއް. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން، ޕެންޝަން އަދާކުރާ މީހުންގެ ކުރީގައި ހުރި އަސާސީ ހައްގުތަކުގެ ތެރޭގައި ޕެންޝަން އަދާކުރެވޭ ދުވަހުގެ ހާލަތު އެބަހުރި. އެއީ އެމީހުން ގާނޫނާއި ބެހޭގޮތުން ގެނެސްދޭން، އަދި އެއީ ދިރިއުޅުމުގެ ޖީވަނދާރު ހަމަޖެހުން ލިބޭނެ އިތުރުކޮށްދޭ ކަންކަމަށް ބަޔާން ގަބޫލުކުރަނީ. ބައެއް ފަރާތްތަކުން ޖަވާބުދާރީ ވާހަކަ ދައްކާއިރު. ޖަވާބުދާރީ އަދި އަހަރު މުސްކުޅިކަމުގެ ވިޔަސް ވެސް ޖަވާބުދާރީ ކަންތައް ހުރިހާ ހަރުދަނާ ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަން އެބަޖެހޭ. ޖަވާބުދާރީ އެކަށީ މުޅި އެމީހަކާއި ދިމާ އެއްގޮތް ފަރާތެއް ސިޔާސީ ފަރާތްތަކާ ހަމަޖެހިގެން ކަންތައްތަކުގެ އިންތިޒާމުތަކުން ޕެންޝަންދޭ 70 އަހަރުގައި ރައީސްކަމުން އައިސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުއަސާސީ އަޅުގަނޑުމެން ބައްޓަންކުރެއްވި ވެސް ދުސްތޫރުގައި ހުރި އެކުލެވޭ ހަރަކާތް ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރައީސުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހުރި ބަދަލުން އަދި ޖުމްހޫރިއްޔާ. އެކުލެވޭގެ ސިޔާސަތު އޭގެ ގޮތް ރައްކާތެރިކަންތަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުއަސާސީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖުމްހޫރިއްޔާ ނިޒާމު އަޅުގަނޑުމެން ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، ޖަވާބުދާރީ 70 އަހަރުގައި ވެރިކަމުން ރައީސްވުމަށް އެކަށީ. އެއީ ދުސްތޫރުގެ ގަވާއިދުތަކުގައި އެކަށައަޅާ ކަންތައް އުސޫލުތަކުގައި، ބައެއް ޖުމްހޫރިއްޔާގައި އެކަށައަޅާ ހިނގާ އުސޫލުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެންނަން އެބަޖެހޭ. ޖަވާބުދާރީ ހުރިހާކަން ވިދާޅުވި ބަސް ކާކު ހިތާ ކަމެއް އެއީ ޤާނޫނަކަށްވުރެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލުގެންނަންކަމަކަށްޖެހޭ. ރައްކާތެރި ކަމެއް ވެސް ކަންތައް ޖަވާބުދާރީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އިޖުތިމާޢީ ރައީސް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ރަނގަޅުގޮތުގައި މި އިސްލާހު މަޖިލީހުން އައިސްލައި ދާ ފަސްކުރުމަށް. އަދި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ޖުމްހޫރިއްޔާ ނިޒާމުން މިކަހަލަ ބަދަލުތައް ގެނައުމުގައި މިހާރުވެސް ދުސްތޫރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅިގައި ވިސްނުން ހިންގަން އެބަޖެހޭ. ގާނޫނުހަދާ އެބަޖެހޭ.

އާދެ! މި އިސްލާހު ގެނެވުމުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ގޮތުގެ ބަދަލުގައި ބަހުސްކުރެވިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ގޮތުގެ މުޅިގައި ދިއުމުގެ ވިސްނުން ހަމަވުމާ އެއްގޮތްތަކުގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޅިގައި

މިއަށް ކޮންމެވެސް ގޮތެއް ނިންމިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ ނިންމުން ނިމިގެންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މައްސަލައަށް އެދޭ ބައެއް ލިބިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު އެދެނީ މި އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތުން ފަހަރެއްގައި ވާނެ ވަރަށް ހަރުދަނާ ގޮތެއްގައި ހުރިހާކަމެއް އިސްލާހެއް ކުރޭ. އެ ބަދަލުން އެބަ ފާހަގަކުރައްވާ، ޚާއްސަ ޖިންސީ ދިވެހިން މަޢުލޫމާތާއި މިނިވަންކަމާއި ބޭރުން މަޢުލޫމާތު. އެހެންނަމަވެސް، އަނިޔާވެރިކަންތަކާ ޚާއްސަ ޖިންސީ މައްސަލަ އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައެކު އެކިކަހަލަ ރަހުމަތް ނުވާތީ އެ ފަރާތް އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަވާނެ ގޮތްގޮތް ބަލަން ދެވިފައިވާ އެކަމަކު ގޮތުގައި ގާނޫނުގެ ދަށުން މި ދަރީ. އެ މައްސަލައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ބައެއް ނުކުންނާތީ. މި އިސްލާހު މަދުވެގެން ފުރަތަމަ ނަޒަރުގައި ވިސްނާލުމުން މިކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެން މި ސިސްޓަމަށް ޚާއްސަ ޖިންސީ މައްސަލަތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ ފިޔަވަޅުތަކަކީ ބޮޑު ގޮތެއްގައި މިކަމުގެ ހާލަތު ބަދަލުކުރެވިދާނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މިހެން ހުރުމަކީ މައްސަލަތަކަށް އިސްލާހުގެނެސްވުމަކީ ބަލާ ސިސްޓަމެއް މިއީ ބޭނުންތެރި ގާނޫނުތަކެއް ކަމުގައި ވާތީ، އަޅުގަނޑު ޝަރުޢީ މަޤާމުތަކުގެ ގާނޫނުތަކުގައި މިކަމާ ބެހޭ ޙުކުމްތަކާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، ޕީއޯ މި އިޞްލާހަކީ ކުރިއަށްދާ ދުވަސްތަކުގައި މިކަމަށް އެހީތެރިވާނެ ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެމުން އަޅުގަނޑުމެން މީގެ ތާއީދުކުރަން ބޭނުންވަނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް މުޙައްމަދުދީދީއަށް.

ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދޭ! އަނެއްކާވެސް ޚިޔާލު ތަފާތު މައްސަލައެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ. އާދޭ! ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގައި މި ބުނާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމާއި ވިދާޅުވާ ބަޔާންތައް ބަލާލާއިރު ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި މިނިވަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކަށް. މިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ބޭނުން މިއަދު މި ދައުލަތުގެ ހައިސިއްޔަތުން ބެލުމަށް ބާރުހުރި ފަރާތަކުން ކަމާ. އާދޭ! އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރުވީ ގޮތުން ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ އެއްޗަކާ ދެކޮޅު ހިޔާލު ތަފާތުވާ ނަމަ، ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ބެލޭނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ ހައިސިއްޔަތުން ބަލައިގެން އެކަމަށް ތަފާތުވާނެ ގޮތްތަކަށް މި ދައުލަތަށް މި ބުނާ އަދިވެސް މި ނޫން އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފުން. އެއީ މިކަމަށް މަޢުލޫމާތުދިނުމުގައި ހިފެހެއްޓިދާން

ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަށް. އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން ރިޔާސަތުން މިކަމަށް އެއްވެސް ޖަވާބެއް ދެއްވުމަށްޓަކައި. އަޅުގަނޑު ވެސް ސާފުކޮށް ދަންނަވާލަން ތަފާތު ކަންކަމާ ގުޅިގެން ވަކިވަކި ކަންކަމުގައި ހިނގާ ގޮތް ވެސް ފެނިފައި ހުރި މިހާރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވާލަން ރިޔާސަތުން ދެއްވުމަށް މިކަން ރިޔާސަތުން ކަމަށް ގަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރުގައި ކަމަކަށް. ދެން ފަހަރެއްގައި އަންނަ (ސ) ގެ މި އުއްމަތަށް، އިސްލާމް ދީނުގެ އަސާސަކާ ހާލަތު ކަމުގެ ނޫން މިހާރުއެވެ. އިސްލާމް ދީނުގެ އަސާސަކާ އެއްވެސް ގޮތަކުން ހިލާފު ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މި ބިލު އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޭނުންތެރި ގޮތުގައި މި ތާއީދުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ ވަޑައިގަން، ކަމަކަށް ބެލުމަށް މިކަމަށް ތާއީދުކުރުމަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ދަންނަވާލަން. ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުގައި ބަހުސްކުރެވޭނީ. މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތެދުވެ ވަޑައިގަންނަވާފައި ބަހުސްގެ ގޮތްތަކުގައި ވަކިވަކި؛ މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ ވަކިވަކި މެންބަރުންނާ ސުވާލުކުރައްވައި އެ ޖަވާބު ދޭ ގޮތަކަށް ނޫން ހަމަޖެހިފައި މި އޮންނަނީ. އެގޮތަށް ހަމައެކަނި ގަވާއިދާ މި އޮންނަނީ. ވަޒީރުންނާ ސުވާލުކުރެއްވުމުގައި ޖަވާބުދާރީ ގޮތުން މި އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިކަމަށް ވިސްނާވަޑައިގެން ގަވާއިދާ ތަންފީޛުވާ ބޭނުން އަމަލުކުރެއްވުމަށް އަޅުގަނޑު އިލްތިމާސްކުރަން.

ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދުދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ މި ސާފުކޮށްދެއްވުމަށް. އަޅުގަނޑަށް ނޭނގުނު ސުވާލު މި ކުރެވުނީ. ނޫނީ ކަންތައްތަކާ ސުވާލުކުރަންޖެހުނީ ސާފުކުރަން. އެހެންކަމުންނާ އަޅުގަނޑު ހިތަށް މި އަރަނީ މި މަޖިލީހަށް މި ބިލު ވަޑައިގެން މި ގެންނެވި ވަރަށް ބޮޑު ސަބަބަކީ ކޮބައިތޯ؟ ކޮންގޮތަކަށްތޯ، ހަމަ ނުހަމަ މިއަށް ގަވާއިދު ދެއްކޭތޯ؟ ހުށަހަޅާ ގަވާއިދުގައި އޮތީ ކީ ކަންތައް؟ ސުވާލު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒަށް.

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފުރަތަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 އަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވާ އިސްލާހަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 26ވަނަ މާއްދާއާ ކަނޑައެޅިގެން ޚިލާފު ހުށަހެޅުމެކޭ. އަޅުގަނޑުގެ އެންމެ ފުރަތަމަ ސުވާލަކީ، މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވިއިރުގައި ތި މައުލޫމާތު ދެއްވި ގޮތުގައި ވިދާޅުވާ ޑިމޮކްރެޓިކް ދުސްތޫރުތަކުގައި، އޮންނަ ގޮތަށް އަސާސީ ބައްދުލަށް ހިފެހެއްޓިދާން ކަމަށް ވިދާޅުވާއިރު، ކޮން ޑިމޮކްރެޓިކް ދުސްތޫރެއްގައި އެގޮތަށް ހިފެހެއްޓިފައި އޮތީ؟ ޢުމުރުން 65 އަހަރު ވީމާ، އެ ދުސްތޫރުތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ސިޔާސީ ގޮތުން [illegible] ކަމަށް އޮންނަނީ ކޮން ދުސްތޫރުތަކުގައިތޯ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތްތަކުން މި ބަހުސްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން އެއަށް ޖަވާބު. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ ކިހިނެއްތޯ ޕީ.ޕީ.އޭގެ ރައީސް ޤާނޫނުގެ ފުރުޞަތުން ޢުމުރުން 65 އަހަރު ވީ މީހުން ދުރާ މީހާ ބެލި މި އަންނަނީ؟ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޢުމުރުން 65 އަހަރުގެ މީހުން ސިޔާސީ ގޮތުން ވެސް ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްކުރުމަށް އެ މީހުންނަށް އެ ފުރުޞަތު ހަނިކުރަން މި ބޭނުންވަނީތޯ؟ ކިހިނެއްތޯ މިހާ ދުރު މި އަންނަނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން އެ ސުވާލަށް ޖަވާބު ބޭނުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދުސްތޫރުގައި އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި، އެއްވެސް ހާލަތެއްގައި މި ކަންކަން ހުއްޓުވަން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގައި ފޭދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ފޭދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް މި ނެގީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ 65 އަހަރުވާ މީހުން [illegible] މި [illegible]، [illegible]، މި ބިލު މަޖިލީހަށް [illegible] މި އޮތީ ސަރުކާރުން ވެސް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނަންފުޅުގައި ވެސް ނޫން. [illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް [illegible] އަމިއްލަ [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible].

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ނިޒާމީ މައްސަލައެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއީ ކޮންމެ މީހެއްގެ ނަޒަރުގައި ހަރުކަށި ކަމުގައި ވިޔަސް މިއީ ސަރުކާރުން ބޭނުންވެގެން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ހުށަހެޅުމެއް. އިއްޔެ މި ތަނުން އެޓަރނީ ޖެނެރަލް ވަޒީރަކަށް ދެއްވި ޖަވާބާއި ހުރިހާ ކަންކަމެއް މި ތަނުގެ ދާއިރާގައި ހިނގި. މިކަމާ ބެހޭ މަޢުލޫމާތު މި ތަނުގައި ހިއްސާކުރެވިފައިނުވާތީ. މިއީ ކިޔަވައިދިނުންކަން، ކޮންބައެއްގެ މަސްވެރިކަމުގެ އޮފީހުން، ކޮންބައެއްކަމަށް މި ކަންކަން، މި ފުރުސަތު ހިންގާފައިވާ ކުރަމުންދިޔަކަން ވެސް މި ތަނުގައި ހަމަ ޕީ.ޕީ.އެމުން ނިސްބަތްވާ މެންބަރުން ހުށަހެޅުއްވި. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ، އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި 26 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް ބުނެފައި އެބަ އޮވޭ، މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބުން ކޮބައިކަން ބައިނަލްއަޤްވާމީ ހިނދަކު އުމުރުން 18 އަހަރުން މަތީ ކޮންމެ ރައްޔިތަކަށް އެ ހައްޤު ލިބިގެންވާނެ. އެހެންވީމާ، މިހެން ކަނޑައެޅިގެން ދިރުވައި އެރުވާ، މި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލު ގެނެވިދާނެ. މި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް މި ބަދަލު ނުގެނެސް ޤާނޫނުތަކުން އެ ރަނގަޅު ނިސްބަތްކުރާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ސީދާ ކަށަވަރުކޮށްދެއްވާ ވެސް ބާރުކަން، މިގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ހުރި ބައެއް ކަންކަމަށްބަލާއިރު ތަފާތު ތަންތަނުގެ ހިންގުންތައް ބަލައި ހުށަހަޅަމުންދެއެވެ. ހިނގާ ބަލަ ޖަހާލަމާ. މި މަޖިލީހުން މިކަންތަކުގައި ބައިވެރިވެގެންނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ވަކިކުރެވިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް، ރައްޔިތުންގެ ނިސްބަތާ އެ ރައްޔިތަކަށް ހިތްވަރުދެއްކޭ ކަރުދާސް ކޮންބައެއްކަން. އަޅުގަނޑުމެން އެކިއެކި އިދާރާތައް، ގޯސްތަކާ ބަދަލުކޮށްގެން މުސްކުޅިންނަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ކަމަށް މި ކަންކަން ގެންދަވަމުންދަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެއްވެސް ކަހަލަ ގޮތެއްގައި ދިވެހި ރައްޔިތުން ކުރިމަތިލާން ބުނާ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން މި ފުރުސަތު ދޭން އެބަޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް. ރައްޔިތުން ވޯޓުލައިގެން ނިންމާނީ އެ މީހަކު އުމުރުން 65 އަހަރުވީ، 70 އަހަރުވީ، އެ މީހަކު އެންމެ ގާބިލު މީހަކު އެ މީހުންނަށް ޚިދުމަތްކުރާނެ. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް މި ހިންގުންތެރިކަމުގެ ކަމަކީ އަޅުގަނޑު އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ގަބޫލު ނުކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅައިގެން ތަކުރާރު ހަމަ ދަންނަވާލަން، އިޚްތިޔާރުކުރަން މި ހުށަހެޅުން އަނބުރާ ގެންދިއުމަށް. މިއަދު މި ކަނޑައެޅުމުން މި އޮތީ އުމުރުން 65 އަހަރު މީހުންނަށް ކަނޑައެޅުމަކީ ބައިވެރިވާނެ ކަމަށް. މީގެ ނުކުރާނެ ނިންމި އިންޑިޕެންޑެންޓް ބައިވެރިވާނެ ކަމަށް. ދުރުން ނިންމާނީ މަޖިލީހުގެ މެންބަރަކަށް ވެސް އުމުރުން 65 އަހަރުން. އެހެންވީމާ، 65 އަހަރުވާ މީހުން ދުރު ކުރަންވީ މިހާ ޖެހިލުން މި ވަނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން މި ގަޑީގައި ވަރަށް އަބުރުވެރިކަމާއި އިއްޒަތާ އެކު ޚިދުމަތްކުރި އުމުރު ބައިވަރު ބޭނުންތެރިންނަށް އެބަޖެހޭ އެ އުމުރުގެ. މީހުންނަށް އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމެއް. ދެން އަހަރެއް ފަހުން ހުރަހަކީ އަހަރެއް މަސައްކަތްކުރި، ބޭސިކް ޕެންޝަން ދިނުމަށް. ބޭސިކް ޕެންޝަން ދިނުމުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރި، ނޫނީ ޕެންޝަންގެ ނިޒާމު ހަމަޖެހިގެންދާނެ ތަނަށް މި މަޖިލީހުން މި އުމުރު ޕެންޝަން ބޭނުންވާ މީހުންނަށް ދެވޭނެ ގޮތެއް. އެ މީހުން ހިމާޔަތްކުރުމަށް މި މަޖިލީހުން މި އުމުރު ފީ ބިލުތަކުގެ އުމުރުގައި. ފީ ބިލުތަކުގެ މުސާރަގައި އޮވެ ހަރުދަނާކުރުމުގެ ކަންކަން ދަތިވެސް ނުވާނެ؟ އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްވެސް ގޮތެއް މިއަދު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. މިއީ ސީދާ ހިތާމަ ބޮޑު ޖެހިލުމެއް.

ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު އިހުލާސްތެރިކަމާ އެކު އެދެން، މިހެން ނަހަދައްވާށޭ. މި ޤައުމުގައި އުމުރުން 65 އަހަރުގެ މީހުންނަށް ވެސް އޮންނަންޖެހޭނެ އެހެން އުމުރުގެ މީހުންނަށް ވެސް އޮންނަ ފުރުސަތުތައް. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަ ފުރުސަތުތައް. އެ ހައްޤުތައް ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ލިބެންޖެހޭނެ. މިހެން ކަންކަން ކުރައްވައިގެން މުޅި ޤައުމުގެ ސިޔާސީ މަސްރަހު ހަރާބުކުރަން މަސައްކަތްނުކުރައްވާން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒަށް.

މާފަންނު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މިއަދު މި ހުށަހެޅިގެން އެވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު) އަށް މި ގެނެވޭ އިސްލާހަށް، އަދި ހަމައެއާއެކު ދެން ހުށަހެޅިފައިވާ 7/2010ގެ އިސްލާހު؛ މި ދެ އިސްލާހަކީ ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އަދިވެސް އެއް ފަހަރު ސާފުކޮށްލަން ބޭނުން، މީ އެއްވެސް ހާލެއްގައި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޕާލަމެންޓްރީ ގްރޫޕުން މަޝްވަރާކޮށްގެން ނުވަތަ ރުހުންދީގެން ވަޑައިގެން އެވާ ބިލެއް ނޫން. އަދި ހަމައެއާއެކު ދިވެހި ސަރުކާރުން ފޮނުވައިގެން އެވާ ބިލެއް ވެސް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މެންބަރަކީ ވެސް އެ މީހަކަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަދި އެ މީހެއްގެ [illegible] ތެރެއިން އެ މީހަކަށް [illegible] އިސްލާހު ގެންނަން [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] މެންބަރު. އެގޮތުން، [illegible] [illegible] އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅައިގެން އެވާ އިސްލާހު. އެގޮތުން، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން، އަދި ހަމައެއާއިއެކީގައި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް އެ ފުރުސަތު [illegible] އެއްވެސް [illegible] އޮތް މެންބަރުންނަށް، [illegible] ޕީ.ޕީ.އެމުން، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މެންބަރުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ވެސް ދަންނަވަން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ ބުނޭ 18 އަހަރުން މަތީގެ ރައްޔިތަކީ ވޯޓު ދިނުމުގެ ހައްޤާއި އަދި އިންތިޚާބުތަކުގައި ކުރިމަތިލުމުގެ ހައްޤު މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮތް ކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] 35 އަހަރު [illegible] [illegible] 30 އަހަރުން [illegible]، އަދި 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުން [illegible] [illegible] ކަމަށް. މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި [illegible] އިސްލާހު [illegible]. [illegible] މި 26

ވަނަ މާއްދާގެ ތެރެއަށް އެބަ ފުށޭ. 26 ވަނަ މާއްދާގައި މި އޮންނަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކި ގޮތަކަށް ބަޔާންވެފައި ނެތް ކަމަށް ވަންޏާ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބައްޓަން އަރައިގަތުމަކީ އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެއާ ތާއީދުކުރެވޭ ކަމެއް ނޫން. 65 އަހަރުން މަތީގެ އެމީހުން ބަޔަކު މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި ވަރަށް ޖިންސާ އެހީގައި އެކި ގޮތްގޮތުން ޤައުމަށް ޚިދުމަތުގައި އެބަ މަސައްކަތްކުރައްވާ. ހުއްޓަސް ރިޓަޔަރމަންޓް އެ ބޭފުޅުންގެ ތަޖުރިބާތައް އަތޮޅުތަކާއި ރަށްރަށުގައި އެކި ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި އެބަ ގެންގުޅުއްވާ ޖަމުޢިއްޔާތައް ހިންގަވަމުން ނުވަތަ އެހެން ގޮތްގޮތުން ސޯޝަލް މަސައްކަތްތަކުގައި އެބަ އުޅުއްވާ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހިދުމަތުން ސިޔާސީ ގޮތުން ރައްޔިތުން އުފެއްދި ހިންގުމުގައި ނުނިކުމެވޭނެ ގޮތަށް ފެށުމުން ކުރެވޭ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ނުކުރަން. އެހެން އެކަން މި މަޖިލީހުން ވަކި އެއްވެސް ގެނެސްދެވޭނެ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، ހަމަ އެ ޖެންޑާ އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެ ރިސްކު ނަގަން އެބަޖެހޭ. 65 އަހަރު ފުރޭއިރު ޕެންޝަން އެހެންވެއްޖެއްޔާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކުރިމަތިލާފައިނުވޭ؟ އެކަން ވެސް ވެގެންނުވާނެ. ޕެންޝަން ކަމާ ދިމާވާ 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް އަހަރަކު އިސްތިހާރު ކަން ނުކުރެވޭނެ މި އުސޫލުން. އެހެންވީމާ، ހަމަހަމަކަމާ؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސް ރަނގަޅުވުން 65 އަހަރު ފުރި މި ސަރުކާރަކީ 65 އަހަރުގެ ރައްޔިތުންނަށް އެންމެ ބޭނު އަޅާލުމެއް މިނިވަނަށް ދެމުން އަންނަ ސަރުކާރު. އެ ބޭފުޅުންނަށް ފިޔަވަޅުއަޅަ އިންސާނީ މި އުޅޭ ދެމުން ބޭނުންކޮށް. ކަންމަ ގެއްލޭގެ ތެރެއަށް ދިމާވާ ހަމަ ހުރިހާ ވާހަކަ ރަނގަޅު މި ސަރުކާރުން މިއަދު ދިނުމަކީ މަސްލަހަތެއް ނެތް، ދީނީ އަދި ސިޔާސީ ވިސްނުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް ކަމެއް. އެ ރާއްޖޭ ބޭނުންތެރިކަން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެނުނު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަގީގަތާއި އިރާދަ ބައެއްގެ މަދު އަޅުގަނޑު އަނެއްކާވެސް ގެންނަވާ ސިޔާސީ ގޮތް ގައުމީ ކަންތައް ވާހަކަ މި ދިރި ހަރަކާތްތެރިވުމުގެ އެ ބޭފުޅުން އެ ރާއްޖެ ހިތްވަރުދޭ ގެން. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުން ކުރަމުންދާއިރު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ސަރުކާރުން މި ސަރުކާރުން ދެމެހެއްޓި މިނަށް، 65 އަހަރު މިއަދުގެ ބައްޔަށް އަރައިގަނެގެން ކަމަކަށް. ހަމަޔަގީނުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އައްސަލާމްޢަލައިކުމް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ލޯކަލް ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބުގެ ގާނޫނަށް ހުށަހެޅިފައި މި ވާ އިސްލާހަކީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން އެއާ ދެކޮޅުހަދާ އިސްލާހެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ހަމަ ބަލައިލުމުންއިރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ލިޔެވިފައިވާ ޙައްޤުން ބަޔަކު ނިގުޅައިގަނުވާ، އެ ބަޔަކު ނިގުޅައިގަނުވާ ގޮތަށް ހުށަހެޅިފައިވާ އިސްލާހެއް ކަމުގައި މި ފެންނަނީ. އިއްޒަތްތެރި ބައެއް މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުން ފާހަގަކޮށްގެން މި ދަނީ، މިއީ ސަރުކާރުން ބޭނުންވެގެން ޕީ.ޕީ.އެމުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލެއް ނޫންކަމުގައި. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ޕާޓީތަކާ މި ބިލު އާއްމު އުސޫލުގެ ބޭރުން، މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މިއަދު ހުށަހެޅުމަކީ ވަކި މިއަދުން މި ބިލު ކުރިއަށްގެންދިޔުމަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވޯޓަކަށް އެއްސެވީ؟ އެހާ މުހިއްމުކަން ސަރުކާރުން އާއްމު ގޮތެއްގައި ކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ ކަންނޭނގެ، ޕާސްކުރައްވަން ބޭނުންފުޅުވާ ބިލުތަކެއް މިގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް އަމަލުކުރައްވަމުންގެންދަވަނީ. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުން ބޭނުންފުޅު ނުވާކަމުގައި ވީ ނަމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބޭނުންފުޅުވާގޮތަށް ކުރިއަށްގެންދަވާ މަޖިލިސްހިންގުމުގެ ގަވާއިދު [illegible]. އަޅުގަނޑުގެ މައިގަނޑު ނުކުތާއަކީ، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ތަޢާރުޟުވާ ގޮތަށް، ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބިދީފައިވާ ޙައްޤުތަކާ ކަނޑައެޅިގެން [illegible] އެކަން ގޮތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބިލު [illegible] ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން މި ވަރަކަށްދޫކޮށްލާއިރު، 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ހަމަޖެހިފައި ވެސް ބަޔާންކޮށްދީފައި އޮތީ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ސާފުކޮށް އެ މަޖިލިސްކުރުމާއި، އެ ޙައްޤުތައް ހަނިކުރެވޭނީ ކޮން ސަބަބުތަކަކާއިގުޅިގެންކަން ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައިވޭ. އެހެންނަމަވެސް، [illegible] ބަލައިލާއިރު ފެނޭ މި މަޖިލިސްކުރުމާ [illegible] ފެނޭ [illegible] ނުފެނޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބާބަކަށް ބަދަލެއް އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން މި ގެނެވޭ. އެ ބާބުގައިވާ ގޮތް ހިލާފަށް އަހަރުމެން އަޅުގަނޑުމެން؛ ޤާނޫނުއަސާސީގައިވާ މާއްދާއެއްގައިވާ ގޮތް ހިލާފަށް އަހަރުމެންނަކަށް ކުރެވިދާނެ ވިއްޔާ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލުގެނެސްގެން. ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބަދަލުގެނެވޭނޭ ގޮތް ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުން މަޖިލީހުގެ 3/4 ބައިގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ފާސްވެގެން ނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީއަކަށް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭ. އަދި ވަކިން ހާއްސަކޮށް، އަސާސީ ޙައްޤުތަކުގެ ބާބަށް ބަދަލެއް ގެނެސްނަމަ ވަކި ނަމަ، އެގޮތަށް ފާސްކުރުމުން ފަހު ވެސް [illegible] ރިފަރެންޑަމަކަށް. [illegible] ރިފަރެންޑަމަކަށް ގޮސް [illegible] ވޯޓަކަށް [illegible] އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިހާ ފުރިހަމައަށް ޤާނޫނުއަސާސީގައި މިގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު ކަމެއް ކުރަން އުޅުމުގެ ބޭނުމަކީ ކޮބައިތޯ؟ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ހިލާފު ކަމަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަޕޯޓެއް އުފުލޭ ކަމެއް ވަކި ޕާޓީ ވެސް އެކަމުން ބަރީޢަވެގަނެ ދުރުވެގަންނަން އަޅުގަނޑުމެން ޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަށަވަރު ދުވަހަކު ފެނިގެން މި ދަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އޮންނަ ބަޔާންކޮށްފައި ވެސް އަރައިގަނެވޭ ނޫން. ދެން ކުޑަކުރަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބަދަލުކުރެވިގެން ކަމުގައި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ނުވާ ކަންކަމަށް ވެސް އަދި ޤާނޫނުއަސާސީން ލިބިދޭ ބާރުތަކަށް ވެސް އަރައިގަނެ ނުވޭ. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނީ ވެރިކަމެއް

ހިނގަން މި ޖެހެނީ، މި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކަމެއް ތަރުތީބުވެފައި، ގާނޫނީ ގޮތުން ތަރުތީބުވެފައި މި ވަނީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ބަޔާންވެގެންވާ އަސާސްތަކުގެ މައްޗަށް. އެ އަސާސްތަކުން ދުރަށް އަޅުގަނޑުމެން ގޮސް ކަންކަން ކުރަން މި އުޅެނީ މުޅިން އެހެން ގޮތަކަށް ވެރިކަން ވެސް އަދި މުޅި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ކަމެއް ވެސް ބައްޓަންކުރަން ބޭނުންވަނީ. އެގޮތުން، ވަކިން ހާއްސަކޮށް އިންތިޤާލީ ދައުރު އިންތިޤާލީ ދައުރާ ބެހޭ ގާނޫނަކީ ވެސް ގާނޫނުއަސާސީ ބަޔަކު ބަދަލު އެބަ އޮތް. އިންތިޤާލީ ދައުރާ ބެހޭ ގާނޫނު ވަނީ ގާނޫނުއަސާސީ އެބަ ބުނޭ. އަދި އިންތިޤާލީ ދައުރާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި ހިމެނިފައިވާ ކަންތައްތައް ކަނޑައެޅިފައި ވެސް ކުރިމަތިކުރަމުން އަޅުގަނޑުމެން ދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދެވޭ މިސްރާބަކީ، މުޅިން ގާނޫނީ ފުރަތަމަކުރުން ދުރަށް ދެވޭ މިސްރާބެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދެވޭ މިސްރާބަކީ، މުޅި ގާނޫނުއަސާސީން ދުރަށް ދެވޭ މިސްރާބެއް. މިކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ސަލާމަތްވާންޖެހޭ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަޅުގަނޑު މި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް.

ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު މި ހުށަހެޅިގެން އައި އިސްލާހަކީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް އެންމެ ގަބޫލުކުރާ އިސްލާހެއް ނޫން. އެކަމަކު މިގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލަން އެބަޖެހޭ މި ކަންކަން މި ދިމާވަނީ ކިހިނެއްތޯ. ބަޖެޓުގައި މިކަހަލަ ކަންތައް މި ދިމާވާ ސަބަބަކީ އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ބައެއް ގާނޫނުތައް، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހިތްހަމަ ނުޖެހޭ ބައެއް ގާނޫނުތައް ފާސްވެގެންދިއުމުގެ ސަބަބުން ދެން މީބާ މިހުންނަން ފުރުޞަތު ލިބިގެންދަނީ އެ މީހުން ވެސް ބޭނުންވާ ގޮތަށް މި ތަނަށް ހުށަހެޅުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންވީ އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޕާލަމެންޓުގެ މެންބަރުންނާއި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް އެކަހަލަ ބޭނުންކުރައްވައިގެން ހަމަޖެހޭ އިންސާފުގެ ބޭނުން މި ކަންތައްތައް ނުކުރަން. އެއީ ވާ އެއްކަލަ، މުޅި މަޖިލީހުގައި ތިބި ދަން ތިބި މެންބަރުން ހަރުދަނާވެގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ދަރަޖައަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިއުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދޭނަމަ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރު ބައްޕަވައިލު ދިރިއުޅުމުގެ ސިޔާސަތު ޖެހޭ ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދާ އެ ގޮތުން ކަންތައްތައް ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭ. ފުރިހަމަ ގޮތެއްގައި ކަންތައް ކަށަވަރުކުރާ ގޮތަކަށް ހިނގާ ގޮތް. ހަމަ ހަމަ ކަންތައްތައް ހިނގާ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް އެބަ އެނގޭ މި ތަންގައި ވެސް ސިޔާސީ ސަރަހައްދުގައި އެބަ މަސައްކަތްކުރޭ. ސިޔާސީ ސަރަހައްދުގައި

އެބަ ރިޓަޔަރކުރޭ 55 އަހަރުގައި، 60 އަހަރުގައި، 65 އަހަރުގައި. ސިވިލް ސަރވިސްގައި ރިޓަޔަރކޮށްގެން އެ މީހުންގެ ތަޖުރިބާ ހޭދަކުރައިގެން އެ މީހުން މި ނުކުންނަނީ ސިޔާސީ މައިދާނަށް. ސިޔާސީ މައިދާނަށް އެ މީހުންގެ އުމުރު ދުއްވައިލާފައި ނުކުންނައިރުގައި އެ މީހުންގެ ސިޔާސީ ކުރިއަރުމާއި ދުއްވާލާނީތީ ވަކި އުމުރެއް ކަނޑައަޅާފަ. އެހެންވީމާ، އެއީ އެކަން ވެގެންވާން ޖެހޭނެ ނޫން. ފުރަތަމަ މީހަކު ތަޖުރިބާ ހޯދަން 65 އަހަރު ވަންދެން، ވިޔަސް ހޯދަންވެގެން މީހަކު މި މަސައްކަތްކުރަނީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ތެރޭގައި، ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި. މަސައްކަތްތަކުން ތަޖުރިބާތަކެއް ހޯދައިގެން އަދި އެހެން މަސައްކަތެއް ކުރިޔަސް، އަދި ޕްރައިވެޓް ބިޒްނަސް ކުރިޔަސް، އެހެން ބިޒްނަސްއެއް ކުރިޔަސް އެ މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރަމުން ގޮސް ތަޖުރިބާތަކާ އެކީގައި ފިކުރަކާ އަންނަން މި އުޅެނީ. އަންނައިރުގައި އެ މީހާއަށް ފުރުޞަތުތަކެއް އެބަ ލިބޭ. އޭރަށް ހުންނަނީ އެ މީހާގެ އުމުރުން 50، 60، 70 އަހަރު ވެފަ. އެހެންވީމާ، އެ ހިސާބުން މީހަކަށް ޒަމާނުގެ ވިސްނުންތެރިކަން، އެހެން ހުނަރުގެ ވެސް ވިސްނުންތެރިކަން، ތަޖުރިބާގައި ވިސްނުންތެރިކަން ވެސް ފުރުޞަތު ލިބިގެން ތަޖުރިބާ އެ މީހުންނަށް ލިބިގެން މި ޤައުމު މަސައްކަތްތަކަށް ކޮށްގެން. ކުއްލިއަކަށް 30 އަހަރުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރައީސް ކަމަށް ކުރިމަތިލެވޭ ގޮތަށް ހުރިހާ އެކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. 30 އަހަރުގައި އަސާސީގައި އޮންނަ ކަންކަމާ ކަނޑައެޅުން ކަނޑައަޅާފައި. ކޮންމެ ވެސް ދުވަހެއް ދުއްވައިލާފައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނު ވެސް ބަދަލުކުރީ އިޞްލާޙުކުރީ ކަމެއް. މި އުއްމަތުގެ މާތް ނަބިއްޔާ محمّد صلّى الله عليه وسلم އަށް، އެކަލޭގެފާނަށް ނަބީކަން ދެއްވާވަޑައިގަތީ 40 އަހަރުގައި. 10 އަހަރުގައި ވެސް ދެއްވިދާނެއެވެ. ألله سبحانه وتعالى ކުރައްވަނީއެވެ. މިއީ އިންސާނިއްޔަތަށް އިބްރަތަކަށް ހުންނަ ކަންކަން. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަން ޖެހޭނީ އެ ޙަޤީޤަތް. އިބްރާހީމް ޢަލައިހިއްސަލާމް 110 އަހަރު ވަންދެން، އުމުރުފުޅުން 110 އަހަރާ ހަމައަށް ރަސޫލުކަން ކުރެއްވި. މުސްލިމުންނަށްވީތޯ؟ ދުވީ 65 އަހަރުގައި ރަސޫލުކަން ނަގާނެތޯ؟ މިއީތޯ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުން ހުންނަންވީ ގޮތް؟ މިއީ އިބްރަތަކަށް އައިސަ ހުންނަ ކަންތައް. ނޫޙު ޢަލައިހިއްސަލާމް 950 އަހަރު ރަސޫލުކަން ކުރެއްވި. މިކަހަލަ ހުރިހާ އެއްޗެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިބްރަތަކަށް އައިސަ ހުންނަ ކަންތައް. އެ ޙަޤީޤަތް އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން. ޔޫސުފް ޢަލައިހިއްސަލާމް، ރަސޫލު صلّى الله عليه وسلم އަށް ވަޙީއިން އިރުޝާދުދެއްވާ އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނަށް އިޙްތިރާމްކުރުން، އެ މީހުންނަށް މަޤާމުތައް ދިނުމަށް. ޒިކުރުކުރެއްވި އިރުޝާދުދެއްވާ ވަޙީއިން ޔަޤީން ރަސޫލާއަށް، އިރުޝާދުފުޅެއް އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނަށް އިޙްތިރާމްކުރުން، އެ މީހުންނަށް މަޤާމުތައް ދެއްވުމަށް. ނިކަން ވިސްނައިބައްލަވާ! އަޅުގަނޑުމެން ޔޫތު ކުރަން މި އުޅެނީ؟ ކޮންކަމަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ހިނގައިގެން މި އުޅެނީ؟ ކޮންކަމަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެން ދަސްކޮށްގެން މި އުޅެނީ؟ އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ސަޤާފަތުން މުސްލިމުން. އިސްލާމީ ތަރުބިއްޔަތުގައި ކަންކަން ހިނގައި ހުރި ގޮތް ދޫކޮށް ނިކަން ވިސްނައިބައްލަވާ. އެ އެއްޗެހި ވިސްނައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައްތައް ހަނދާންކުރަންވާނީ. ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ރިޕަބްލިކަން ގޮސްދާނެ ޑިމޮކްރަސީ، ރިޕަބްލިކަން ތަރައްޤީ ބަދަލުތަކާއެކު، އެތަކެއް އެއްޗެހި ނޫނީ އެއްޗެހި ބަދަލުވާނެ އަޅުގަނޑުމެން ކަންކަން ކުރިމަ ކަމުކަމުގައި އިޖުތިމާޢީ ގޮތުން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ހިތްހަމަޖެހޭ

ބައެއް ކަންތައްތަކަކީ. މިހެން ހިތްހަމަޖެހިގެން ބައެއް ފަހަރަށް ޚިޔާން ވެސް އެއްފަދަވެވޭ. އެހެންވީމާ، މިސާލަކަށް ކަންތައްތައް ކުރުން ހުއްޓާލަނީ. އާދެން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މިބާރި ރިޢާޔަތް. ޤައުމުގެ ކަންތައްތައް ރަނގަޅަށް ހިނގީމަ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ޤައުމު ކުރިއަރުވަން ބޭނުންވަނީ. އިޖްތިމާޢީ ރައީސް ތަރައްޤީއާ ގުޅުންހުރި އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުންވަނީ މި ޤައުމު ތަރައްޤީކުރަން. މި ޤައުމުގެ މީހުންގެ އަތުމަތީ ތަނަވަސްކަން. މި ޤައުމުގެ ކަންތައްތައް އިސްލާހުކުރަން. އެހެންވީމާ، މިގޮތުން ކަންތައްތައް ދިޔައިމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ވިސްނުމާއި ފުޅާ އެއްގޮތަށް ކަންތައްތައް ދިޔައިމަ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް މިބާރި ރަނގަޅަށް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން އިންސާނުން ގޮތުގައި ކަމަކީ ކަންތައްތައް އައިމަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވެސް ނުކުރެވޭނެ ކަމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް ދުނިޔޭގައި އުޅެންޖެހޭ ބައެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ވެސް އިޖްތިމާޢީ ރައީސް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންތައް ކުރާއިރުގައި އިޖްތިމާޢީ ރައީސް ވެސް މިސާލަކަށް، މިއީ މި ގައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް ނުހަނު މުހިއްމު. ސޯޝަލް އެންޓަރޕްރައިސް.

ރިސާރޗުން ވާހަކަދެއްކުން:

ސޯޝަލް އެންޓަރޕްރައިސް މާނަކުރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފެންނަ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުގެ ބަލާލާއިރު އިޖްތިމާޢީ މާނަކުރު ދުނިޔޭގެ ރަސްމީ ގޮތުން ދެނެގަނެވޭ.

އަޅުގަނޑުގެ ޤައުމުގައި މާނަކުރު ދިނުމުގެ ރަސްމީ ގޮތުގައި ވާހަކަދެއްކުން:

ސޯޝަލް އެންޓަރޕްރައިސް ރައީސް. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި ފުރުޞަތު ކޮންމެ ދުވަހަކު ވެސް ކޮންމެ ފަހަރަކު ކަމަށް ބަލާލެވޭ ހިންގުމުގެ އިޖްތިމާޢީ ރައީސް މަސައްކަތްތަކުގެ ތެރެން. މިގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެން އޮތީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކައުންސިލް ދެއްކުމަށް. ތިން ދުވަހުގެ ހަމަ އެބަ ހުރޭ ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ ފުރަތަމަ ބަދަލުކުރަން ބޭނުން ދެނެއްގަނެވޭ. އަޅުގަނޑު ތިމާގެ ޤަބޫލުކުރަނީ ދުވަހުގެ ބޭނުންތަކަށް ބަދަލުވުން، އިޖްތިމާޢީ ރައީސް ރިސާލަތުގައި އިންސާނީ ފަރާތުން ތަފާތު ހަރަކާތްތަކެއް ވަރަށް ފުރަތަމަ ވެސް ކުރުމުގެ މަސަތަކަށް ބަދަލުވާ ނުވަތަ އިޖްތިމާޢީ ތަރަހަ ބޮޑެތި ފަހަރެއް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންވެސް ފަހަރު ގޮތަކަށް މަސައްކަތް ކުރަން. ތަޢުލީމުގެ ބައްޔަކަށް މަސައްކަތްތައް ކުރީ އެކަން ކުރަމުންދާ ގޮތަށް ވެސް ނޫން. ބޮޑު ކަމަކީ ބަދަލު ސުވާލުތަކެއް. އެ މީހުން ފަހުން ބައިކުރީ ބޮޑު ގޮތެއް ކުރިމަތީގައި ބައްޔަކީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަމުންދޭ. މީހަކަށް ބަލާއިރު ކުރެވިދާނެ ގޮތެއް އެކަހަލަ ނުކުރެވޭ ކަމެއް ކަމަށް. 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނަށް ރައީސްކުރީ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުން ދާނެ ގޮތް. ވަރަށް މުހިންމު ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް ބޮޑު ހިތްވަރެއް. އެކަން މީހުންނަށް ރައީސްގެ މަޢުލޫމާތު ރައީސަކީ ތިމާގެ ސަމާލުކަން އަޅުގަނޑުގެ ފުރުޞަތުގެ ބޮޑު ބޭނުމެއް މީހުންނަށް މަޢުލޫމާތު ދޭނެ ބައެއް. އެހެންނަމަވެސް، 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް ފެންނަ ގޮތް އެ ފުރުޞަތު މީހުންނަށް ކުރާ ބޮޑު ބަދަލު

ޤާނޫނުއަސާސީން އެ ބަޔަކު އެ ޙައްޤު ނިގުޅައިގެންފަ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ބުރަވެގެން ނުހުރި، އިދާރީ މާޖިން އެކުއެކު މަޖުމޫއުގައި ތިއްބެވި ބާރުލުން ދެއްވާ ޖަމާޢަތްތަކަށް އަޅުއްސުވުމެއް ނެތި، ހަމަ ބިރުން މި ތަނަށް އިސްތިހާރެއް ކުރަހާއިރަށް އެ އެއްޗެއް އެދެންޏާކުރައްވައިގެން އެ ގޮތަށްގޮސްފުރަހުން ހޯދާ. ދުން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް ވަރު ގޮތަކަށް ސަލާމަތް ކުރިމާ ފިޔަވަޅު ކޮބައިން ދަރަނި. ކޮބާ ޙައްޤު ހާކާ އަތްއޮއްގައިތޯ؟ ކޮބައިމައް ވެސް؛ މިނޫން ބާރު، އެއް ބާރެއް ތިބިއަށް ގެނައުމުގެ އެންމެ އިސް ދަރުބާރު އަދާކުރައްވަން އިސްލާމްދީނާ ރަށާ. އެހެންވީމާ، މި ޤައުމުގައި ނޫޅެ؛ ޤާނޫނުކުރެ އަޅުގަނޑުމެން އެ ޤާނޫނުކަރުމަން ދުވަ މިސްރާބު އެ ދިމާކަށް ބަޔަކުމެން ނިމާ ގޮތަށް ދުވަ ތަން ބަރުހަމަ ނިމިގަނެ މި ޙައްޤު. އަޅުގަނޑުމެން ވެރިން ދުރަކާ ދިފާއީ ރަށާ ދިރާސާކުރި ފަތުރަ ފަރާތް އެކްސްޕް ބޯނަސްރީގެ. އެހެންނަމަވެސް، ޤާނޫނު ހަމަތަކާ މަނިކުފާނު މި ތަން ބަޔަކު ހުސްނުހުސް ކުރަންފަށާ ކުރެވުނު ވަރުން، އަޅުގަނޑުމެން މީހުން ބުނާ ގޮތަށް ދިފާއީ ބާރު އަދާކުރާ ކަމަށް ފާހަގަކުރުމަށް ބޭނުންނުވޭ، އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ރަޙްމަތްތެރިކަން ބާރުގެއިން ފާސްކުރުމުގެ ބަރާބަރުގައި ބޯހަޔާ ބޯހަން މި ތަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެތަން، ޖަވާބުދާރީ އެ ބޯހިޔާ ޖެހިލުންވީމަ ބޮޑުކަމެއް ނުވާ ދެކޭ ގޮތަށް ރަސްމީ ބޮޑުގޮތުގެ ހިމާޔަތް ކުރިބޭން. ދަސްކުރަން ދިފާއީ ބާރުގެ ވެސް. ހަމައެއާއި، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ފުރުސަތު މި ދަނީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ވާރުތަ ގެނަ ދިފާއީ ފަރާތުގެ މިހާރު ހިތުގެ އަޑުން ގޮތުންނުކުރާބަލާން މަޖުލީހަށް ފުރަގަސްކޮށް. އެހެންނަމަވެސް، ޕްރޮފެޝަނަލް ގޮތުގެ މީހުން ހާސިލުކޮށް ފުރަ ދިން އަޅުގަނޑު މިފަދަ ބަޔަކު ބޭރުކުރުމަށް މީހަކު ނުކުޅެ މިގެ ކުރިގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދުން މިހާރު ވެސް ހިނގައިޖެހުން އެ ގޮތުރުކުރާ ގޮތް އެއް ދެކެނީ ގޮތް ކަމަށް ދިނީ، އެ ބޯހަޔާ ތަނަށް އެއްގައިގެ އެ ބޯހިޔާވަހިކަ އެއްބަސްވުން ބޮޑުގޮތުގެ ހިމާޔަތް ކުރިއްޔާ ކޮށް ޖަވާބުދާރީ ވެސް. ބޯހިޔާ ދިފާއީކުރުން އެބަޖެހޭ. ހަމަ މިހާރު ބޯޓާ ކުރެވުނު އެއްސެކޭ، ނޫނީ ފައްދުގެ ދިފާއީސްކުރުގައި ހުންނަމާ ބޮޑުގޮތް ވަކި އެ ދިރާސާކުރުން ހަމައެކަނި ޕާޓީތަކުގެ ދަނޑިވަޅުގައި. ދިފާއީ ބާރުގެ ބަޔާނުގައި އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް މަސައްކަތްކޮށް، ރައްޔިތުންނަށް ބަލި، ޤައުމަށް ފައިދާހުރި ގޮތުގައި ހުށަހެޅުން، ހުށަހެޅުން ތިބި އަވަހުން، ހުށަހެޅުން ތިބި މިންވަރަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ މަސައްކަތުގައި ދެމިތިބޭނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ރިޕޯޓަރުން ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖައުފަރު ދާއޫދަށް.

އުނގޫފާރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖައުފަރު ދާއޫދު ވާހަކަދައްކަވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލުތަކުގެ އިންތިޚާބުތަކުގެ ޤާނޫނު) އަށް މިއަދު ހުށަހެޅިފައި މި ވާ އިސްލާހަކީ އާދެ ޖެހިގެން މާ ބޮޑު އިސްލާހެއް ނޫން. ވަރަށް ކުޑަކުޑަ އިސްލާހެއް. މި ތަޢުދީލުގައި އަޅުގަނޑުގެ ކުރިން ވާހަކަދައްކަވާފައި ހުރި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް މިކަމުގެ ސަބަބުން ދިމާވާނެ މައްސަލަތަކާއި، ރަނގަޅު ކަންތައްތަކާއި ނުރަނގަޅު ކަންތައްތަކުގެ ވާހަކަ ދައްކަވައިފި. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އިންތިޚާބީ މަޤާމުތަކަށް ކުރިމަތިލާ މީހުންގެ އުމުރު ޤާނޫނަކުން ކަނޑައެޅުމަކީ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޫން. އަދި މީގެކުރީގައި ވެސް މިކަހަލަ ތަޖުރިބާތައް އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުތަކަށް ގެނެސްފައި ހުރި. ބައެއް ބޭފުޅުން އިޝާރާތްކުރެއްވި ފަދައިން، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޤާމަށް ކުރިމަތިލާ ބޭފުޅެއްގެ އުމުރާބެހޭ ކަންތައްތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ވަނީ މިގޮތުން ފާހަގަކޮށްލާފަ. މިގައި އަޅުގަނޑަށް މި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް، އިންތިޚާބުތަކަށް ކުރިމަތިލުމަކީ މި ގޮތަށް އިސްލާހަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކަށް ފޯރާ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ. އެހެނިހެން ފަރާތްތަކުން، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 26 ވަނަ މާއްދާގައި މި އޮންނަނީ އިންތިޚާބުތަކަށް ކުރިމަތިލުމާއި ވޯޓުދިނުމުގެ ޙައްޤުގެ ވާހަކަ. އަސާސީ ޙައްޤެއް ވޯޓުދިނުމާއި އިންތިޚާބުތަކަށް ކުރިމަތިލުމަކީ. ދެން އަސާސީ ޙައްޤެއް ހަނިކުރެވޭ ގޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް، ހަނިކުރެވިދާނެ ގޮތް ވަރަށް ސާފުކޮށް ލިޔެފައި އެބައޮތް ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި. ބައެއް އިއްޒަތްތެރި ބޭފުޅުން ތަކުރާރުކުރެއްވި އެ ވާހަކަ ވިދާޅުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނީ މި ޤާނޫނުއަސާސީއާ ތަޢާރުޟުވާ ގޮތަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ޤާނޫނުތަކުން އަސާސީ ޙައްޤުތައް ހަނިކުރެވޭނީ ކިހާވަރަކަށްތޯ ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި އެބައޮތް. އެހެންވީމާ، އެއާއިސަބަބުން މި ގޮތަށް އިސްލާހުގައި އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނެތް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ޒަމާނީ ތަޢުލީމުވެސް، މިނިވަން ޑިމޮކްރެޓިކް ޤައުމުތަކުގައި އެކަހަލަ އުމުރަށް މިނިވަނަށް، އެހެންވެސް ބެލުމާ ގޮތާ މިކަން ކުރަނީ، އެ އުމުރަކީ ދެވޭ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ. އަޅުގަނޑަށް ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި މި ބުނާ ފަދަ މިނިވަން ޑިމޮކްރެޓިކް ޤައުމުތަކުގައި ލޯކަލް ކައުންސިލުގެ ނިޒާމު އުފެއްދީ ދަންނަވާ މިހާރު ނޫން. އެހާ މިހާރު ނޫން. މިނިވަން ޑިމޮކްރެޓިކް ޤައުމުތަކުގައި އާއްމު ގޮތެއްގައި ލޯކަލް ކައުންސިލުގެ އިންތިޚާބުތަކުގެ ހޮވަވަނީ، އަދި ކުރިމަތިލާނީ 65 އަހަރުން ދަށުގެ މީހުން ކަމަށް ވާނަމަ، މި ގޮތަށް އިސްލާހުގައި އޮތްވެސް މައްސަލައެއް ނެތް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އޭރު މީހުން މިދުނިޔޭގެ، އެ ޤައުމުތަކުގައި ވެސް އެކަން އަންނަ ގޮތްކަން އެބަ އެނގޭ އެއިން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވާ ގޮތަށް 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުން ގިނައިން މިއަދު ކުރިމަތިލާފައި، ހޮއްވަވައި، މިކަން މިގޮތަށް ހުރި ނަމަ، މިގައި ވިސްނާލަން ޖެހޭ ތަންތަނެއް އޮވެދާނެ. އެހެންވީމާ، މި ނަޒަރުން ވިސްނައިލާއިރު 18 އަހަރާއި 65 އަހަރާ ދެމެދުގެ މި ދައުރަކީ އިންސާނުންގެ ހަޔާތުގައި މިކަހަލަ ޤުއްވަތު ޖިސްމާނީ ގޮތުން އަދި ފިކުރީ ގޮތުން ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތުތަކެއް ލިބިގެން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި މިކަން މިގޮތުން ހަމަޖެއްސުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނޫން. ދެން އިތުރަށް

އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަނީ ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ވާހަކަފުޅުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ފާހަގަކުރައްވައިފި، ސަރުކާރުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބޭނުންފުޅުވެގެން ކުރައްވާ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެ މަނިކުފާނަށް މިކަން އެނގިވަޑައިގެންނެވުން ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑަކަށް ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ. ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕީ.ޖީ ގްރޫޕުގައި މިވާހަކަ ދެކެވިގެންދިޔައީ ގޮތަށް ބަލާއިރު މިއީ ހަމަ މިޔާރުގެ ޔަގީންކަން ބަލާއިރު މި ނިޒާމަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ދިނަ މިންބަރުން ފާހަގަކުރައްވާފައި، އެ ބާރުލުން ހަމަ އަމިއްލަފުޅުގަ ރައީސުލްއަޢުލާ އިޚްތިޔާރުކުރައްވާ ނިންމެވި މިއީ. އެކަންވީމާ، މިކަހަލަ ކޮންމެ ކަމެއްގެ ނުބައި ތުރުމަތީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިސްތިރިފުކުގައި އެއްލުވާލި، އެއްވެސް ރައީސުލްއަޢުޒަމުން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާނެ ކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ވަރަށް އަޑުއަހަން ވެސް އުނދަގޫ އެ ވާހަކަ. ދެއްކުމުގައި ހިނގާ ކޮންމެ ނުބައި ކަމެއް، އެހެ އަމިއްލަ މިހާރު ކުރިއަށް ނުވެސް ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ހުރަސް ޝަރުތުބަލުކުން ކުރިއަށް، އެ ހުރިހާ ކަމެއްގެ ނުބައި ނަން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިސްތިރިފުކުގައި އެއްލުވާލި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންގޮތަކަށް ކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިކަން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ފާހަގަކޮށްލަން އެބަ ބޭނުންވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކަދެއްކެވުން ވެސް މުޅިހަމައެއް ވެސް ދެމެހެއްޓުމަށް ބޭފުޅުންގެ ހެޔޮއެދުމާއި ވެސް ހަމަ ވަރަށް ކަމެއްގެ މަސް ޒިންމާދާރުކަމާއި އިސްލާމްދީނާ ބެހޭ ގާނޫނުއަސާސީގައި އެކަން ފާހަގަކުރަން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ އަދި ފާހަގަކުރަން ޖެހޭ ވާހަކަ އެބަ އެބަޖެހޭ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަދިއްލަ ނަފްސުގައި ވެސް މިކަންކަން ހަނދާންކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން މި ބޭނުންވަނީ މިންގަނޑުތަކެއް އޮތްކަމާއި މިހާރު މިއޮތް ނިޒާމު ތަޠުބީޤުކުރުމުގައި، އަޅުގަނޑުމެން އެއީ ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރުމުގައި ހަމަ ނިންމުން ބޭނުންފުޅުވާ ގޮތަށް މި ވާހަކަ ދައްކަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ދިއްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްލަތީފް މުޙައްމަދަށް.

ދިއްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްލަތީފް މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު *10/2010* (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބު ގާނޫނު) އަށް މި ގެނަ އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރުމަށް ނުވާ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ހިތާމައާ އެކު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުގެ އަށް މެންބަރު، ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވި ބިލަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އުމުރުން *65* އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް ލޯކަލް އިންތިޚާބުގައި ވޯޓުދިނުމުގައި ގޮތް އޮތްއޮތުމަކީ ގަބޫލުކުރެވެން ކަންކަމެއް ނޫން. *65* އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް ހަމައެކަނި ޑިސްކްރިމިނޭޓްކުރުމެއް ޚާއްޞަ ހިފައިގެން، ނުވަތަ

ގޭގެއަށް ސަބްސިޑީ ދީގެން ހިދުމަތް މިބާ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭ ވެސް މިއަދުގެ ރައްޔިތުން ގަބޫލުކުރާ ކަންކަމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ފެށި މިއަދުވެސް ވާ ހިންގާ ޤާނޫނުން މިކަމާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނަން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ބިލުތައް އައުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ނުސީދާކޮށް ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ހަމަޖެހުމެއް މި ތަނުން ދެވުން. މި ބިލުތައް މިތަން އައުމުގެ ސަބަބުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައެއް ކަހަލަ ނުތަނަވަސްކަން ވެސް އިތުރުވެގެން އެބަދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް ވެސް އިންތިޚާބުތަކުގައި ވަކާލާތުކުރުން އެބަޖެހޭ. ކުރިއަށް އޮތް ފަސް އިންތިޚާބުތަކުގައި ވެސް އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އިންތިޚާބުގައި ވެސް ވަކާލާތުކުރެވޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ތާއީދު ވެސް ކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މި އޮތް ގޮތުން، މިހާރު މި ބިލު އޮތް ގޮތުން ކުރިއަށް އޮތް ފަސް އިންތިޚާބުގައި ވަކާލާތުކުރެވޭނެ މި ގާނޫނުން ގާނޫނުތަކުން ވެއްޖެ ހިނގައިފި ނަމަ. އެހެންވެއްޖެ ނަމަ، ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން އަނެއްކާވެސް އިތުރު ނުތަނަވަސްކަމެއް އުފެދި، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ ރައްޔިތުންގެ ހަމަ އަމާޒުތައް އޮބައި ހަމަޖެހިފައިވާ ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި ރައްޔިތުން ގެއްލުނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ބޭނުމަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެދުމަކީ މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ގާނޫނުތަކުން މި ބިލު އަނބުރާ ފޮނުވުން. އަޅުގަނޑުގެ އަދި މެންބަރުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އަދި މި ބިލު އަނބުރާ ގެނދިއުމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކީކޭތޯ ދެން ދަންނަވާނީ؟ ކޮންމެ ދުވަހަކު، ކޮންމެ ދުވަހަކު މިފަދަ ބިލުތައް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން ހަމަ ކޮންމެ ދުވަހަކު މި މަޖިލީހަށް ބާރުތަކާއިގެން ރައްޔިތުންގެ ހައްޤުތައް ނިގުޅައިގަން، ހައްޤުތައް ހަނިކޮށް، މި މަސައްކަތް ކުރަނީތޯ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ދުވަހަކު މި ތަނަށް މި އަންނަނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ފާހަގަ ނުކުރައްވާ ދެން މިބިލުން ގޮތެއް ވެސް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. މި ހިނދުގައި ބައެއް ބޭފުޅުން ފާހަގަކޮށްލައްވަމުން އެބަ ވިދާޅުވޭ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަކަށް އެނގި ވަޒަނުކޮށްގެން ނޫނީ މި ބިލު މި ފަހަރު ހުށަހެޅުއްވީ މިހެން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭ ވެސް އެއްކަހަލަ، މި މަޖިލީހުގައި މިހާރު ޕީ.ޕީ.އެމުން ނިސްބަތްވާ މެންބަރުންނާ ރައީސް ހާމިން ވިދާޅުވި ގޮތަކީ މީ މަސައްކަތްތައް ބައިއަކަން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދިޔަ މަސްޖިދަކީ، އަދިއެކަމަކު މި ތަނަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލުތަކުގައި އިތުރު ކުރިއެރުމެއް ނުކުރެވޭ ކަމަށް އަދިއެކަމަކު ޕީ.ޕީ.އެމުން މި

ތަނަށް ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހައް މި ބާރުލުން އަސާސީ އާދައި ނުބައިލާހަކަ ޖަހައިގެން ބާރުކުރެއްވި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ބަހުސް. ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި ވެސް ބާރު އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ ރައީސަކަށް ހުށަހެޅި ފުރާދު ބައްޔޫ ވަޒަޔިގެން ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޝަނުގައި ވިދާޅުވި، ވޯޓުގެ ސިއްރުކަން ގެއްލުމާ ވޯޓުލާށިގަނޑުގައި ރައްޔިތުންގެ ޖަހަނގުރާ ތާރީޚުގައި ޖުމްހޫރީ ފަދަ އެހެން އެއްކޮށް ވޯޓުލާށިގަނޑުގައި ކުރަހައި ޖެހިފައި ތަމަން ވަނީ. ވޯޓު ކަރުދާހުގައި ގޮތްތަކަށް ބަހައިގެން، ނަމްބަރު ޖަހައިގެން ވަކި ގޮތެއްގެ ހިސާބު އަނގަތްކޮށް ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުލާކަށް ކަރަވަރާކާވާ ގޮތަށް ވޯޓުކަރުދާހުގައި މާކްކުރާނެ އެއްޗެހި ޖަހަމުންދާ ވަރަކަ އާދެވޭ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުގެ މެމްބަރުން ވަޒީފާއިން ވަކި ދަންނަވާލީ. އެހެން މިކަން ހަމަވާ އާދޭހެއް އަޑުވަރުގަން އާރިގެން އެބަހުރި ޖަސްރަތުގެ އޮޅިގަން އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަން މި އިސްލާހު ކުރުމަކީ ގާނޫނު އަސާސީއާއި ޚިލާފު ވަރަކަ އެ ބާރުލުން ވިދާޅުވި. އަޑުވަރުގަން ރިޔާސީ ޚިޔާލުތަކުގައި އެ އިސްލާހު ހުށަހެޅީ މި ބާރުލުންތަކާ ވެސް މި ފުރުސަތު ކުރިމަތިލާ ފަރާތްތަކަށް ނޫނީ ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް އެ އިސްލާހު މި ބަރަށް ހުށަހެޅީ. އެކުރުވާ، ކުރިމަތިލާ އަޑުވަރުގަންނަށް ފުރުސަތު މި ބަރަށް ހިއްސާ އެ އިސްލާހު ބާރުވަގެއްދިނުން ބަން. އަޑުވަރުގަން ހަމަ ގެބުވަރުބުވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ލަފާގެ މަޤާމް. ވޯޓުކަރުދާހުގައި އިތުރު އެއްގޮތަކަށް ކުރުމަށް ފުރުސަތު ހުޅުވާލިއަސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން އިނގިރޭސި ވޯޓުން އެނގެނީ ވޯޓު ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ބަދަލުވާ މަސައްކަތެއް. ވޯޓަށް ނުފޫޒު ފޯރުވައި ގޮތްގޮތަށް އަނބިކަނބަލުންނަށް ކަމަށް މި ބާރުލުން ގަބޫލުކުރާ ގޮތަށް ސަރުކާރުގެ ކުރިމަތީގައި ކުރާ އިސްލާހުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާ، ވަކިވަކި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ބަލާއިރު މި ފަދަ އިސްލާހުތަކަށް ޓަކައި މި ބާރުލުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ހުށަހެޅި ބޭނުންތަކަކީ ކޮބާ؟ އަޑުވަރުގަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް އެބަ ބުނަން ބާރުތަކުގެ ވަކި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން މި ސަރުކާރުގައި ދައުލަތް ވެރިކަމުގެ ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ބަލަހައްޓާ އަދި އެއްބަސްވުމެއް ހަދައިގެން ކުރަމުން ދިޔަކަން. އެއްކަލަ ރަނގަޅު ކަމަށް ވެސް ބުނޭ މީހުންގެ މި ހުރިހާ ބާރުތަކުގެ ދައުރު ވެއްޓޭ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން ނޫނީ ހުށަހަޅާނެތޯ؟ މި ބާރުލުން ބުނަމުން މި އިސްލާހަށް ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް ވަނީ، ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ގޮތުން ބަދަލުގައި ވެސް އިސްލާހެއް ގެނެސްފައި ވޯޓުދެއްވީ ކަމަށް ވަނީ އެވެ. ވެސްމިނިސްޓަރުންގެ ސިޔާސަތާ އެއްގޮތަށް ޕާޓީގެ ނަޒަރުން ބަލާއިރު. އެހެން ބުނާ ނަމަ، ރައީސް ކަމަށް ކުރިމަތިލާ ފަރާތެއްގެ އުމުރު ކަމަށް ވަނީ ހަމަ ދިހަ، ރަނގަޅު ބަސް އެއްބަސްވުމުގެ މި ވުޖޫދު. ޤާސިމް ޤާސިމް އިބްރާހީމްގެ ބައިވެރިވުމެއް ހުރަހެއް ބަލައިގަތް ގޮތް އެއް ހުރަހެއް ކުރިމަތިލުމުގެ ބާރު ނުލިބޭނެ. 65 އަހަރުން މަތިވެއްޖެނަމަ އެ ހުރަހެއް ކުރިމަތިލުމަށް އިންތިޚާބުގައި ބައިވެރިވުމަށް ނުލިބޭނެ. އަހަރެއްގެ ވެސް އިތުރު ބައިވެރިވުމަށް ނުލިބޭނެ. ފަރާތްތަކުގެ ވެސް ބައިވެރިވުމަށް ނުލިބޭނެ. މިހެން ފަހަރަކު އިސްލާހެއް ގެނެސްގެން ގޮސް ޙާލަތު ނިކަމެތިކަމާއި ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ނޫނީ މި ފެއްމުގައި އިންތިޚާބަކަށް ކުރިމަތިލެވޭނެ ވިދާޅުވާތީ ނޫނެވެ. ވަރަށް ސާފުކޮށް ނުވޭ. ރައީސް ކަމަށް ކުރިމަތިލެވޭ ފަރާތަކީ ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް. ވާހަކަ ކަނޑައެޅުނު އިންތިޚާބުގައި ކުރިމަތިލެވޭނެ ޕީ.ޕީ.އެމް ޔާމީން ފުރުސަތު ބައެއްގެ ގޮތުގައި ގޮވާލައިގެން ނޫނެވެ

މީހުންނަށް އެކަންޏޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ނުކުމެވެނީ ހަމައެކަނި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ޓިކެޓުން ފުރުޞަތުން ތައްޔާރުވެގެން ނުކުންނަ ކެންޑިޑޭޓުން އެކަންޏޭ. މިއީ ނުހަނު މި ދައުރު ވާހަކައާ ނުވާތީއާ އިންޑިއާ ބަންޑާރަ ކަޑަކަށް ބަލައިގަނެވޭ ކަންތައްތައް ކަމަށް ބެލެވޭނެ ނިޒާމަކަށް ވާތީ ހަމައެކަނި ފަށަށް ބަދަލުވެ ނުކުންނަ ބޭފުޅުންނަށް އެ ދާއިރާއަށް ޓިކެޓު ދިނުމަށް ޕާޓީން ދޭން ބޭނުންވާ ތަނަކީ ކޮބާ؟ މިއީ އިންސާފުވެރިކަމެއް ހެއްދެވުން ބޭނުންވާ ފަރާތެއް ކަމަށް ތިބޭނީ ކިހިނެއްތޯ؟ ހުރިހާ ބާރު ދިނުމަށް ވާނީ ތިމާގެ ބަހުގެ ގޮތުގައި. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމަށް 2 މިނެޓު 5 ސިކުންތު.

ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ. އަދަދެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް 2 މިނެޓު. އެހެން ބަޔަކަށް، ހުރިހާ އެންމެނަށް 5 މިނެޓު. މިއީ ވެސް މާ އިންސާފު. ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި މަޖިލީހުގެ ތެރޭގައި އިންސާފުން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ދައުރުގެ ތަރައްޤީގެ ބަހުސްގައި ފުރުޞަތު ދޭ ބަޔަކަށް ނުވާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި ހުރިހާ އިންސާފުން ބޭނުމީ. މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އުމުރުން 65 އަހަރު ވިއްޔާ ނުލިބޭ. އަނެއް ބައިވަރު 65 އަހަރު ފުރިފައިވާ ދުވަސްވީ ކަންތައްތައް އެބަ ކުރޭ. ދެންމެގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕީ.ޕީ ގެ ދުވަހުގެ ޕެންޝަނުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ވިޔަފާރި، ވަރަށް ސާފުކޮށް ޕީ.ޕީ ގެ ދުވަހުގައި ވަގުތަކީ ހަމަ ޚާއްޞަ ކަމެއް މި މަޖިލީހުން މި އިސްލާމް ޗީ. އެހެންވީމާ، އެބަ އެނގޭ ޕީ.ޕީ ގެ ދުވަހުގައި ވަގުތަކީ ހަމަޖެހިފައި ނޫން މި ޗީ. އިސްލާމީ ޝަރީޢަ، ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްލާމީ ޝަރީޢަ މި ބިލު ޗީތީ ފާސްކުރަން ވެސް ނިޒާމީ ކުރީގެ ހަމަ ކަމެއް ޕީ.ޕީ ގެ ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވިޔަފާރިކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި އޮތީ ޢާދަކޮށް ކައުންސިލަރުން ކުރިމަތިލީމާވެސް ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް ކަންބޮޑުވާ ބޮޑު ދަރުމަވެރިކަމެއް ޖެހިގެންނެވެ. ކޮން ގޮތަކަށް ކުރައްވަންތޯ މި އޮތީވެސް؟ ކަންކަމުގައި ނުވެގެން މި އޮތީ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިކަން ކުރަންޖެހޭ ގޮތް؟ އެ ބޭފުޅުންނަށް އެއްވަރަކަށް ދެމެހެއްޓުމަކީ ކަނޑައެޅޭނެ. އަނެއްބައި ފަހަރުގައި އެ ބޭފުޅުން އަދަދު މަދުކުރާނެ. އަނެއްބައި ވަރަށް އެ ބެލެނިވެރިން ތަނެއްގައި ވާދަކުރުމުގެ ސަބަބުން އެއް މީހަކު ވާހަކައެއް ނުކުރެވޭނެ. އަނެއްކާ އަނެއްކާވެސް 65 އަހަރު ވެއްޖެއްޔާ މިހާރު ނިކަމެތި. ކިޔަވާ ކައުންސިލުގެ ކަމުންނަގާނެ ތަޢުލީމީ ހަރަކާތްތަކުގެ ބާރުގައި ހިތްދަތިކޮށް މި އުޅެނީ މި މަޖިލީހުން؟ މި މަޖިލީހުގެ ހަރަކާތްތަކުގެ ތެރެއިން މި މަޖިލީހަށް ހުރިހާ 65 އަހަރު ވެއްޖެއްޔާ ނުލިބޭ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، މިއީ އަމިއްލައަށް ބަލައިލާ ޤައުމަށް ބޭރުކުރީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއަދު ހުރިހާ ކަމެއް

ކުރަމުންގެންދާއިރު މިތާ ތިބި ބައެއް މެންބަރުން މިއީ އަސްލު އެހެން ބައެއްގެ ބޮޑުގައި ކަންތައްތައް އުފުލުމަށްޓަކައި ކުރާ ކަމެއް. އެކަމުން އަވަހަށް ރައްކާތެރިވުމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. މިއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަމިއްލަ ފައިދާތަކަށް ކޮށްގެންވާނެ ކަންތައްތައް ނޫން މި ހުށަހެޅީ. މިވާ ޤާނޫނުއަސާސީ އޮންނަނީ ވިޔަފާރިވެރިން ގާނޫނަކަށް ހަވާލާދީފައި، އެހެން ގޮތްތަކުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބާރުތަކުގައި ވިޔަފާރިވެސް ހިމާޔަ. އެކަމަކު ޤާނޫނުއަސާސީ ބާރުތަކުގައި އޮތް، މި ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބާރުތަކުގައިވާނަމަ ހިނގާނެ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ހިސާބުން ހުސްވަގުތުކޮޅެއް އަޅުވަން. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ 11:00 ގައި ޖަލްސާ ފަށާނަން.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:29 އިން 10:59 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މަޖިލީހުގެ މި ދަންފަޅި އައިގެން ކުރިއަށްގެންދަން ފަށައިގަންނަން. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމީލް އުސްމާނަށް.

ގެމަނަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ޖަމީލް އުސްމާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސް މި ކުރަނީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ގާނޫނު) އަށް ގެނެވޭ އިސްލާހެއް. އޭގެތެރޭގައި ފާހަގަކުރެވިފައި މި އޮންނަނީ، އުމުރުން 18 އަހަރު ފުރި، 65 އަހަރު ހަމަނުވާ މިހާރަށް ހަމައެކަނި މި ކައުންސިލްތަކަށް އާދެވޭ ގޮތަށް ހުށަހެޅިފައި އޮތް އިސްލާހެއް. މިއީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް އަމިއްލަ ހައިސިއްޔަތުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިސްލާހެއްކަމުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުންވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑުމެން މިދިޔަ އިސްލާހުތައް ގެންނަމުންދާއިރު ތަފާތު ގޮތްގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުތައް ފާސްކުރުމުގައި، މި ޤާނޫނާއި ކައުންސިލްތަކަށް ބޭނުންވާ ކަންކަން، މި ކައުންސިލްތަކުގެ މެމްބަރުން އިންތިޚާބުކުރުމުގައި ބޭނުންވާ ކަންތައްތައް ފާސްކުރެވިފައިނުވާ.

އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންގެ އުމުރުން ދުވަސްވީ ބޭފުޅުންނަށް، ޤައުމުގައި މަސައްކަތްކޮށް، އެތައް ދުވަހެއްގައި މަސައްކަތްކޮށްފައި، ތަޖުރިބާ ލިބިފައި ތިބި ބޭފުޅުންނަށް، އުމުރުން ދުވަސްވީ ބޭފުޅުންނަށް ފުރުޞަތުތައް އޮންނަންޖެހޭނެ. ޚާއްޞަކޮށް ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ މަޤާމުތަކުގައި އަދާކުރަން ފުރުޞަތު އޮންނަންޖެހޭނެ. މިދަންނަވަނީ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މަޤާމުތަކުގެ ވާހަކައެއް ނޫން. ނޫނީ މިދަންނަވަނީ އަދި ތަފާތު އުސޫލުން ވަޒީފާތަކުގައި މަސައްކަތްތަކާ ފަރާތްތަކާއި ނޫން. މި ދަންނަވަނީ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ މަޤާމުތައް، ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ މަޤާމުތަކަށް އިތުރު ބޭފުޅުން ވާހަކަ. ރައްޔިތުން ނިންމަވާނެ. ރައްޔިތުން ނިންމަވާ އެއްވެސް ރައްޔިތުން ނޫން. ނޫން އެއްވެސް ބޭފުޅަކުން، ނޫނެއް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ ދަންނަވާލަން ބޭނުން ޖަމާޢަތްތަކުން ވިސްނާވަރު ގޮތުން، އިންޖީނިޔަރުން ބޮޑަށް ވިސްނާފައިވާ ވެސް އުމުރުން ދުވަސްވީ އުމުރުގެ ބަދަލު އެބަ ތިބި އަސާސީގޮތެއްގައި ހިންގަވާފައިވާ މިހެން އެބަތިބި ޤައުމު ވަޒީފާތަކުން އަދިއްސަ ވެސް. ބޮޑެތި މަޤާމުތަކުގައި އެބަ ތިބި. އެއީ އެ ޤައުމުގައި މީހުން މަދުވެގެން ނޫން. އެ ޤައުމުގައި ޒުވާނުން މަދުވެގެން ވެސް ނޫން އެއީ. ނޫނީ ބޮޑުވެރި މީހުން ނުލިބިގެން ވެސް ނޫން. އެކަމަކު އުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންގެ ތަޖުރިބާއަށް ވަރަށް މުހިންމު އެއްޗެއް. ޚާއްޞަކޮށް ވަރަށް ކަނޑައެޅިގެންވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވާހަކަ ބަޔާން ކުރަމުން އެބޭފުޅުން. މިކަމާ ގުޅޭ ވާހަކަދައްކާއިރު ދައުލަތުގެ ކައުންސިލްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ކަމަށް ބޭއްވި ވިސްނުން ޒުވާނުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒުވާނުންނާ ހަވާލުކޮށް މި ބަދަލުވެއްޖެ ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލާ މި ކައުންސިލްތަކުގެ އަހަރު މިހެން ރައްޔިތުންގެ އެއްބަސްވުމާ ގުޅިގެން މިކަމަށް ޖެހިލުމެއް ނުވޭ؛ ސަރުކާރުތަކުގެ ކައުންސިލް ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކުރިޔަށް ގެންދަން ކަމަށް ހަމަޖެހިފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަޖުރިބާގެ ކައުންސިލް ރަށްކަމުން ވެސް އެކަމާ ކުރީގެ ގޮތެއްގައިވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނިންމާފައި. ހަމަ މި ވިސްނައި ކައުންސިލްގެ ވިސްނުމަކީ ރައްޔިތުން ބޭނުންފުޅުވާ، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިޖުތިމާޢީ މުސްތަޤްބަލް ހަމައެކަނި މިކަމަކީ އިސްލާމީ ހުރިހާ ބޭނުންފުޅުވާ އަދި ކަމުގެ ނިންމުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ މިއަދުގެ މަސައްކަތްތަކުގެ އެންމެ ކުޅަދާނަ މި ޤައުމު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހު. މިއީ ތިންވަނަ ބާރު. އަޅުގަނޑުމެން މި ދާއިރާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގޮނޑިތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ވެސް ކަނޑައަޅައިފި! އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅައިފި އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް ވެއްޖެ މިނިވަން ކޮމިޓީތަކުގެ ކަނޑައަޅައިފި! އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރަނީ. މިހެން އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލްތަކަށް އިންތިޚާބުވުމުގައި ވަގުތުގެ ސަރުކާރު ކަނޑައަޅާގޮތުގައި ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދާއިރާތަކުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފެނުނީ ވިސްނުން އެބޭފުޅުން. މިދާއިރާ ގޮތުގެ މަޖިލީހަށް. މި ދާއިރާ ކޮމިޓީތަކުގެ ސަރުކާރުގެ މަޖިލީހަށް. މިދާއިރާ ތަމްސީލުކުރާ މަޖިލީހުގެ ހުރިހާ ގޮތެއްގައި ކައުންސިލްތަކުގެ ބޮޑު ވަގުތު އެހެން ޖަސްޓިސް ކޮމިޓީތަކުގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ މަޖިލީހުގެ. މި ދާއިރާ އަންނަން މި ޒުވާނުން ފެނިގެން މިހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅައިފި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގޮނޑިތަކުން ވެސް މިނިވަން ކޮމިޓީތަކުގެ އެންމެ ދުރުވެގެން ޖީމީ ފެނުނު ވަކިން އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، 65 އަހަރު މި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަށް ކަމަށް ވަކިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގޮނޑިއަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅައިފިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގޮނޑިއަށް ވެސް

ކުރިމަތިލާފަވާނީ 65 އަހަރު ވީކަމަށް. ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް މި ހުޅުވާލަނީ. ރައްޔިތުންނަށް މި ހުޅުވާލަނީ
އަބަދު ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން އެކަމަކު އެންމެ ގާތުން ބަލަހައްޓާ، އެންމެ މާލީ އޮތް، ރައްޔިތުންނާ ގުޅުންހުރި،
ރައްޔިތުންނާ ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމުގައި ބަހައްޓާ ހެދުމަށް ސަރުކާރުގެ ބާރުތައް ގެނެސްދިނީ. އެހެންވީމާ،
ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި އަދި ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ ސިޔާސީ
އެކި މަޖިލިސްތަކުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހަމަ ޤަބޫލުކުރަން. މިއުންމަތުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ

ތިމަންނަމެންގެ ރަށުގެ ތަރައްޤީއާއި، ތިމަންނަމެންގެ ކަންތައްތަކަށް ވަކާލާތުކުރުވާނީ ކޮންބައެއްކަން ނިންމާނީ ރައްޔިތުންގެ ވޯޓުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ހިސާބުން ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ނިމުނީކަމުގައި ދަންނަވަން.

{6.2}- އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމު 6.2 އަށް. 6.2 ގައި މި ވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ފެށުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6.2ގެ ދަށުން ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ އިބްތިދާއީ ބަހުސް ފެށުން. އަޅުގަނޑު ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފަށް ފުރުސަތުއަރުވަން. ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު. އެއީ އެޖެންޑާ 6.2. އައިޓަމް 6.1ގެ ދަށުން ބަހުސްކުރަމުންގެންދިޔަ ލޯކަލް ކައުންސިލްގެ އިންތިޚާބުގެ ގާނޫނަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސްގެ މަރުހަލާ މިހާރު ވަނީ ނިމިފަ. އެދިވަޑައިގެން، ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގެން މަޖިލީހުގައި ތިއްބެވި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުއަރުވައިގެން މިހާރު ވަނީ ނިމިފަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6.2 ގައި އޮތް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010؛ އަށް އިސްލާހު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަން.

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) ހުށަހެޅި ސަބަބު. ގާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ގާނޫނުއަސާސީން ދީފައިވާ ހައްގުތައް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ގާނޫނަކުން ހަނިކުރެވިދާނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދު، އަދި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާކަމުގެ މަގާމަށް ވޯޓު އުމުރުން 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނަށް ކުރިމަތިލުމުގެ އުމުރެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާފައިވާ ހިނދު، އެ އުމުރަކީ، އެ އުމުރު ފުރުމުން ސަރުކާރުން އެ މީހަކަށް ދެއްވާ ހުއްދަ އިނާޔަތް ވޯޓު ލިބޭ އުމުރަކަށް ވުމާއި، އެ އުމުރުގައި ރައްޔިތުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހިފާނެ މިންވަރު، މިވަރުގެ ބޮޑު ޖިންސާއެއް އެންމެ އެކަށީގެންވާ ގޮތަށް ނުރައްކާތެރިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކައުންސިލު

އިންޑިޕެންޑެންޓްކަމުގައި ކުރިމަތިލުމުގެ ފުރުޞަތު ޖުވާނުންނަށް ވީމާވެސް ބޭކާރު ފަރިކަށްދިނުމުގެ [illegible] މި ގާނޫނަށް މި އިސްލާހު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށް ވަގުތު ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ދަންނަވައިލާނަން. ޖުމްލަ ވަގުތު ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ 3 ގަޑިއިރު. ޕާޓީތަކަށް ވަގުތު ކަނޑައަޅާފައި ވަނީ، ޕީ.ޕީ.އެމަށް 1 ގަޑި 40 މިނެޓް 38 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 44 މިނެޓް 1 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 14 މިނެޓް 40 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 12 މިނެޓް 35 ސިކުންތު. އަދާލަތު ޕާޓީއަށް 3 މިނެޓް. ވަކި ޕާޓީއަކާ ނިސްބަތްނުވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 3. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެންފުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތު ކޮންޓްރޯލް) އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ޝާހަމަށް.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ޝާހަމް ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް މި ގެނޭ އިސްލާހަކީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނާލަންޖެހޭ އިސްލާހެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ގާނޫނުތަކަށް އިސްލާހުތައް ގެނައުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހާއްސަކޮށް އިންޑިޕެންޑެންޓް ގޮތް ކަންތައްތަކުގައި އެއް މިންގަނޑެއް، އެއް އުސޫލުތަކެއް، އެއް ހަމަތަކެއް، އެއް ތަރުތީބުތަކެއް ހިފަހައްޓަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ފާހަގަކޮށްލަން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކުރާ މަޤާމުތަކުގެ ޝަރުތުތަކަށް އެއް މިންގަނޑަކަށް ފަރާތެއް އެބަޖެހޭ. އެއް އުސޫލުތަކެއްގައި، އެއް ހަމަތަކެއްގައި ހިފަހައްޓަން އެބަޖެހޭ. އެކަށަވަރުވުމަށް ގާނޫނަކީ މިއަދު އިސްލާހުގައި އަޅުގަނޑުގެ [illegible] އެއްވެސް މައްސަލައެއް އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން ވެސް އެބަޖެހޭ މި މިންގަނޑުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނު މިގޮތަށް ފުރިހަމަކޮށް ކަމަށް ވަންޏާ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން ނުކުތުމަށް ވަކިން ވަކި އިސްތިސްނާއެއް ހޯދައިގެން ކަމަކަށް. އެހެނިހެން ގާނޫނުތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޝަރުއިން އިންތިޚާބުތަކާ އެހެނިހެން މަޤާމުތަކުގައި ތިއްބަވާ ބޭފުޅުންނަށް ވަކި އިސްތިސްނާއެއް ދީފައި، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ވަކި އިސްތިސްނާތަކާއި ބާރުތަކެއް އަންނަ ގާނޫނު ބައެއް ބަޔަކަށް ދިނުމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާކަށް ނޫން. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކަށް ކަމަށް ވަންޏާ ވީމާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިސްތިޤުލާލު ހުރިހާ މަޤާމުތަކަކަށް ވެސް އެއް ސަރުކާރުތަކުގެ އެއް ހަމަތަކެއް އަންނަން ޖެހޭ. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނަން ބޭނުންވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ލާމަރުކަޒީ ގާނޫނަށް ވަރަށް ގިނަ އިސްލާހުތަކެއް ބަދަލުތަކެއް އަދިވެސް މި އަންނަނީ

އަންނަމުން. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑު މިއަދުވެސް ފުރުސަތު، މިއަދުވެސް ފުރުސަތު، ފުރިހަމައަށް ވިސްނާވަންޖެހޭ ކަމެއް. ބައްލަވާ! ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންގެ ސަރުކާރުތަކާއި ޤާނޫނީ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށްރަށުގެ އިންތިޚާބުކުރަންޖެހޭ ކައުންސިލްތަކުގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ހުރި ތަފާތު. މި ތަފާތުތައް ނަތީޖާއަކަށް އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ. ކުޑަކުޑަ ކުރެއް ކުރުވެގެން އޮންނަ ކުރުގެ ރިކޯޑުގެ ކުޑަކުޑަ މަސައްކަތެއް ހުންނަ މިހާރު ވެސް ތަފާތުކުރާ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެބަހުއްޓޭ އިނގޭތޯ ކުރިމަތީ؛ އެއީ ރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތްތަކުގައި ފުރިހަމަ އެބަ ބަޔާންކުރެވޭ ހަމަޖެހިފައި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޮޑެތި އެހެނިހެން ގޮތްތައް ކުރެވިދާނެ އަތޮޅުތަކުގައި މިހާ ބޮޑު ބަޖެޓެއްގެ ތެރޭގައި މަސައްކަތް ކުރާ ފަރާތްތަކެއް އެބަ ހުރި އިނގޭތޯ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ޖުޑީޝަރީ، ރައްޔިތުންގެ ބޭނުން އަޑުއަހާ ސަރުކާރު ތިން ބާރުގެ ތެރޭގައި ވަކިވަކިން ރައްޔިތުންގެ ފަރާތުން ކުރާ ހިދުމަތްތައް ދިވެހިރާއްޖެ ހިމެނޭ. އެހެންވީމާ، މި ރައްޔިތުންގެ އިޚްތިޔާރު ކަނޑައަޅާ މަޖިލީހުގެ ބާރުތަކާއި ސަރުކާރާއި ކޯޓުތައް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މިއަދުގެ ސަރުކާރުތަކަކީ ޖަވާބުދާރީވާ ސަރުކާރެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޝަރީޢަތާއި ބިލު ވިޔަސްކަން، ފެންސާރަކަން ހުރެ އޮޅުވާލުން ދެވޭ ބަޖެޓުގެ ބާރުތަކާއި ވެސް ބަލަހައްޓަން ވަކިން ބާރު ހަމަގޮތަކަށް ތަޢާރަފުކުރަމުންދާތީ، އެ ބަޖެޓުގެ ހަރުދަނާ ހިމާޔަތްދޭ ޤާނޫނުއަސާސީ ޖަވާބުދާރީ މަސައްކަތްތަކުގެ ސަރުކާރާ ފުރިހަމަ ސަރުކާރުން ހަމަ ބާރުން ވެވަޑައިގަތުމާއި ސަރުކާރު މިހާރުވެސް ސަރުކާރުން ހުށަ ފެންނަކަމީ ތަރައްޤީ ބޮޑުކުރުމަށް އޮތް ބަޖެޓާއި ބަރާބަރު ހިމާޔަތްދޭ ރަނގަޅު ފަރާތްތަކާއި، އޮތުމާއި ބަރާބަރު ހިމާޔަތްދޭ ބަރާބަރު ވަކިވަކިން ހުށަހެޅުމެއްގެ ސިޔާސަތުތަކުގެ މުހިއްމު ދައުރެއް. ހަމަ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަލިކޮށްފައި ހުރި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޚިދުމަތް އެބަ ނުހުށަހަޅާ. އަޅުގަނޑުމެން އެއްބައިވަންތަ ޤައުމެއް ބަދަލުކުރުމަށް ހަމަ ރަނގަޅު ކުރިއަރާ ކަމެއް ބިނާކުރުމަށް މިހާރު. އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެތް ހަދާނީ؟ އެހެން ފުރުސަތު ކުރަމުން ކުރިއަރަމުންދާ ކުރިއެއް މިހާރު ކުރާ ކުރަމުން ވީމަ، ފުރިހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީއަށް އިޞްލާޙުގެނައުމަށް ހުށަހެޅި ޝަރުޢީ ދާއިރާ ހަމަހަމަކަން ވާނީ. ސަރުކާރުތައް ފުރިހަމަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޞްލާޙުތަކާއި މިއަދުވެސް ބާރު އަޅުގަނޑު ގޮތުގައި 5 އަހަރުދުވަހު ސަރުކާރުތައް ނިންމާ މުދަލުން ރައްޔިތުންގެ ހިތްހަމަޖެހުން ކައުންސިލްތަކުގެ އެބަޖެހޭ ފުރިހަމަ ވިސްނުން. އަޅުގަނޑުމެން 5 އަހަރުދުވަހު ހިތްހަމަޖެހުމާއި، ރައްޔިތުންގެ ޖަވާބުދާރީވުމަކީ 5 އަހަރުދުވަހު ހިތްހަމަޖެހުމާއި، ރައްޔިތުންގެ އިންތިޚާބުކުރުމަށް ކައުންސިލްތަކުގެ 3 އަހަރުދުވަހެއް މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަން ކަމެއް ނޫން އިނގޭތޯ. މިއީ ފުރުޞަތު މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޔާސީ ހިތްހަމަޖެހުމާއި ދެކޮޅަށް އަދި ދުނިޔޭގެ ރައްޔިތުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި ކަންކަމަށް އެޅޭނެ ކަންތައްތައް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ކޮމިޓީ ހެދި، ރަށްރަށު، ޖަވާބު، އިންޓަރނޭޝަނަލް، ކައުންސިލް ދާއިރާގައި ހިފާނީ މިހެން ގޮތުގައި ޖަވާބު ދޭނެ ދުވަހަކު ދާއިރާގެ ދައުލަތަށް ނިންމުން. މި ފުރުޞަތުތަކަކީ އެ ކުރިމަތިލާ ކަމެއް އެ ފުރުޞަތުގައި ބޭނުންކުރާ އިންޓަރނޭޝަނަލް ހިމާޔަތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ގޮތުގައި ދާއިރާގައި ބައިނަލްއަޤުވާމީގެން އަޅުގަނޑުމެން އެހެން މަސައްކަތް ފުރިހަމަކޮށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން މި ދާއިރާގައި އެކަމަށް ދިމާވާ ކަންކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަދަލުކުރަން ޖެހޭނެ.

މިއަށްވުރެ ފުޅާކޮށް ފުންކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުމަށް ފުރު އެބަޖެހޭ ހަމަ ހަމަ އުސޫލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުތަކަށް ގެންނަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝުޖާޢަށް.

ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝުޖާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މީގެކުރިން އަޅުގަނޑު ކުރިން ހުށަހެޅި 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލުތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ޤާނޫނު) އަށް ބަހުސްކުރަމުންދިޔައިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާދަވެރި ބައެއް ފަރާތްތަކުން މި ބިލަކީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އެޖެންޑާއެއް ހުއްޓުވުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި ބިލެއް ކަމަށް ވާހަކަދައްކަމުންދާތީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމައިން އިޙްތިރާމާއެކު އެކަން ކުށްވެރިކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނުހަދާ މަޖިލީހަށް ޤާނޫނުތަކަށް ހުށަހަޅަނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޝްވަރާގެ މަތީންނެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ އަމިއްލަ ބުއްދީގެ ވިސްނުމާ އެކު، ޤާނޫނުތަކަށް ބަދަލުގެނައުމާއި ޤާނޫނުތައް ހެދުމަށް ހުށަހަޅަނީ، އަޅުގަނޑު މި ގާނޫނު ހުށަހެޅީ މިއީ ސިޔާސީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އެއްވެސް މަޝްވަރާއެއްގެ މަތީން ކުރިއަށްގެންދާ ކަމެއް ނޫންކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ޤާނޫނަކަށް ބާރުދޭ، މިކަމާ ވާހަކަދެއްކުމުގައި އަޅުގަނޑު މިތާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖަމީލާ އާދަމް ވަރަށް ފުރިހަމަކޮށް ބަޔާން ކުރެއްވި އެކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ކަނބަލުންނާއި ބޭފުޅުންގެ ޚިޔާލުތަކަށް މިކަމަށް ގޮތްދޭ ދާއިރާތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެން އިއްޒަތް މިއަދު ވިސްނާލަން، އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީއަށް 65 އަހަރުން މަތީ މީހުންނަށް ވެރިކަމަށް ކުރިމަތިލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ތާއީދުކުރެއްވީ އެ ކަމަށް ވޯޓު ދެއްވީ ކޮންސަބަބަކާހުރެ؟ އަޅުގަނޑު މިއަދު ސުވާލުއުފައްދަން ބޭނުންވާ އެ ކަމަށް އެ ދުވަހު ވޯޓުދެއްވި ރައީސް ނާޝިދު ވިލާތުގެއިން އެދިގެން އެކަން ކުރައްވަންތޯ؟ އެހެންވިޔާ، ޤާނޫނުއަސާސީ ފާސްކުރީ މިއަދު ދެކޮޅު ޖަހާ މި ދަނީ. އެކަމަކު ނިސްބަތްވެވަޑައިގަތީ ފާޅު؛ ފާޅުއަށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލާށެވެ ވެސް ފާޅުގެ މެންބަރަކު މަޖިލީހުގައި ވަޑައިގަންނަވާފައި ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް ނުބޭއްވުނީ ފަހު އެ ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިއީ އެކަން އެންމެ ބޮޑަށް ތަރައްޤީކުރަމުންދާ އެއް ފަހަރު. މަސައްކަތް ފޯރުކޮށްދިން ވާހަކަ ދައްކާ މަސައްކަތްތަކުގެ އެއް ބައްދަލުވެސް ފާޅުގެ އެއްބަޔަކު ގެއްލިގެންދާނެކަމަށް. ކޮބައިތޯ މަސްލަހަތު ގެއްލުނީ؟ އެހެންވިޔާ، ކޮބާތޯ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކެން މިއަދު ބަރަދަށް ނޫން. އަޅުގަނޑު ދެންމެ މީގެ ކުރިން ވާހަކަދެއްކި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރަޝީދު ވާހަކަފުޅާ ވަރަށް ތާއީދުކުރަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއިން ރާއްޖެ ބޭނުމެއް ނޫން. އަޅުގަނޑު ގެންދިޔަ ގޮތުގައި

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވެރިކަމުގެ ނިޒާމަށް ބަދަލުވުން އިންތިޤާލީދައުރާ މަގުފަހިވެފައި ކުރިމަތިލާފައިވާ ސަރުކާރުތަކުން 18 އަހަރާއި 65 އަހަރާ ދެމެދުގެ މީހުންނަށް. އެއީ އަމިއްލަފަރާތުން މި ސަރުކާރަށް ޚިދުމަތް ކުރާ ބައެއް ޕެންޝަން ސްކީމެއް ހިންގާ އެއް ސަރުކާރު. އަމިއްލަފަރާތްތަކުގެ ސަރުކާރުތަކުން 65 އަހަރުން މަތީ މީހުން ބޭނުންކުރާއި ނުވަތަ. މިއަހަރުވެސް ވަކި ބޭނުން 65 އަހަރުން މަތީގެ ބޭފުޅުންނަށް އެ ބޭފުޅުންގެ ޚިދުމަތް ކަނޑައެޅި ކަރަންޓްކޮށްފައިވާ ސަރުކާރުތައް މި ރާއްޖެއަށް ދެކެވިފައި ނުވާނެ. އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ. އަމިއްލަފަރާތުން މި ދިނީ 65 އަހަރުން މަތީގެ މީހުންނަށް ދޭނޫ އިޖުތިމާޢީ ހަރަދު ދޭން. އެ ފަރާތް ހަމަ ނުކުރެ، ހަމަ ހާލު ތަކުލީފަކީ ބޭނުން ދޭނުން އަމިއްލަ ފަރާތުން މި މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް. އެކުންނަކަށް ވާނެ، އަމިއްލަފަރާތުން މިއަދު ހިމާޔަތްދޭނެ، އަމިއްލަފަރާތުން އެއްކަމަކަށް 65 އަހަރުން މަތީ މީހުންނަށް ދިނުމާއި ހަމައެކަނިވެސް، އަމިއްލަފަރާތުން ހިމާޔަތް އިޤުތިޞާދީ ގޮތުން ދެ ބިލިއަން ކަރަންޓް ޚިދުމަތް އަމިއްލަފަރާތުގެ މި ދައުލަތުގެ ބޭނުމަށް އަމިއްލަފަރާތުގެ ވަރުވާރުހުގެ ލިބިދީ ނުދޭ. އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ، މިއީ ދެވެނަ ކަނޑައެޅޭ ހަމަ ރައްކާ. އަމިއްލަ ގޮތުން ހަމަ ރައްކާ އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ، ވެރިކަމުގެ ނިޒާމު ދަށުގެ 65 އަހަރުން ދެ ދަރަޖަ ވަސީލަތް، ކުރީ ސިއްޙީ ހިދުމަތް ވެސް ފަހު ދިނުމަށް 65 އަހަރުން ދަރަނި ދީމީހުން. އަދި ހަމަހަމަ ކުރިމަތީގެ ދެރަވާ އެހީތެރިކަމެއް ނެތް ދަރަޖަ ވިސްނުން، އަމިއްލަފަރާތުން ބޭނުންކުރި ކުރިމަތީގެ ދުވަސްވީ ދަރަޖަ ވެސް ހެދުމަށް ޖެހިފައިވާ ދަރަނި އެއްވަރަށް ނިކަމެތިވެ. އެގެ މުއްދަތު 5 އަހަރުގެ 2 ދަރަޖަ ކުރުމާ އިޖުތިމާޢީ ދުވަސްވީ މީހުން ވެސް ހިމެނޭ. އަދި ހަމައެކަނި ކުރިމަތިލާ ވެރިކަމުގެ ދުވަސް ދަރަޖަ ވެސް އެހީތެރިކަން ނުވާ އެއީ އަމިއްލަފަރާތުން ބޭނުންވާ 2 ދަރަޖަ، ހަމަ 5 އަހަރުގެ 2 ދަރަޖަ ކުރުމަށް އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ. މިއީ އަމިއްލަފަރާތުން މި ބޭނުންވާ އުސޫލު. އަމިއްލަފަރާތުން އެއްކަމަކަށް އަމިއްލަފަރާތުގެ އިސްތިހާރު ޚިދުމަތުގެ ނިޒާމުއް މިގޮތުން ނުލެވޭނެ. އަމިއްލަފަރާތުން ބޭނުންވާ އަމިއްލަފަރާތުގެ ހިސާ އިސްތިހާރުގެ މަޢުލޫމާތު މީހުން މި ފަހުރު އާބާދީކުރަން. އަމިއްލަފަރާތުން ބޭނުންވާ ޚިދުމަތް ޖީބުން ފުރިހަމަ ހަރަދުކުރެން. އެހެންވީމާ، އަމިއްލަފަރާތުން މި ކުރާ މަސައްކަތަކީ އެއްކަމަކަށް އަމިއްލަފަރާތުގެ ދުރު އުޅުނުވެފައިވާ މީހުން ޚިދުމަތަށް އޮޅޭ ނިޒާމު ނޫން. އަމިއްލަފަރާތުގެ ތަރައްޤީ އެއް ބަދަލު އެއްއަރުއްދައި ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދީފައި، މިހާރު އަމިއްލަފަރާތުން ވަގުތުކަމީ ގާނޫނަށް އިސްލާޙު ކުރަ ކަރަންޓުވާނުގެ ދަރަޖަ 65 އަހަރާއި 18 އަހަރާ ދެމެދަށް ފައިސާދީފައިވާ އެއަށް އެހެން ތަކެތިވެސް ކިޔައި، ގާނޫނުއަސާސީގައި ވެރިކަމުގެ ނިޒާމުގެ ދަށުން 65 އަހަރުން މަތީގެ ނުލާ ގޮތަށް ނިންމީ އެއަށް ވަކި ތަކެތިވެސް ކިޔައި، މީތި ހަމައެކަނި ނުދޭ އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ. އަމިއްލަފަރާތުގެ އަހުލަކީ މިއަދު މި ތަރައް އެކުވެރި އަމިއްލަފަރާތުން އެއްކަމަކަށް ތަރައްޤީ ފުރުޞަތު. ޝުކުރިއްޔާ އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ.

ރިޓާސަމުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަދީލް ބުރްހާނަށް.

ގެމަނަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަދީލް ބުރްހާން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަމުންދިޔައީ ހަމަ މި ކައުންސިލު އިންތިޚާބަށް ކުރިމަތިލާ ކެންޑިޑޭޓުންގެ ޝަރުތުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ރަށްރަށުގެ ކައުންސިލުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރުގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ އެއް ކަމަކީ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގާނޫނަށް މި ގެނެވުނު ބަދަލުތަކާ އެއްކޮށް މި އަދަދު ވެސް މަދުކުރެވިފައި މި އޮތީ. 3 މެންބަރުންނަށް ބަދަލުކުރެވިފައި މި އޮތީ. ބަދަލުކުރެވޭއިރުގައި އެ 3 މެންބަރުންނަކީ އެކަނިވެރިވާ [illegible] ނުވެއްޖެ ކަމަށް ވާނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީއާ ގުޅުންހުރި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާ ވަރަށް ބޮޑެތި ހުރަސްތަކެއް ކުރިމަތިވާނެ. އަޅުގަނޑު އުފާވާ އެކު ފާހަގަކުރަން ވޭތުވެދިޔަ ނިމިގެންދިޔަ ދައުރަށް ބަލާއިރު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގެމަނަފުށީގެ ކައުންސިލުގައި އަދި ކަނޑުހުޅުދޫ، ކޮނޑޭ، ދެއްވަދޫ ކައުންސިލުތަކުން ބަލައިލިކަމުގައި ވިޔަސް ހަމަ ހުރިހާ ކައުންސިލުތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރައްވަމުންދަނީ. ރަށުގެ ތަރައްޤީއަށް ސަރުކާރުން މި [illegible] ހުރިހާ މަސައްކަތެއް ކުރުމުގައި މި ކައުންސިލުތަކުގެ ހިއްސާ ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުން ލިބިގެންދޭ. އޭގެ ނަމޫނާއަކަށް ވެގެންދަނީ މި ރަށްރަށުގެ ބަނދަރުތަކާއި، ހޮސްޕިޓަލްތަކާއި އަދި [illegible] ސްކޫލް އިމާރާތްތަކާއި މި ހުރިހާ ކަމެއް މި ކުރިއަށްގެންދަނީ ކައުންސިލުތަކުގެ އެއްބާރުލުން ލިބިގެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކައުންސިލުން ކުރާ ކައުންސިލްތަކަކީ ހަމައެކަނި ވަކިފަރާތަކަށް [illegible] ނޫން. [illegible] ގޮތުން ކައުންސިލްތަކުގެ ދައުރު [illegible] ކައުންސިލްތަކުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ޕްރޮޕޯސަލް ހަދައިގެން، އެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް [illegible] ބަލާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކާ [illegible] ކުރަނީ. [illegible] އެކަމުގެ ވިސްނުން [illegible] ބަދަލު މި ކައުންސިލްތަކަށް [illegible]. ހަމައެހެންމެ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު [illegible] ވިދާޅުވިހެން، އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އެއް [illegible]، އެއް [illegible] މި ކައުންސިލްތައް [illegible] އަދި [illegible] މެންބަރުން [illegible] ކައުންސިލްތަކުގެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެންނަށް [illegible]

އަޅުގަނޑު ކުރިން ފާހަގަކުރިހެން މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ކާރު އިތުރު މަސައްކަތްކޮށްދަން ކުރުމުގައި ތަރައްޤީވުމުންނަން ބޭނުންތެރި ގޮތުގައި މި ކަންތައްތަކުގައި ވަކާލާތުކުރެވިގެން ކަންތައްތައް ކުރެވޭނީ މިކަމުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުދާރުތަކާއި ކަނޑައަޅައިގެން. އިއްތިޙާދީ ރައީސް. ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ދައުރެއްގައި ބަދައިލުކުރިއަސް، ހަމަ ކައުންސިލަރ ބަދައިލުކަމުގައި ވިޔަސް، މި ދުންނިވަނޮން އިލްމީ، ގާބިލު އެތައް ޖުވާނުން އެބަހުރި. އެ ކުދިންނަށް، އެ ބޭފުޅުންނަށް، އެ ޖުވާނުންނަށް އެ ފުރުސަތުތައް ނިމިފިވައި މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއުންމީދު މުއްދަތުގެ ކުޑަކަމާއި މި ކަންތައްތަކުގެ ސަބަބުން. ހައްސަވާލަރ 5 އަހަރުގެ މުއްދަތުކަން އިތުރުކުރަނީ ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ޖާގަދޭން، ގިނަ ޖާގަތައް ބޭނުންވާ އެގޮތުގެ ގޮތުން މަސައްކަތްކުރުމުގައި ބައިވެރިވާ، ރަށްރަށު ބައިތައްދާން މި ކުރާ ކައުންސިލުތަކުގައި އެ ބާރުތަކުގެ ހިއްސާ އިތުރުކުރުން ބޭނުންވާ. އެހެންވީމާ، މި 3 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ގޮތުގައި ދަންނަވާ ކަމަށް ވަނީ ކައުންސިލަރުން ކުރި ޖާގަދިނުން ރައްކާތެރި ކައުންސިލުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ދައުރުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންނަށް ހިދުމަތްތެރިކަން އެކަށީގެންވާ މަގުފުރައެއް ނޫން އެއީ. އެހެންވީމާ، އެ މުއްދަތު 5 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ދެމިގެންދާނެ ގޮތަކަށް މި ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިގަންނަވާ ކަމަކީ އެއީ ހުރަސްއަޅާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މަސައްކަތްކޮށްދޭ ކަމުގައި ވާނަމަ އިސްލާހު ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތާއީދު ކަމަށް ވާނަމަ. އެއީ ހަމަ ޖާގަތުގައި ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެން ބައިވެރިވާ ކަމަށް އެކުލަވައިލެވިފައި ހުރި ގާނޫނުގައި ވެސް ހަމަ ބަދަލު ގެނައުމަށް ކުރިން ވާހަކަ ދެއްކި. މިހެން ވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރަށު ކައުންސިލުތަކާއި ކައުންސިލުގެ ކޮމިޓީތަކުގައި އެ ޒިންމާ ދާއިރާ ސަބަބުން ޙަޤީޤަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަޑު ފުރުސަތުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރަނީ ގިނަ ކައުންސިލަރުން ބައިވެރިކޮށް، އެ ގާނޫނުގެ ހަމަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ދައުރު ހިމެނޭ އިތުރު 3 އަހަރުގެ މުއްދަތަށް ދެމިގެންދާ ގޮތަށް ވިސްނާފައި އަދި ކޮންމެ ވެސް ދަށުން ދިމާވާ ކަމެއް ހުށަހަޅާ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން މިއުންމީދު ކައުންސިލުގައި ކައުންސިލަރުންގެ އިސްލާހުގެ މުއްދަތު ދިނުން. އެއީ ހަމަ ގާނޫނީ ގޮތުން އިޞްލާޙުކުރެވޭ ގޮތަކަށް ވެސް ތަފާސްހިސާބު. ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން މި ކައުންސިލްތަކުގެ ޖާގަދިނުމަށް ބަލައި ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީ އަށް ހިދުމަތްތެރިވާ ވެސް އެއީ ބައެއް ދައުލަތާ، ޤައުމީ އިޤްތިޞާދުގެ ވެސް ބޭރުގެ ހިސާބު މި އަހަރު ނިޒާމުގައި މި ދައުރު. ދަށުން އަނެއްކާ ވެސް ކައުންސިލުތަކަށް ބަދަލުތައް ހުށަހެޅުމަށް މިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދަނީ ކައުންސިލަރުން ކޮބައިތޯ، ހަމަ ބަދަލުވާ ގޮތަށް ތަފާސްހިސާބު ދިނުން އެއް ކަމެއް ނުވަތަ ގާނޫނުއަސާސީ ގޮތުން މުހިންމު ކަމެއްކަން ވެސް ކައުންސިލަރުންގެ ކަމުގައި ބެލެވޭ، ކުރިއަށް ގެންދާ ވަނީ އެއީ ގޮތްތަކުން ކުރިއަށް ގެންދަނީ ހަމަ ރައްޔިތުން. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، އެ ފިކުރުފިޔަން އަޅުގަނޑުމެން އިދާރީ ދުވަސްވީ ބާރުވެރިކޮށް ސަރުކާރުން ތަފާތު އިސްލާހުގެ އަޅުގަނޑުމެން މި އަންނަނީ ދިމާން މި އަންނަނީ. ޖާގަދިނުމަށް އެއްގަމުން އިދިކޮޅު ދުވަސްވީ ބާރުވެރިކަމުގެ ހިއްސާ އިސްލާހު ކުރައްވާ، ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް.

އަޅުގަނޑުމެން މި ސިލްސިލާގެ ތެރޭގައި އޮންނަންޖެހޭނީ ޒުވާނުންގެ ތަރުބިޔާއި ޒުވާނުންގެ ޗިބިކައި ހުރި ތަޢުލީމާއި އުބޫދުވެރުގެ ކަންތައްތައް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަންތައްތައް ހިއްސާކުރުވުން ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުވުން އުޞޫލަށް އިޖުތިމާޢީ ރަޙްމަތް. ފާޑުކިޔުން ރަނގަޅު ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ހުޅުހުޅު މަސައްކަތްކުރާ ކޮމިޓީތައް ކުރިއަށް، ކަމުންސިލުގެ ދަށުން އަޑުކިޔައިދީ، ރަނގަޅު ކުރީގައި ފާޑުކިޔުން ކުރިއަރުވުމުގެ ދަށުން އަޑުކިޔުމުގައި ތިބި ބޭފުޅުން؛ އެ ބޭފުޅުން ރަށްރަށުގައި 15 އަހަރު، ދިރާސާކުރާކަށް އަހަރުދުވަސް ވަންދެން ރަނގަޅު ރައްޔިތުންނަށް ބަޔާ ކުރުދޭއްވާފައި ހުރި ހަރުމަސްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކޮށް ދިރާސާކޮށްދެއްވި ކަންތައްތަކަށް ޝުކުރު. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލު އިންތިޒާމުކުރުވުން އަންނައިރު އެ ބޭފުޅުންގެ ވަޒީފާ އިދާރީ ހުރިއައިސް ރަނގަޅު ތަރައްޤީއަށް ބަޔާ މަސައްކަތްކުރުވި ނޫނިއްޔާ އެ ރަށްއެގެ ރައްޔިތުންނަށް އެކަށީގެންވާ ހެޔޮ ކަންތައްތަކެއް ކުރުވިފައި ކަމަށް ގެއްލުމެއް ނުކުރަން. އަޅުގަނޑު ގެއްލުނުކުރާ ގޮތަށް މި ދަންނަވާ ބޭފުޅުންނަށް އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ހެޔޮ އެގޮތުގައި ދިރާސާކުރުވެވިފައި ބައެއް ނޫން. އެ ބޭފުޅުންގެ ތަޢުލީމާއި ތަޢުލީމީ އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް މުހިއްމު އެއްޗެއް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް. އަޙްމަދު ރަޝީދު އިބްރާހީމަށް.

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު އިބްރާހީމް ފާހަގަކޮށްލުން:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه أجمعين. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ، މިހާރު މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް ޤާނޫނު ބިލަކީ ދައުލަތުގެ ފާހަގަކޮށްލައިދެވޭ ކަމެއް ރައްޔިތުންގެ ހައްގު ކުރާ އުސޫލަކީ ދަރިވަރުންނަށް. އާދެ، ސިޔާސީ ގޮތުން ވީނަ ޒަމާނުގެ ވިލަރެސްގެ މަޖިލިސް ސިޔާސީ ރައީސުގެ ދާއިރާ އަދި ސިޔާސީ މަޤާމުތަކުގެ ވީނަ ޒަރީއާ މި ކުރިމަތިވި އެ ޒަމާނުގައި ވިއްބަވި އެންމެ މުއްސަނދި ޤާނޫނުތަކާ، އަދި ވީނައިން އެހެން ގޮތަކަށް ދަންނަވަން ބޭނުން ދިރާސާކުރައްވައި ޤާނޫނީ ރިޔާސީ އިންޓަރވިއުގައި ވިއްބަވި ބޭފުޅުން. ސިޔާސީ ގޮތުން މަސައްކަތް ކުރުމަކަށް ބޭރުގެ ވެސް އެ އުސޫލު ބޭފުޅުންނަށް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑަށް ގެއްލުނުކުރުވި. މި ދަންނަވަނީ ޖަވާބުދާރީ ކަންކަން ނުދެކެނީ ނޫން. އެއީ ސިޔާސީ ގޮތުން މަސައްކަތްކުރައްވާ ވީނަ ބޭފުޅުންނަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް އަދި ޒަމާނުގައި ކުރިން ޒަމާނުގައި ވެސް އެ ޒަމާނުގެ ރައްޔިތުން އެންމެ ހެޔޮ ފާޅުކުރި ގޮތަކަށް ކަންތައްތައް ކުރިއަރުވާ ޤާނޫނީ ރިޔާސީ އިންޓަރވިއު ވިއްބަވި ބޭފުޅުން. ރަނގަޅުކަމުގެ ބޭނުން ޒަމާނުގެ ވިލަރެސް ތަކަކީ މަސައްކަތް ކުރަނީ ދެކެވޭ ފިކުރުތަކާ

ގޮތުގައި ޤައުމަށް، ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދެވޭ ޚިދުމަތް ގޮތުގައި އެކަމުގެ ޙާލަތުގައި ކުރިމަތިވެދާނެ އުނދަގޫ ބާރުވުން. އިލްމީ ސެމިނަރު ބޭއްވުން، ތަޢުލީމީ ސެމިނަރު ބޭއްވުން، އިޖުތިމާޢީ ސެމިނަރު ބޭއްވުން، އަދި ދީނީ ސެމިނަރު ބޭއްވުން އުފެދުން މަތީ ބޭނުންތަކާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މުޖުތަމަޢުގެ އެންމެ އަދުރަށް ހަމަ އެއީ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި އެ މީހުންގެ އުމުރު މަޖުބޫރުން އެއީ އެ މީހަކަށް ކުރަން ސަޤާފީ ދަރުވެރިކަމާ ކަމުން މަޖުބޫރުވާނެތީ ކަމެއް ނޫން އެއީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، ވަރަށް ހާއްސަކޮށް އިސްލާމީ ދައުލަތަކަށް ބޭބޭފުޅުން އަނިޔާވެރިކަންތަކުން، ހުރި ދުސްތޫރުތަކާ އަނިޔާވެރިކަންތަކުން، ރައްޔިތުންގެ ބަޔަކަށް ކަންކަމާމެދު ނުސީދާގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މަތީ މިސްކިތްތަކާ ވަރަށް އަދުރު ބައްދަލުކުރަން. އެހެންވެ އަޅުގަނޑުމެން އަދާހަރަށް ސިޔާސަތުތަކުގައި ވެސް ތަރުތީބުކުރުމަށް ނުވަތަ ތަފާތު އުޅުން ސަރަހައްދު ހަރަކާތް ނުވާ މިހާރުން. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ މަޝްވަރާ މަޤުޞަދެވެ. އެހެންކަމުން، އުޅުމުން މަތީ ބޭނުންތަކުގެ ހުރިހާ ހިނގާފައި ތަޤުރީރު އެއީ ވަރަށް ގިނަ އެއްޗެއް. އަދި ޚާއްސަ ދަރުމަވެރި އެއީ ކަންތައްތަކެއް ތަޤުރީރުކަމުގެ އަހުރެން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑު ދިރާސާކުރި، އެ ބޭނުންތަކުގެ އެނގޭ ފުރުސަތު ހޯދުމުގެ ނަތީޖާ 65 އަހަރުން މަތިވީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގައުމުގައި 5000 ރުފިޔާ ދަތިވާ އެހެން އެކަން ކުރާ ކަމަށް ވަނީ މިކަހަލަ މަސައްކަތް އެންމެ މީހުން އިސްތިސްނާކޮށް، އެ މީހުންނަށް ނުލިބޭ ގޮތަށް މަސްލަހަތާ އަދާކުރާ މީހުންނަށް ނުލިބޭ ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުރިހާ ނުހަނު ކުރުވިފައި ކަމެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރުވިދާން ކަމެއް. އެހެންކަމުން، ބައެއް ބޭފުޅުންނަށް ހާލަތަށް މި މަސްލަހަތު ސަރުކާރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ވަރަކަށް ފެށިގެން ބޮޑުފޮނުވުމާއި ކަންތައް ޤާނޫނުއަސާސީން ތަފާތު ގެއްލުމުގެ ތެރެއިން، ދައުލަތުގެ އިދާރީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ދަށުން، ރައްޔިތުގެ ޙައްޤުތަކުގެ ގެއްލުން އެކު އެއްބަސްވެ ކަމަށް. އެއީ ވަރަށް ބޮޑު ކަންހިނގައި އެ ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ވެރިކަމުގެ ބޭނުމަކުން ނުވާނެ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޔެ ސިޔާސީ ހާލަތުގެ ގެއްލުމާއި ހުރިހާ މަސްލަހަތު ބެލުމުގައި މި ފުރަތަމަ އެއްގޮތަށް ބޭނުންތަކެއް ނުލިބުނީ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކުރިމަތިލައިގެން މި ތަރައްޤީވެފައި، މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބޭނުންތަކުގެ ކަމެއް ނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ޤާނޫނު ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް ނަގާ ޤާނޫނީ ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލު ފެށުމެއް ނުކުރެވުނީ، ޝަރުޢީ ގޮތަށް ބައެއް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބޭނުމަށް ބަލާއިރު ކަމެއް ނުވާނެ އިސްތިސްނާވާ ކަމެއް ކުރިއަށް. އެހެންނަމަވެސް، ދިމާވެގެން ބަލައިގަތުމުގައި ބަލައިގަތުމުގެ ބޭނުމަށް ނުލިބުނީ. ދެން ޤާނޫނުއަސާސީ ބަދަލު ކުރުމަށް އެއްބަސްވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް އަރާ ކަމެއް ނުވާނެ. ޚާއްސަކޮށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބޭނުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހުރިހާ ޤާނޫނެއް ބެލުމުގައި ވާނީ ކުރަން ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމައެކަނި ބަލާ ގޮތުގައި އެއީ ދައުލަތުގެ ބޭނުމަށް ދިނުމަކީ ސަރުކާރުގެ ބޭނުމަށް ޖެހޭ ވަރަށް ބޮޑު ކަމަކަށް، ފުރުސަތުތަކުގެ ތެރެއިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުމަކީ ހުރިހާ ގެއްލުމެއް އެއްކޮށް. އެހެންނަމަވެސް، ދިމާވެގެން ވަރަށް ބޮޑު ތަރައްޤީއަށް ދަށުން ދައުލަތާ ޤާނޫނީ ކަންތައްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރުމުގެ މީހުން ކުރީގެ އެއްބަސްވުމެއް ގެއްލުމެއް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބޭނުން ކަމެއް ނުވާ ގޮތަށް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކަންކަމެއްގެ އެކަމަކު މިއީ ސަރުކާރުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ބޭނުންތަކެއް

[illegible] އުޅޭ [illegible] [illegible]. [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] މި [illegible]. [illegible] [illegible].

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ނިމުނީ. މި ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަންނަން ފެނޭތޯ މިއަދުގެ ވޯޓު ގަޑީގައި ވޯޓަށް ދަންނަވާނަން. ވާހަކަ ދެއްކެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ޝުކުރު. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 6ގެ ދަށުން ހުރި މަސައްކަތްތައް މި ނިމުނީ.

7. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7 އަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މަޖިލީހުގެ މި ދައުރު ވެސް ނިމުމަކާ ގާތަށް މި ދަނީ. ކޮމިޓީތަކުން ގިނަ އަދަދެއްގެ މަސައްކަތް ނިންމަމުން އެބަދޯ، އަދި މި ދައުރުގައި ވެސް. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ގިނަ ބިލުތަކެއްގެ މަސައްކަތް ވަރަށް ނިންމިފި. އަދި މިހާރުވެސް އިއްޒަތްތެރި ގިނަ މެންބަރުންތައް ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތްތަކުގައި ހަރަކާތްތެރިވަމުން އެބަދޯ. [illegible] ކޮމިޓީތަކުގެ [illegible] އަދި ކޮމިޓީތަކުން [illegible] ހުށަހަޅާ [illegible] [illegible]. [illegible] ކޮމިޓީތަކުގެ [illegible] އަދި ކޮމިޓީތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޮމިޓީތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] ކޮމިޓީތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ކޮމިޓީތަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވާނީ [illegible] 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 7، ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން. [illegible] [illegible] 7.1 [illegible] [illegible]

ބިލު ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހުށަހެޅުން. މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ މަޑަވެލި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޖާޒު މުޙައްމަދު ރަޝީދު. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މަޑަވެލި ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޖާޒު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު، ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރަމުންގެންދަވައި ހުށަހަޅާފައި މި އޮތް ރިޕޯޓު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަމުން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު، ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަގުތު ޖުމުލަ 1 ގަޑިއިރުގެ ވަގުތު. ޕާޓީތަކަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް ދަންނަވައިލާނަން. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 32 މިނެޓު 23 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 14 މިނެޓު 10 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 4 މިނެޓު 43 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 4 މިނެޓު 3 ސިކުންތު. އަދާލަތު ޕާޓީއަށް 2 މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކާ ނިސްބަތްނުވާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 2 މިނެޓު. ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގަތުމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝާހަށް.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް [illegible] [illegible] ދަންނަވަން [illegible] އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ވިސްނާލަން މި ރިޕޯޓާ ދޭތެރޭގައި އެބަ [illegible]. [illegible] ވެގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ނުވަތަ އިމާރާތްކުރުމުގެ [illegible] [illegible] ވުޖޫދުވެގެންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އިމާރާތްކުރުމުގެ [illegible] އަންނަނީ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެބަހުރި ކަމަށް. [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މި [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] ވަރަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ބިލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

މުޅިރާއްޖެއިން ކުރިޔަށް އެބަ ފެންނަން މި ގޮތަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ބޭނުމި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ ކޮންސްޓިޓުއެންސީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވަކިވަކި ރަށްރަށުގައި ތިއްބެވި ރައްޔިތުން ހިނގާފައިވާ މި ގޮތުގެ ތަކުލީފުން އެ ދިމާވާ ސިވިލް އިންޖިނިއަރުންނާއި އާކިޓެކްޓުންނާއި މިސްތިރިން 400 އަކަށްވުރެން ގިނަ ބޭފުޅުން، އަދި 4 މިލިއަން ގިނަ އުސްތާދުން ކަންތައް އިމާރާތް މި ގޮތުގެ ތަރައްޤީ އެބަ ފެނޭ ހިނގަމުން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޭސިކް ކޮންސްޓްރަކްޝަން، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ އަސާސީ ބައްޓަންވުމުގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން ސަރުކާރުގެ އަދި ކޮންސްޓްރަކްޝަނުގެ ވެސް ސިޔާސަތަކީ ވަނީ ދިރިއުޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭން ގަރާރުތަކުގެ ދަށުން ކުރިއަށް ގެންދަން. އަދި ދިރިއުޅުމުގެ ހަރަކާތްތަކުން ފުރުޞަތުތަކެއް މިޔަށް ފުރުޞަތުތަކެއް ސިޔާސަތުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ މިގޮތަށް ފަރުމާކުރަމުންދާ ހުއްދަކުރެވިފައިވާ. އަޅުގަނޑުގެ ކަންބޮޑުވުމަކީ، މިގޮތަށް ފާސްކުރަން ހުށަހަޅާފައިވާ ގާނޫނާ ބެހޭގޮތުން ވެސް ހިނގާފައިވާ ބާބުތަކުގައި؛ އަޅުގަނޑު ކަމަށް ފެނޭ އެ ގާނޫނާމެދު ތަންފީޒުކުރުން. އަޅުގަނޑުގެ އެކަމާ ކަންބޮޑުވެފައިވާތީ، ފައިސާވެރިވާ ހިސާބުން ފުރިހަމަ އަދި ގާނޫނީ ގޮތުން މި އޮތް ދިރިއުޅޭ ކުރިއަށް ދެ ކަމުގައި ބަލާނީ އަޅުގަނޑުމެން ވާނެ. އަދި ހަމަ އެއްވެސް ގޮތަކުން ދިވެހި ތަރައްޤީ ވާނެ. އެހެންވީމާ، މިހާރުގެ ދާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ހިތްވަރު ދޭން އަދި އެކަށީގެންވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބާރު ބޭނުންކުރާނީ ދާއިރާގައި ފެނިފައި ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ ފެށި ހާލަތު ގެނބުމުގައި އަދި ބޭރު ފެށޭ. ކާރީގެ ކާބޯ ފެށޭ. އިޤްތިޞާދީ އަދި މަސައްކަތް ދޭ ފެށޭ. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ގަރާރު އެނގޭ ގެންގުޅެމުން ދާ ސަރުކާރު އެންމެން ގަނޑުގޮތެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދެބައި ސަރުކާރު އެކު ވާނީ ކަމެއް. ސުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ސުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފައިސަލް ނަސީމަށް.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ފައިސަލް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ސުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު ފާސްވީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ރިޕޯޓު މި ފޮނުވީ އިއްޔެ. ބަޖެޓުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މެންބަރުންނަށް، އަޅުގަނޑު ގަބޫލު ކުރަން މެންބަރުންނަކީ އެކަށީގެންވާ ވަގުތު މި ބިލު ބަލައިލުމަށް ލިބިގެންދާނެ ކަމަކަށް. މި ދުވަސްވަރަކީ، އަދި މިއަދަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓު ބަހުސް އަނެއްކާވެސް ފެށޭ ދުވަސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން

ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، ތައްޔާރުވަމުން މި ދަރުނީ ބަޖެޓުގެ ކަންތައްތަކާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ވަރަކަށް ބަލައިނުލާ؛ އެހެން މިދެންނެވި ފުރުޞަތުއެއްގެ ގިނަ އިސްލާހުތަކެއް މި ބިލަށް ގެނެސްފައި ހުރިކަން ފާހަގަ އެބަ ކުރެވޭ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ވަގުތުތަކެއް ލިބުން އެބަހުރޭ. އަދި ހަމައެއާއެކު މިކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވެ މަޝްވަރާކޮށް ވާހަކަދައްކަން. އެހެން ގޮތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި މަޖިލީހުގައި އެ ބޭފުޅުންނަށް ފެންނަ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ކަހަލަ ހިތާމައެއް ގެނެސް ނުކުރެއްވޭނެ އެ ކަންތައްތައް ނުހޯދައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން އެބަހުރޭ އިޖުތިމާޢީ ރައީސް، މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިޖުތިމާޢީ ގުދުރަތު ހަމަ މަސައްކަތުގެ ގޮތުގައި، ވަރަށް ހަމަ ސިޔާސީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ލިބިގެން މި ދާއިރާ ވެސް ކުރިން ކަންތައްތައް. އިމާރާތްކުރުމުގެ ދުވަހު ވެސް މިނިސްޓްރީގެ ކަންތައްތަކުގައި މި ހުރިހާ ކަމަކާ ގުޅޭ ރައްކާތެރި ކަމާ އެބަވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންތައްތައް ހުރި ގޮތުން ރައްޔިތުންގެ ބޭނުން ބައެއް، ހަމަ 70 ވަރަކަށް ޕަސެންޓު މިހާރު ސަރުކާރު ބޭނުންތަކުގައި ގާތުގައި ދިރިއުޅުން މި ޤައުމީ. ނުވަތަ ހުދުމުޚުތާރުގައި ދިރިއުޅުމުގެ ހަމަ އެ މިހުރީ ހަމަ ލިބޭ ހުރިހާ އެއްޗެހި ހަރަދުކުރަމުންދާ މި ޤައުމީ ކޮށްދެން. ވަކި މިންގަނޑުތަކުގެ ބޮޑު ކަމެއް ކުރިމަތިލައިގެން ހުރި ގޮތަކީ ދުނިޔޭގައި ވެސް. އެއްވެސް ކަހަލަ މިންގަނޑެއް ކަނޑައެޅިފައިވާ ނުހުރި. އެހެންވީމާ، އިޖުތިމާޢީ ކުރުމުގެ ބިލުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާއިރު ދެކެވޭ އިޖުތިމާޢީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ކޮމިޓީ މިގައި އެކަށީގެން ކޮންމެ ހެދުމެއް، ދިރާސާ އެޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާވާންޖެހޭ. އެކަމަކު ހަމަ ރައްޔިތުންގެ ދުވަސްތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އެ ފުރުޞަތު ދެއްކިދާނެ ޤާނޫނީ ހަމައެއް ވެސް ލިބިގެން. ކޮންމެ ރައްޔިތެއް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ނިންމުމަށް ދާއިރާގެ ބިލުގެ ވަކި ޙައްޤު ލިބިގެން މި ޤައުމީ. އަދި ހަމަ އެކަމަކު، ސިވިލް އިންޖިނިއަރުން އަދި އާޚިރުގައި ބޮޑެތި މުހިއްމު ކަމުން؛ އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުން ތަރައްޤީ ބޮޑު ކަމާ ދުވަހުގެ ކަމަށް ވަކިން ރައްޔިތުންގެ ކަމަށް ވަކިން ވަރަށް ބޮޑަށް އަސާސީ ބިލާ ހަމައެއް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެން ތަރައްޤީކުރަމުން، ވިސްނުން ދުވަސް ކޮންމެ ކަމެއް މި ފާސްކުރި ބިލު ވަކިން ބަލާ ގުޅުން އެކުލެވޭ އިސްލާހު އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅުއްވާނަން. ދުވަސް ބަހައްޓާ ގާނޫނު ހިފެހެއްޓުމަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހެޅުމެއް ކޮމިޓީގައި ވެސް ގަބޫލުކުރަމުން ކޮމިޓީ ވަކިން ހުށަހަޅައިގެން ބޮޑުވި، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެނގޭ ގޮތުގައި ދުވަސް މިކަމަށް ކުރިއަށްދާނެ. އަދި މި ނިންމާލަން ވެސް. ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ވަގުތު ނެތް މިއަދު ބަލައިގަތުން ވެސް، މި ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކޮށް ފުރުޞަތު އެއްކޮށް ހުށަހަޅާ ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދު މި ކަމަށް ކޮމިޓީ އިސްލާހުތަކާ، މި ބިލު ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑަށް ތާއީދުކުރައްވާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުއާޒު މުޙައްމަދު ރަޝީދަށް.

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުއާޒު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުރިހާ ފަރާތްތަކުން ވެސް ގަބޫލުކުރާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލެއް ނޫނީ ގާނޫނެއް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ވެސް އެކަން ގަބޫލުކުރަން. ހަމަ އެގޮތުގެ މަތީން ސަރުކާރުން ހުށަހަޅުއްވި ބިލެއް އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލަކީ މި މަޖިލީހަށް. މި ބިލު ވަރަށް ބޮޑަށް، ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ކޮމިޓީގައި މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހުގައި ވަރަށް ގިނަ ސްޓޭކްހޯލްޑަރުންގެ އޮޕީނިއަންތަކާ އެއްކޮށް މިގައި ހިމެނިފައި ވަނީ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮމިޓީގައި އިން މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން. އެކަންކަމުގައިވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވިސްނާލަން އެބަޖެހޭ އެ ބޭފުޅުން ދެއްކި ޚިޔާލުތަކާއި ދެއްކި މަޝްވަރާތައް މިގައި ޝާމިލުވެފައި އޮތީ ކިހާ މިންވަރަކަށްތޯ؟ އެ ބޭފުޅުންގެ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއް އިޢުތިރާޟު؛ ހުރިހާ މި ދާއިރާގެ ފަންނުވެރިންނާވެސް ބޭފުޅުންތަކެއްގެ ވަރަށް ބޮޑެތި ކޮންޓްރެކްޓަރުންގެ ފުރުޞަތުތަކަކީ ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގެ ތެރޭގައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާރު ގާނޫނުގައި ހިމެނިފައިވާ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ތަނަކަށް މި ގާނޫނު އަމަލު ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ވެސް ހިނގާނެ އެބަ. އަޅުގަނޑުމެންވެސް، މި ގާނޫނުގެ 97 ވަނަ މާއްދާ މިހާރު މި އޮތް ގޮތުން ބައެއް ރިސޯޓުތަކާއި ނޫނީ ރާއްޖޭގައި ހިނގަމުންދާ ބައެއް އިމާރާތްތަކަކަށް އިސްތިސްނާ ހުއްދަދީފައިވާތީ ވެސް އެބަ އެނގޭ. ދެން ހަމައެއާއެކު ވެސް ދަންނަވާލަންޖެހެނީ މި އިސްތިސްނާ ހުއްދަދީފައި ވެސް މި އަންނަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރާއްޖޭގެ ބައެއް ރަށްރަށުގައި މި އަދި ބައެއް ނޫނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޮންމެ ހިސާބެއްގައިވެސް އަދި ހަމަ މިޖެހޭ ފުރ ދިރި ބިލްޑިންގކޯޑުތަކަށް މި އިސްތިސްނާވެސް. ހަމަ މިޖެހޭ ފުރ ދިރި ތަންތަން ދިވެހިރާއްޖޭގައި އާއްމުކޮށް ރަށްރަށުގައި ގެއްލިގެން ވެސް ނުހޯދޭ. އެހެންވީމާ މިދިޔަ ނުހޯދޭ މިހާރު. އެހެންވީމާ، މިގައި އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން މި ގާނޫނު އެބަ ވަގުތު، މިގޮތަށް ރަށްރަށުގެ، ހިސާބުތަކު، ހޮޓެލްތަކާ ބާސްލު ހަރުސަނަޔަށް އެބަ ވަގު ހުއްދަތަކަށް. އެހެންވީމާ، މީގެ ސަބަބުން އިންޖިނިއަރުން މަސައްކަތްކުރާނެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއާއެކު ވެސް ކަންބޮޑުވާ އަނެއް ކަމަކީ، މި ގާނޫނު ބަލަހައްޓާނެ ހިސާބު ހަމަ ރަސްމީ ތަނެއް ހަމަ ކަނޑައެޅިފައި ވާނެ، އަޅުގަނޑު ވިސްނާ ގޮތުގައި މި ގާނޫނުގެ ތެރޭގައި ކޮމިޓީ ކަނޑައަޅާނެ ބޭފުޅުން ޢައްޔަނު ކުރާނީ ކާކުތޯ. ހަމަ ވަކި މަޤާމެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މި ސަރުކާރުން އިސްކޮށް މަސައްކަތްކުރަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއާއެކު ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ކޮމިޓީއެއް ހަދާއިރު، މި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަދަލުތަކުގެ ދަށުން ކޮމިޓީގައި ތިބޭނީ ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން. އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް. ޖުމްލަ ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާނީ، މި ރިޕޯޓު ދަތިތަކަށް ހަމަ އެހެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވެސް ވިދާޅުވި ގޮތަށް، މި ކޮމިޓީ ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތް، އިންތިޚާބު ވާހަކަދައްކަވާލައްވާފައި ބޭނުން، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަކިން ބޭނުންވާތީ ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. ޖުމްލަ ކޮމިޓީގައި މިޒާ ދަތިތަކަށް އަޅުގަނޑަށް އެއްބަސްވާ ދަންނަވަނީ އިތުރަށް މިކަމާ ބޭނުން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތްތަކުގައި

ނޫނީ މި ދާއިރާގައި އުޅޭ ފުންނާބުން ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކުރުމަށްފަހަރުކަމުގައި ވެސް ދަންނަވާލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޢީމަށް.

މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު، މި ބިލު ދިރާސާކުރެއްވި ސަބް ކޮމިޓީގައި ވެސް އިން މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރީ. ވަރަށް ގިނަ މުއްދަތުތަކެއް ހޭދަކޮށް ކަމާ ބެހޭ ފަރާތްތަކާ ހިއްސާކޮށް މި ބިލު ދީން. މަސައްކަތްތަކެއް ކުރުމަށް ފަހު އަޅުގަނޑުމެން ގޮތެއް ނިންމަވައިދިނު ސަބް ކޮމިޓީ އުވާލައި، ސަބް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރުކަން ކުރެއްވި ފާރިސް މައުމޫނުގެ ހިޔާލު ބަލާފައި ވަނީ ޕީ.ޕީ.އެމް ބޭރުގައި. އެހެންވެ، މައި ކޮމިޓީއަށް އެ ބިލު އަނބުރާ ގެނައުމަށްފަހު. ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަޑިތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން އޮތީ ބައްލަވާ، އަޅުގަނޑުމެން ސަބް ކޮމިޓީގައި 5 ދުވަހު އެކުލަވާލެވުނު އޮތް އަޅުގަނޑުމެން ހުރި އެއްވެސް މުއްދަތުތަކަކަށް ރިޔާޒަތުކުރުމުގެ ނުލައި މި ބިލު ފާސްކުރަންޖެހޭނެކަން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަމުން. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ގޮތަކަށް މަސައްކަތްކުރަން ބޭނުމޭ، ތަނަވަސްކަން ބޮޑުވާނެ ގޮތަށް މި ސިޔާސީ ގޮތުން ވެސް އަތޮޅުތަކުން ނޫނީ އަތޮޅުން ބަދަލުކުރަން ވެސް ބަލަންޖެހޭ މިފަދަ ބިލެއް ތަފާތުވާން ފާސްކުރެވިއްޖެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބިލަކީ ފުރިހަމަ ބިލެއް. މުޅި ރާއްޖޭގައި އޮތުން ވެސް ފުރިހަމަ. އެހެންނަމަވެސް، ތަނަވަސްކޮށްދެވޭނެ ކަންކަން ތަނަވަސްކުރާނެ ފުރުޞަތު ބޭނުންވާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޒާރަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް މި ބިލު ދިރާސާކުރެވުނު ކޮމިޓީގައި އިށީނދެވުނު މެމްބަރެއް ވީތީ، މި ބިލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ އެއްޗެއް ހަމަ ދަންނަވާލަން ކަމަށް. ގާނޫނެއް ހެދިގެން އަންނައިރު އެ ގާނޫނަށް

ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކަށް އަންނާނެ އުނދަގޫތަކެއް. މި ބިލު، މި ގާނޫނު މި ޑްރާފްޓުކުރެވިފައި މި އޮތީ ބޮޑަށް ބިލްޑިންގ އިންޑަސްޓްރީއަށް ވާއިރު، އިންޑަސްޓްރީގައި މިހާރު މާ ބޮޑު އުސޫލުތަކެއް ނެތި، ބަލަންޖެހޭ މާ ބޮޑު މިންގަނޑުތަކެއް ނެތި، އަދި ބަލާން މާ ބޮޑު ފަރާތްތަކެއް ނެތި އެ އިންޑަސްޓްރީގެ މަސައްކަތް ހިނގުމުން އައިސް ގާނޫނުން އައިސްގެން އޭގެތެރޭގައި ކޮންޓްރެކްޓުވެރިން އުސޫލުތަކަށް ތަރައްޤީވެގެން އަންނައިރު، އޭގެ އުނދަގޫތަކެއް ހުންނާނެ އިންޑަސްޓްރީގައި. އެހެންނަމަވެސް މިގޮތަށް ވިސްނާލާއިރު މި ބައިގެ ކަންތައްތައް ކުރުމަށް ދޫކޮށްލައި އިމާރާތްކުރުމުގެ ބައެއް އިމާރާތްތަކަކީ އޭގެ ސްކޫލް ސްޓޭޑިއަމް ބަނދަރު މަގު، މިހާ ބޮޑު އާބާދީއެއް، މިހާ ކުޑަ ތަނެއްގައި އުޅޭއިރު ބަލަންޖެހޭ މިންގަނޑުތަކަށް ބެލިޔަސް ހުރި ތަނުތަން ނޫންކަން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހަމަޖެހުމަކަށް ބޮޑު ތަނެއް އޮތް ވަނީ ބަލާން ކަމެއް ނޫން. މިހެން ބަލައިލީމަ އަޅުގަނޑުމެން ޑިމާންޑުކުރަނީ ވަކި އެއް ކަމެއް ހުށަހަޅަން ގާތްކަމާއި އިންޑަސްޓްރީގައި ވާހަކަ ދައްކާއިރު މި އިމާރާތްތަކުގެ ސަލާމަތާއި، ރައްކާތެރިކަމާއި، ކޮލިޓީ ބެލުމުގެ އިންޑަސްޓްރީގެ މިންގަނޑުތައް ގާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅަން ޓާގެޓުކޮށް 2 އަހަރު ފަހުން. ނަމަވެސް އަދިވެސް މި ދޮރު ހުޅުވާލެވިފައި ހުރި ވަޒީފާތައް ލިބިގެންދާނެ ފުރުޞަތު ވެސް ލިބިގެންދާނެ. އަދި އިންޓަރނޭޝަނަލް ފުރުޞަތު ވެސް ލިބިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ވިސްނަމުން، ބަލައިގެން މިކަން އިންޓަރނޭޝަނަލް ފުރުޞަތު ލިބިގެންދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ގާނޫނު އަންނަން އެބަ ޖެހޭ ކޮންމެ ގޮތެއްގައި ވިއަސް. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ނުވާ އިންޑަސްޓްރީގެ ދާއިރާގެ އިމާރާތްކުރާ ފަރާތް، ބިނާކުރާ މީހުންގެ ޒާތީ އިމާރާތްކުރާ ފަރާތް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން މި އެއް އިމާރާތްކުރާ އޮފީސްތަކުން ހަމަޖެހިފައި ހުރި ގޮތަށް މި ރައްޔިތުން ކިޔަވައިގެން ކަނޑައަޅާ ބަލަހައްޓާ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓާ ނުވޭ. ދެކެނީ ޤައުމަށް ދެއްކުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ އެ އެކްސްޕާޓު ފަށޭ. މިގޮތަށް ޤައުމީ ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަގަށް ކޮންމެ އެ ޤައުމީ އަޅުގަނޑުމެން އެކަށީގެން ފެނޭ، އެ ދެއްކެންޖެހޭ ހަމަ ނޫން ކަމަށް މި ގާނޫނުގައި ވެސް ބަޔާންކުރެވިފައިވާތީ. ހާލަތު ގޮތުގައި ސަރުކާރު ނިސްބަތުން ބޭނުންވާ ބައެއް ޖާގަތަކެއް މި ބިލު ކަމަށް ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ޤައުމީ ރައްޔިތުންގެ ވިޔަ އެބަ ޓްރެއިނިންގ. އެހެންނަމަވެސް، އަސްލު ބިލު މި ދާއިރާ އެއްވެސް ބޭފުޅުން ޤައުމީ ރައްޔިތުން ހޯދައިދިނުމުގެ މަސައްކަތް އުނދަގޫ ހުރިހާ ބާރުތަކެއް ނޫނެ، ކޮންމެހެން އެ އެއްބަޔަކު އިތުރު ހުރިހާ ކަމެއް ފަސޭހަ ނުވަތަ މަޝްވަރާ ފުރިހަމަ މިކަމަށް ޤައުމީ ރައްޔިތުން ކުރިމަގު އެ ވިޔަފާރި އަޅުގަނޑަށް އެ މާ ބޮޑެތި އެ ބަޔަކުށް ވަކިން އެބަޔަކު، ވިޔަފާރިވެރިންގެ ބަޔަކު ވިޔަފާރީގެ ނުކުތާ. އެހެންވީމާ، ޖުމްލަ ބައެއްގައި އަޅުގަނޑަށް މި ބިލަށް ތާއީދުކުރާނަމޭ އަޅުގަނޑު ބަދަލުތަކާ ބައެއް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކާ ބިލްޑިންގ އިންޑަސްޓްރީ، އިމާރާތްކުރުމުގެ އިންޑަސްޓްރީ ގާނޫނުގައި ވީ ރަނގަޅު ކަންތައްތައް، ކޮންޓްރެކްޓުވެރިން ކުއްލިއަކަށް އުނދަގޫތައް ހުންނަން އެބަޖެހޭ. ގާނޫނު

އަންނަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިއަދު ތާއީދުކުރެވޭނީ. މިގައި ހުރި މައްސަލަތަކާއި ހުރިއްޔާ، މިގައި ހުރި އިސްލާހުތައް ހުރިއްޔާ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި ވެސް މަޝްވަރާކުރިން. ދެން ބައެއް ކަންކަމަކީ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ މީހަކު އެ މީހެއްގެ އަމިއްލަ ވިސްނުމުން ފެންނަ ގޮތަކަށް ޤާނޫނަށް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭނެ. އެއީ މުޅި ރައްޔިތުން، މުޖުތަމަޢަށް ފައިދާހުރި ގޮތްތަކުގައި އެ ޤާނޫނަށް ބަދަލުތައް އަންނަންޖެހޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ބަދަލު، ވަކި ކަނޑައެޅިގެން، ވަކި މީހަކު އަތުގައި އެ މީހެއްގެ މަސްލަހަތު އޮތް މީހަކު ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ޤާނޫނު ބަދަލުކުރުމަކީ ނުކުރެވޭނެ. މުޖުތަމަޢަށް ފައިދާހުރި ގޮތްތަކުގައި އެކަން ކުރެވޭނީ. އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ވާހަކަދައްކަމު މި ކުރަނީ މިޒަމާނުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިއަދު ތާއީދުކުރަން. މި ބިލަށް ތާއީދުކުރަނީ މި ދިމާވެފައިވާ ޙާލަތުގައި މި އިންވެސްޓަރުން ގާނޫނުގެ ދަށުން މޮނިޓަރުކުރާން އުސޫލުތަކެއް ނަމަން ގޮތުގަނޑުމި، މި މޮއްބޮރިފައި؛ ހާއްސަ ގޮތެއްގައި މި މޮއްގާރިފައިވާ ޖާގައި މި އިމާރާތްކުރުމާ އިމާރާތްތަކާ ހައްޤުތަކުގައި، ކާބުމަތަމިއަން ހައްޤުތަކުގައި، މި ޝަރުޢީ ބާރުގެ ޤާނޫނުގައި ކިޔާދޭ ހައްގުތަކާ އިމާރާތްކުރުމާ ބެހޭ ގާނޫނު ދަށުން ޙައްލުކުރުމުގައި ވާން ދާނެ. އެކޮޅުން ބާރު މި ކަނޑައަޅާ ކަމަކަށް ގާނޫނު ތަކުރާރު ނުވާނެ. ކަމަކަށް ވިޔަސް ބާރު ދިމާވެދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިމަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކޮމިޓީ ރިޕޯޓު އިމާރާތްކުރުމާ ބެހޭ؛ އިމާރާތްކުރުމާ ބެހޭ ބިލު ޖޮއުމި މުރައްދީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީގެ ބިލާ ބާރު ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްބަސް ބޮނުވަގަން ސަބުދުރާމީ ފުރުސަތުކަން އެދޭރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް ފެށު މި ކޮމިޓީގައި ހިނގާ އެއް ދެންބަދަލުއް. ހަމަ އެބޮޑުރު ސަޓޯ ކޮމިޓީގައި ފެސް އަޅުގަނޑު ހިނގައިދާނެ. އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި، މި ބޮޑުކަން މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ގޮތަކަށް ގާނޫނުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަސައްކަތްކުރެވުނު. ސަބަބު ކޮމިޓީގައި ފިޔަވަޅުތަކާ، ބޮޑަށް ބޭނުންތަކާ، ވަކިން އިނގިރޭސިވަރުކަން ގާނޫނުގެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި ގާނޫނު އެކަމަށް ފުރިހަމަ މަސައްކަތްކުރެވުނު. އެ ސަބަބު ކޮމިޓީގެ މުޅިއެކުއަރަކަން ހުށަހެޅި އެ މަސައްކަތް. ނަމަވެ މުޅިއެކުއަރަ، މަސައްކަތް ކުރުމުގެ އިއްޒަތްތެރި ގާނޫނު އަނެއް ނަގައިބު. މި މަސައްކަތް ހަރަކާތްތަކުގައި ބޮޑު ގޮތަކުން، އަމިއްލަ މަސައްކަތްތެރިން ގޮތަކުން އެ މަސައްކަތްތެރިން މަސައްކަތްކުރަމުން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑަށް އެ މަސައްކަތްތެރިން ދެކޭ މިހާރު ވެސް އެހެން ބަދަލުތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ގޮތްތަކާމެދު

ގެންދިޔައިން. ވަރަށް ބޮޑަށް އެދި މީސްމީހުންނާ މަސްވެރިކަން، ވަރަށް އިންޑަސްޓްރީއަކާ އަދި މިކަން ކުރަމުންގެންދަނިކޮށް މި ސަރުކާރު ހިންގާ ބާޖެޓުން ހަމަ، ރައީސް ޤައުމީ ހިސާބުތަކާއި ފުދުމުން އެ މަސައްކަތް ކުރިމަތިން ބޭނުންކުރި. ބޭނުންކުރަން ފަށާ ބިމާ ބޭނުން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރުވުމަށް ނުވޭ. ނުވެސް ކުރެވޭ. އެހެން އެކުލެވިގެން ކުރިއަށް ފަތުރުވެރިން ހިންގުމަށް ސަރުކާރުގެ އެއްޗެއް ބިމާއި މުއައްސަސާތަކުން، މިކަންކަމާ ގުޅެންހުރި އެތައް ބައިވަރު ފަރާތްތަކާ މަސްވެރިކަން ގެނައި މުއްދަތުގައި ހުރިހާ ފަރާތްތައް ބިޔަލައި އެކަށީގެން ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހުން ކުރަން ވެސް ގެބޫތުނުވާ ފަތުރުވެރިކަން. ކުރިއަށް މި ބިލު ފުރުސަތުދީގެން މި ފާލަން މި ގެނައުން. ފަތުރުވެރި ވެސް މި ފުރުސަތުގައި ބައިތިއްބައިން ހަމައަށް ފަތުރުވެރިން ބޭނުންވާ ފަހަރު ދައުލަތް މި ފާލަމުގައި މި ވަގުތު ފަތުރުވެރިކަން ދިރުމާ މި ފުރުސަތަށް އެދުނީ ވެސް. އެހެންވީމާ، އިޤްތިޞާދީކަމާ އެކުގައި މި ބިލު ފުރިހަމަ އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ހަރުން ފަތުރުވެ ވެސް ބޭނުން. ފަތުރުވެރިކަމުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުސަތު އަދި ރިޒޯޓު ފަތުރުވެރިކަމުގެ ދާއިރާއިން، މިއީ މިއަދު މި ރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ބޭނުންތަކެވެ. އެކަމަކު އަހަރެމް ބޮޑެތި ފަތުރުވެރިންނަށް ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބާރު ކަނޑައެޅު ފަތުރުވެރިކަމުގެ ބައެއް ގަވާއިދުތަކެވެ. ރަށްރަށުގެ އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ގެއްލި އަހަރު މި ފަހަރު އަތޮޅުތަކުގެ ފަތުރުވެރިކަމާ ބެހޭ ނުވަތަ ރިސޯޓު ޖަޒީރާތައް. އެކަން ރިސޯޓުގެ ސަބަބުން ހަމަ ރާއްޖޭގެ ރަށްރަށުގެ ހުރިހާ ފަރާތަކުން މި ފުރުސަތު ފަތުރުވެރިކަމުގެ ވުޖޫދު. އެ ހަމަ ހިނދު އެކުލެވޭ ކުރިއެރުން ބޮޑު ރަށްރަށުގައި ވަރަށް ބޮޑު އަދަދަކަށް. އެ ހަމަ މިހާރު ފުރު އެ ހިމެނޭ އެކަށީގެން ދޫނި ޖަޒީރާ އަތޮޅުތަކުގެ ރަށްތަކުގައި ހުރި ހިސާބު ވެސް ބޭރުގެ. ހުރިހާ ހިސާބު ގޮތުން ރާއްޖޭގެ ގޮތުގައި މި އަހަރުގެ 50 ހާސް ރުފިޔާއާއި 1 މިލިއަން ރުފިޔާއާ ދެމެދުގައި. ހިސާބުކުރެވޭ ފަރާތަކުން ގެއްލިއްޖެ 1 މިލިއަން ރުފިޔާ. ހިސާބުކުރެވޭ ފަރާތަކުން ގެއްލިއްޖެ 51000 ރުފިޔާ ވެސް އަހަރެއްގައި. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ބިލުގެ: ހުރިހާ ދެމެދު އަދަދު ބޮޑުވާނެ، މިއީ ފަތުރުވެރިން ކަނޑައަޅާ ކަންތައްތައް. އަދަދު ބޮޑުވެގެން ބައްޔަކުގެ އާބާދީގެ ކުރި އިޤްތިޞާދީ މިގޮތަށް ހިމެނޭ މި ފަތުރުވެރިން އެދޭ ކަމެއް ނޫން. ފަތުރުވެރިން އާއްމުކޮށް ބޮޑު ނަމަ، ސިޔާސީ ސިޔާސަތު. އެހެންވީމާ، އަތޮޅު މި ބިލު އިސްލާމްދީނުގެ އަދިއިރުގައި ފަތުރުވެރިކަމުގެ އަހަރު 600 އަކަފޫޓަށް ވުރެ ކުޑަ އިޤްތިޞާދުގައި 4 މީޓަރަށް ވުރެ އުސް ނުހިމެނޭ ހަމައަށް ހިސާބުކުރެވޭ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް ބައްޔަކުގައި މި ނިންމި ގޮތުގެ، 50 ފޫޓު، 75 ފޫޓުގެ ގޮތެއް އާންމުކޮށް ދުވާލުއިރުގައި އޮތީ 3050 އަކަފޫޓުގެ ގޮތް. މިވަރު ގުޅިގެންގައި ކުޑަ އިޤްތިޞާދު ކުރި ކަމަށް ވަކިން ހިމެނޭ ހިސާބެއް. އެކަމު ފަހު ވަގުތު ފަތުރުވެރިންނަށް ކުރިމަތިވާ އެއްޗެއް މަތިން އާދެ ވެސް އިސްލާމްދީނުގެ ފުރުސަތުތަކުގައި އަތޮޅު މިއިން ދެމެހެއްޓުމަށް އެ ދިރުމާ ޙިސާބުތަކުގައި އިޤްތިޞާދުގެ ކުރި އިޤްތިޞާދީ ވެސް. އެހެންވީއިރު މި ބިލުގެ ބަދަލު ބޭނުމެއް ނިކުތުން. ދެން ފަތުރުވެރިންނަށް އެބަ މި ބިލުން ފުރަތަމަ ހިސާބުކުރުމުގެ ވަގުތު ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން އިޤްތިޞާދު ތަފާތުވާ ފުރުސަތު ވެސް މި ބިލުން އެބަ ދެވޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ފަތުރުވެރިންނަށް ގެއްލުން ވާންޖެހޭ ކަމެއް ނޫން. މި ބިލު އަންނަނީ ހިސާބުން. މިއަދު އަދި ނިސްބަތް ފަތުރުވެރިކަމާ ފަރުދުން ދިރިހުރުމުގެ އެއްބަސްވުމާއި އިޤްތިޞާދީ ފުރުސަތު ހުޅުވައިލުމުގައި ކުރަން ބޭނުންވާ ބަދަލު ގެއްލުމާ މަސައްކަތް ވެސް

އެބަޖެހޭ. އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ވާކަށް ނޭނގެން. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގައި އަދި މިހާތަނަށް އެގޮތަކަށް ބައިވަރު ކަންކަމެއް ވެފައި އޮތީ ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ބިލު މުހިއްމު. މުހިއްމު ވަނީ އިންސާފްވެރިކަމާ އެކު [illegible] [illegible] ގޮތުގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެނީ އަދިވެސް ކޮމިޓީއަށް މި ބިލު ފޮނުވައިގެން އިތުރަށް ދިރާސާކޮށްގެން ބިލު ފުރިހަމަކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ އުއްމީދުކުރަން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރައްވާން މި ތިބީ. ސަރުކާރުގެ [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ [illegible] [illegible] [illegible]. ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮ [illegible] ޤާނޫނު ކަމުގައި ވެސް؛ [illegible] [illegible] [illegible] ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] [illegible] އެއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. އޮތީ [illegible]. އަޅުގަނޑުމެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންނަށް ހެޔޮ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރައްޔިތުންނަށް ހަމަ ކުރިއަށްދާން މި ތިބީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުސަތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙީމަށް.

ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް ވެސް މި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ބިލު [illegible] [illegible] [illegible]. މި ބިލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] މި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible] މި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ރިޕޯޓުގެ ބަޔާންކުރެވިގެން އަނބުރާ އޮނަ މާލެ ގެނެސްދީ ގޮތަށް ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކުރެވިފައި ހުރަހަގެން. ހަމައެހެންމެ، ކުރުމުން ފާސްކުރުމުގެ ހަރަދު އިސްތިހާރުތައް ބޮޑުވެ، ކުރާ މީހުންގެ ހަރަދުތައް؛ ކުރަހައިދީ ފެށޭ މިހާރު އެހާ އަގުބޮޑުކަން. ހަމައެއާއެކު އިމާރާތްތައް އަޅަން ބޭނުންވާ މިހާ، އެ މިހާ ހަރަދުގެ އެބަޔާއި އެކިދިރީ ބޮޑުކަމާ ކިޔާ މީހަކު ފޮނުވާ އެކާ އަމިއްލަ ފައިސާގައި ހަރަދުން. އެހެންވީމާ، މިއީ ރައްކާތެރިކޮށްދޭނަށް އުފެދޭ ބޮޑުވެއެ ނޫން. މިއީ އިމާރާތްކުރުމުގެ ސިނާއަތް އެއްކަން ފުރިހަމަ ފުރިހަމަވެގެންދާނީ ކުރުމަކީ ކަމަށް އަދިވެސް ތަފާތުކުރަން. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ކުރި އަދި ދެތުރު ފަންނީގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން މަސައްކަތްކުރުމާ ކުރިކުރި ގުޅުވިފައިވާ މަސައްކަތްކުރި ހަމަ އެއްގޮތް ހުށަހަޅަމުންދޭ ހިސާބަށް ދާން. ސަބަބަކީ، އެ މީހުން އެބައޭ ރަޖިސްޓަރީވާން. ރަޖިސްޓަރީވާން ބަޔާނެއްގައި މި ވަގުތު ރިސޯޓް މަސައްކަތްކުރާ މީހުންނަށް ހަމަ ގުޅުވޭ އެއްކޮށްކުރުމުގެ މަސައްކަތްކުރާ މީހުން. ރާއްޖޭގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން އިންޖީނިއަރިން ކުރިއަރާފި ފައިސާ ގެއްލުވުމުން އިޖާރާ ލާބަތު ފައިސާ ބޭނުންކުރެވޭން. ދެ މަސައްކަތްތަކާ ބިދޭސީން އުޅޭއިރު 1 ޓަނަ ބިދޭސީންނަށް ހަމަހަމަ ގޮވައިދިން އެއް މީހުން. ދެ ބައިގެނެތުމަށް އެއްބައި 1 ވަގުތަކު މީހުންނަށް ގޮވައިދުން ނުވާ މީހުން. އެހެންވީމާ، ގޮވައިދޭން ނުވާ ބަދަލު ފޮނުވާ ތަރިއެއް ސިނާއަތުގެ ކުރު މި އަހަރު. ފާހަގަކުރަން ބޯނަސް، ޓިކެޓުތަކުގެ އަދަދުތައް އެބައޮތް އިންތިޒާމް. 50 ރުފިޔާ ދުވާލާއި 1 މިލިއަން ޑޮލަރާއި ދުވަހެއްގެ އަދަދުތަކުގައި ޓިކެޓާ ހިލޭދޭގައި ޓިކެޓާ ނުދައްކާ ހިނގާ، ނަމަވެސް އެ އެންމެގިނައިން އަންނަ ފަހުން އެ 1 މިލިއަން ޑޮލަރު ދުވާލަކު 3% އިން އެބަ ބޭނުވޭ. އެއީ ދުވާލަކަށް 30 ރުފިޔާ ޚަރަދު. އަންނަނީ މަހަކަށް 9 ޓަނަ ޑޮލަރު ބޮޑުވެގެންދާން. އެހެންވީމާ، މި ގޮތުން އެއް ގޮތުން ގޮވައިދުމަކަށް؛ 14 ގޮވައިދެއް މި ގޮތުގެ ދަރުން ހަދަންޖެހެއިރު، ގޮވައިދުމަކަށް ހަމަ ހިތަކަށް ހެދި ބޮޑުތަކެއް ގޮވައިދުމަކަށް ދެ ގޮތުން މި އެންމެ. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. ރާއްޖޭގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ސިނާއަތަށް އެކިގޮތްގޮތް ވަރަށް ބޮޑު ހިންގައި ކަމަށް އަދިވެސް ތަފާތުކުރޭ. ހަމަ އެއާއެއްކޮށް ފާހަގަކޮށްލަން ބޮޑުކަމީ، މި ގޮތުގެ ދަރުން ކޮންމެ ބައެއްގެ ޓިކެޓާ ދައްކާކަށްނުޖެހޭ. ގެއްލި ހަދަން އުޅޭ ފަރާތް އެބަ ޖެހޭލާފައިން. ކުރިއަށް ހިފައިގެން އުޅޭ މީހާ ފޮނޭ މި ގޮތުގެ އެއް ގޮތުން ކުރެކުރަ މަސަލަތަކާ ކުރަން ފޮނޭ ނުވަތަ ގެޒިސަލުގެ ޖަހަނު ފޮނޭ، ނުވަތަ ކުރެޑިޓްކާޑު އެޔަނ ފޮނޭ އެބަޖެހޭ ހުރިހަމަކަން. އެއީ އަދުގަސް އެއްގޮތަކަށްފޮނޭ ގެވޭއް ނުކުރަނ މި ގޮތުން އެންމެބޮޑުތަކެއް ގޮތް ކުރަން. ކުރިއަށް ހިފާ ފަރާތުގެ އިތުރުން، ކުރި އަދި ދެތުރު ފަންނީގެ ކޮންސްޓްރަކްޝަން ގޮތުގެ ވެރި މަސައްކަތްކުރުމަށް ނަރަގާ ހުރެއްޖެއްނަމަ ގެ ފުރިހަލާ ފޮނޭ މި ބޮޑާ 1 މިލިއަން ޑޮލަރުން ޓިކެޓާ އެބަ. ހަމައެއާއެއްކޮށް ކޮންޓްރެކްޓަރ ފޮނޭ ކުރުމާ ހިޔާވަތް ގެންގޮސް؛ އެހެންވީމާ މިއީ ޖެހުނު ގޮތުގައި، ރަށްރަށުގައި ރައްޔިތުން އިތުރަށް ފުރައިދުމަށް ބަނޑު މި ސަރުކާރުން ކުރުމުން މަސައްކަތުގެ ތެރެއަށް އިތުރުވެގެންދާ ބޭރުގެ ކަމަށް އަދިވެސްނަށް ތަފާތުކުރެވޭ. މި ބިރު އަދިވެސް ފޮނޭ އެދުނީ އަނބުރާ ކުރިޔަށް ފޯރުވަން. މި ކުރިޔަށް ވަރަށް ރަނގަޅު ބޭނުންތެރި ހިޔާލުތަކެއް ދިނީ، ނަގަފޮނޭ މި ބިލަށް އެއީ އިންސާނީ ހައްގުތަކަށް

އޮތްކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެދެނީ އަޅުގަނޑުގެ އަޚް މުޙައްމަދު ނާޒިމް ހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް މި ބިލު އަނބުރާ ކޮމިޓީއަށް ގެންދަން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ޙުސައިނަށް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އާއްމު ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމަށް ބަލައި އެއީ ކުދިކުދި ގެދޮރު އެޅުމަށް ބަޔަކު ސަރުކާރުގެ އިސް ފުރުޞަތުތަކުން، ވަކިން ހާއްސަކޮށް މާލޭގައި ހުންނަ އެފަރާތުން ހުއްދަ ދޫކުރުމުގައިގެން މިކަން ކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް އޮތުމަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމާއި، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަލާމަތާއި، އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުއްޖާ ފެސް މާ އެކަށީގެން، ގުޅުންހުރި ގޮތް ކަމަކަން އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އަދި ހަމަ އެޔާއެއްކޮށް މިފަދަ ގާތްގަނޑަކަށް ފަސް ނަވަރުގެ އިމާރާތް، ހަމަ ކަނޑައެޅި ގޮތެއް ނެތުމުން. އަދި ޤާނޫނުތަކުގައި ހުރި ގާނޫނީ އެކި ބަދަލުތައް ތިބި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ބަދަލުގައި ސޯޝަލް ހައުސިންގ ނުވަތަ ވަކި ފްލެޓްތައް ކަނޑައެޅޭ ގޮތަކަށް ގަނޑުވަރަކަށް. އެހެންވީމާ، ފްލެޓްތަކަށް ކަނޑައެޅޭ ގޮތަށް އަދި އެ ހުށަހެޅުއްވުން މިންގަނޑުތަކެއް ކަނޑައެޅޭ ގޮތަކަށް، މިންގަނޑެއް ކަނޑައެޅިގެންދާ ގޮތަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ނުވަތަ އެ މިންގަނޑާ ހިލާފުވުމުގެ ކަންކަމާ ފިޔަވަޅު އެޅުން ފަދަ ފިޔަވަޅުއަޅަނީކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި އެކަމަކު އެ ޤާނޫނީ ނުވަތަ އެ ދަށުގައި ޤާނޫނީ ބަދަލުތަކެއް ކުރަންޖެހޭ ގޮތް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކެއް އޮތް ސިޔާސަތު ނުވަތަ މިންގަނޑު ކަނޑައެޅެން ފަދަ. އަޅުގަނޑު ފެށި ގަބޫލުކުރާ އިމާރާތްތަކުގައި ފެށި ވަކި ފްލެޓްތައް ހުންނަންޖެހޭ. ހަމަ އިމާރާތް ބޮޑެތި ފެންބިޔަށް؛ ދިރިއުޅޭ ބައެއް ގެދޮރުތަކުގައި އޮތް ނަފާ ފެށޭ އަޅުގަނޑު ދަނޑުވަޅި ދިރިއުޅޭ އިމާރާތްތަކުގެ ފެންވަރަށް ދިރިއުޅުމަށް އެއްފަހަރު މާ ގަޑިގައި ހުރިއަނގައި ވަރަ ބައެއް. އެހެންވީމާ، މި ބިލު އަޅުގަނޑަށް ސިފަވެގެން މި ދަށު ހަމަ ޤާނޫނުތަކުގެ ބިލުގެ ގޮތުގައި. މި ބިލު އަޅުގަނޑަށް ސިފަވެގެން މި ދަށު ކުރިއަށް ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ބައިވެރިވުން ނުވަތަ ސަރުކާރުގައި އިމާރަތް ތައްޔާރުކުރާ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުއްދަ ދިނުމަކީ، އަދި ކުރަންވާނެކަމަށް، ފެސިލިޓީއަރކަނު ވަގުތުން އިމާރަތް މަގު ފަހިކުރުވާން ބޭނުމެއް ގޮތެއް. އެއީ ކުރިން ހަމައެކަނި ހުރިހާ ބައިގައި ކުރިއަށް މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އަދި ކުރިން ހަމައެކަނި ހުރިހާ ބައިގައި ސަރުކާރުގައި ބީބީ އެކި ފްލެޓުތަކުގެ ބިޑު މިހާރުނަން ނޫންގޮތް ފައިސާއާއި މި ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އެހެންވީމާ، ފެއްޓެވިފަހުން އިމާރަތް ފެއްޓެވުން މަގެއް ހުރައި، ކުރިމަގުގައި ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެ

ޖޫރިމަނާކުރުމަށް އިތުރު މަގެއް ހުޅުވަން ބަލައި މިފަދަ ބިލެއް ފާސްކުރުމަކީ އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާނެ ކަމެއް ނޫންކަމުގައި ދަންނަވަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި ރައީސް. އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ނިންމަވައި މި މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ގެނެސް ބަހުސްކުރެވުމުންދާ ވަގުތުގައި ދެންމެ އަޅުގަނޑަށް އަޑުއިވިގެންދިޔައީ ކޮމިޓީގެ ހިމެނިވަޑައިގެންނެވި އެއް މެންބަރެއް ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތް ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތާ މެދު ހިތްހަމަނުޖެހޭކަމުގެ ވާހަކަ [illegible] ފުރަތަމައިން ވެސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު އެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] ބައިވެރިވާން އެންމެ ބޭނުންވީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޒިމް އެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އެއާއެއްކޮށް ދަންނަވާލަންބޭނުން، އަޅުގަނޑުމެން މި ރިޕޯޓު ކިޔާލުމުން ނުވަތަ މި ބިލު ބަލައިލުމުން ފެނިގެންދާ ވަރަށް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި، އަދިބާ ކަންތައްތަކެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި މާލޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިރިއުޅުމަށް [illegible]، އެއީ މަސައްކަތްކުރަމުންދާއިރުގައި އެހެން ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ އުނދަގޫތަކާ ދޭތެރޭގައި އެއާ [illegible] މި ބިލުގައި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ނުވަތަ އެ ވާހަކަތައް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއް ކަންތައްތަކެއް. މިސާލަކަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]…

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު ޤައުމީ ތަރައްޤީ ކޮމިޓީން [illegible] [illegible] ރިޕޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު. [illegible]

ވަގުތު ކަނޑައެޅިގެންދޭ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ރަނގަޅަށް އެނގިވަޑައިގެންނެވޭނެ، ރިޕޯޓުތަކަށް ބަހުސްކުރުމަށް ވަކި ވަގުތެއް، ބިލުތަކަށް ބަހުސްކުރުމަށް ވަކި ވަގުތެއް، ވަކި އުސޫލުތަކާއި ކަނޑައެޅިފައިވޭ. ރިޢާޔަތްކޮށް ކަންކަމުގައި ވިދާޅުވާއިރުގައި މި ކަންކަމަށް ބައްލަވައިލެއްވުން އެދެން. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.2 އަށް. (ވަގުތު ކަނޑައެޅުން) އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.2. އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ވާހަކަ، އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.2ގެ އެޖެންޑާއަކީ ދިރާސާގެ ކުރިމަތީގައި އަރިވެސް އެއްވަރަކަށް ދަންނަވާލަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެގޮތަށް ދަންނަވާލަން. ކޮންމެ ރިޕޯޓަކަށް ހުށަހެޅުނު ރިޕޯޓުގައި ބަހުސްކުރުމަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިގެން އެހެން އެބަ އިޖުރާއަތުތަކެއް ވަގުތުތައް. އެހެންވީމާ، ޕާޓީތަކުން ފަރާތްތަކުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ މެދު ވެސް ނިސްބަތްވާ އެ ބެހިގެން ފުރުޞަތެއް އުދަގޫވެއްޖެނަމަ ވަގުތު މިދިޔަ. ދެންމެ ބަހުސްކުރަމުންދިޔަ މިދާ ރިޕޯޓުގައި ހިތަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޒާރު، އަދި ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިޒް، ހެންވޭރު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަބްދުލްރަޙީމް، އަދި ދެކުނުބަދަލު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ފާހަގަކުރައްވާފައި ވޭ. އެހެންވުމުގެ ސަބަބުން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް އޮތް ވަގުތު ހުސްކޮށްލައްވާފައިވާ އަދި ވަގުތު ނެތް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އެކަން އެވަރަށް އިންސާފުން ހިތުން އަދިވެސް ހަމަ މި ދަންނަވާލީ. ރިޢާޔަތްކުރެވޭނެ މި ބައިގައި ފުރިހަމަ އިންސާފުވެރިކަމާ އޮފީހަށް އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ވަގުތު އިންސާފުވެރިކަމާއެކު އެއް ކަންކަން ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އެއްބަސްވެވިފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ ގޮތުން ދެކެން. އަދިވެސް، ރިޢާޔަތްކުރުން ވެސް ރިޢާޔަތްކުރުމުގެ މެންބަރުންނާ އެއްބަސްވެވިފައިވާ ބަދަލުތަކެއް ވެސް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑު އެދޭ ކަމެއް. ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، އެ މާއްދާގެ (ނ)ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙުތަކާއެކު ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އިއްވަން.

{7.2}- އަޅުގަނޑު މިހާރު ދެން މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.2 އަށް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު 22 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފޮނުވުނު. މި ބިލަށް އެއްވެސް އިސްލާހެއް ލިބިފައެއް ނެތް. މި ރިޕޯޓު ކޮމިޓީން ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ތ. ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިންމަނިކު ދޮންމަނިކު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ތ. ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިންމަނިކު ދޮންމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް ...ވަނަ އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާ ބެހޭ ކޮމިޓީގައި ދިރާސާކުރައްވަމުން ފަހު އެ ކޮމިޓީގެ ދު ދުވަހުގެ ބައްދަލުވުމުން މި ބިލު ނިންމާފައި ވަނީ ބިލު ހުށަހެޅި ގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް. އެހެންވީމާ، މި ބިލު އަދި

ހުރަހަޅާލަން. އަދި މި ބިލުގެ މަސައްކަތުގައި މެންބަރުން ކޮށްދެއްވި މަސައްކަތަށް މި ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރުގެ ފަރާތުން އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާސްތެރިކަމާ އެކު ޝުކުރު ވެސް އަދާކުރަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ގާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ބަހުސްކުރުމަށް ޖުމްލަ ވަގުތު ކަނޑައެޅިގެން ވަނީ 1 ގަޑިއިރުގެ ވަގުތު. ޕާޓީތަކަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް ދަންނަވައިލާނަން. އަޅުގަނޑު ތަރުތީބުން ދަންނަވައިލާނަން ޕާޓީތަކަށް ވަގުތު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތް. ޕީ.ޕީ.އެމަށް 32 މިނެޓް 23 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.ޕީއަށް 14 މިނެޓް 10 ސިކުންތު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީއަށް 4 މިނެޓް 43 ސިކުންތު. އެމް.ޑީ.އޭއަށް 4 މިނެޓް 3 ސިކުންތު. އަދާލަތު ޕާޓީއަށް 2 މިނެޓް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްނުވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް 2 މިނެޓް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފުރުސަތަށް އެދިވަޑައިގަތުމަށް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފަށް.

މަޑުއްވަރީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިއީ ވަރަށް ޒިޔާދުތަކުތަކުވުން އުފެދިފައިވާ މަސައްކަތެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީން ނިންމާފައި އޮތީ މި އިސްލާހަށް ތާއީދުނުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ޕާޓީން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، ސިޔާސީ ޕާޓީއެއްގެ ޕްރައިމަރީގައި ބައިވެރިވުމުގައި ވިޔަސް، އާއްމު އިންތިޚާބުގައި ވާދަކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އެ ޕްރައިމަރީން ފެއިލްވާ ފަރާތްތަކަށް ވެސް އޮންނަންޖެހޭ. އެއީ ދީން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕާޓީން ނިންމާފައި އޮތް ގޮތް. ކޮންމެއަކަސް މީގައި ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަންތައްތަކެއް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނުތަކެއް އިސްލާހުކުރާއިރު ޒަމާނުގެ ހާލަތަކާއި އަދި ރައްޔިތުންގެ އާއްމު ވިސްނުމަށް އިސްކަންދީގެން ކަންކަން ނިންމުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި ދެކެން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ސިޔާސީ ޕާޓީތަކަކީ މި ޒަމާނުގެ ސިޔާސީ މަސްރަހު ބައްޓަންކުރުމަށް ޓަކައި މުހިއްމު އުފެދިފައި އޮތް މުއައްސަސާތަކެއް. ސިޔާސީ ޕާޓީއާ ގުޅިގެން ކަމެއް ހިނގާއިރު އެބަޖެހޭ ހުރިހާ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ މެދުގައި މަޝްވަރާކޮށްގެން އެއްބަސްވުމަކަށް ގެނެސް ކަންކަން ނިންމަން. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އެހެން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ޕްރައިމަރީގައި ވާދަކުރާއިރު ބޭފުޅުން އެ ޕްރައިމަރީން ފެއިލްވެ އެ ޕާޓީގެ އެހެން އިންތިޚާބުތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ގޮތަށް ޕާޓީތަކުގެ އަސާސީ ގަވާއިދުތަކުގައި އޮވޭ. އެހެން އެކަން އޮންނަގޮތުގައި ވިޔަސް، އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ރައްޔިތުންގެ މި ވަގުތުގެ ހާލަތަށް ބަލާއިރު މި އިސްލާހަކީ ބޭނުންތެރި އިސްލާހެއް ނޫން ކަމަށް. އެއީ ސިޔާސީ މަސްރަހަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއި، ރައްޔިތުންގެ ވިސްނުމަށް އަންނަ ބަދަލުތަކާއި، މި ހުރިހާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އާއްމު ގޮތެއްގައި ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ މަސްރަހަށް

ހަމަހިމޭންކަމާއި އޮމާންކަން އަންނާނެ ގޮތެއްގެ މަތީން ކަންކަން ނިންމުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި ވާތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ކޮންމެ ކަމަކުން އަޣުލަބިއްޔަތު އޮންނަ ފަރާތަށް އެކަނި ފެންނަ ގޮތަކަށް ކަންކަން ނިންމުމަކީ [illegible] [illegible] ނުވާނެ. އާދައިން މި ވާ ގޮތަކީ، ޤައުމުގެ ސިޔާސީ މަސްރަހު ހަލަބޮލިވެ، އަމާންކަމާއި އޮމާންކަން ގެއްލި، ހުތުރުކަމާއި [illegible] ކަމުގައިވެގެންދަނީ. މިއީ ވަރަށް ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމެއް. [illegible] ނިޒާމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި އުޅެނީ ޑިމޮކްރަސީ އާގެ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތުގައި ހިނގަމުންދަނީ. އެހެންނޫންނަމަ، އަބަދުވެސް އޮންނަނީ ހަމަނުޖެހުމާއި، ބަޣާވާތާއި، އަރައިރުންވުން. މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުން ވެސް ކޮންމެ ދުވަހަކު މި މަންޒަރު ފެންނަކަމީ ހިތާމަކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ އިސްވެރިންގެ މެދުގައި [illegible] [illegible] މަޝްވަރާކުރެވިގެން، އެންމެންނަށް ގަބޫލުކުރާ ދުރުމިނުގެ ގޮތްތަކާއި އުސޫލުތަކަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކައިގެން [illegible] ނަމަ، މި ދަންނަވާ ބާވަތުގެ އަރައިރުންތަކަށް ޖާގަ ދެވުން. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު މި ވާ ގޮތަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ [illegible] މަޝްވަރާކުރުމެއް ނެތި، އެއްބަޔަކު އަނެއް ބަޔަކާ ދެކޮޅަށް، ސިޔާސީ މަސްރަހު ހަލަބޮލިވެފައިވަނީ. މިކަމުން ހުރިހާ ގެއްލުމެއް ވެސް މި ވަނީ ރައްޔިތުންނަށް. އަދި ރާއްޖޭގައި ބޭއްވޭ އިންތިޚާބުތަކުގެ ސަބަބުތަކާއި، އެ އިންތިޚާބަކީ ރައްޔިތުންނަށް ވާ ފާއިދާއެއްގައި ބަލައިގަންނަވާ، ގިނަ ރައްޔިތުން [illegible] ކަމެއް ވެސް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، މިހެން ކޮންމެ ބަދަލެއް ގެންނައިރު ވެސް މިކަންކަމާ ދޭތެރޭގައި، މީގެ [illegible] ނަތީޖާ ދޭތެރޭގައި ފުންކޮށް ވިސްނަންޖެހޭ ކަމުގައި ދަންނަވަންޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް މި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރާ [illegible] ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން؛ އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން. އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.2، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ނިމުނީ. ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އިއްވަން.

{7.3}- އަޅުގަނޑު ދެން މި ދަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.3 އަށް. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވައި ކޮމިޓީން ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓު ފުރަތަމަ ހުށަހެޅުނު [illegible] ބަޖެޓަށް ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ގަވާއިދުގެ ދަށުން ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ވެސް 15 މިނިޓުގެ ފުރުޞަތުއަރުވައި އިއްޒަތްތެރި ގިނަ މެންބަރުން

ބަހުސްކުރައްވާފައި ވަނީ. އެގޮތުން، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޕާސްކޮށްލައިވާނެ މި ރިޕޯޓް ވެސް ބަހުސްކުރުމުގައި މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާ މި ރޭގެ 7:00 ގެ ހަމައަށް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަން. ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ވެސް ހިނގަމުންދާތީ އޭރުގައި، ޕާޓީތަކުގެ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި އިސް މެންބަރުން، ޕާޓީތަކުގެ ހިންގުންތެރިން ޕާޓީތަކުގެ މެންބަރުންނަށް ވަގުތަށް ހަނދާންކޮށްދެއްވައި މަޖިލީހުގެ [illegible] [illegible] [illegible]. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި [illegible] [illegible] ގޮތުން އެޖެންޑާ އައިޓަމް 7.3، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ޚަރަދުކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި [illegible] ގޮތެއް [illegible]. ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

[illegible] ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible] ވާހަކަދެއްކެވުން:

މުޤައްރިރު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ވަޑައިގެންނެވިތަން ހަމަ މި [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ބެހޭ ނުކުތާއެއް މި ނަގާލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި އެ ދުވަހެއްގައި ހުށަހެޅިފައިވާ މަސައްކަތްތަކެއް ނިންމުމުގައި އަޅުގަނޑު ޕާޓީތަކުގެ މުޤައްރިރުން؛ މާފުކުރައްވާތި! ކޮމިޓީތަކުގެ މުޤައްރިރުން ބޭރުގައި ބޭއްވިޔަސް، އަދި [illegible] އެދިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން [illegible] ތިއްބެވިޔަސް މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible] މި ގެންދަނީ ރިޔާސަތުން އެ ބޭބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވައިގެން މި ތަނަށް ގެނެސްގެން މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ އުސޫލު. އެގޮތުން [illegible] މި ވަގުތު މަޖިލީހުގައި ރިޕޯޓް [illegible] އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ނުތިބުމުން [illegible] އަޅުގަނޑުމެން އެ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވައިގެން [illegible] ވެސް އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަން. އެއީ މިއަދު ޕާސްކުރެވިފައިވާ ވަރަށް މުހިއްމު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެއީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ޚަރަދުކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކޮށް ނިންމަވައި، [illegible] ނިންމުމަށްޓަކައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އެ ބަހުސްކުރުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މި ރޭގެ 7 ގެ ހަމައަށް ވަނީ ޕާސްކުރައްވާފަ. އެހެންވީމާ، އާއްމު އުސޫލުން [illegible] [illegible] [illegible] ޕާސްކުރުމުގެ މިއަދު [illegible] އެބައިގައި އެކަން މި ކުރަނީ. ރިޔާސަތުން ކަންކަން ކުރަމުން މި ގެންދަނީ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު އެއްގޮތަށް. ރިޔާސަތުން ކަންތައްތައް ކުރާ ގޮތުން މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކުރާ ސުވާލުތަކަށް [illegible] އޭރުގައި މި ދަންނަވަނީ ކަން އޮތް ގޮތް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން

އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުޑަކުޑަ ހިނދުކޮޅެއް ދެއްވައި މަޑުކޮށްލަދެއްވުން އެދެން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ކޮމިޓީތަކުގެ؛ ނިޒާމީ މައްސަލަތައް، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އާޒިމް.

(ނިޒާމީ މައްސަލަ)

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން އަނެއްކާވެސް ވަކި ވަކި އުސޫލުތައް، ގަވާއިދުތަކާއި، ޕްރޮސީޖަރސް ސަޕޯޓުކުރަން ކަންނޭނގެ. މިހާރު މި ވޯޓުގައި އެ މެންބަރުން ނަމަ ކަމަކު ވާއިރާ ދާއިރާ ފުރުސަތުން ވެސް، ޖިސްމާނީ ވެސް، މިރާ ދުވަސްވަން ވެސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނިޒާމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ކަމަކަށް ނުބަލަން. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގެ ގޮތުގައި ނުބަލަން. އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ޖަވާބުދާރީވައި އުންނާނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލީން މިއަދު އެކަން ހިނގަމުންދާ ގޮތް. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ އެޖެންޑާ އައިޓަމު 7.3ގެ ދަށުން 2017 ވަނަ އަހަރަށް ފާސްކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު 19 ނޮވެންބަރު 2016 ގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފޮނުވުން. މި ރިޕޯޓަށް 18 އިސްލާހު ހުށަހެޅިފައިވޭ. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވާ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ހުސައިންމަނިކު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުސަތުއަރުވަން.

ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނިހާން ހުސައިންމަނިކު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއި، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ ގުޅިގެން އުފައްދަވާފައިވާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ވަނީ ފޮނުވިފަ. އަދި މިއަދު ކޮމިޓީން ނިންމައި ރިޕޯޓު ތަޅުމުގައި ހުށަހަޅުމުގެ ފުރުސަތު އަޅުގަނޑަށް ދެއްވީތީ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. މި ރިޕޯޓުގެ ތަފާސީލުގައި މި ހިމެނޭ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރުމަށްޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 179ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއާއި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީ ގުޅިގެން އުފައްދަވާފައިވާ ކޮމިޓީއަކުން މަސައްކަތްކޮށް ނިންމީ. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި ބަޖެޓާ ގުޅޭގޮތުން ދިރާސާކޮށް ނިންމުމުގައި މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގޮތަށް ބޮޑުމިންވަރަކަށް ކޮމިޓީ މަޝްވަރާކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަން ޖެހުނު ބަދަލުތަކުގެ މައްޗަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާން. މިގޮތުން މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަންތަކާއި،

އަދި ސަރުކާރުގެ އިދާރާގެ ބަޖެޓާއި، (ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ) ޕަބްލިކް ސެކްޓަރ އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމާއި، ދައުލަތުގެ ޚަރަދު ހޯދާނެ ގޮތްގޮތް ކަނޑައަޅުއްވައި ފޮނުއްވާފައިވާ ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ގާތްގަނޑަކަށް ޖުމުލަ ވިއްސަކަށް ގަޑިއިރުގެ ބައްދަލުވުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށްގެންދިޔައީން. އޭގެ ޖުމުލަ 9 ބައްދަލުވުން. ނުވަ ބައްދަލުވުން 20 ގަޑިއިރަށް ދެމިގެންދިޔައިރު މިދަންނަވާ ފަރާތްތަކުން ތިއްބެވުން އަޅުގަނޑުމެން ބަޔާންތަކެއް ހުށަހެޅީން. ހެލްތު ކޮމިޓީގައި މިނިވަން ބައެއް މުއައްސަސާތަކުން ގެނެސް ވާން ތިއްބެވުން އެ ބޭފުޅުންނަށް ބަޖެޓް ކަނޑައެޅިފައިވާ މިންވަރުގައި ހުރި ދަތިތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ހުށަހެޅުނު މައުލޫމާތު. އަދި މީގެއިތުރުން މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ އަށްވުރެ މުސްތަޤުބަލުގެ އިޤްތިޞާދީ، އިސްޓީމޭޓް ދޮމޭ ކައުންސިލްގެ ޗެއަރ ޖެނަރަލް، އަދި އޯޑިޓަރ ޖެނަރަލް އިސްޓީމޭޓް ޓޫރިޒަމް ކައުންސިލްގެ ހިސާބުތަކާއި އެކަތިވާގޮތް އިޤްތިޞާދު ބަހާރު ވަޒީރުން؛ އާދަޔާގެ ޖަލްސާއަށް މިނިސްޓަރު ހޯމް ޗެކްތު، އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް އިސްޓޭޓް އިންވެސްޓްމަންޓް ބޯޑް ސެކްރެޓަރީ ޖެނަރަލް ޑް. ފަހު ބިޒްނަސް ސެކްޓަރަށް ވެއިރުގެ ބަޖެޓުގެ ސްކޯޕް އެކުލަވާލައިފައިވާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ސާފުކޮށް ކިޔައިދެއްވުމުން އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަން ބޭނުން. ކޮމިޓީ ގޮތުގައި ބަޖެޓުގައި އެކަށައެޅިފައިވާ ވަރަށް މުހިއްމު ބައެއް ކަންތައްތަކުގައި ޕަބްލިކް ސެކްޓަރ އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރޮގްރާމް (ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ)ގެ މަޝްރޫއުތަކަށް ޚަރަދުކުރެވޭ ފައިސާ، ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ މަޝްރޫއުތައް ކުރިއަށްގެންދިއުމުގައި ދިމާވާ ދަތިތަކާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލައިލި ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި ކޮމިޓީ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ފާހަގަކުރެވުނު މުހިއްމު ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ހުށަހެޅުއްވި ކޮމިޓީގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ކޮމިޓީ އޭރުވެސް ދަތުރުތައް ކުރަމުން ގެންދަން ނިންމީ. އަދި މިއާއިއެކުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ވަރަށް ފުރިހަމަ ރިކޮމެންޑޭޝަން އޭރު، އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވައިލާނަން. 101ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅަން، މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ޕްރޮގްރާމް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ކޮމިޓީ ބަޖެޓް ދިރާސާކުރުމުގައި އެކަމަށް ރިޕޯޓުގައި އެ ބާޔާ ކުރެވިފައިވާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި އެކަމާބެހޭ ގޮތުން މި ދަށުން ބަޖެޓް މުވައްޒަފުން ކުރަމުންދާ ޚަރަދުތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ދިރާސާކުރެވިފައިވާ ރިކޮމެންޑޭޝަން ހުށަހަޅުއްވަން. ރިޕޯޓުގައި ޖުމުލަ 13 ރިކޮމެންޑޭޝަން ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި އެ ރިކޮމެންޑޭޝަން ފެންނާނީ ރިޕޯޓުގައި ހިމެނިފައިވާ ވާހަކަ ދަންނަވަން. އަދި ސަރުކާރުން ދެކޭ ޚަރަދު މުދަލުގެ ބޭނުން ދާނޭ ގޮތުގައި، އިތުރު ފަސްކަށް ފައިސާ އަދި އޭ.ޑީ.ބީގެ ގަވާއިދުތަކުގެ ފައިސާ ދާދި ހިސާބުކުރަން. މިގޮތުން، މި ރިޕޯޓް އަޅުގަނޑު ޒިމްމާ ނިންމި ގޮތް މައްޗަށް ބަލައިގެން ހުށަހަޅަން. އަދި މި ރިޕޯޓުގައި ހިމެނޭ ރިޕޯޓް ފަސް ތަޅުމަށް ހުށަހަޅައިގަތުން ވާހަކަ ދަންނަވަން.

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ނިޒާމީ މައްސަލައެއްގައި މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފުރުޞަތު ނުނަންގެވި. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް 18 އިސްލާހު ލިބިފައިވާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ވާނީ ދަންނަވާފަ. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ އިސްލާހުތަކަށް ހުށަހެޅުމަށް ތައްޔާރުކުރަމުން. އަޅުގަނޑު އިސްލާހުތައް ހުށަހެޅުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަމުން ގެންދަނަން. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ ޕާޓީތަކުގެ މެންބަރުންނަށް ދަންނަވަން. އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ އެއްވެސް މެންބަރަކު މި ތަނަށް ވަޑައިގެން ނުތިބި ނަމަ، އެ މެންބަރަކަށް ނުވަތަ އެ ޕާޓީއަކުން ނުވަތަ އެ ފަރާތަކުން އެ އިސްލާހު ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރަން. އާއްމުކޮށް މަޖިލީހުގައި އަމަލުކުރާ އުސޫލުން ކަންކަން ކުރުމަށް ޓަކައި ފުރުޞަތުދެއްވުން ވާހަކަ ވެސް ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނަސީމަށް.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ، ނުކުޅެދުންތެރިކަން ހުންނަ ފަރާތްތަކަށް ތަޢުލީމާއި ހުނަރު ދަސްކޮށްދޭ ތަންތަނުގެ ވަސީލަތްތަކުގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި، އަދި މިފަދަ ތަންތަނަށް ބޭނުންވާ ހަރުދަނާކުރުން ބިނާކުރުމުގައި ދައުލަތުގެ ކޮންޓިންޖެންސީ ބަޖެޓުން ދެ މިލިއަން ރުފިޔާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖެންޑަރ އެންޑް ފެމިލީއަށް ދޭށެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތާއީދުކުރާ މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒަށް.

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ނަސީމް ހުށަހެޅުއްވި އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޮތް އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ގެންދާނަން. އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަމުން.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކޯޑު 2، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ ބަޖެޓުން ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ބައިން 30 މިލިއަން ރުފިޔާ އުނިކުރުމަށް ފަހު، ބަޖެޓު ކޯޑު 22.2013 އިން ފެށިގެން ބަޖެޓު ކޯޑު 22.076 ގައި ހިމެނޭ އެޑިޔުކޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ހިނގާ ސްކޫލްތަކުގެ މަސައްކަތްތެރިންގެ މުސާރައަށް މި އަދަދު އިތުރުކުރުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރާ މެންބަރަކަށް ފުރުސަތުއަރުވަމުން؛ މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަމުން.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޒަޢިނާ އާދަމްގެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު 3 ވަނަ އިސްލާހަށް ދަނީ. އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޒަޢިނާ އާދަމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު؛ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުސަތުއަރުވަމުން.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޒަޢިނާ އާދަމް ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ކޯޑު 1.002، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރަސްމީގެއިން ފަސް މިލިއަން ރުފިޔާ އުނިކުރުމަށް ފަހު، މިފައިސާ ބަޖެޓު ކޯޑު 35.004، ފުލުހީ ޕްރޮޓެކްޝަން އޮޕަރޭޝަން ކެޕިޓަލް ހަރަދުގެ ބައިގައި އިތުރުކޮށްދިނުން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ތާއީދުކުރާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ފުރުސަތުއަރުވަމުން. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޒަޢިނާ އާދަމް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ 4 ވަނަ އިސްލާހަށް. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިފް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު؛ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުސަތުއަރުވަން އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓް ކޯޑް 1.002، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ރަސްމީގެއިން ހަތް މިލިއަން ރުފިޔާ ނަގައި އުނިކުރުމަށްފަހު، މި ފައިސާ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައަށް އިތުރުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ މެންބަރަކަށް ފުރުސަތުއަރުވަން. މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝާހިދު.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިފް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ދަނީ 5 ވަނަ އިސްލާހަށް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުގެ ފުރަތަމަ އިސްލާހަކީ، ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާއި އަދި ސަރުކާރު ބައިވެރިވާ ކުންފުނިތަކާއި، ވިޔަފާރި އުސޫލުން ހިންގާ ސަރުކާރުގެ ތަންތަނުގެ ބޯޑަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މީގެ ފަހުން އައްޔަންކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތައް އައްޔަންކުރަންވާނީ، ކެޕިޓަލް މާކެޓް ޑިވެލޮޕްމަންޓް އޮތޯރިޓީގެ އިންސްޓިޓިއުޓް އޮފް ކޯޕަރޭޓް ޑައިރެކްޓަރސް އެންޑް ސެކްރެޓަރީޒް (އައި.ސީ.ޑީ.އެސް) އިން ހިންގާ ޑައިރެކްޓަރުންގެ ސެޓްފިކެޓް ކޯސް ފުރިހަމަކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކެވެ. އަދި މިހާރު ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތަކާއި އަދި ސަރުކާރު ބައިވެރިވާ ކުންފުނިތަކާއި،

ވިޔަފާރި އުސޫލުން ހިންގާ ސަރުކާރުގެ ތަންތަނުގެ ބޯޑަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ޢައްޔަންކޮށްފައިވާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އައި.ސީ.ޖީ.އެސްގެ ދަށުން ހިންގާ ޑައިރެކްޓަރުންގެ ޓްރެއިނިންގ ކޯސް ފުރިހަމަކޮށްފައިނުވާ ފަރާތްތަކަށް، 31 ޖޫން 2017ގެ ނިޔަލަށް އެ ކޯސް ފުރިހަމަނުކޮށްފި ނަމަ، އެ ފަރާތްތައް ބޯޑުން ވަކިކުރަންވާނެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން ތާއީދުކުރަން.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމްގެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން އޮތީ ފުރުޞަތު ވެސް މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. އަވަސް އިޞްލާޙު.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު މި ހުށަހަޅާ ދެވަނަ އިޞްލާޙަކީ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ތައްޔާރުކުރުމުގައި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ދަށުން ނުވަތަ އެހެން ގޮތަކުން ވިޔަސް ދައުލަތުން ހިންގާ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިންގާނެ އިދާރީ ދާއިރާތަކާއި ބަޖެޓް ކަނޑައެޅުމާއި، ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ފައިސާ ކަނޑައެޅުމުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެކި ދާއިރާތަކާއި ރަށްރަށުގައި ހިނގާފައިވާ ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކާއި، އެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ޚަރަދުވެފައިވާ ފައިސާއާއި ރިޕޯޓުކުރުމާއި، ފައިސާވެފައިވާ ފަސް އަހަރުގެ ތެރޭގައި މަދުން ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢު ހިނގާފައިވާ، ނުވަތަ އަމުދުން ހިނގާފައިނުވާ އިދާރީ ދާއިރާތަކާއި ރަށްރަށަށް ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުގެ ބަޖެޓު ތަރައްޤީގެ މަޝްރޫޢުތަކުގައި އިސްކަންދިނުމާއި، އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ފައިސާބެހުން ފަސް އަހަރުން ބަޖެޓުގައި ހަމަހަމަކަމުން ފުދޭ ދަރަޖައަކަށް އިދާރީ ދާއިރާތަކާއި ރަށްރަށުން އެކު އިންސާފުން ނިސްބަތުން ގެންދިޔުމުގައި ކުރިއަށް އޮތް އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ފައިސާ ކަނޑައެޅުމުގައި އަދި އެގްރީމެންޓުގެ މަތިން ފައިސާ

އެލޮކޭޓްކުރެވިފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްދޭ ކަރުދާހެއް ނުވަތަ ޓޭބަލެއް ބަޖެޓް ޕޮތުގެ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގައި މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ހިމެނުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ތާއީދުކުރާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުއްވުން އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. 2017 ވަނަ [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް [illegible] [illegible] [illegible] އަޅުގަނޑު [illegible] ފުރުޞަތުއަރުވަން [illegible] ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2010 ([illegible]) [illegible] 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، [illegible] 2000 (ދެ ހާސް) [illegible] 6 [illegible] (ފަސް ހާސް) 5000 [illegible] 2017 ވަނަ އަހަރުން [illegible] [illegible].

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. [illegible] ފުރުޞަތުއަރުވަން. [illegible]

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އެ ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޮތް އިސްލާހަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އިސްލާހަކީ، ވަޒީފާއަދާކުރާ އުމުރުފުރާގައި ވަޒީފާއެއް ހޯދަންއުޅޭ ނުލިބިފައިވާ، އަދި އެއްވެސް އާމްދަނީއެއް ނުލިބޭ، ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ އިދާރާއެއްގައި ވަޒީފާއަށް މީހުންގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީވާ ކޮންމެ މީހަކަށް މަހަކު 2000 (ދެ ހާސް) ރުފިޔާގެ ވަޒީފާހޯދުމުގެ އިނާޔަތެއް ކަނޑައަޅައި، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް އެންޑް ޓްރެޜަރީގެ ޚާއްސަ ބަޖެޓުން މި ފައިސާ ހަމަޖައްސައި 1 ޖެނުއަރީ 2017 އިން ފެށިގެން މި ފަރާތްތަކަށް މި ފައިސާ ދޫކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ފުރުސަތުއަރުވަމުން. މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޮތް އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އި◌އްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަޖެޓުގެ ރިކަރެންޓް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ، 2017 ވަނަ އަހަރުގައި ހިންގަން ކަނޑައެޅިފައިވާ މަޝްރޫއުތައް ހިންގާއިރު، އަސާސީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމުގައި ހުރި ރަށްރަށުގައި އަސާސީ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަށް އިސްކަންދިނުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތާއީދުކުރާ މެންބަރުންގެ ގޮތުން، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޮތް އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަޖެޓް ރިކަރެންޓް ޚަރަދުގެ ގޮތުގައި ހިމެނުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ، 2017 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް އިމްޕްލިމެންޓްކުރެވުނު މިންވަރު އެނގޭނެ ގޮތަށް ކޮންމެ ތިން މަހަކުން ކުއާޓަރލީ ރިޕޯޓެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތާއީދުކުރާ މެންބަރަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާރިފަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާރިފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޮތް އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުން ވެސް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުން ދަންނަވަން.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ރިކޮމެންޑޭޝަންއެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެން ހުށަހަޅަނީ އަލަށް ޖެޓީއެއް ތަރައްޤީކުރުމުގެ ކުރިން ނުވަތަ ޖެޓީއެއް ނޫގެ މިންވަރު އިތުރުކުރުމުގެ ކުރިން މަދުވެގެން 6 މަސްދުވަހުގެ ގޮތުން ފީޒިބިލިޓީ ދިރާސާއެއް ހެދުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރައްވާ މެންބަރަކަށް، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ފަހުމީއަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވަން.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރުގެ އެ ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުން އަޅުގަނޑު އަނެއްކާވެސް ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ރިކޮމެންޑޭޝަންއެއްގެ ގޮތުގައި ދެން ހުށަހަޅަނީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގާނޫނު)ގެ 59ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެންމެ ކުޑަމިނުން ދޭންވާ އުޖޫރަ 1 ޖެނުއަރީ 2017ގެ ކުރިން ކަނޑައެޅުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެންމެ ކުޑަމިނުން ދޭންވާ އުޖޫރަތޯ ނުވަތަ ދޭންވާ އުޖޫރަތޯ؟

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަސްލު ކުޑަމިނުން ދަންނަވާން އުޅުނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރައްވާ މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން. މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ވަހީދަށް.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ވަހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު އަނބުރާ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް، އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ދެން ބަޖެޓު ރިކޮމެންޑޭޝަންގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅަނީ، ދައުލަތުގެ އެކި އިދާރާތަކުގެ [illegible] [illegible] ގޮތް ހުންނަ ވަސީލަތްތައް ވަކިވަކިން އެކިއެކި އިދާރާތަކުން ހޯދައި ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، އެފަދަ ވަސީލަތްތަކީ ހުރިހާ އިދާރާތަކަށް ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް ތައްޔާރުކުރެވޭ ނުވަތަ ތަރައްޤީކުރެވޭ [illegible] ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ގާއިމުކުރުމަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އިސްލާހުގައި ވަނީ [illegible]. [illegible]، [illegible]؟ އެ [illegible] [illegible].

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު އަދި އެއްފަހަރު ހުށަހަޅާލަންތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ކުރިއަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން ޖެހުމުގައި ކުޑަ ކުރެއް ވެސް އެބަ ހިފޭ. އެހެންވީމާ، އެކަންވެސް ރަނގަޅުކޮށްދެއްވުން އެދެން އިދާރީ ޤާނޫން. ދައުލަތުގެ އެކި އިދާރާތަކުގެ މިލްކު ޖެހުމުގައި ފުރުޞަތު ނުލިބޭ. އެ ރަށުގެ ޒަމީނު، ދައުލަތުގެ އެކި އިދާރާތަކުގެ. ދައުލަތުގެ އެކި އިދާރާތަކުގެ ސަރުކާރުގެ ގޮތަށް ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކާއި ވަކިވަކިން އެކިއެކި އިދާރާތަކުން ހުރި ނުވަތަ ވަކިއެއްޗެހިކަމުގެ ބަދަލުގައި، އެފަދަ ވަސީލަތްތަކަކީ ހުރިހާ އިދާރާތަކަކަށް ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަށް ވަކިވަކިކުރެވޭ ނުވަތަ ވަކިއެއްޗެހިކަމުގެ އިންތިޒާމުތަކެއް ވަސީލަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދިނުމުގެ ސަރުކާރުގެ ޒަރޫރީކަމުން. ދެން އަޅުގަނޑު އެއްއެއް ހުށަހަޅާނީ ގޮތަށް ދަސްކޮށްދިނުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރާ މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އެ ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޭތި އިސްލާހު ހުށަހެޅުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ބަޖެޓު ރިޕޯޓަށް ސަބްމިޝަނެއްގެ ގޮތުގައި ދެން ހުށަހަޅަނީ ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ފުރުޞަތު ދޭ ބާވަތްތަކެއް، މިހެން ދިރުއްވާ ހުރިހާ ރަށަކުން ވެސް އެއް އަހަރެއްގައި ލިބޭނެ ގޮތް އިންތިޒާމުކުރުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ތާއީދުކުރާ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އޮތް އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ރިކަމަންޑޭޝަންތަކުގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން، ދައުލަތުގެ ޚަޒާނާއިން އަސާސީ ޚިދުމަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ފޯރުކޮށްދޭ ކަރަންޓާއި ފެނުގެ ޚިދުމަތް ރާއްޖޭގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި ވެސް އެއް އަގުވަރެއްގައި ފޯރުކޮށްދިނުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީއަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ތާއީދުކުރާ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް، އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ރިކަމަންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދެން ހުށަހަޅަނީ، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތުގެ ގާނޫނާއި ދައުލަތުގެ ހަރަދަށް ޖިންމާވާ ގާނޫނުގައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ބަޖެޓު ތަންފީޒުކުރުން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ތާއީދުކުރާ މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވަމުން، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ އާރިފް.

ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ އާރިފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް [illegible] ހުށަހަޅުއްވި އިސްލާހަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް، އިސްލާހު ހުށަހެޅުއްވުމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަޖެޓު ރިކަމަންޑޭޝަނެއްގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތާއީދުކުރާ މެންބަރަކަށް އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވަމުން، މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ.

މާފަންނު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިމްތިޔާޒް ފަހުމީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ދެންމެ އެ ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުން ރިޔާސަތާއި ވާހަކަދައްކަވަމުންދާ މެންބަރަކާ ދެމެދަށް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް [illegible]. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދަށް އަހުލުވެރިވުމަށް ވަރަށް [illegible] އެދެން ދަންނަވަން. ([illegible]) [illegible] ފުރުޞަތު [illegible] ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

2017 ވަނަ އަހަރު ދައުލަތުން ލަފާކުރާ ބަޖެޓު ރިކަމެންޑޭޝަންގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ އެންމެ [illegible] [illegible]، އާސަންދައިގެ ދަށުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ތާއީދުކުރާ މެންބަރުންގެ ތެރޭގައި މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ އާޒިމަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.

މެދުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ އާޒިމް ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްދެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ހިސާބުން 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible] ހުށަހަޅައި ނިމުނީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށް [illegible] ދަންނަވަން. މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުން، މަޖިލީހުގެ ރިޔާސަތާއި އަދި ވާހަކަދައްކަވާ މެންބަރަކާ ދެމެދަށް އެއްވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ވާހަކަދައްކަވައި، [illegible] ގަވާއިދު [illegible] [illegible]. މަޖިލީހުގެ

ޕޭޖުގައި މިހާތަނަށްއައިސް އާންމުކޮށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފޯނުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމާއި، އަދި ފޯނުގެ ރިންގް ޓޯންތައް ހުރުމާއި، ވާހަކަދައްކަވަމުންދާއިރު ބަޔަކު މެންބަރުންނަށް އުނދަގޫވާ ގޮތަށް ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމާއި، މަޖިލީހުގެ އާންމު ގަވާއިދުތަކަށް ބަދަލުގެނުން ގެއްލިގެންދާ ކަމަށް އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، މިކަން ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ޒިންމާއެއް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުތަކާ ހުރި ގުޅުން ބަލައި، ރިޢާޔަތްކުރައްވައިދެއްވުމަށް ދަންނަވަމުންދަނީ. މިކަމަށް ބަލައި އަދި ވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުން ވެސް، އަދި މަޖިލީހުގައި ދާއިމީކޮށް ތިއްބެވި މެންބަރުންނަށް ވެސް މިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކީގައި ރިޔާސަތުން އެއްބާރުލުން ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ބޮޑީ މަޖިލީހުގެ؛ ޝުކުރިއްޔާ! 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. މި ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގެ މަރުޙަލާ ކުރިއަށްގެންދާނީ ހުސްވަގުތުކޮޅަކާއެކު. އަޅުގަނޑު މި ހިސާބުން ހުސްވަގުތުކޮޅަކަށް ޖަލްސާ މެދުކަނޑާލާނަން. ދެން ޖަލްސާ ކުރިއަށް ގެންދާނީ 1:00 ގައި.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 12:31 އިން 12:59 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ: މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތައިގެން ކުރިއަށްދިޔުމަށް ފަށައިގަންނާނަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި އޮތީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް. އާދެ! ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތަށް ބަހުސްކުރުން. އަޅުގަނޑު ކުރިން ދަންނަވާ ފަދައިން މި ރިޕޯޓަށް 18 އިސްލާޙެއް ލިބިފައިވޭ. އެ އިސްލާޙުތައް މިހާރު ވަނީ މީގެ ކުރީ ދަންފަޅީގައި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައި ނިމިފަ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ އުސޫލުން، އާދެ ކޮމިޓީން ނިންމާފައިވާ ގޮތުން މި ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގެ މި މަރުޙަލާގައި އިއްޒަތްތެރި ކޮންމެ މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތު ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ޚާއްޞަކޮށްފައި މި ވަނީ މިރޭގެ 7 ޖަހާ ހަމައަށް ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާ އެކީގައި ދަންނަވަން، ކޮމިޓީތަކުން ވަކިން ލިބިވަޑައިގަންނަވާ ވަގުތާ މަޖިލީހުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެން ބަހުސްގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް ބަލައި. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8ގެ ދަށުން 1:30 ގައި ވޯޓަށް އަހަންޖެހޭ ކަންތައްތަކަށް ވޯޓަށް ދަންނަވާނަން. އެވަގުތު ވޯޓުކުރުމަށްފަހު އަނެއްކާވެސް ބަޖެޓުގެ ބަހުސްގައި ކުރިއަށްގެންދާނަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ރިޕޯޓް ބަހުސްކުރެއްވުމުގެ ފުރުޞަތު

އުދިވެގައިގަތުމަށް ރައްޔިތުންގެ ފުރުޞަތު ހުއްޓުވާލަ (ވޯޓުލެއްވުމުގެ ފުރުޞަތު) ރައްޔިތުންގެ ފުރުޞަތަށް ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަރަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް.

މަރަދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ކަނޑައެޅުނު ބަޖެޓަށް ބަލާއިރު ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވާ ބައެއް ކަންކަން އެބަހުރި. ޚާއްޞަގޮތުގައި ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި ވެސް ކޮމިޝަން ދައުލަތުން އާމްދަނީ ލިބުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންތައްތަކަށް އާމްދަނީ ނުލިބި ބަޖެޓު ގެއްލިގެން ބޮޑެތި ދެކެނިވެރިކަމުގެ ބިރު އޮތްކަން. އެކަމަށް ފާހަގަ ރައްޔިތުން ކުރަން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް މުހިއްމު ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ ލިބެންހުރި ކަންކަން، އެއީ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ފަސްކޮށްގެން ކުރާ ކަމެއްގައި ވިޔަސް ފާހަގަކޮށް އެއަށް ބަދަލު ގެނެވޭނީ އެކަން ތަރުޖަމާކޮށްގެން ޖަވާބުދާރީ ވާ ފާރަވެރިކަމެއް ވެސް ފާހަގަކޮށް ބަޖެޓު ކަނޑައެޅުމުގެ ކުރިން ދަރަނިތައް ވިޔަސް، ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ ލިބުމަށް ނުކުމެ މަސައްކަތް ކުރަން ވާނެ ބަޖެޓްގައި ވެސް ހިންގުމުގެ އަސާސީ ހަރަދު ކުޑަ ކުރުމަށް ރައްޔިތުން ބަލައިގަނެ ގެނެސްދޭ ކަންކަމަށް ހިސާބުކުރެވެން ނުކުޅެދޭ. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން ރައްޔިތުން ފަސްޓްފޮލޯ ރައްޔިތުންގެ ދާއިރާއަށް. ވޯޓުލިބިފައި ހުރި ބަޖެޓުގައި ރައްޔިތުންނަށް ބަދަލުގެނެސްދިން ބަޖެޓުގެ ހަމަ ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުންނަށް ދާއިރާގެ ހަމަ ކަންކަން އަދި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދެއްކުމުގެ ސީދާ އަހަރު ވިޔަސް ދަށް ބަޖެޓަށް ގުޅިގެން ވެސް އެކަން ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ދޭތެރޭގައި ވެސް ފާހަގަވާ އެއް ދާއިރާ ވެރިކަމުގައި އެކަން ދާއިރާއަށް ނުވޭ. އެއީ އެކަން ސަރުކާރުގެ ހަވާލުގައި ކަނޑައެޅި ޚަރަދުކުރާ ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓު ވެސް ދަށްކަން. ވޭނިގެން ބަޖެޓު ބަޖެޓާ ތިރީހަށް ވެސް މަސައްކަތް ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ދެލަޔަނުހުރި ފަރުދުންނަށް ޚަރަދުކުރާ ބަޖެޓު ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓުގެ ކުރިން. ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަރަދޫގައި އޮތް ބިން ފުރުޅު. އެކުލަވާލެއްވުނު ރައީސް ބަޖެޓުގެ އުސޫލުގައި ވެސް ސަރުކާރު ކުރިއަށް ފުރުޞަތު ދިން ނުކުމެ ކަނޑައެޅި ރައްޔިތުންގެ ދަރަނިން ގައުމީ ބަޖެޓުގެ ބޮޑު ކަމެއް ރައްޔިތުން ދަށްވެގެން ވާނެ ދާއިރާގެ ބަޖެޓުގެ މައްސަލަ ދަށްކުރާ މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރު، މަރަދޫ ދާއިރާގައި އެކުން އެކަމު ކުރި ކުރިން ފުރުޞަތު ލިބުނު ވެސް ވަރަށް ނަމޫނާ ގޮތަކަށް. ރައްޔިތުންގެ 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވެސް ހުސްކޮށްލިން، އެކަމު ސަރުކާރުން ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ކަންތައް މަންޒަރުކަން ވެސް މަސްވެރިކަމުގެ ހުސްކޮށްލިން. މަރަދޫގެ ބިން ހިއްކުމުގެ މަސައްކަތް. ރައްޔިތުން އުމީދުކުރި، ފާޅު ބިން ހިއްކާއިރު މަރުދޫފުށީގައި މަރަދޫ އެއްކަލަ ބިން ހިއްކާކަން. ވަރަށް ހަރުދު ކުޑަ ގޮތަކަށް އެކަން ފެށި. އެކަންތައްތަކުގެ، ރައްޔިތުންގެ ބަޖެޓަށް ވެސް ނިޔަތް ގިނަގުނަ އެކަން ވަނީ ނުކުރެވި. ހަމައެކަނި މަރަދޫގެ ބަނދަރު، މިހާރު އެކަމު ބަނދަރު އޮތީ ވަރަށް ބޮޑަށް ހަލާކުވެފައި. ފުރާކުރަސްތުރުގެ ބޮޑުކުރަސްތުރު. މަރަދޫއާއި ރާއްޖޭގައި އެކަމު އެކަނި ބޮޑަށް މަސްވެރިކަންކުރާ އެއް ރަށުގެ ބައިމީހުން ރަހުމެއް. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ގެނެވޭނީ ވެސް މަސްވެރިކަމާ ރައްޔިތުން ރަށުން ނިކުމެ ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް. ޖަވާބު އަދާކުރުން އެކަން މާ މުހިއްމު ފާހަގަކޮށް ވެސް ހަމަ. އެކަންތައް، ރައްޔިތުން އުއްމީދުކުރަން 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު

2018ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން މިދިޔަ އަހަރުތަކާ ހިލާފަށް މި ކަންކަން ތަރައްޤީކުރާނެ ކަމަށް. ބަޖެޓުގައި އޮތީ ޖުމްލަކޮށް

ނުނިމޭ. ރައްޔިތުން އެދޭ ތަރައްޤީގެ ކަންތައްތައް ސަރުކާރުން ކޮށްދިނުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް. ހަމަ އެހެންމެ، އެކި އަތޮޅުތަކަށް ތަފާތު މި ގެންގުޅުއްވާގެންގުޅުއްވުން އަތޮޅުތަކުގެ ކޮންސިލުތަކަށް، އިޚްތިޔާރު ހުރިއެވެ. އަތޮޅުކައުންސިލު ބާރުތަކާ ގޮތުގައި ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް އިންސާފުވެރި ގޮތެއްގައި މިކަން ކުރަންޖެހޭ. ސަރުކާރުން ދައުލަތުގެ އިޤްތިސާދީ ތަރައްޤީއަށާއި، ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަންތައްތައް ފުރުޞަތަކީ އެކިއެކި ކަންތައްތައް ހިންގައިދިނުމުގައި މިދަންނަވާ ކަންކަމަށް އިސްކަންދެވޭނެއެވެ. މަރުކަޒީކޮށްގެން ދާއިރާތަކުގެ ތަރައްޤީކުރުން، މަޝްވަރާކުރުން، ފުރާ ނަތީޖާ މިއީ ހަމަ އެކަށީގެން ޙުކޫމަތްތަކެވެ. އަތޮޅުކައުންސިލުތަކުގެ ބާރުގައި ވެސް ފުރާ ނަތީޖާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިއެރުން ޙަވާލުކުރެވިގެން އުނދަގޫ އިދާރީ އަހަރު ފެށުނީ. 2008 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އިދާރީގޮތުން ޖަމާލުކުރެވިފައިނުވި. އެކިއެކިފަރާތްތަކުން ދިމާވާ ހަމަހަމަ ހިއްސާކުރާ އަދި ދަންނަވަމުންދާ ކަންކަން ގަވާއިދުތަކުގެ ރޮނގުން ހިނގާފައިވާ ކަމެކެވެ. ރައްޔިތުން ނަމޫނާ ފުރުސަތު ތަރައްޤީވާނެ މިހާރު ބާރުވެރި ނޫން. ފުރުސަތުތަކާ ބާރުވެރި ނޫން. އެއީ ބިލްޑިންގ ފަސް ގެއްލުންހުރި ކަމެއް. އެހެންކަމުން، މި ބައިވެރިވާ ގޮތުގެ މަޤާމު ފުރާ، ނަތީޖާއާއި މަސްއޫލު، އަދި ބަދަލުތަކާ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިއެރުމުގެ ދުވަސް ކަމަށް އަތޮޅުގެ އުމުރުކޮށްފިއެވެ. އަދި ސަރުކާރުން ވެއްޓިފައިވާ ގޮތަށް 2018 ވަނަ އަހަރު މަރުކަޒު ބޭނުން ހިއްސާކުރަން ކަމަށް ވެސް އަތޮޅުގެ އުމުރުކޮށްފިއެވެ. އިއުތިރާޒު ހުރިއެވެ. އަތޮޅުގެ މުޅި ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި ބަދަލަށް ވޮޓުދިނުން ވިއަސް އަތޮޅުކައުންސިލުގެ ސިޔާސީ އަޑު އަހާ ނަފުސަ އަޑުގެ ސިޔާސީ ތަރައްޤީއަށް ހިސާބު މަސްއޫލިއްޔަތު އެއްބަސްވުމެއްނުވި. އެއީ އަތޮޅުކައުންސިލު ވޮޓުދިނުން ކުރިމަ ކަމަށް ވަނީ ވިއްސާ އެކަން ވެސް ކުރަން. އަތޮޅުކައުންސިލު ފަރާތުގައި ވެސް މަސްބޫލުކަމުގައި، ދައުރު ނިމުމާއިގައި ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީއަށް ހުރަސްއެޅި މިހެން ކަމުގައިވާކަން އަތޮޅުގެ ބަސްމަގު ނޫން. އަތޮޅުގެ މިޒާޖަށް ހުރުމުގެ ބަސްމަގު ނަމޫ، އަތޮޅުގެ މިކަމާ ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުން ކޮންމެހެން ކަންތައްތައް، ޢާޖިލުކަމާ ކަންތައްތަކަށް ހުރަސްއެޅޭ މިހެން ކަމުގައި އަތޮޅުގެ ފަހުން. އިއުތިރާޒު ހުރިއެވެ. ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުމަށް ހުރި ކަންކަން ފުރުޞަތު ޢާއްމުކޮށް ފާހަގަ ކުރިއެރުމަށް އަދި ވެސް އަޚްލާޤީ ކުރުމަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަތޮޅުގެ ދަށަށް. ބަޖެޓް ދަށްވެފައިވާ ވިއްސާ ޢާއްމުފައިސާ، ވަޒީފާ ފުރުސަތުތަކާއި، ފައިދާ އިޤްތިސާދު ހަމަމަގަށް އެޅުވުމަށް ބަޖެޓަށް ބަޖެޓުގެ ހަމަހަމަ ފުރުޞަތު. އަތޮޅުގެ މާލީ ފުރުޞަތު. މި ފުރުޞަތު ހަމަހަމަ ބަޖެޓުގައި ހުރި ކަންތައްތައް ހުރި މަރުކަޒު ތަރައްޤީކުރުން. ކުރި އަތޮޅުގެ ބަޖެޓު ހިސާބުން މި އަހަރުގެ ބަޖެޓު ޖީ.ޑީ.ޕީގެ ނިސްބަތުން ދަރަނި ކުޑަކަން ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަތޮޅުގެ ހިސާބަށް އެކު ދަރަނިތަކާ ބޭނުން، އަހަރުން އަހަރަށް އަތޮޅުކައުންސިލުގެ ޖުމުލަ އެކިއެކި ކުންފުނި ބޮޑުވެގެން މަސައްކަތް. 2017 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރުގައި 41 ބިލިއަން މި ދަރަނި އަތޮޅުކަން ވެސް އަތޮޅުގެ ފުރަގަސްކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ޙާލަތު އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއަކަށް ކުރެވޭ މުޅިއުމު މަސައްކަތެއްނެތް؛ މިސާލަކަށް އެއަރޕޯޓް ހެދުން، ބަނދަރުތައް ހެދުން، އަދި ޖުމްހޫރިއްޔާ ފުރާނަކުރުމަށް ބޮލި އަދި ޙާލަތު ޖާގަ ދިނުމަށް ވަޒީފާ ފުރުޞަތުތައް އިތުރުކުރުމަށް ބޮލި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމަކީ ކުރަންޖެހޭ ކަންކަމެވެ. އެއީ މުސްތަޤްބަލަށް ބޮލި ކުރަންވާ އިންވެސްޓްމަންޓެވެ. ޙާލަތުގައި އަދި ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް އެބަހުރި. އެއީ

އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަ ދަރިންނަށް ޤާބިލު، ވަޒީފާގެ އަދަދު ހުރި، ސްކޫލު ހުރި ބަނދަރެއް އެބަ ހަދަންޖެހޭ. މުސްތަޤްބަލުގެ އިޤްތިޞާދު ބިނާވެގެންވާނީ މިދެންނެވި ކަމުގެ މައްޗަށް. އެހެންވީމާ ތަޢުލީމާއި، ތަމްރީނާއި ތަރުބިއްޔަތަށް ކުރާ ހަރަދު ވެސް އިތުރުކުރަން އެބަޖެހޭ. ހަމައެކަނި ބަނދަރު ހަދައިގެން ނުވާނެ ފަހަރު. އިޤްތިޞާދު ފުޅާކުރަން ޖަގައި އާ ކަންތައްތަކާއި، އާ އިންވެސްޓްމަންޓްކުރުމަކީ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި ވާހަކަ ދައްކަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު މިތާގައި އެންމެ އިސްކަމެއް ދޭން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ރައްޔިތުން ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ގާތުގައި މިދިޔަ ތިން އަހަރު ވެސް އެދިފައި އޮތް އެންމެ މުހިއްމު ކަމަކީ، ބިން ހުސްވެފައިވާ މަގުތަކުގެ ބިން ހިއްކުމާއި، ނަރުދަމާގެ ނިޒާމާއި، ސާފު ބޯފެނުގެ ނިޒާމާއި، މަގާ އަދި ބަނދަރުގެ މަޝްރޫޢު ކުރިއަށްގެންދިއުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ހިތާމަކުރަން އަޅުގަނޑު މިބަޖެޓުގައި ހުރުމުން މި ވާހަކަ ދެންނެވި ނަމަވެސް ވޭތުވެދިޔަ ތިން އަހަރު ވެސް ހަމަގައިމު މިއިން ކަމެއް ހިމެނިފައި، އަދި ތަންފީޒުވެފައި ނޫން. މި އަހަރު އަޅުގަނޑު ބަޖެޓް ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅި ހުށަހެޅުމުގެ ސަބަބުން ބަނދަރު ހިމެނިފައި އެބައޮތް. ނަރުދަމާއި މަޝްރޫޢުތަކުގެ ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ކަރިސްކަކެއް އައްޔު ސިޓީ ވަޒަނަށް ބިނާވެގެން އެހެރީ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން ސަރުކާރުން މިކަންތައް ކަނޑައެޅިފައިވާނެ ކަމަށް. އެކަމަކު އުޖޫރަ ނުކުރެވޭނެ ކަމަށް. އެހެންވީމާ، މަގުތަކުގެ ރައްޔިތުންގެ ފަރުދުން ބަސްބަހުން މި ވަގުތު ހުރި މިލާރި ހައިސިއްޔަތުން އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ ވަރަށް ސާފުކޮށް، އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓަށް ވޯޓު ރައްޔިތުން އެދޭ ކަންކަން އަޅުގަނޑު ކުރަނީ. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ މުހިއްމު ރައްޔިތުންގެ ބައްޓަންވާ ރިޢާޔަތްކޮށްދޭ. ރައްޔިތުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އޭދަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް.

އޭދަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމައިނުން ވެސް އަރުޒު ހިފާނީ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއިން. އެއީ ރާއްޖޭގެ އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން ހިޔާލު. ހިޔާލުތަކާ މިހާރުވެސް ހައްލުގައި އޮތް ފަހުން ބަޖެޓުގައި ނަޒަރުސާނީކޮށްފައި އެންމެ ފުރަތަމަ ކުރި އެންމެ ފަހުކަމަށް ވަރުގަދަކަން ހުރި ބަޔަކަށް ފޮނުވާފައިވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ވޭތުވެދިޔަ ތިން އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ހިނގި ފުން އިންތިހާއިން ގޯސްވުމުން ބައި މަސައްކަތުގައި އަޅުގަނޑު ކޮންކަން. ސިޔާސީ ވަޒީރު ވާހަކަދައްކަވައިގެން ވެސް އެ ދަތުރު ފުރިހަމަ މަސައްކަތާ ބައްދަލުކުރެއްވުމަށް ފުރުޞަތުދޭން މަސައްކަތްތަކާ ކުރެވުނު. އެހެންނަމަވެސް، އަދިވެސް އެކަން ބައްދަލުވާ ގޮތެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ފެނުގެ ނިޒާމު ތަންފީޒުކުރެވޭނެ ކަމަށް. ހަމަ އެފަދައިން ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ހިމަނާފައި

ރަނގަޅުވެގެން ނޫނީ ބިމަށް ދާ ނަޖިސް ހުއްޓުވޭނެ ގޮތެއް ވެސް ނޯންނާނެ. އެހެންވީމާ، މިކަން ވެސް ކޮންޓްރޯލްވާން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. މީގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ޕްރިންސިޕަލް މި ބިން އަހަރު ވެސް މަސައްކަތްކޮށްދިނީން. މި އައީ އަޅުގަނޑުގެ މަސައްކަތުގައެއް ނޫން. މިކަން ނުކުރެވިގެންދިޔުމަކީ ނަރުދަމާގެ މަސައްކަތުގައެވެ. ދެން އަޅުގަނޑު ދަނީ މާޙައުލު ބަލަހައްޓާއިރުގައި، ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ކުރީ ރަށްރަށް. އެއަށްފަހު މާ ކުނި ރަނގަޅު ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު، ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކޮށްދިނުމުގައި އެބަހުރި. މާނަޔަކީ ވެސް ގޮތްގަނޑެއް އެއް ހަރަކާތް ވުޅު ދީނަ މީހުން ދިރިއުޅޭ ތަނެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ތަނުގައި ވެސް ނަރުދަމާގެ ނިޒާމާއި، ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރެވިފައެއް ނެތް. 2015 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިގެން ވެސް އެކަން ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތެއް ނުވި. 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ނެތް. 2017 ވަނަ އަހަރު، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ބަހުސް މަސައްކަތްކޮށްގެން އެ ތަންގެ ފެނުގެ ނިޒާމާއި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކޮށްދިނުމަށް ބަޖެޓް މިހާރު އެބަހުރި ހަމަޖެހިފަ. އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން މި އަހަރުގެ ތެރޭގައި އެ މަސައްކަތް ފުރިހަމަވެގެންދާނެ ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން ކުރިން ބައްލަވައިގަނެވިފައި ނޫނީ ހިނގަމުންދާ ވަގުތު އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރުވެރިކަމާ އެކުގައި ސަރުކާރަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ދެން ބަޔަކު އާ ދަށްފަތްގެ ހަރުދަނާކަމާ ބެހޭ ގޮތުން. އިޖްތިމާޢީ ހަރަކާތް. ދަށްފަތްގެ ހަރުދަނާކަމާއި މި ދަނީ އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް ބޮޑުވަމުން. ހަމަ އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ އަތުން ނަގާ ޓެކްސްތައް ވެސް މި ދަނީ އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް އިތުރުވަމުން. މިހެން ނުވަމުންދާއިރު ރައްޔިތުންގެ އަތުން ފީތަކާއި ބޮޑެތި ބިލްތަކެއް މި ދަނީ ނަގަމުން. ހަމައެކަނި ބިލް ނަގާފަ މާ ބޮޑު ވަރުގަދަކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކުޑަކުޑަ މިންވަރަށް ޔޫނިޓް ބޭނުންގައި މިގޮތަށް ގެއްސަތާ، ދެތިން ކުޑަ ފެނުގެ ޚިދުމަތް ހުރިހާ ރަށްރަށުގައި ވެސް ބިލް ވެސް މިހާރު އެބަހުރި. ހަމަ ބޭރު ޙިސާބުތަކަށް ވެސް މި އަސާސަށް ކުރާނެ. އެހެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުން ނިޒާމު ޤާއިމުކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރީ ނުކުތް ޖިސްމާނީ ޙިސާބުތަކަށް ފެށިގެން، އެއީ ވިޔަފާރިތަކާއި ރަށްރަށުން، އެހެން ޖީބު އިންކަމް އިތުރުކުރަނީ. އާދޭ ބަދަލުގައި ބިލް ވެސް ވިޔަފާރިތަކާއި ރަށްރަށުގައި ބޭނުންކުރާ ބަހުރުވަ ނުވާނެ ކަމަށް ވެސް ދަނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަސާސީ މަސައްކަތެއް. ދުވަހު ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެމެހެއްޓިފައި ހުރި މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުން ކަމަށް ބުނާ ނޫން. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ދިމާވާ މައްސަލަތަކެވެ. އަޅުގަނޑު އެދޭ މިއީ ސަރުކާރު ފެނުގައި ބޭނުން ނުވި. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރުގެ ވިސްނުން ބަދަލުކޮށް އިޤްތިޞާދީ ހިސާބުން ގެންގުޅުނަސް އަދި ވިޔަފާރި ފައިދާކުރާ ހުއްޓުމުގެ، ބަލައި ފަހަރު ސަރުކާރަށް ޓެކްސް ދައްކަން ނަމަވެސް ފެނާއި ކަރަންޓު ބިލުގެ ޖީ.އެސް.ޓީގެ އެއްވެސް ފައިދާ ރައްޔިތުންނަށް ނުލިބޭ. އެއްވެސް ރައްޔިތުން ނުލިބޭ ގޮތަށް ބިލްތައް ހަމަ މިދިޔަ ފަހަރު ވެސް. އެހެންވީމާ، އެއީ ބޮޑު ދަތިކަމެއް މަސައްކަތްކޮށް ދިނުމަށް ވެސް މިއީ ހަމައެކަނި ދަތި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާ ވިޔަފާރިއާއި، މި ނިޒާމުގައި، ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުގައި، ސަރުކާރަށް ފޮނުވާ މި ބިލަށް އެއްޗެހި ދިރާސާކޮށްގެން ތަރައްޤީގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށްދާން. އެ މަޝްވަރާ ހުށަހެޅުމާއި މަސައްކަތް ނިންމާލަން.

ވިޔަފާރިވެރިން، ވިޔަފާރިކުރާ މީހުންގެ ކުރިއަރަމުންދާ ކުރިއެރުން ސަރުކާރުން ނުހުއްޓުވާނެ. އިތުރު ފިޔަވަޅު އަޅާނެ. ސަރުކާރުން ދޭންވީ ސަބްސިޑީ. އެއީ ޕީއާރުކުރަންތޯ؟ އެ ސަބްސިޑީ ދޭނީ ސަރުކާރަށް ލިބޭ އާމްދަނީއިން. އެއީ ވިޔަފާރިވެރިޔަކު ކުރިއަށްގޮސްގެން ސަރުކާރަށް ދެވޭނެ އިތުރުވާނީ. އެހެން ގޮތަކަށް ސަރުކާރަކަށް ކުރެވޭނެ ވަރަށް އަދި ވިޔަފާރިތަކަށް މިއަދު ހުޅުވާފައި މާދަމާ ބަންދުކުރިމަ ދައުލަތަށް ފައިސާއެއް ނުލިބޭނެ. އާމްދަނީއެއް ނުލިބޭނެ. ދައުލަތަށް ލިބޭ ހުރިހާ އާމްދަނީއެއް މި ލިބެނީ ޓެކްސްތަކުން؟ ވިޔަފާރިވެރިންގެ އަތުން. މައިގަނޑު ހުރިހާ އިންކަމެއް މި ލިބެނީ ވިޔަފާރިވެރިންގެ އަތުން. ބޮޑެތިފައިދާގައި އަލުގަނޑުން މިސާލަކަށް ބައެއް ތަކެތި އަދި ޕްރޮޑަކްޓްތަކުގެ ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީ. ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީ މި ދަނީ ހަމަ އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް މަތިވެގެން. ގިނަ އެއްޗެހިން ޑިއުޓީނަގާ ގޮތަށް. އެކަމަކު އެވްރެޖްކަސްޓަމް އެބަ ޖީ.އެސް.ޓީ ނަގަން. ޕްރޮޑަކްޓް ޓެކްސް ނަގަން. އަދި އެހެނިހެން ޓެކްސްތައް އެބަ ނަގަން. ނަގާއިރުގައި ޕެޓްރޯލިއަމް އަދުގަނޑުފެން ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީ؛ މިސާލަކަށް ޕްރޮޑަކްޓް ޓެކްސްއާއި ޖީ.އެސް.ޓީއާއި މި އެއްކޮށްލަން ފުރަތަމަ ސަރުކާރުތަކުން ދާންފުރިއިރުގައި މަސައްކަތްކުރީ ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީ ކުޑަކުރަން. ގާތް 0% އަށް ގެންދަން. އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ބަދަލުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު މި ފެންނަނީ ކަސްޓަމްސް ޑިއުޓީ އިތުރުވަމުންދާ ތަން. އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލައެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިސާލަކަށް ދެންނެވީމަ، ފްލެޓްތަކަށް ބަލައިލާއިރުގައި؛ މިއީ ރަށްތިރިމުދާ އަޅުގަނޑު ނަގާ ފައިސާއެއް. 25% އެބަ ނަގާ ހަމައެކަނި ކަސްޓަމްސްގައި. ޖީ.އެސް.ޓީ 6%، އެއީ ފައިދާ ވަޑައިގެން ނަމަ، ބޭނުންނަމަ 15% އެ ނަގަނީ. އަނެއްކޮޅުން ޕްރޮޑަކްޓް ޓެކްސް އެބަ ނަގާ 15% އެމް.ޕީ.އެލްއިން އެބަ ނަގާ ހޭންޑްލިންގ ޗާޖު 6%، 7% ވަރު. 10%އާ ދާދިފަހުން. ދެން އުފެއްދުމާއި މިހިރަ އެއްކޮށްލަން އަސްލުގާ އެބަ ނަގާ އެބަ ޕަސަންޓް. ޖުމްލަކޮށްލާކަމަށް 55% އެބަ ދޭ ސަރުކާރަށް ދައުލަތަށް އެބަދޭ. ކޮންބައެއްގެ އަޅުގަނޑު މި ނަގަނީ؟ ހަމަ މި ނަގަނީ ވިޔަފާރިވެރިންގެ އަތުން. ވިޔަފާރިވެރިން މި ނަގަނީ ރައްޔިތުން އަތުން. އެހެންވީމާ، މިއީ ތަންކޮޅެއް ބޮޑު އަދަދެއް. މިހެން ބަލައިލާއިރުގައި ހަމަ އެއަރކޮންޑިޝަން ބޮޑުވަސް. މިހާރު ކާކުތޯ ގޭގައި އެއަރކޮންޑިޝަނެއް ހަރުކުރާ ވެސް ލިބޭ މިހާރަކަން ހަރުނުކޮށް އުޅެވޭނީ ކުރިން ކުރު ދުވަސްކޮޅަކު ގޭގައި؟ ސާޔާވެސް. މިހާރު ރާއްޖޭގެ ވެސް ހަމަ ކޮންޑިޝަނަރު އެއް ބަހާ. ވެސް ކުރުސްވާރުގައި ހަމަ ކުރުސް ކުރުސްދަހަރި ފެވި ކުރެސް އަސްނަ ގޮތަށް މި ކަތަހަރި ވެސް ކުރުސް ކުރުސްދަން އެއް އާދަ. އެހެންވީމާ، އެ ދަންނަވާލަން އެއްވެސް ގޮތެއްގައި މިހާރު ވިޔަފާރި ރަނގަޅު ނޫން. މިއަދު ވެސް ހަމަ އެ އަދަދު އެބަ ނަގާ. 25% ޑިއުޓީ އެބަ ނަގާ. ދެން ހަމަ ނަމަވެސް ބޮޑެތި ވެސް، މިއީ ކުޑަކުޑަ އަދަދެއް! މިއީ ކަންތައް ފަށާނެ ކުރިމަގު ވަސީލަތް ވިޔަފާރިއެއް ނޫނީ ހަމަ ސަރުކާރަށް ނުޖެހޭނެ. އާދައިގެ ނިކަމެތި މީހަކު ވިޔަފާރި ނުޖެހޭނެ. އެ ހަމަ ވެސް އެއް ނުލިބޭނެ. ކުރިން އެއް ދުވަހު. ކުރިން ހިނގާނެ. އެހެންކަމަށްވާނަމަ ދިވެހިން އެއް ކުރެވޭނެ. 25%. ރައްޔިތުންނަށް މި އެއްކޮށްލަން 25% ނަގަނީ؟ އެކަމަކު މިއަދު މާ ބޮޑެތި ކުރި އެއްކޮށް ކާ އެއް ނަގާ 5%، 0%، އެހެން ޖެހިގެން. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ސަރުކާރުގެ ވިސްނުމެއް ކަމަކަށް. ކޮންކަމެއް ހިނގާ އެއްޗަކަށް ނަގަނީ؟ ކޮންކަމެއްތޯ

ނުނަގަންވީ؟ ކޯއްޗަކުންތޯ ރައްޔިތުންނަށް ލުއި ދޭންވީ؟ މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނަންޖެހޭ ކަންތައްތައް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހަރަދު ކުޑަކުރަންވީ މިދިޔައަހަރުން ނޫން. ހަރަދު ކުޑަކުރަންވީ ދިޔާތީއެއް އެބަހުރި. މިސާލަކަށް ދަތުރުފަތުރުގެ ހަރަދަށް ބަލާއިރުގައި، ރާއްޖޭގައި އެއް އަހަރަކުން ކުރާ ދަތުރުތަކުގެ އެބަ ހަމައެކަނި އެ އަހަރަކުން ކުރާނީ. އެބަހުރި ސަރުކާރުގެ ހުރި ދާއިރާތަކާއި ގުޅިގެން ވެސް އެ ދަތުރުތައް ކުރެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ވަކިން ކުރަނީ. އަނެއްކާ ދަތުރުތަކުގައި އެބަ ގެންދާ ވިލިމިރިސް މީހުން. މިސާލަކަށް ބޯޑު ނަމަ، އުމަރުގެ ތަނަށް ބޮޑު ނަމަ، އެކަނިގޮތުގެ ދަތުރުތަކުގައި ގެންދަނީ ކިހާ ބޮޑު ވަފުދެއް؟ 2 ބާގުރުން. އެއީ ޓީމާ ކޮމިޝަނާއި އިސްތިރާރަކު. މިއީ ދަތުރުތަކުގައި ދަތުރުތަކުގެ ހަރަދުތަކުގެ ކުޑަކުރުމަށް ބަޔަކު އެކަށޭނަގޮތް ގަނޑުގޮތެއް ސިޔާސަތު. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން ދަތުރުތައް ކުރަނީ އެބަ ގެންދާ ވިލިމިރިސް މީހުން. މިއީ ދަތުރުތަކުގެ ފައިސާއަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލާ ހިސާބުތަކަށްވުރެން. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ. ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ބޭނުންކުރަންޖެހެނީ އެންމެ ހަރަދު ކުޑަކުރުމަށް. އެއީ އެންމެ މަތީން ފުރިހަމަ އެންމެ ދޭން މިހާރު ހަދައިން ވެސް؛ ދައުލަތުގެ ޚަޒާނާއިން މިއީ އާދައިގެ އެއްޗެއް ނޫން. މިއީ ދުވަ މި ރާއްޖޭގައި ތިބި 4 ލައްކައަށް މީހުންގެ ޓެކްސް މިއީ. މިއީ އެއްވެސް މީހެއްގެ އެއްޗަކަށް ނޫން. އެހެންވީމާ، މި ޓެކްސް ބޭރުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަ ގޮތުގައި. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރިޔާޟަށް.

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރިޔާޟު ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނީ މި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން މަޝްވަރާކުރުއްވިގޮތުން މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މި ވާ ބަޖެޓަށް، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާ؛ ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ ތަރައްޤީ މަޝްރޫޢުތަކުގައި އޭގެ ބަޖެޓް ކުރުމުގައި. އަޅުގަނޑު މިހެން މިދަންނަވާލީ ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިމެނޭ 5 ރަށުގެ ރައްޔިތުން އިންތިޚާބުކޮށްފައިވާ ކައުންސިލްތަކުން އެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް ހުށަހެޅި ކަންކަން ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ ހުރިހާ ފަރާތްތަކަށް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއާއި ފައިނޭންސް މިނިސްޓްރީއާއި އަދި ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ އެންމެހާ މެންބަރުންނަށް ވެސް އެ މަޢުލޫމާތުތައް ހިއްސާކުރުމުން ވެސް ރައްޔިތުންގެ އެދުން ނާޅާ، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންގެ އެދުން ހުށަހަޅާފައި އޭގެ ބަޖެޓް ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން، އާދެ، ދ. އަތޮޅު ރާމަދޫގެ ބަނދަރަކީ 2014 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުކޮށްފައިވާ، ބަޖެޓުގައި ހިމަނައިގެން އޮތް ސަރުވޭކުރެވި، ޓެންޑަރކުރެވިފައިވާ ބަޔަށް ފިނޭންސް މިނިސްޓްރީގެ ޓެންޑަރ ބޯޑަށް ވެސް ހުށަހެޅި ޕްރޮސެސްކުރެވިފަ. 2014 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އެ

ޕްރޮޖެކްޓު މި ވަނީ ގެއްލިފަ. އޭގެ ފަހަކުން މި ޕްރޮޖެކްޓު؛ އޮމަދޫ ބަނދަރު ހެދުމުގެ ވިސްނުމެއް ވެސް ސަރުކާރުގައި އޮތް ކަމަކަށް މިހާހިސާބަކަށް ފެންނާކަށް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިއީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޅުގަނޑު ކުރީ ދަންފަޅީގައި ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ހަނދާންކޮށްދިނީން، މެންބަރަކު ވާހަކަދައްކަން ހުއްޓާ އެ މެންބަރަކާއި ރިޔާސަތާ ދޭތެރޭ ހުރަސްނުކުރައްވާށޭ. އެކަން ތަކުރާރުވަމުންދާތީވެ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ. އެހެން ނުވާނަމަ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފަށް ބޭއްވި އެބަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެބަ ހުއްޓުވޭ. ތަންކޮޅެއް ބޮޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ސަމާލުވެލައްވުމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް އިލްތިމާސްކޮށްލަމުން އެދި ދަންނަވަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށްގެންދެވުމަށް ދަންނަވަން.

ކިނބިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ރިޔާޒް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް އިތުރު ވަގުތު ލިބޭނެ ކަމަށް އުއްމީދުކުރަން. އާދެ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އޮމަދޫ ބަނދަރަކީ އަތޮޅުގެ ރައްޔިތުންގެ އިޙްސާސްތަކާ ގުޅިފައި އޮތް، އެ މީހުންގެ ވިޔަފާރިއާއި، އެ މީހުންގެ އިޤްތިޞާދާއި، އެ މީހުންގެ ދިރިއުޅުމާ ގުޅިފައި އޮތް ތަނެކޭ، މިއަދު އަތޮޅުގައި ޓޫރިޒަމާ އެކަން ފެށިފައިވާ ކަންތައް ހަމަޖެހިލައްވާ ނޫނޭ. ވަރަށް ގިނަ މީހުން؛ ވިޔަފާރިކުރާ މީހުން ވެސް އެ މީހުންގެ މުދާ ވެސް، އަދި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ވެސް އެ މީހުންނަށް ފަސޭހަކަމާއި ހަމަޖެހުމާއި ލިބޭނެ. މިކަންކަން މި ސަރުކާރުން ކުރެއްވިޔަކަސް. އަދި މިއީ މިދެކޮޅަށް ކުރަމުންދާ މަސައްކަތެއް ނޫނޭ. މިކަންކަން މި ސަރުކާރުން އަދި ކުރިއަށް ގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. މިކަމަށް ސަރުކާރުން ފިޔަވަޅު އަޅުއްވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން. ރައްޔިތުންގެ ބޭނުންތަކުގެ ސަބަބުން ބޭނުންވާ ކަންކަން ރާވާ ހިންގުމަށް ސަރުކާރުން ކުރިއަށް ގެންދަވަމުން ދާ މަސައްކަތަށް ވެސް ޝުކުރުދަންނަވަން. އަދި އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންކަމަށް ވެސް ސަމާލުކަން ދެއްވުން އެދެން. މިއީ 3 ވަނަ އަހަރު މި ސަރުކާރުގެ؛ އަހަރުތަކުގައި ވެސް މިކަން ކުރައްވާނެ ކަމުގެ ބަޖެޓުން ވެސް ފެންނާކަށް ނެތް. އަދި ބަޖެޓު ކުރިމަތީގައި ވެސް ހެދުމުގެ މަޝްރޫޢަކާ ސަރުކާރުން ވެސް މިކަން ފާހަގަކޮށް ކުރަމުންގެންދަވާކަން، އެފަދަ ކުރިމަތިލާން ވެސް ސަރުކާރަކުން ދޫކޮށްލާ ނުލައި ކުރިއަށް. ރައްޔިތުންގެ މަސައްކަތްތަކަށް؛ މިހެން އެކުލަވާ ޖަމާލުވާ ގިނަ ބައެއް އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ވެސް މި އޮތީ، ސަރު ބޭނުމެއް ނެތިދާފައި ހުރި ބަނދަރެއް ނެތި އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން މިހާރު ވެސް ބޭނުންތައް ހަމަކޮށްލަމުން ދާނީ ހުރި ކުރާކަން އަޅުގަނޑު މި ހުރިބަނދަރުގައި ވެސް

ފާހަގަކުރަން. އާދެ! ކަނޑުހުޅުދޫއާއި، ގޮނޑުދޫ ހިމާޔަތްކުރުމުގެ މަސައްކަތް މިދިޔަ އަހަރު ވެސް ވަނީ ފުރިހަމަ. މި އަހަރު ވެސް އެކަންކަން ކުރިއަށްދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިކަން ރަނގަޅަށް އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ކޮމިޝަނުން ބަލަހައްޓަވައިދެއްވުން އެދެން. މިހާރު އެ އޮތީ މަސައްކަތް ހުއްޓިފަ. މިހާ ބޮޑު ހިންގާފައި އޮތް ޖަރީމާއެއްގެ އަނެއް ކަންތައް. މަސައްކަތް ހުއްޓުވައި އެހެރީ. ވީ ތިލަފުށީގެ އެއްބަސްވުމެއް ބޭނުންތެރިކަމެއް ނެތި އެ މަސައްކަތް ކުރަން ފަށައިގެން އެ އޮތީ ކުދި ޕްރޮޖެކްޓް ހުއްޓިފައި މިހާރު. އެހެންވީމާ، ދުވަސް އަހަރެއްވެފައިވާ މި ޕްރޮޖެކްޓް ހުއްޓިފައިވާ ނިސްބަތުން ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުން މި އޮތީ. މި ކަންކަމާ ބެހޭ ދޮޅުން އިދާރީ ނަޒަރުން މި މަޖިލީހުގައި ސާފުކޮށްދެއްވުން އެދެން. ޖަވާބުދާރީވުމުގެ މިނިސްޓަރުން ގެނެސްދެވޭ ދޯދި ހިސާބެއް. އެހެންވީމާ، ރިޕޯޓް ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީވާނީ؟ ކަނޑުދޫ ރައްޔިތުން އެންމެ ބޮޑަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ކަމަކީ، އެ މީހުންގެ ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު ހަމަޖެހުން. މިއީ ގާނޫނުއަސާސީގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤެއް. ޚިދުމަތްތަކަކީ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުން ނުލިބިގެން ސަލާމަތް ދޫކޮށްލާ ކަމެއް ނޫން. ކޮން ކުރާނެ ކަމެއް ތޯ؟ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ އަސާސީ ޚިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުން ވާޖިބެއް ނޫންތޯ؟ އާދެ، ހަމައެއާއެކު އެ ރަށުގެ ފަހަރިކަށްވެރިން ބޭނުންވާ ރައްޔިތުން; އާބާދީގެ ނިސްބަތުން ދައުލަތުގެ އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުން ވެސް ހަމަ އެންމެ ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވާ އެއް މަސައްކަތަށް ރައްޔިތުން. އެ ރަށުގެ ބިމާއި ހިމާޔަތްކުރުމާއި ގޮތްތަކެއް ދޫކޮށްފައިވާކަން. ރަށް ގިރާ ދިޔުމަކީ އެ ދަނޑުގެ އިންތިޒާމު ކުރަން. ސަރުކާރުން އެހެން; ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަންތައްތަކަށް ދެއްވުމުގެ ބޮޑު ފުރުޞަތު މި އޮތީ. އެ މައްސަލަ ހައްލުކޮށްދެއްވުމަށް އެދެން. އިނގިރޭސިން ކަރަންޓު ބޭނުންވާ ކަންތައް ހުރީ އެތެރެ ދަނޑުވެރިކަން އެ ރާއްޖެ. އެއީ ގާނޫނީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ރިޕޯޓު ގެ ޚިދުމަތް. ރަހާސްލީ ފަރާތް އިސްތިހާރު ކުރުމުގެ ފަޅުވެރިކަމާ ދިމާވާ ސުވާލުތަކަށް. އެއީ ފަސޭހަކަމެއް ނުވެ، ގޮތަކަށް ރަނގަޅު ޖަވާބެއް ނުލިބޭ. ހުރިހާ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކާމިޔާބު އެބަ ފޯރުކޮށްދޭ. ބަޔަކު ކަސަރާ ރައްޔިތުންގެ އެއް ކަމަކީ ސަރުކާރުން ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތާ. އެ ރަށުގައި އިތުރު ބޭނުންވާ ކަމަކީ ވަޒީފާ. އިންސާނުންނާއި، އިސްލާހީ ކަންތައްތަކަށް ވިސްނުމުގެ ފިޔަވަޅު. އެ ރަށުގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ޢުމުރު ކަމަށް އެބަ ފިޔަވަޅު. ބަޔަކު ކޮށްދޭ ވެސް އެ ވަކަކަ ފިޔަވަޅު. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން އެ ރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ބައިވެރިވާ. އެ ރަށުގައި އެކުން ބޭނުންވާ ކަމަކުން ވަނީ. އެ ރަށް އެހީ ސަލާމަތްކުރުމަށް ރައްޔިތުން ކަރަނޓަ އެއްކަމެއް ބޭރަށް އަވަސް ކަމެއް ގިނަ ބަޔަކު. އެހެންނަމަވެސް ބައިވެރިވާއްޖެ. ފުރުޞަތު ރަށް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ކަރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މިއީން އެއްވެސް މި 5 ރަށުގެ ތެރެއިން އެއްވެސް ރަށެއްގެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ކަމެއް ނިމިފަ އިދާރީ އަތުން ކަރަޕްޝަން. އެހެންނަމަވެސް، އިދާރީގެ މި ބައިބަލަ ތަރައްޤީކުރަން ދަނޑި. އިސްލާހީ ރަށް. އިދާރީ ގަވާއިދުކުރަން މި ބައިބަލަން ކޮށްފައިވާ ބަދަލުގައި ފިޔަވަޅުތައް ފޯ. އެކަމަށް ބަލައި އިދާރީ މަސައްކަތް ދިރުވާހިން. އެ ފުރުސަތު ދިނުމަށް ރައްޔިތުން، އެ ދައުލަތުގެ އިދާރީ މަސައްކަތް ދިރުވާހިން. އެކަމާ އިދާރީގެ އެއްވެސް ހިންގުމުގެ ނިޒާމު ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، ބައިބަލި ރައްޔިތުން އަތުން ބިލްބަށަރައިގެން ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ ވިދިގެން ދައުލަތުން ކުރުކުރާ އެއްބަސް ކުޑަކަމެއް ވާނަމަ، އެ ފައިސާ ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން،

ހުރިހާ ދާއިރާތަކަށް އަމާޒުވާން މަރުޙަލާގައި މަޝްރޫޢުތަކެއް ހިންގަންޖެހުން ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. ކިޔަވައިދީ ދާއިރާއަކީ އެ ކަންކަމުން މަސްއޫލުވުމުގައި އޮންނަންޖެހޭ ދާއިރާއަކަށް ވެގެންނެއް ނުވާނެ. މި ސަރުކާރުން މި މަޖިލީހުން ހުރަހަކާ މައްސަލަތަކަށް ހައްލުހޯދުމަށް އިއްވޭ ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް އެކަމާ ދެކޭ ހަމަޖެހިފައިނުވާ ނިންމުން. އެކަމުން ތަމްރީނުކޮށްދެއްވި ހުންނާނީ. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންނާއި މި ދައުރުގެ ސިޔާސީ މަޝްވަރާއި ތައުލީމުގެ ސަރުކާރާއި ރައްޔިތުންކަމުން ކަންކަމުގައި ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު އަދި ދިރާސާ ކަންކުރަން. އިތުރުވެސް ދިރާސާކުރަމުން. ޕްރޮފެޝަނަލް ރައްޔިތުން ސަލާމަތީ އެއް ކަމަށް ފެނޭ ކަމެއް ނެތް. ރައްޔިތުން އެކަމާ، ރައްޔިތުންނަށް ހާއްސަ އަނިޔާވެރިވެގެންނެވެ. އަޅުގަނޑު މިތަނުގައި ދައުލާ ވަގުތުއަކުން، އަޅުގަނޑު ޖެ ފޮރުކަން ނޫން ދާއިރާއަށް ތަރައްޤީ އޮންނަންޖެހޭ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. މި ދާއިރާގައި ތަރައްޤީން މަސްއޫލިއްޔަތު އަންނަނިވި ކަންކަމާ އެއް ސަރުކާރުގެ ޖިންސާއެއް. ސަރުކާރުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ރައްޔިތުން ތަރައްޤީ ހުރިހާ ސަރުކާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން މި ބަޖެޓުގައި އެއްވެސް ފައިސާއެއް ނެތް، ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށް މަދުވާ 117 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ފައިސާއެއް ހުށަހެޅިފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން ކަންބޮޑުވޭ. 98% މީހުންނަށް ދިރި ހާލު ރުފިޔާއަށް ވުރެ މަދުން މުސާރަ ލިބޭ މީހުން. އެ މީހުންނަށް އަސްލުކާވެސް މި އަސްނަ އަހަރުގެ މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން...

ރިސާޗުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ސުވާލުއާ އިޤްތިސާދީ ގެންދަނީ. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަދުލުވެސް ގެދޮރުނުވާތީ ދާއިރާގެ އިޤްތިސާދީ ގެންދަނީ ބޮޑު އާދައިން.

ގެދޮރުނުވާތީ ދާއިރާގެ ގެންދަނީ ބޮޑު އާދައިން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ސުވާލުއާ އިޤްތިސާދީ ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީން ނިންމުމުގައި ފެނުނު މި ތަނުން ފޯނުވި ރިޕޯޓުން އެއްކޮށް ބަލަން އަޅުގަނޑު ފެނޭ، 2017 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑު މި ފޮރުމުގައި، އާދަ، ބަޖެޓުގެ މަރުޙަލާގެ ފުރަތަމަ ބައްޔެއްގައި އަޅުގަނޑު ބަލައި ނިންމާލުމުގެ ހިސާބުން އިންޑެކްސް. އިޤްތިސާދީ ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެ ދުވަހު ދަންނަވާލަމުންދިޔައިން މިއީ ރައްޔިތުންނަށް ފަހިމަގެއް، ކުރިއަރުވާލެއް، ތަރައްޤީއެއް ގެނެސްދިނުމަށް އޮތް ބަޖެޓެއް ނޫން ކަމަށް. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ފޮރުމުގައި ނުވަތަ މި ތަޅުމުގައި ކުރީ ބައްސަލާ ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީން އެއްވެސް ފަރާތެއް ދިޔައީ އިޤްތިސާދީ ކަނޑައެޅުމެއް، ކަންކަން ހަމައެކަނި ތަސްދީޤުކުރުމެއް، ތަނަވަސްކަމެއް ނެތުމުން މި ފޮރުމަށް އަސްލަކީ ގެނެސްދީ ބަޖެޓާ ނޫން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު އެ ދުވަހު ވެސް މަސައްކަތްކުރީ ވަކިގޮތަކަށް ދިޔައީ ނިންމުމުން. އެ ވާހަކަ ބަޔަކަށް ފަހަރެއް ދެއްކިން. އާދެ، ސަރުކާރު ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ. އެ ކޮމިޓީ، ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީގައި ބައްސާ ރަށްފުށުގެ ބަޔާންކުރަށް އަދި

ނާޤާބިލު އެއް ފަރާތް އެ ކޮމިޓީ ހަވާލުކުރަން އިންކަން އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ގަބޫލުކުރާ މި ދުވަހާ ހިސާބަށް ރަނގަޅު ބަދަލެއް، އެކަށީގެންވާ، ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ތަރައްޤީ ގެނެސްދޭނެ ބަދަލެއް މި ރިޔާސަތުން ނާންނަކަން. އެކަން ކޮންފަދަ ސަރުކާރުން އެ އޮޅި ނުވަތަ މި މަޖިލީހުގެ ތަރުޖަމާން ބައިވެރިވާ ގޮތުން އެކަން ކޮންފަދައި އެ އޮޅި، ސަރުކާރަން ވެއްޖެނަމަވެސް މެދުވެރިވާ ގޮތަށް މި ވާގެ ސަރުކާރުން ކަންކަން ކުރުމުގެ ވިސްނުމުގައިކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ދުވަހު ވެސް ދަންނަވާލި ފަރާތުން މިއަދު ވެސް ހަމަ ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އިޤްތިޞާދީ ބަހުސް. ހުށަހެޅިފައި މިވާ ބަޖެޓަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި، ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް 11 ވުޒާރާގެ ޚިދުމަތް ދިނުމަށް ފަދަ ރައްޔިތުންގެ އަތުން 25 ވުޒާރާ ދަމަހައްޓަން ޖެހޭ ސަރުކާރު ބަޖެޓް. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމުން ވޯޓު ދޭނެ ނިސްބަތެއް ނުވާނެކަން. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީން މި ކުރި މަސައްކަތާއި ބަޖެޓުގައި ސަރުކާރުން މި ފޮނުވި ބަޖެޓް އެ އޮތީ ގޮތަށް ހަމަ ހަބަރު ސްޓޮކްޕައިލް ޖަހާފައި އަސްލު މި ދަރަނި ފެނުމުން. އިތުރު އެންމެ ކަމެއް ވެސް ކުރެވިދާނެ ނޫން. ފައިނޭންސް ކޮމިޓީގައި އެބަ އެނގޭ ބަޖެޓް ނުވަތަ އޮނޑެތްޗެއް، ނުވަތަ ގެސްޓްހައުސްތަކާ ނުލާ. އެހެންނަމަވެސް، ޖުމްލަކޮށް އެ ކުރި އަދަދު އެ ކުރި ގޮތަށް ސަރުކާރުން ބޭނުންވީ ގޮތަށް ކުރެވިގެން ދިޔަ ސަރުކާރަކީ ނިންމައިލާފައި ފެނުނު. ޖައްސާލަން ވިސްނާފައިވާ ވަގުތުތަކާއި ކަމެއް، ޖަހާލަން ގެންދަމުން އައިސްފައިވާ ތަނަކުން މިޔަކަށް ކުރަމުންދާ ފައިސާ ވިހަކަޓާއި ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެއްގޮތަކަށްވެސް ނުކުރެވޭ. އިއްތިފާޤު ކުރަނީ. ކުރެހިފައި މި ވާ ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަށް އެއް ބޭސްފަރުވާއަށް، އަޅުގަނޑުމެން މި ޢާއްމު އާސަނދަ، އެމް.ޑީ.ޕީން އަބަދުވެސް ވަޢުދުވެފައިވާ ބޭސްފަރުވާގެ ސަރުކާރުން ހެއްދުމަށް.

އެމް.ޑީ.ޕީން ތަޢާރަފުކުރި އާސަންދައިގެ ދެ ބައިވަރު އެއްބައި މި ވަނީ އުނިކޮށް ނިންމައިލާފައި. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ބަޖެޓަކަށް ހަމަހަމަކަމުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އާދެއް ނުބަލާނެ. މާލޭގެ އަޅުގަނޑުމެން ކާރުސާފު ދިން ސަބަބުގެ ކުރެވޭފައި އޮތް ބަޖެޓަކީ ކިހިނެއް އަޅުގަނޑުމެން އާދެއް ބުނާނީ؟ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފެންވަރު ބޮޑުވާ ގޮތަށް މާލޭގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފެންވަރު ބޮޑުވާ ގޮތަށް އޮތް ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމުން ވެސް އާދެއް ބުނާކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެން؛ އާދަޔާ ޚިލާފު ބަހުސްކުރުމުގެ ފުރާ ކުރުވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތުން 25 ޖަލަރު އަހަރެއްކުރާކަށް އިތުރަށް، އަހަރެއްކުރާކަށް އިތުރަށް ނަގާ ގޮތަށް އޮތް ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމުން ވެސް އާދެއް ބުނާކަށް ނެތް. ސިވިލް ސަރވިސް؛ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުސާރަ ބޮޑުކުރާ ގޮތަށް އޮތް ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަހަމަކަމުން ވެސް އާދެއް ބުނާކަށް ނެތް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޓީ ދާއިރާގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކަށް، ޖަމްޢިއްޔާ ފަރާތްތަކަށް މުސާރަ ބޮޑުކުރާ ގޮތަކަށް އޮތް ބަޖެޓަކަށް ހަމަހަމަކަމުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އާދެއް ބުނާކަށް ނެތް. މިހެންގޮސް ތަފާތު ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތައް އެބައުޅޭ. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް، ތަރައްޤީ ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ހަމަޖެހޭ ދިރިއުޅުން އުޅުމަށް ކުރަސްއުޅޭ ކުރިމަ ކަންތަތްތަކާއި މި ބަޖެޓުގައި އޮތްއޮތުމުން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓަށް ހަމަ ފަރާތުގައި ވެސް އާދެއް ބުނާކަށް ނެތް. އިޤްތިޞާދީ ބަހުސް. މި ބަޖެޓު އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކޮށްގެ ނަމަ، މި އެއް

ގޮތަށް ޚާއްސަކޮށްފި ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާދާ ނުބައި އަނިޔާވެރިކަން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު ވެއްޓިގެންދާނެ. ސަބަބަކީ، ބަޖެޓް ދިރާސާކުރި ކޮމިޓީން ވެސް އެވަރަށް ދިރާސާކޮށްފައި ނެތްކަން. ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަށް ވަންނަން ކަމަށް ލަފާކުރެވިފައި އޮތް އެއްވެސް ވަރަކަށް، އަދަދަކަށް މީގެ ކުރިންވެސް ފައިސާ، އިންކަމް ނުވަތަ ފައިސާ ވަދެފައެއް ނެތް. ހަމަ އެގޮތަށް މި އަހަރު ވެސް ތަރައްޤީކުރާ ދާއިރާތަކަށް އަނބުރާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދަށް ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާތަކެއް، ވަރަށް ގިނަ ފައިސާތަކެއް ވަންނާނެ ކަމަށް ދިރާސާތަކުން މި ކޮމިޓީން ނިންމާލާފައިވާއިރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަގަށް، އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޤްތިޞާދު އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާ ހިސާބަށް ވެއްޓިގެންދާނެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު އަދި މިހާތަނަށް ވާހަކަދެއްކި ކޮންމެ މެންބަރަކު ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރެއްވި، އެ މުސްތަޤުބަލު ބަޖެޓު ގޮތުން އެ ދާއިރާތަކުން ކަނޑައަޅާ ނުކުތާތަކުން ވާހަކަ ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ތަރައްޤީކުރަން ވިދާޅުވެފައިވާތީ. އަދި މިހާރުސަބަބު އެކަން ކަމުގައި އެގޮތުން ކަންކަމުގެ އެ ދިރާސާކުރުން އެހާ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުން އެ ފުރުޞަތުން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ދުވަހު ވެސް ބަޖެޓުގެ މަޖިލީހުގައި ދަންނަވާލިން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖޭގައި ދިރާސާކުރުން ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް ނެތް. އެކަމަކު ދާއިރާތަކުގައި ކަންބޮޑުވާންވީ އެއް ސަބަބަކީ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބިރުދައްކަމުން ވަކި ރައީސް މި މަޖިލީހުގައި މި މަޖިލީހުގައި ޕާސްކުރި 3 ބިލްތަކުގައި ވެސް ނުނިމޭނެ، ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކަށް ފައިސާ ދިނުމުގެ ޑޮލަރު ރިސާވުން ވެސް ދެމެހެއްޓި ނުދާނެ. އެ ޑޮލަރު ރިސާވު ނެތި ގަވަރމަންޓަށް ވެސް ނުލިބޭނެ. އެ ޑޮލަރުން ބަޖެޓު ވެސް ޕާސްކުރާނީ ނުލިބޭނެ. 2005ގެ ފަހުން އެންމެ ބޮޑު ވެސް ވަގު ރައީސް، ދުވަހަކު ވެސް ނުލިބޭނެ ދައުލަތުގެ އެއްކަލަ ބޮޑުއެއްގޮތެއްވާނެ. އެހެންވީމާ، އެވަރު މިހަރު ނުކުތާ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަދީ ބިރުދައްކައިލަމުން، އެ ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލާ ރަނގަޅުކުރާނެ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ދަސްކުރާނެ ވަގުތު ފާއިތުވަނީ. އަޅުގަނޑުމެން ތަކުރާރުން ކަމެއްކޮށް ދިޔަކަމަށް ވީނަމަ ވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާ ފައިސާގޮސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީން ނިކަމެތިވީ އެކަމަށް، އެއްވެސް ރަނގަޅު ވަސީލަތެއް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެކަން ފެށޭކަހަލަވަން. އެހެންވީމާ، އެ ވަގު ރައީސް އޮތް ޙަޤީޤަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ މީގެ ކުރިން ދައުލަތުން ހިފަހައްޓާ ބަޖެޓުތަކަށް ފެށުނު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބިރުދައްކައިލުމުގެ އަދި ސަބަބު ބިނާވެގެން ނޫނެވެ. ޕްރޮޖެކްޓްތަކަށް ބަޖެޓު އެ ޤައުމަށް ދައްކާލުމުގެ ބިނާވެގެން ނޫނެވެ. އަދި މި މަޖިލީހުގެ ބަޔަކު ބަހާލައިގެން އެކަމަށް ހިމޭނުކޮށް، ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރާސާ ކުރެވޭނެ އެ ފެށު ނުކުރި ނަމަ، ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދަށް ފަރުމާކޮށް ގަސްތުގައި ސަރުކާރުން ނަމަ، އެ ވަރަށް ބޮޑު ޖަވާބު މި ބޮޑު ނުވަތަ މި ދައުރުގެ ނޯޓް ފެށިފައިވާ ބަޖެޓެއް. އެހެންވީމާ، ކޮށްލާ ނިކަމެތިކަން. އެހެން ބޮޑުވާ އަޅުގަނޑު ފުރުސަތެއް ނުލިބޭނެ. ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެޓު ރައްޔިތުން ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެން ފެނުނަ ބަޖެޓަށް ވައްޓައިލާ ފެނުނަ ގޮތަކަށް ފެށުނު. އެހެންވީމާ، އެގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ފެށިދިނުމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތާ ދެކޮޅު ހިސާބުތަކަށް، އެގޮތުން ދަރަޔާ ގޮތުން ކަންކަން ނުކުތާތަކަށް ރައީސަށް ވަރަށް ބޮޑަށް އެދިވަޑައިގެންފިން. އަދި ރަށްރަށުގެ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ވެސް މިކަން ދަތިކަން ވަރަށް ފުރުޞަތު ވިސްނައި، މިކަން އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮށް މި ކުރިން މި

ޤައުމުގެ ފައިދާއަށް ޓަކައި ކަމަށް ގަބޫލުކޮށްގެން މަސައްކަތްކޮށްގެން ކުރިއަށްގެންދަވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އުއްމީދުކުރަމީ މި ބަޖެޓް އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ދަންނަވައިލާނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ތާއީދުކުރަން، މި ރައްޔިތުންނަށް ފަރިކޮށް އޮތް ބަޖެޓެއް ނޫން. ރައްޔިތުންނަށް ބަރަބަރީ ދެނެސް ގޮތަށް އޮތް ބަޖެޓެއް ނޫން. މިއީ ރައްޔިތުން ހަލާކުކޮށްލައި، ރައްޔިތުން މަގުމަތިކުރަން އޮތް ބަޖެޓެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރުސަބަން ވޯޓުގެ ގަޑި އަޅުގަނޑުމެން މި އޮތީ ޖެހިފަ.

8. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެން އޮތީ އެޖެންޑާ އައިޓަމް 8. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މިއަދު ވެސް ވަރަށް ގިނަ ވޯޓުތަކެއް އެބަހުރި. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކާޑު ޗެކްކޮށްލެއްވުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކާޑު ޗެކްކޮށްލެއްވުމަށް ދަންނަވަން. މިއަދު މި ގަޑީގައި 4 ވޯޓަކަށް ދަންނަވާލަން އެބަހުރި. އަދިވެސް އެއްފަހަރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ކާޑު ޗެކްކޮށްލެއްވުމަށް ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިއަދު ފުރަތަމަ ވޯޓަށް ދަންނަވާލާނަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބާރަށް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާއު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ ދެކޮޅު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހަޅުއްވި މެންބަރު: ބާރަށް ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާއު

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 85

ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67

ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00

ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 65

ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00

ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 65

ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 33

ޖުމްލަ: 65

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސްނުވޭ

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދަންނަވާލަނީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 65. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 65. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 33. ޖުމްލަ؛ 65. އެހެންކަމުން، ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2010 (ލޯކަލް ކައުންސިލްތަކުގެ އިންތިޚާބުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ފާސްނުވި. މި ބިލު މިހާރުސާބުން ބާތިލުވީކަމުގައި ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިއަދުގެ ދެވަނަ ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ބާރަށު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	85
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	68
ފެންނަ ގޮތަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ނުފެންނަ ގޮތަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	67
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ގޮތަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	67
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	34
ޖުމްލަ:	67
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސްނުވޭ

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މި ދަންނަވާލަނީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 68. ފެންނަ ގޮތަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ނުފެންނަ ގޮތަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ގޮތަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 34. ޖުމްލަ؛ 67. އެހެންކަމުން، ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝުޖާޢު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 7/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ އުސޫލުން ހިންގުމުގެ ގާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު މަޖިލީހުން ބަލައިގަތުމަށް ފާސްނުވި. މި ބިލު ބާތިލުވެއްޖެ ކަމުގައި ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މިއަދުގެ ތިންވަނަ ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދުﷲ ހިލްމީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމަވި ގޮތަށް ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީ

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	85
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	70
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	70
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	36
ޖުމްލަ:	70
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސްނުވޭ

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

މި ދަންނަވާލީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 71. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 70. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 70. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 36. ޖުމްލަ؛ 70. އެހެންކަމުން، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދުﷲ ހިލްމީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިމާރާތްކުރުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތަށް ފާސްނުވި. މި ބިލު މިހާހިސާބުން ބާތިލުވެއްޖެ ކަމުގައި ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު) މިއަދުގެ ހަތަރުވަނަ ވޯޓު އަދި އެންމެ ފަހު ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސައުދު ހުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތަށް ފާސްކުރެއްވުމާ ގުޅޭ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގެންނެވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.

[ވޯޓުދެއްވުން]

ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:

ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ސަޢުދު ހުސައިން

މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު:	85
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	71
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	41
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު:	29
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު:	70
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު:	36
ޖުމްލަ:	70
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:	ފާސް

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ދަންނަވާލަދީ ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމްލަ އަދަދު؛ 85. ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 71. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 41. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 29. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 70. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 36. ޖުމްލަ؛ 70. އެހެންކަމުން، ވިލިނގިލީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢުދު ހުސައިން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/2013 (ސިޔާސީ ޕާޓީގެ ޤާނޫނު) އަށް އިސްލާހުގެނައުމުގެ ބިލު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމެވި ގޮތަށް މަޖިލީހުން ފާސްވެއްޖެ.

7. ކޮމިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޖެންޑާ އައިޓަމު 7.3، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުސަތުއަރުވަން މި އޮތީ ކޫދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީއަށް. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ކޫދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީއަށް.

ކޫދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ނިންމުމަށް ފަހުން އެ ކޮމިޓީގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ތާއީދުކުރިން. ހަމަ މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަނީ، މި ބަޖެޓަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިހާތަނަށް ހަމަ ހުށަހެޅިގެންދިޔަ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެންމެ ރަނގަޅު އެއް ބަޖެޓު ކަމަށް. މިހެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ އެކި ސިޔާސަތުތަކާއި އަދަދު ހިމަނައި ހަމަ ރަނގަޅު އަދަދެއް މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާތީ. އެކަމަކު ބައެއް އަޅުގަނޑު ހަމަ މަޖިލީހުގެ އިދިކޮޅު ހުރިހާ މެންބަރުންނާއި އަދި ބަޖެޓުގައި މަސައްކަތްކުރެއްވި ހުރިހާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. މި ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ޕާޓީ؛ އަދި ސަރުކާރުން ވަޢުދުވެފައިވާ ވެސް ދިމާގެ ކަންތައްތަކެއް ހިމެނޭ ބަޖެޓެއް. އެގޮތުން، ފާއިތުވި އަހަރުތަކުގައި ކުރި ހުރިހާ ކަންތައްތަކާއި ރައްޔިތުންނަށް މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ފެނެން އެބަހުރި. އެ ނިޒާމު ރަނގަޅުކުރަމުން، ގެން ހިންގާ ނިޒާމުގެ މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި ހިއްސާ އެބަ ހުރި. ހަމައެއާއެކު ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް އިތުރު 100 ހައުސިންގ ޔުނިޓް މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑަށް ފެންނާނެ އެކަމުގެ އެއް ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނާއި އަޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިން. ހަމައެއާއެކުވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން، މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި އިއްޔެ ސަރުކާރުގެ އެ ކުންފުނިތަކުގައި ނުހިނގާ ކަންތައްތައް ހިނގަމުންދާކަން، އެ އަޅުގަނޑު ހަމަ އިތުރަށް އެކަން ފާހަގަކޮށްލަން ކަމެއް. އަދި ހަމައެއާއެކު އެ ސިޔާސަތު ރައްޔިތުންނާ މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ ރައްޔިތުންނަށް ނިސްބަތްވާ ސަރުކާރުގެ ކަންތައްތައް ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ. މިހެން ވީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓު ހަމަ ރަނގަޅުކޮށްލަން. އެހެންވީމާ، އަދި ވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ރަނގަޅު. އަދި އަޅުގަނޑުމެން މި ބަޖެޓަށް ތާއީދުކުރަން ކަމެއް. އެގޮތުން މިއަދު ސަރުކާރުން، މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި މިހެން ނިންމަވާފައިވާ ކަމަށް ވިދާޅުވާ ކަންތައްތަކާއި އެކު ބަލާއިރު މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ހުރި. އެ ސަރުކާރުގެ ތެރެއިން ހަމަ މަސައްކަތް ކުރަމުންދާ ބަޖެޓުގައި އެބަ ހުރިން. އެހެންވީމާ، މިކަމަށް ބަލައި އަޅުގަނޑު މިއަދު ސަރުކާރަށް ހަމަ އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު އެއްކޮށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ރައީސް ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށްޓަކައި ބާރު ރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ކުރިއަރުވަމުން ބޭފުޅުން ކުރައްވާ މަސައްކަތުގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެންދާނެ. ދެން ހަމަ މި ބަޖެޓުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހަމަ. ތަރައްޤީގެ އަޅުގަނޑު ސަރުކާރު، މި ސަރުކާރުގެ ހަމަ ދިނީ ހިތްވަރުގެ. ކޮމިޓީގެ ސަރުކާރުގެ ތަރައްޤީގެ ކުރިއެރުމުގެ މަސައްކަތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ، އެ ތަރައްޤީގެ ބޭނުމާ

ފައިސާއަށް ހިމެނިފައި އޮތް ބަޖެޓުގެ ބަޔާން އުފެދި އެކަ ގަބޫލުކުރަން. ރިޔާސަތުން ހަރަދު މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ވުރެ ބޮޑުތަން ކުޑަވެފައި، ރައްޔިތުންނަށް ދެވޭ ހިދުމަތްތަކާއި އިޖްތިމާޢީ ކުރިއަރުވުމުގެ ހަރަކާތްތަކާ އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަދި ދައުލަތުގެ އެކަޔާއި ވުޒާރާތަކުގެ ހަރަދުތަކުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރު ގޮތުގައި ކުރެވޭނެ ހިލޭ ހަރަދުތަކަށް ވީހާވެސް ބޮޑަށް ކުޑަކޮށް، ރައްޔިތުންނަށް ދަށުން ކުންފުނިތަކާއި މި ބަޖެޓުގެ ތަފްސީލުން އާމްދަނީ ހޯދުމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު މަދުރަނގަޅު ވަރަށްބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ، ރާއްޖޭގެ އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ބަޔާން މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިންދާނެ ކަންތައްތައް. އާދެ، ދެތިން ފަރާތެއް ފާހަގަކޮށް ކުރިއަށް ކުންފުނިތަކުގެ ވިޔަފާރި، ތަރައްޤީވާން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ގަބޫލުކުރާނެ ކަންކަން، ހަރަދުތަކުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ އެ ހަރަދުކުރެވިފައިވާ ބޭނުން ވާހަކަ، ރަނގަޅު އިޤްތިޞާދީ ބަޔާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ މިނިވަން ހުރިހާ ކަމެއް. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މިއީ ރައްޔިތުންގެ މާލީ ސިޔާސަތު. ރައްޔިތުން ކުރިއަށް ދިއުމަށް މި ބަޖެޓުން މި ފަހަރު. އާދެ، މި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑަށް އެކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުގައި ހިންގާ މަސައްކަތްތައް ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް އަދި މި މަސައްކަތުގެ އިޤްތިޞާދީ ފުރުޞަތު ބަޖެޓު ކަމުގެ ބަޖެޓުން ހިނގަމުންދާ ބާރު މި ދަތުރު ޚާއްޞަ ކަމެއް. މަސައްކަތް ކުރާ އަޅުގަނޑުމެން އަދި ޝައުޤު ދަށުން ބޭނުމެއް. ހަމަހަމަ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން ބޮޑަށް ދިރާސާ ކުރިއަށް އިޤްތިޞާދީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ބޭނުންތައް. ދިރާސާގެ އިޤްތިޞާދީ އެއްބަސްވުން މިހާރު ބޭނުންކުރުމުގެ ތަޢާރަފުވުމުގެ ބަޖެޓުގެ ގޮތުގައި މަސައްކަތްތައް ބޭނުންކުރުމަށް ބަޖެޓު ހަމަ ބަޖެޓުގެ އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތު ބޭނުންވާ ދިރާސާގެ ސިޔާސަތުތަކަށް ބަޖެޓު މަސައްކަތް ބޭނުންކުރުމަށް އިޤްތިޞާދީ. އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ މި 3 ދިރާސާއެއް ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ވެސް މިއީ ހަމަ ކުންފުނިތަކެއް ގައުމުގެ ގުޅުން ގޮތުގައި ވަގުތީ ބަޖެޓު 3 ދިރާސާއަށް ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ލިބޭ އާމްދަނީ ދިރާސާތައް ބަޖެޓަކީ މަސައްކަތްތެރިވަސް. ބަދަލުކުރެވޭ. މި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަނީ ކަމެއް.

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ހަރަދު ކަމެއް މިހެން އޮތުމަ، މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ދަރަނި އެއްވަރެއް، ބަޖެޓު މިދިޔަ އަހަރަން ވުރެ ކުޑަކޮށް. އެހެންނަމަވެސް، ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ހިދުމަތްތައް އިތުރުކުރުމަށް ދެވޭ ފިޔަވަޅުތަކާއި ވުޒާރާތަކުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން ބޭނުން. މިއީ އަޅުގަނޑު މި ބަޖެޓު މިޒާނުން ދިރާސާކޮށް ދީފި އެންމެ ކާމިޔާބު، އެންމެ ރަނގަޅު އެއް ބަޖެޓު މި ދަރަނިތައް ބަލަން ސަބަބު. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެރަވެ އެކަށީގެންވާ އަދި ހުޅުވާ އިޢުލާނު ބަޖެޓު ނުކުރެ، އަދި އުފެދުން ދަތިވާ އަޅުގަނޑުމެން އެކަ ރަނގަޅުކުރަން މި ދިމާ ވިސްނާލުމަކަށް އެއްވެސް ކަމަކު އެކުލެވޭ ކޮށްކަމަށް ނިމޭ މި ބަޖެޓު މިހާ ކާމިޔާބު ވަގުތުގައި ރާއްޖޭގެ ބަޖެޓު ދިވެހިބަހުގެ މަޢުލޫމާތު ބަޖެޓުގެ ހިންގުން ބަޖެޓު އެކުލަވައިލުމަށް ސަރުކާރަށް ކުރިއަށް ގެންދަނީ ބަޖެޓަށް އިޤްތިޞާދީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ސިވިލް ދަތުރުކުރުން. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ރާއްޖޭގެ އެކަށީގެން ދުވަސްވަރު މަސައްކަތްތެރިކަން، ރިޔާސީ ހޯދުމަށް ބިނާވެ އިން ރަށްވެހިންނަށް ދެއްވާ އިންތިޒާމް އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅަށް މެދުވެރިކޮށްލަން، އަދި އެކަނިވެރިމީހުންނާއި ހުރިހާ

އެހީއަށް ބޭނުންވާ ކުދިންނަށް މި ލިބޭ އެހީތެރިކަން އިތުރަށް ފުޅާކުރުމަށް ބަލައި މަސައްކަތްކޮށް، އެއްވެސް އެއްޗެއް އުނިނުކޮށް މިފަދަ ބަޖެޓެއް އެކުލަވައިލެވިގެންދިޔަ ކަމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑު ހަމަ އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޝުކުރު ދަންނަވަން. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ ސިއްހީ ދާއިރާ، ތަޢުލީމީ ދާއިރާއަށް ބަޖެޓުގައި ވެސް މި ދާއިރާތަކަށް އިތުރަށް ނަގައި ކޮޅަށް ޖެހިގެން ދިޔައީ މި ބަޖެޓުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ބަޖެޓް ވަކިވެފައިވާ ގޮތުން. އެގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަ ކުރެވޭ ސިއްހީ ދާއިރާގެ ބަޖެޓަށް ބަލާއިރު ހާއްސަކޮށް ބަލަހައްޓަން ޖެހޭ ރަށްރަށުގައި އިތުރު ފަސޭހަތަކެއް ހޯދައިދިނުމަށް ދިނުމަށް ބަޖެޓުގެ މި ބަޖެޓުގައި ކަނޑައަޅާފައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑު ސިޓީގެ އެހެން ރަށްރަށުގައި ކުރިއަށް ނަގާ ހަމަ އިހުސާސްތަކެއް އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކޮށްލެވޭ ކަމެއް. ފާހަގަކުރަން، މި ކުރިން ކަނޑައެޅުނު ކުދި ހުއްދަކަމަކީ މި ބަޖެޓު ރައްޔިތުންނަށް މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން އެދޭ ތަނަވަސްކަމަކީ އެދޭ ބަޖެޓް. ހަމައެކަނިވެސް ފަރާތްތަކުގައި ހަމަ ބަޖެޓް ކަމަށް ވިސްނާލަންޖެހޭ ކަމެއް ކުރުމަށް ވަރަށް އިސްކަން ދޭ ކަމެއް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް މި ފުރުޞަތު ދެއްވީތީވެ. ހަމަ ކުރިޔަށް ދަތިކަން ވެސް

ޝުކުރު ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހިސާބުން ޖަލްސާގެ ރިޔާސަތު ބަދަލުކޮށްދެއްވާނީ މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި ނައިބު ރައީސް، ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުﷲ. (ފަހުގެ ގޮނޑިއަށް ވަޑައިގަތުން) ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމަވާ ރިޕޯޓު ފާސްކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު އަރުވަނީ މި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ބަހުސަށް ހުޅުވާލަން.

ނޮޅިވަރަމް ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޢަޒީޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މަނިކުފާނު ވެސް ވިސްނާ ކުރުމުތަކެއްވީމާ އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ ވާހަކައަކީ ވަރަށް ސާފުކޮށް ފަހުމުވެވަޑައިގަންނަވާނެ. ބަޖެޓުގެ ދެ ދައުރެއްގައި، އަމިއްލަ ކާރަކު ސާމާނު ނުލިބުނު، ވިލާރެސް ހުރިގޮތަކަށް ދަތުރުކުރާ ބާރު، މިތާނގައި ބޮޑު ބޭނުމެއް ނުކުރެވި، އެ ދާއިރާތަކުގައި ބާރުބަލަހައްޓަން ތަނަވަސްކަން ދިނުމުގެ ފަރާތުން، މި ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައިވާ ގޮތް ވެސް ނޫނީ އެތަން ބެލެހެއްޓުމަށް ހަމަ ފަސޭހަ ވާނީ އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް ހިތްވަރު ދޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާ މި މަޖިލީހުން މި ފާސްކުރާ އެއްބާރުލުމުގެ ސަރަޙައްދު އަޅުގަނޑު ހިތްހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބޯޓު، ނޫނިއްޔާ މި ބޭއްވުނު ކޮންމެ އެއްޗެއް ވެސް.

ބަޔަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވޯޓުދީ ރައްޔިތުންގެ ކޮޅު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުން ނާކާމިޔާބު ކަމަކު އެ

ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުން މިއަދަކު ނެތް. މި ކާ ގިނަން މި ޒަމާނުގެ ކަންތައްތައް ދަނީ ނަމަ، އަޅުގަނޑަށް ދެން ފެންނަނީ

އިސްލާހަކު މި ރާއްޖޭން ދެން ފެންނާނީ ކަރުދާހުގައި ހަން ތައްޔާރުވެގެން ތިބި ރައްޔިތުންތަކެއް. ދެ ކޮ ވިދި، ކަދި ހުއްޖަތުގައި

ތިބި ރައްޔިތުންތަކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ﷲގެ ބަސްފުޅަކީ ކޮށް ފެސް ބިލާއް ސިފަވެއް ނެތި، ކަނޑާ ނަސް ގެތާ

ރައްޔިތުންނަކަށް ހިތަން ސިފައިންކުރާ ވަރަ ގެތާ އާލާތް ބިލާދުން އެބައި. އެ އަނިޔާގެ ދިފާޢުންގައި ގެތާ

އާއިލާތަކާ ރަޖީލުގެން އެބައި. އެ އާއިލާތަކުން އިދާރާތަކުން ބަލަހައްޓާ ދުވާ ފެސް ކުރީން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

އިމާމް އިބުނު ތައިމިއްޔާ، ފެރިން ރައްޔިތުންނަން އާދޭސްކުރަން ދަރިވަރުގެ ގޮތުން ދަހުކާވަރި ވަނީ، سحيحينގައިވާ

ބަޔާންކުރެއްވި. رسول الله صلّى الله عليه وسلّم، މާޖިދުން ޖަބަލު އަމަންކުރައްވާ ގަވާއިދަކަށް ޚުދުއްވިއްޖެ ދެއްވި

ނަސޭހަތްތެރިކަމުގެ މަތިން އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ހަނދާންކުރަން. رسول الله ގެފާނު ބަޔާންކުރައްވައިފައިވަނީ، ވާޖިބުކަމާ

އެކަމާ ކަން ކުރައްވާނެ. ހުކުމްކުރުމުގައި އިންސާފުވެރިވާން. މިސްރުކަމުގެ ހަތަރު އެއްކުރުންވާ. އެކަނި މިހުނުގެ

ދުޢާ ހަމަ. އެކަމި މިހުން ދުސްމަނުން ކަމުގައި ނުހައްދަވާ. އިތުރު ދަރިވަރުގެ ގޮތުން ބަލާނުކުރުއްވާ، ބަދަލުވުންގެ

މިހާކު މަސްޖިދުގެ ނަބަވީގެ ކުރެކަމުދިޔަ ހަދިސާ. ސިޔާސީކޮށް އެކަމާ ނިޔާއަތަކަށް ކާމިޔާބު ގޮތް ވުޖޫދު އިތުރު ސާދާ

ބަޔާންކުރައްވާ. ދީނީ ބައިމީހުން ޒިންމާވުމަށް އެކަމުގައިވާ ކަމުގައި ޖަކާއްޗެއް ހުށަހެޅި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

މިވެރިގެ ބޭނުން ދުއްވައިގެން މި ނަބަވީ ދުޢާއެއް، ތަޖުރިބާ ގެންބަދަލުގެ ހިތްވަރަން އަޅުގަނޑުން ކަންތައްތަކަކީ؟ ނުވަތަ

އެ ކަންތައްތަކަށް ހިއްސާވެވޭ ކުރިން ބަދަލުކުރަނީ؟ އެއީ އިބްތިދާގެ ވަސީލަތްތަކަށް ހެއްދި، ޝަރީޢަތާ އެއީ އާދޭސްކުރުމަށް

ކަމަށް ހަދައި ހަމަޖެހުނު، ހަމަހަމަ ނުބައި ނުހައްދަން ދިޔާ މަނާވާތީ؟ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނިކަން ފިކުރަކަށް

ފިކުރުކުރައްވައިދެއްވާތީވެ! ރައްޔިތުންގެ ބައްޓަންތަކަށް މި ރާއްޖޭ އެކި ގޮތްގޮތުން ކަންކަމުގައި ޒުވާނުންކުރުވުން. ސަރަޙައްދު،

ސިއްރަކަށް ފެނި ކޮބައިތޯ؟ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މަޤުބޫލު އެއްޗެ ސަރަޙައްދު. އެ މިހާރު ވާޖިބު އެ މިހަކަށް އަދާކުރުވާކަން.

އެހެން އިޖުތިމާޢީ ދަރަޖައިގެ ނަފާ، އަދިއެހެ އުފެދިފައިވާ މުޖުތަމަޢު ރައްޔިތުންގެ ބައްޓަންތަކަށް ތަރައްޤީވުން ތިބި.

މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ދަރި، އެ މިހާރުގެ އިސްލާމީ ނަފުސާނީ ކުރެ ފެށި ހަރުކަށިކަމާ ނުބައިކަމުގައި، ފިތުނަފެދޭ ކަމެއް

ކުރުއްވަން ދިޔަ ތިބޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކަތިލުމާ ހިފެހެއްޓި ތިމާ ގަބޫލުކުރާ ނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ތިބޭ އިތަ

މަޖިލިސް ދެމެހެއްޓުމަށް ކުރިމަތިލާނެ ކަމެއް. ވަޒީފާއެއް އަދާކުރުމުގައި ފުރިހަމަކަން ކަމަކުރާ ކަމެއް. މަސްއޫލިއްޔަތަށް ފުރިހަމަ

ދޭކަށްކުރާ ކަމެއް. ކޮންފަރާ ހުވާއި ފިޔަލާ އިދާރާކަން ޚިދުމަތްތެރިވުމަށް ތަކާޤުވާ ކަމެއް. މަސައްކަތް ކަމުޑެލް

ބަހުރަތުގައި ފުދޭ، ދުނިޔާގެ ހަޔާތުގެ މަގުން ފުދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރުގަދަ ތަޢާރަފްކުރެވުނުގައި ދުނިޔަ

ހިނގުމަށް. ތަޢާރުފް އަދަބު އެކު ކުރެވޭ ފަރުދުތައް ބޭރުވަކާ، އަދި ވަޒީ ބާރުވި ބައެއް ޖަހަރު ބޭރުގަ ގެއްލުންތައް ފުދޭ

އިންސާނީ ދަރިފުޅުސްކާރަށް ދިރިއުޅުން. އެއަށްޓަކާ ވައި މަޖެލީ، ކަހެގެ ދަރުޖާތް ހިމެނުމަށް. ފާރަން އަފަރަން ތަޢާރުފްގެ

އަސަރުތަކަށް ފިޔަވައި، އަދާކުރާއި ހިމެނުމަކުން ހުރިހާ ދިޔާރަތުން ފުރުޞަތު ފިޔާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބަދު އެއް ގޮތަކަށް

އެއް ކަމެއް ވެސް ދެމިއެއް ނުހުންނާނެ. ހާލަތު އަބަދުވެސް ބަދަލުވަމުންދާނެ. އެއްވެސް ކަމެއް، އެއްވެސް ހާލަތެއް ހިތްއެދޭހާ ދުވަހަށް ދެމިއެއް ނުހުންނާނެ. އެއް ހާލަތަކުން ފަހު އަނެއް ހާލަތު ތަޖުރިބާކުރަންޖެހޭނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބަލައިލާއިރު ވެސް ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުން ވަރަށް އުފާވެރިކަމާ އެކުގައި އުޅެމުންދަނިކޮށް، ރާއްޖެއަށް ކޮވިޑުން ވެރިވީ، އެ އުފާވެރިކަމާއި ހިތްހަމަޖެހުން ދުރުވެ ރައްޔިތުންގެ ކިބައިން ނިގުޅައިގަތެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ބޭރުމީހުންނާއި އެ ތަރުތީބުކުރުމާއި ބައިވެރިން ހިމާޔަތާއި މިންވަރުތަކުން އެ އަނިޔާވެރިކަމުން ރާއްޖެ ސަލާމަތްތެރިކަމަށްޓަކައި، އަހަރެމެންގެ ކުރިން ހުރި އުފާވެރިކަމާއި ހަމަޖެހުން ގެއްލިގެންދިޔައެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަދިވެސް މި ރާއްޖޭގައި މި ދިރިއުޅުން ހަމަ އެ ދިޔަހިން. ހަމަ އެ ނަސީބުން އަހަރެން މިތާ ތިބެން. އަޅުގަނޑު ދިރިވި ރައްޔިތުންނަށް ދެމިދާން. ތަރައްޤީގެ މަގުން އަންނަ ބައި ސާފްކޮށްގެ މިސާލުގައި ދިރިހުރި ދިރިއުޅުން ނުލާ އަނިޔާއާއި، ގާސިދުކަމާއި، އަޚްލާޤީ ކަންތައްތަކެއް ފުރި ފުރުޞަތު ރިޔާސަތާ ހިނގާފައިވާ. މިނިވަންވެ ރިޔާސަތާ ހިނގާފައިވާ. ޓްރާފިކުގެ އަސާސީ ކަންކަން ނިންމާލަން. މި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ގެންދިޔައީ ފަރާތުން ބަދަލުކުރަމުން ހިނގަމުން ދާނޭ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. ވައްސަލާމް ޢަލައިކުމް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ހާމިނަށް.

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ހާމިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދޭ! ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ އެ ބަޖެޓާ ގުޅޭ، އަދި މިހާރު ކޮމިޓީން މި އައިސްފައިވާ ބަޖެޓަކީ ހަމަ އެ ބަޖެޓާ ގުޅޭ އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރިހަމައަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން ބަޖެޓެއްކަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ސަރުކާރު މި ކަނޑައަޅަނީ، ރައްޔިތުންނަށް ޖާގައި އޮޅުއްވައިދޭ ނިޒާމެއްގެ ދަށުން މި ކަނޑައެޅޭނީ އިދާރީ ނިޒާމު. އެ ނިޒާމު އެންމެ ފުރިހަމައަށް ހިންގުމަށް ޖާގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސަރުކާރުން ބޭނުންވާ އެންމެ ވަސީލަތަކީ ފައިސާ. އެހެންވީމާ، އެ ފައިސާ؛ އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުން މި އިންތިޒާމުކުރަނީ އެ ފައިސާއަކީ ހޯދުމަށްވާނީ އެ އިންތިޚާބުތަކާ ސަރުކާރެއްކަން އޮންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާ ބަޖެޓު، ނޫނީ ހިންގަން ބޭނުންވާ ބަޖެޓު އެކަށީގެން ހުށަހެޅިއިރު އަޅުގަނޑުމެން އެއަށް އިޢުތިރާޟުކުރާނެ ކަމަކަށް ވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެ ވިސްނުމާ ގުޅޭ މިއަދު ސަޕޯޓު އުނިއިތުރެއްނުވާ އެބަޖެހޭ. އާދޭ! އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން އެބަޖެހޭ ސިޔާސީ ފަރާތްތަކުން ތަރައްޤީ މަސައްކަތުގައި ހިއްސާކުރަން ކަމަށް ވެގެންނުވާނެ. ހަމައެކަނި ދައުލަތު މިއަދު އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން އެންމެ ރަނގަޅުކަމެއް

އޮތީ؛ މިއަދު މި އޮތީ އެންމެ އެދެވޭ ހަރުފުތަކުގައި ބޭނުންކޮށް ލިޔެ އަދުވަސްކުރުން އެބަޖެހޭ ގަބޫލުކުރަން. ސަރަޙައްދީ އަދުވަސްކުރުމުގެ ގުދުރަތީ މުއައްސަސާތަކަށް އެންމެ ފުރިހަމައަށް އެ މުއައްސަސާތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދުވަސްކުރުމުންނަން ތިބޭގޮތަށް ތަރައްޤީ އަދުވަސްކުރުމުންނަން ނުފެނޭ. ހަމައެއާއެއްކޮށް ކަނޑު ރާއްޖޭގަނޑު ބަލިކޮޅުގައި ވިޔަސް އަދުވަސްކުރުމުންނަން އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި އެކަމުގެ ހާސިލުވުމުންދާ އަދުވަސްކުރުމުންނަން ނުފެނޭ. އެއީ މި ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކާއި ބޭނުންކޮށްގެން އެ ވަސީލަތްތަކުގެ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތަކަށް ނުވުމުން ބަޔާއި އަދުވަސްކުރުން އެކަށީގެން އިންވެސްޓްކުރަން އެބަޖެހޭ. އެކަންކަމަށް އަދުވަސްކުރުން ހަރުދަނާކޮށް ކުރަން އެބަޖެހޭކަން އަދުވަސްކުރުން ހަމަ ފަރުވާކުޑަކޮށްނުވާނެކަމެއް. އެގޮތުން، ގުދުރަތީ ދުރުވާތަކާ ވަސީލަތްތަކާ ދުނިޔަވީ ދިރިއުޅުމުގައި މަސްލަހަތުކުރެން ވަސީލަތްތަކަކީ ބަދަލުކުރެވޭނެ އެކަމަށް ބަޔާއި މިއަދު ޓެކްނޮލޮޖީއާއި ވަސީލަތްތަކާއި އަދުވަސްކުރުމުންނަން އެބަ ގަބޫލުކުރެވޭ. އެހެންވިޔާ، ދު ދުނިޔޭގެ ތަންތަނުގައި ސަރުކާރަށް ވެސް ދުރުވާތަކާ ދުރެވް އެބަޖެހޭ. ގުދުރަތީ ވަސީލަތްތަކާއި ތަރައްޤީކުރުމުގައި މުއައްސަސާތަކުން އަދުވަސްކުރުމުގެ ގައުމުގައި އެ މުއައްސަސާތަކުން ނަތީޖާ ނަމަ، އެ ނިޒާމުތަކާއި އެ ދިރުވާއި އެ މުއައްސަސާތަކުން އެހެން ދިރާސާކުރަން ޚިދުމަތް އަދުވަސްކުރުން މަސައްކަތްކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެން ބަހަކު ހުރިސްވެސް އެބަޖެހޭ. އިންވެސްޓްކުރަން މި ޤައުމަށް ފަހިވާން، މި ޤައުމާ ދެދު އެ ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން ފަހިވާން ގޮތްތަކަށް މަސައްކަތްކުރަން އެބަޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މި ފަހަރުގެ ބަޖެޓާމެދު ކަންތައްވެސް ވަރަކަށް ބަރާބަރުން ވެސް އަދި އަދުވަސްކުރުމުގެ ހިންގަމުންދާ މުއައްސަސާތަކުގެ ކުރިޔަށް ފަރާތްތަކުން ބުނެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ ހިތްހަމަޖެހުމާއި އެގޮތުގައި ހިންގުމުގައި ވިޔަސް، އަދުވަސްކުރުމުގެ ކުރިއެރުން އިޤުތިޞާދު އާގެ އަމިއްލަ ގޮތުގައި ހިނގަން ނިޒާމަށް މި ބަޖެޓުން އަދުވަސްކުރަން ފުރުޞަތުދީ އަދުވަސްކުރު މި ބަޖެޓަށް މިފަދަ މި ޤާއިމުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓަކީ ޤާނޫނުގެ އިޤުތިޞާދު އާގެ އެންމެ ބަރަކަށް ގޮތުގައި ހިނގައިން ކުރިމަތިލާފައިވާ އެންމެ ވަރުގަދަ އެއް ބަޖެޓް. ދެން އަދުވަސްކުރުމުންނަން މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ސަރުކާރުން ވެސް އިޤުތިޞާދު ބަރަކާތްލިބުމަކަން ބާރު ދިވެހިސަރުކާރުގެ ވާ ހަމަ އަދުވަސްކުރުމުންނަން އެބަޖެހޭ. ދުރު ހަރަދުކުރާ އަދުވަސްކުރުމުގެ ދިރިއުޅުމުގެ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުން ބަލާއިރު ސަރުކާރުން ވަރަށް ބާރު ވިސްނުންތަކާއި ވިސްނާފައި ހިނގާކަން ވެސް އަދުވަސްކުރުން ފަހިކުރަން އެބަޖެހޭ. އާދި! އަދުވަސްކުރުން ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ ސަރުކާރުން އާދަޔާހިލާފު އިޤުތިޞާދީ ސިޔާސަތު ހިނގާނެ ނިޒާމުތަކާ ހިލޭ ގައުމުތަކުން ފާއިދާކުރާ ނިންމުންތަކަށް ފަހަރުގައި ނުވެދާނެ. ހަމައެކަނި، އަދި އެއީ ފަސޭހަކަމާއެކު ބަޖެޓުގެ ސަރުކާރުން ވެސް ނުވެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ދިރިހުރުމާއި ފުރަތަމަ ފަރާތަށް ބޭނުންވާ ސަރުކާރު ހަރުދަނާކުރުމުގައި ވެސް ކުރިޔަށް ބަދަލުކުރުމަކީ އެ ނިޒާމު ގޮތުގެ ނުކުތާ. އެ ނިޒާމު ތާއިދުކުރި ތަނަށް ވެސް ނުވެދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު މި ފުރުސަތެއް އެ ބަލާސްގެ ނިޒާމު ފުރިހަމަކޮށްދިން ފަހިވެގެންދާ އެ ނިޒާމު ހަރަކާތް ހިނގައި، ހަމަ އެއިން ބަދަލުތަކުގެ ޒަރޫރީ، ބަދަލުތަކުގެ ޒާބިތަކާއި ވަރުގަދަ ތަން. އާދި! ދަރާޖަތަށް އިތުރު އާރުދަނީތަކާއި ވަސީލަތްތައް ބަރާބަރު ކަން. އެކަނިކަން ބޭނުންކުރުމުގެ މި ދަނޑި ހަރަކާތްތެރިވަނިވި ކަންކަން ފަހިކުރަދޭން. އެހެންވީމާ، މާލީގެ ބަޖެޓުގެ ބަޔަކު ތަކުރާރު ވަސީލަތްތަކުގެ ޙިއްސާގެ

ނިޒާމާއި އަދި އުސޫލުން ނިޒާމުތަކީ އެއިން ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާކުރާނެ ނިޒާމުތަކެވެ. ފަހަރުގައި މިއަދު ރައްޔިތުން ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ހިތްހަމަޖެހިދާނެ. އެހެންނަމަވެސް، ކުރިއަށް އޮތް މުސްތަޤްބަލުގައި، ދުރު ރާސްތާއަށް ބަލާކަމުގައި ވީނަމަ، އެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފައިދާތަކާއި [illegible] އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މި ބަދަލަކީ ވަރަށް ހިކުމަތްތެރި ބަދަލެއް. މި ބަދަލަކީ އެންމެން ރުހުމުގެ ބަދަލެއް ނޫން. މި ބަދަލަކީ އެ ހިދުމަތް ބޭނުންކޮށްގެން އޭގެ މަންފާ ރައްޔިތުންނަށް، ރައްޔިތުންގެ މުސްތަޤްބަލަށް ބަލައި ކުރާނެ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި މިއަދު މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ތަޖުރިބީ [illegible] ފުރަތަމަ މިސްރާބު އަޅުގަނޑުމެން ޖަހާފައި މި ވަނީ ހުރިހާ ރައްޔިތުން ޝާމިލުކުރުމުން ހިތްހަމަޖެހުންތަކަށް ވެސް ބަލައިގެން. އެ އަމާޒަށް ވާސިލުވެވޭނީ ވަގުތީ މަންޒިލަކަށް ވުރެ ދުރު ވިސްނުން އަޅުގަނޑުމެން އިސްކަންދީގެން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން [illegible] އަބަދަށް. އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދުކުރަނީ [illegible] އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތު ދެމެހެއްޓެނިވި އަޅުގަނޑުމެން [illegible] ލިބޭގޮތް އިޖްތިމާޢީ ކަމަކަން. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓް [illegible] ބަޖެޓުންނާއި، މި ކަމަށް ޖަހައި ބޭނުންވާ ފައިސާ [illegible] އޮތީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މުޅި ރާއްޖެއަށް، މި ބަޖެޓް [illegible] ރައްޔިތުންގެ [illegible] އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ހިތް މިއަދު އޮތީ، މި ބަޖެޓް މި [illegible] ކަމަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި [illegible] އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ގޮވާލަމުން ހިނދު އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަމުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޕޯޓުން ފާހަގަކުރެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ފުރުޞަތަށް އެދިވަޑައިގެން މެންބަރުން މަޖިލީހުގެ ތަރުތީބުގައި އިންނެވިތޯ ބަލައިލަން ބޭނުން. (ވަގުތު ހަމަވެފައި) އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މުލަކު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހިމް ނަސީރަށް.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނަސީރު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ރިޕޯޓް ނިމި، މި މަޖިލީހުގެ ފޮނުވާލަން [illegible] ދެކެން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ހުރި ކަންތައްތަކާ ބަޖެޓުގައި ކޮންމެވެސް އެއްޗެހި ދަންނަވާލަން އަޅުގަނޑު ބޭނުންވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2016 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި މުލަކު ދާއިރާއަށް ހުރި ބަދަލު ކަންކަން 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުން އުނިވެފައިވާކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން. ހަމައެއާއެކު، އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން؛ މުލަކުގައި ފެނާއި

ނަރުދަމާ ޤާއިމުކުރުމަށް ބަލާއި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގައި އޮންނަނީ މި ވީ ގިނަ އަހަރުތަކުގެ ތެރެއިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި އަހަރުގެ މިއަދާ ހަމައަށް 504 ގޮޅި ހަމައެކަނި މުދަލަކަށް އަޅުއްވައިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، މި ނަރުދަމާ ޤާއިމުކުރުމަށް ބަލާއި ހަތަރު ހާސް ގޮޅި މުދަލަކަށް އެބަ އަންނަނީ. ނަމަވެސް، 504 ގޮޅިއަކުން މުދަލުކަމުގައި ނަރުދަމާ އޭގެ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. ހަމައެއާއެކު މި ކަމަށް ބޭނުންވާ އެންމެފުރިހަމަ ވަސީލަތްތަކެއް، އަދި މިކަމާ ގުޅުންހުރި ފިޔަވަޅުތަކާއި އަދި މުވާސަލާތުގެ ނަރުދަމާ އެޅުމަށް ގެނެސްފައިވާކަން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ލޯކަލް ކައުންސިލް އިންތިޚާބު މިހާ ގޮތުގެ ޖަމާޢަތްތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހާލަތު ދެނެގަތުމުގެ ޤާނޫނީ ފިޔަވަޅުތަކުން އަޅުގަނޑު ނިޒާމަކަށް ކަންތައްތަކެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައިވާ ގޮތުގައި ކައުންސިލްގެ ސްކޫލުތަކުން އާ ސްކޫލްގެ އިދާރީ ވަޒީފާ ސަރުކާރުގައި މަސައްކަތްކުރާ 3 ކުލާސްރޫމުގެ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ޖަހައިދޭން ކަމަށް އެބަހުށަހަޅާ ފޮނިސްޓަރިން ވަޒީފާވެރިޔާކަން އަޅުގަނޑަކީ އަ ފުރުޞަތު މަޢުލޫމާތު ދެއްވި. ނަމަވެސް، ކުލާ ރޫމުގައި، ބަޖެޓުގެ ބަދަލުކުރެވޭނެތީއެވެ އަޅުގަނޑު ކުލާހެއް މުޤައްރަރު ދެންނެވިން މި ކަމަކީ ހިމާޔަތްތެރިން. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭ ނިމިގެން އައިރުގައި ކުލާހުގެ މި ކަމުގެ އެއްވެސް މިންވަރެއް އައިސްފައިނުވުމަށް އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. ނަމަވެސް މި ކަނޑައެޅި 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ކުއްލިވެސް ބަޖެޓެއްގެ ތެރެއިން ދުނިޔާވީގެން ނުވަތަ މި ބަޖެޓް އިމްތިޙާނުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދާއިރާގެ، ކުލާހުގެ 3 ކުލާސްރޫމު ހިމެނިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނާށާރުގެ ރަށްވެހިންގެ ކަންބޮޑުވުން ހުރި ނާޔަހޭކުރީ މި އަހަރު ބަނދަރުގެ ހަދައި، ނަމަވެސް ބަނދަރު ބޭނުންކުރުވި އޮންނަހައްލެއް އެއީ އެ ރަށްވެހިން ނުހަނު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. މި ކަމަށް އަތްލާ ކައުންސިލްގެ ފުރުޞަތުދޭ އަދި ރަނގަޅު ކައުންސިލްގެ ފުރުޞަތު ވެސް ކަމާ ގުޅުންހުރި ދާއިރާތަކުގައި ވާހަކައެކޭ މި ބަނދަރުގެ ބޭރު ބޮޑު މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި؛ އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހިމަނާދިނުމަށް އެ ފުރުޞަތު ބޭނުންކުރީ. ނަމަވެސް، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާ ނިމިގެން އައިރު ވެސް މިދާނުވި ބޮޑު މި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ނައިސް އޮތީކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަނދަރެއް ރަށްވެހިންނަށް ހަދައިދިނުމަށް އެ ބަނދަރުގެ ބޭނުން ރަށްވެހިން ކުރުމަށް ސަރުކާރުން އަބަދުވެސް ވިސްނަވައިގެން ކުރިއަށްގެންދާ ޤައުމީ މަޝްރޫޢެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެން. ނަމަވެސް، ނާށާރުގެ ބަނދަރަށް އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދެންނެވީ ފަރުމާގެ ހުށަހެޅި ޕްލޭނަކަށް އޮތީ ބަނދަރުހަދާ ބުރަ، ކަމަކީ ކުރިއަށް ކުރާނެ މިހާރުގެ ގޮތް ވިއަސް، މިފަދަ ބަނދަރުތަކާ ދ. އޮތިފުހި؛ ހާޖަތްތަކީ އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ބޮޑުތަކުއްލިން ބަނދަރެއް ނޫން ބަނދަރު ބޮޑު މޮޅަކާ ނުވާ. އެހެންވީމާ، 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި މިކަން ހިމެނިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ސަރުކާރުން ބަޖެޓުގައި ނެތް ކިޔަންތަ ކަމެއް ކުރިން އަހަރު ވެސް އެ އަހަރެއްގެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެބަ ހުރޭ. ބަޖެޓުގެ ބޭރުން އެބަ ހުރޭ. މިދާނުމީކަން ނާށާރުގެ ބަނދަރުގެ ބޭރުތެރޭ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ނެތް ކަމަށް ސަރުކާރުގެ ކުރިއަށް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން އެކަން ހަމަޖެހިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު

އުއްމީދުކުރަން. ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ބަޖެޓުގެ އެންމެހައި ކަންކަމަށް ބަލައިލާއިރު، ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ބަޖެޓުގައި އެބަހުރި އެކުލަވައިލެވިފައި. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަހަރުމެން ނިމިގެންދާއިރުގައި އެތަނުން، އެ ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ހާސިލުކުރެވޭ މިންވަރު ކުޑަކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ހަމައެއާއެކު ކުރިއަށްއޮތް ދިގު ސަރަހައްދުގައި މި އަހަރަށް ކަނޑައެޅިފައި އޮތް 7 މިލިއަން ރުފިޔާ ވިސްނުމުގެ ނުހިމެނި ގެއްލިއްޖެ. ދައްކުމުގެ ބޭ މަސައްކަތްތަކުން މި ދުރުކުރުމަށް ގިނަ ސަރަހައްދުގައި ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވިފައި އެބަހުރި. ނަމަވެސް، އެއީ ގާއިމީ ބައްލަވާކަން ނުވާތީ ސަރުކާރުން މިއަންނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް މިކަން ނުހިމަނާ އޮތުމަކީ ހިތާމަކުރާ ކަމެއް. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ މިންވަރަކުން އަޅުގަނޑު މި ދަނީ ސަރުކާރަށް އެއްބާރުލުން ދެމުން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު މި ކަންކަން ނުތަނަވަސް އަޅުގަނޑު ނުހަނު ކަންބޮޑުވާ ކަމެއް. އެއީ ރައްޔިތުން އެކަމަކު ބަލައި ބޭނުންވާގައި މިހެން ކަންތައްތައް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ނެތްމަވާ އެ ރައްޔިތުން ނުހަނު ސަރުކާރަށް އާދޭސްދަންނަވާ ކަމެވެ. އަޅުގަނޑުގެ، ވާހަކަތަކެ ނިންމާލަމުން ވެސް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކަންކަމުގައި ރައްޔިތުން ބޭނުން ހިފަންޖެހޭ އެ ރައްޔިތުން އެ ސަރުކާރަކަން ތާއީދުކުރި އެ ސަރުކާރަކަށް ބޮޑުވަރު މިންވަރެއްގެ ވައްކަން ކަމަކަން ސަރުކާރުން މި ދޫކުރި. އެހެންނަމަވެސް، ދައުލަތް ދައުލާ ބިޔަސާއި އަދި އެހެނިހެން އިސްލާހީ ގައިޑްލައިންސް ނުވަތަ އެ ދައުލަތަކަށް، އެ ދައުލަތުން ދައުރު މިންވަރަކަށް އެއްވެސް ބަދަލެއް ނައިސް ސަރުކާރުން ހިފަހައްޓަމުންދާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވެސް މި ބުނޭ އެއްވެސް ރައްޔިތެއްގެ ހައްގަކަށް އަރައިނުގަންނަ ގޮތަކަށް އެ ސަރުކާރަކުން ޔަގީންކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. ނަމަވެސް، މި ފެންނަނީ ބައެއް ރައްޔިތުން މި ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން އިސްތިސްނާކުރެވި، ބަޔަކު ހައްގުން ނިކަމެތިކޮށްލެވިފައިވާ ފެނޭ. އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ، މި 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި އިޖުތިމާޢީ އިންސާފު ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައި ކަންކަން ވިސްނަވައި، ދެނެގަނެ ކަންތައްތަކާއި މި ދުރުނުވެ ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުން ނުދީ ކަންތައްތަކާ އިޞްލާހުވެގެން، ހަނދާންކުރެވިގެން، އެ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ގޮތަކަށް ކަންކަން ކުރެވިގެންދާނެ ކަމަށް. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފައިސަލް ނަސީމަށް.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ފައިސަލް ނަސީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ބަހުސްގައި އަދި ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި މެންބަރުން ފާޅުކުރެއްވި ކަންބޮޑުވުންތަކަށް އެކަށީގެންވާ ބަޔާނެއް ލިބިފައިވާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލެއް ނުކުރަން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ހުދުން

ޕްރޮޓެސްޓަންޓް އޮޕީނިއަނަށް ވެސް އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި އިޖާބަދީފުރުޅުމާ ކަމަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑެކެން ގަބޫލެއް ނުކުރެވޭ.
އިސްލާމީ ދީން ކަރީސް. ހަމައެކަނި ސަރުކާރުން ދިނީ އިތުބާރެވެ. ކޮންމެ ގޮތަކަށް ބަލާބަ އޮތް ނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ
ކަންބޮޑުވުންތަކަށް އެކަށީގެންވާ ގޮތަކަށް އެ ކަންތައްތައް ހަމަޖެއްސުނުކުރުގެ އިތުބާރެވެ. އެއީ ހަމައެކަނި ދީބުރައިވާ
ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، ދޮރުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަން ފެންނާކަށް ނެތް. އާދޭ، މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ
ބޮޑަށް ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރި ކަންތައްތަކާއި، އިޖުތިމާޢީ ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާބަ ދޮރުން
ފާހަގަކުރެވިގެންދިޔައީ، ހުރިހާކަމެއް އެންމެފުރިހަމަ އަދި އާސަންދައަށް ކަނޑައެޅިދާއިވާ ބަލާބަ ހުށަހެޅިގެންދިއުން.
އެހެންނަމަވެސް، މި ދެންނެވި ގޮތަށް އެ އިތުބާރުކަން ދިނުމުން ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން މި ލިބޭ އެ ކަންތައް ވެގެންދާން
ކަމަށް. އިސްލާމީ ދީން ކަރީސް. ހަމަޖެހުއްވި ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތާ ގުޅޭގޮތުން ވެސް ވަރަށް
ބޮޑު ކަން ހުށަހެޅިގެންދިޔަ ދައުލަތުން އިންތިޚާބަށް ކަންބޮޑުވާ ކަމެވެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަކިން ހުރިހާ ބަހުސްކުރުމަކަށް
ބޮނޑިވޭ، ޝަރުޢީ ނިޒާމު ވަރުގަދަކުރަން ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަލައި އެކަށީގެންވާ ބަލާބަލައި ނުބައިކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ދައުލަތުގެ މުއައްސަސާ އާދޭ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމަކީ ޝަރުޢީ ނިޒާމު އެންމެ ފުރިހަމަކޮށްދެއްވުން. އިސްލާމީ ދީނުން
ދެންނެވި ބަލަހައްޓަވައި އިސްލާމީ ދީނުގެ ބުނެދެއްވުން. އިސްލާމީ ދީން ކަރީސް. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަން އެބަޖެ، ދިރިއުޅުމުގެ
ހަރަދު ދެވަހަށް ދެވަހަކަށް މި ދަނީ ބޮޑުވަމުން، އަމިއްލަ ފަރަށް އަރަމުން. މިހެން ދާއިރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި
ފެންނަނީ، އެކި ނަންނަމުގައި އަދިވެސް ބަލަސްކަން އިސްރާފުކުރާ ބަން. އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ނިމިގެންދާ އަހަރު ވެސް
ހަމަ ފަހަގަ މި ކަރުވީ ބަޔާބ އެކި ނަންނަމުގައި ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ ހުރުމަށް ބަލައި ބަލަސްކަން އިސްރާފުކުރެވިދާކަން.
އަޅުގަނޑު ހަމަ ކަންބޮޑުވުން ފާޅުކުރަން، މިއަހަރު އަހަރަކަށް ވެސް ގަވާއިދު ބަލައިގަތުމަށް އިސްރާފު ހިމާޔަތްވާ ކަންތައްތައް.
އާދޭބައިން ހަމަ އެއަރާޅު ޖެހުނުހަމަ ގާތްގައި ވެސް އެބައޮތް ހަމަ ހުރިހާ ދައުލަތުގެ އަތުން، ބަރުމިހުން ވެސް
ހިފެހެއްޓުން ނުވާ ގޮތަށް. އަދި ހަމައެއާއެކު ޖެހޭ ބަޖެޓުކަން އެބައޮތް ސިޔާސީ ބޭނުމާއި އަދިވެސް އެހެނިހެން ބަލައި
ގެންދިޔުމަކީ އެއްކޮށް. ދެން މިއީ ކޮންބަޖެޓެއްކަން ކުރާ ކަމެއް ކަމަށް ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިއެއްސުވާ އަދި ޖެހޭ
ވަކި ބަޖެޓުހިސާބު ކޮންބަޖެޓެއްވާން ކަމަކަށް. އެއަށްވުރެ މާ ބަޔަކުވެރިން ނަސޭހަތްދީގެން ނުވަތަ ހުށަހެޅިކުރެވޭގެން
އެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް. ހަމައެއާއެކު ފާހަގަކޮށްލަން ބޮނޑިވޭ ތިޔައީ ބޭރުގެ ޝަރުޢީ އެކަން ކުރުވުމަށް ބަލައި ވެސް ގޮތެއް
މާލީ ސަރުކާރުން މި ނުވެސް. އަދި ހަމައެއާއެކު މި އިންސާނީ އިޖުރާ ހަމަޖެހޭ ސަރުކާރާއި ބަލައިގަތުން ހުރުއެއްނުވުން.
އެހެންނަމަ، މިގޮތުން އާއްމުކޮށް ނަގައިގެން ބޮޑުބަޔަކު ކުރެއްވުނު ޒުވާނުންގެ މިއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތުގައި އުފެދޭ ސުވާލެއް.
އިސްލާމީ ދީން ކަރީސް. އަދާކުރެވޭ ބޮޑުބަޔަކު ދެކެވުނު ބަލައި ޖެހިދާއި، ރަށްޖެ އެބައިކުރާ ގާދުވެގެން ނުވަތަ އެހެން
ވިޔަފާރިއަކުން ނުލިބުން އެބަޖެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަޅުވިގެންދާނީ ކޮބައިތޯ ރަށްޖެގެ އެހެން
ރަށްރަށަށް، އަތޮޅުތަކަށް ގެންދާ އެއްޗެހި. ހަމަގައިމު ވެސް އެއީ ބޮޑުބަޔަކު އޮތް ބަޔަކު ނުން. އެ ބަޔަކަށް ޖެހޭ
ދައުލަތުގެ ބަޔަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުލިބޭ. އިސްލާމީ ދީން ކަރީސް. މި ނިމިގެންދާ އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ

ފާހަގަ އެބަ ކުރެވޭ ހަމަ ތަފާތު އެކި ސަރަހައްދުތަކުގައި ކުރީގައި ވެސް މި ދެންނެވި ގޮތަށް ޚިދުމަތުގެ އަދި ކަނޑުގައި ދުއްވާ އުފެދުނުފަހުން ވެސް ހަމަ ބޭނުންކުރި. މިގޮތުން ތަފާތު އެކި ކަންތައްތަކުން އަދި ނުވިސްނާކަން ތަފާތު އެކި ކަހަލަ ދޫނިމަސްތައް ވެސް ބޭނުންކުރައްވައި މި އުޅޭ ވަރަށް ބޮޑަށް. ހަމަހިމެނޭ ތާރީ އިހަކަށްދުވަހު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފުރުޞަތުދެއްވި ރިސޯޓުން ބޭރުން ފަރާތްތަކެއް ވެސް ހަމަ ނުވި. އަޅުގަނޑުމާ ކަންތަކުން މި އުނޫ ވާހަކައިގައި ހަމަ ބަދަލު ކޮށްފައި ވަރަށް ގިނަ ބޭރުފަރާތްތައް ނުވި، އާއްމުކޮށް އިތުރުކުރުމުގެ ކަންތައްތަކާއި ހިންގުމުގެ އިޤުތިޞާދީ. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނުމުގައި، އެއީ އެންމެ ބޮޑު ބަދަލެއް ގެނެސްދިން ފަރާތް ވަރަށް އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު ކަމަށް ވެސް އިތުރު ދެމެހެއްޓެނިވި ކުރިއެރުން ހިނގާފައި ވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ގެންދަވާ ހިންގުމުގެ ބޭނުން ބަދަލު ކުރެވުނު ހިސާބުގައި އެއީ މިކަން ހިންގަންޖެހޭ ބޭރުމީހުންގައި އެއްވެސް ހާލެއްގައި މިކަން ހިންގުނު ކަމެއް ނުވެސް. އަޅުގަނޑުމެން އެބަދުވަސް ފުރުޞަތު މި ދަނީ ހަމަ ބޮޑެތި އަދި ތަރައްޤީކުރުން މި ކަންކަމުގައި ހިންގުމުގެ މަސައްކަތް. އިއްތިޙާދުގެ ބަދަލެއް. މިގޮތުން ބޮޑުވެގެން ސަރުކާރުން ދަރަޖަ ފުރުޞަތު ގޮތަށް ޢަމަލު ހިނގަމުން ދަނީ އެކަމުގައި. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަދަލުތަކުގެ ހަމަ ވަރަށް ކުރިއެރުމެއް ކަމެއް. ކަމަކީ ގުޅިގެން އަދި ފުރުޞަތު ވިޔަފާރި ގެނައުން. މި ކަންކަމުގައި ވެސްހަމަ ކުރިއަށް ގެންދާ އެބަޖެހޭ. ހަމަހިމެނޭ ސަރުކާރުން އޮފީހުން ބޭރުން ވަރަށް ފަހުން އެކުލެވޭ ތަރައްޤީ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ފަރާތުން އަ މަސައްކަތް ކުރުން އެބަޖެހޭ ބޮޑެތި ފުރުޞަތުތަކުގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ބޮޑުކަމެއް. މިއީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވިޔަފާރި ފުރުޞަތުތައް ކުރިއެރުމުން ފުރުޞަތު އެބަޖެހޭ. ރިސޯޓުތަކުގައި ދިރި ޤާނޫނުތަކާއި ވިޔަފާރި އެކުލަވާލެވިފައި ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށުގެ ވިޔަފާރި ރަށްރަށް ޓޫރިސްޓުން ގެންގުޅޭ ކަމަކަށް ގޮވާލެވޭ އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބޮޑު ކުރިއެރުމެއް ފާހަގަ ކުރަން ޓޫރިސްޓުން ފުރުޞަތު ގޮތަކަށް ކުއްޖަކު ކަމުގައިވެސް. އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނައި ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ، ބޮޑުބޮޑު ޤާނޫނީ ތަރައްޤީކުރުން ވެސް ބޮޑު ފުރުޞަތު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް ބަޔާންކުރީ. ހިނގާ ބަދަލުވެގެން އަދި އެކުލެވޭ ބަދަލުތަކަށް އެހެނިހެން ފުރުޞަތުތައް; މިގޮތުން ބަދަލުކުރުމަށް ވެސް މި ވަނީ ހަމަ ވަރަށް ބޮޑު ފުރުޞަތުތަކެއް. އާއްމުކޮށް، ސަރުކާރު އެއީ އުފެދި، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރުވާނެ އަދިވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ބޭނުންކުރެވޭނެ ކުރިއަށް ކަމެއް ދަނީ. އިއްތިޙާދު ބަދަލެއް. އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތަށް ވިސްނާފައި ބޮޑެތި، ވަކި އާއްމުކޮށް ގެނެސް ދަތުރު ބިޑި ފުރުޞަތުތަކާއި، އެހެން ކާމިޔާބުތަކާއި އަދި ތަރައްޤީގެ ކަންކަމުގެ އަދި ކުރިއަށް ބޮޑު ބަދަލު. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަނީ ކަމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ ހަމަ ފުރުޞަތު މި ކަންކަމުގައި ކުރަން ފުރުޞަތު ދޭން. ވަރަށް ބޮޑު އެންމެ ބޭނުން އަދި ގެނެސް ވިޔަފާރި ބޮޑުވެގެން ހިމެނޭ ކަމެއް; އަ ފުރުޞަތުތަކެއް ދިމާވެފައިވާ ބޭނުންވާ ބޮޑެތި އަދިއެކަމުން މަސައްކަތްކުރާނެ އެބަޖެހޭ. ކުރިއަށް އެގޮތުން ބޮޑުކަމާ ކުރިއަށް ގެނެސްދިނުން، ވަރަށް ދާއިރާ ކަމަށް ހަމަ ވިސްނާ ކަންތައް އެބަޖެހޭ. މި ދަތުރުތަކުން މިގޮތުން ބޭނުންކުރަން އެބަޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެބަދުވަސް ފަހަކަ މި ދަތުރުތަކަށް. އެހެންކަމުން އާއްމުކޮށް ގެނެސް ފާހަގަކުރާ ތަރައްޤީގެ ގޮތުގައި ނެތް. އާއްމުކޮށް، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ގެންދަވަމުން ހަމަ ވިސްނުން ގެނެސް އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރުތަކުން ދަތުރުކުރުމަށް ދަތުރުތަކަށް ކަމަށް. މިހުން

ތަރައްޤީކުރަން އެބަޖެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސާ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ މަޝްރޫޢުތައް ބަހާލެވިގެންދާންޖެހޭނީ ހަމަ އިންސާފުވެރިކޮށް، ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރަށްރަށަށް ވެސް އެންމެ އެދޭ ގޮތަށް، އެންމެ ބޭނުންތެރި ގޮތަކަށް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ވެސް ހަމަ ކާށިދޫއަށް މިދިޔަ އަހަރުތަކުގައި ވެސް އެއްވެސް ކަމެއް ހިނގާފައެއް ނުވޭ. އަދި އެރަށުގެ މަޝްރޫޢުތައް މިއަންނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައި ނުވޭ. [illegible] އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ، އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގެ ކާށިދޫގައި މިހާރު [illegible]، ބަޖެޓު ފޮތުގައި ހިމެނިފައި ހުރި ކަންތައްތައް އަންނަ އަހަރު [illegible]. [illegible] އަދި [illegible] ވެސް އެންމެ ބޮޑު [illegible] ހުރި، ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުން ހުރި ކަންތައްތަކަކީ [illegible]. [illegible] ހަމަ [illegible] ނަރުދަމާ ނިޒާމު. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން [illegible] މަޝްރޫޢުތަކާ [illegible] މި އޮންނަނީ ހަމަ [illegible] ވެސް [illegible]. އެހެންވީމާ، [illegible] ގަބޫލު ނުކުރަން. އަޅުގަނޑު މިގައި ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން، [illegible]. މި ފަހަރު އަޅުގަނޑު ހަމަ [illegible] ބޭނުންވާ އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޢާރިފަށް.

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޢާރިފު ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހަޅާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ މަޝްރޫޢުތައް ހިމެނިފައިވާ ގޮތުގެ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible]، މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، ހަޤީޤަތުގައި ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް ބޮޑު ފައިދާތަކެއް ކުރާނެ ބަޖެޓެކޭ. މި ބަޖެޓަކީ އެންމެ ބޮޑު [illegible] ވިދާޅުވާ [illegible] ވިދާޅުވާ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން މި [illegible]، [illegible] ހުރި [illegible] ވެސް ކަނޑައެޅިފައިވޭ. މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ ވެސް [illegible]. [illegible]. ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދައުލަތުގެ [illegible] އުސޫލުން [illegible] ގާނޫނަށް [illegible] ބަދަލު [illegible] މިއަންނަ އަހަރު ނިންމާނެ. އެހެންވީމާ، ދައުލަތުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުން [illegible]. މިހާރު އެގޮތަށް ސަރުކާރުން މުސާރަ [illegible] އަޅުގަނޑުމެން [illegible] 6 [illegible] މުސާރަ ނަގަން. އެހެންވީމާ،

ގާތްގަނޑަކަށް 5 ސަތޭކަ އަހަރާ ދިމާން މި ދަރީ ވަރުވެގެން. 5 ސަތޭކަ އަހަރާ ބޭރުވެގެން. އެހެންވީމާ، އެ ބޭރުވުމުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކާއި ވަރަށް ބޮޑު ތަނުން އުނިވެގެން އަންނަން. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު ފާސް ނުކުރެވި އެ އޮތީ އިރުގައެވެ. ދެން އާސަންދައާއި އެންމެ ސަރުކާރުން ކުރާ ހަރަދުތަކެއް، އެބައިން ފަސް މި ހާލަތު ރައީސް ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ޢަބްދުލްޤައްޔޫމާ ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުން ރާއްޖޭގެ ސިޔާސީ ދާއިރާ އަސާސީ އިންސާނީ ކުރިއަރައިގެން. މި ރާއްޖޭގެ ކުރިއަށް ނުދާ ކިޔަނުދޭ ކަމެއް، މިހާރު އަހަރު ނުވި ކިޔަނުދޭ ކަމެއް މިހާރު މި ޕާޓީގެ ދަރި ރާއްޖެއިން ޖެހިފައި ކަމުގައިވާ އިންސާނީ ހައްޤުތަކަށް ގާތްކުރަނީ ރާއްޖެތެރޭގައި އެއަށް ކަމެއް. މިސާލަކަށް ކައުންސިލް ރަށްރަށުގެ ތަރައްޤީގެ މިހާރުގެ އެ ހާލަތުގައިވާ މަސައްކަތް އަދި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ނުފޫޒުގެ ތެރެއިން ހަރަކާތްތެރިވަމުން މި ރައްޔިތުން ކަނޑައަޅާ ތާރީޚީ އިޚްތިޔާރުގެ ފާހަގަ. ތިމާ ފަރާތްތަކުގެ ރާއްޖެތެރޭގެ ސިޔާސީ ތަރައްޤީއާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޑިމޮކްރަސީ ކުރިއަރައިގެން. މިސާލަކަށް ތާރީޚުގައި ހުރި ހިސާބުތައް ދެކެނީ މި ދެ ދައުރު ދެމެހެއްޓުމަށް މި ރާއްޖޭގެ ކުރިއެރުމުގެ ސިޔާސީ ބަދަލެއް. މި މުއްދަތުގައި ރާއްޖޭގެ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ އިދާރާތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީ އަދި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ބާރުތައް ބެހިފައި ވާ ގޮތުން. މި ރާއްޖޭގެ ދުވަހަކު ފެށި ސިޔާސީ ހަރަކާތް ރާއްޖޭގެ ރައީސް ރާއްޖޭގެ ފުރިހަމަ ޑިމޮކްރަސީ. މިއީ މުޅި ދައުލަތުގެ ވަޒީފާ ހިންގާ އިދާރާތަކާއި ރާއްޖެ ގޮތުގައި ޖުމްހޫރީ ޕާޓީން ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް ޚިދުމަތް ދިނުމަށް. ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ޤައުމީ ސިޔާސަތު ސީދާ ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތު ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން މިކަމަށް އަނބުރާ އެއުރެން ބޭނުންވާ ގޮތަށް. ދެން އަނބުރާ ސަރުކާރަށް ތާއީދުކުރާ ބަޔަކު، ޤައުމީ ބަދަލުގެ ނުތަނަވަސްކަމާއި ފަރާތްތަކުގެ ޚިޔާލު ނުގަބޫލުކުރެވޭ. އަދިވެސް ރައްޔިތުންގެ ހައްޤު މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބޮޑު
ދަންނަވައިދޭނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 2013 ވަނަ އަހަރުގެ ރިޔާސީ އިންތިޚާބުގައި ފަހު ބުރު އާއި. ރައީސް ޔާމީނާއި އަނބުރާ ވޯޓު އިތުރުކުރި، މި ހާލަތު ބޭރުވެގެން އެއްވެސް އަދި ބޮޑުވަޒީރު ވެސް ވެ. އަޅުގަނޑު މަޖިލީހުން ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ރައީސް ސްޓޭޓް މިނިސްޓަރ ރިޕަބްލިކަން ޕާޓީގައި އެކުލެވޭ 5 ވޯޓު. އެކަމަކު މި ފަރާތްތަކުގެ އެ ރަށްރަށުގައި ބަހުރުވާއެއް ވަރަށްގިނަ މިހާރު ނިމި، ހުރިހާ ރިޔާސީ ފަސް ދައުރު މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، ރައީސް ޔާމީން ނަގައިދެވުނު ކަންތައްތަކުގައި މިއަދުވެސް ކަން ފެށިއަކަށް ވޯޓުލިބުން ބޮޑުކަމެއް، ކަންތައްތަކުގައި މިއަދުވެސް ކަން ފެށިއާއެވެ؛ ނުނިމޭ ކަންތައްތަކުގެ ބޮޑުކަމެވެ. ދުވަސް ގާތްވާނެ ގޮތުގެ ކުރިމަތިލުމުގައި ހަމަ ރައީސް ޔާމީން އެ ހުރިހާ ވަރަށް ސަބަބުތަކުގެ ބަދަލެއްގެން. ދެން ދިވެހިރައްޔިތުންގެ އެއް އިސްލާމީ ޤާނޫނަކު؛ ދިވެހިރައްޔިތުން ވެރިކަން ގެންގުޅޭ އިސްލާމީ ޤާނޫނާ ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ހަރަކާތްތެރިވި ތަރައްޤީން، ދިވެހިރައްޔިތުން އަންގާފައި ބޭނުން ހުރިހާ ކަމެއް މި ބަޖެޓު ފާސްނުވެ. އެކަމަކު މިއަދު ޖުމްލަކޮށް ބަޖެޓުކަން ވެސް، ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ޤައުމީކަމުގައި ވެސް ކުރިން ބައިވެރި ކަންކަމެއް އެބަހުރި. ދިވެހިރައްޔިތުން އަދި ބައިވެރި ކަންކަމެއް އެބަހުރި. އެކަމަކު މި ބަޖެޓް ޖުމްލަކޮށް ބަޖެޓުގެ ކަމަކީ ވެސް، އިސްލާމީ ރައީސް، 6.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އެބައޮތް ދަރަނި ދައުލަތާއި ދަރަނިތައް ސަރުކާރުން ކުރަނީ. އެ ދަރަނިތަކަށް އަމިއްލަ ދިވެހިރައްޔިތުން ތިބެގައި، އެ ފައިސާ ބޭނުން އެހެން ކަންތައްތަކަށް ހަރަދުކުރެވިފައި. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ ފިޔަވަޅު ފަށައިގެން ނުވި

ލިބޭނެ ގެއްލުމަކީ އަސްލުހާވެސް ދަރަނި އިސްތިހާރަން ބަޖެޓުގެންނާއި. އިޤްތިޞާދީ ދާއިރާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ، 26.791 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ބަޖެޓެއް އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާއިރުގައި މި ބަޖެޓުގައި 51% އަކީ ރިކަރަންޓު ޚަރަދު. މީގެ ކުރިން 60ގައި، 65 ގައި ހުރި އެއްކޮށް މި ރިކަރަންޓް ޕަރސަންޓޭޖް ބަޖެޓުގެ ކަމަށް ވަށްދެއްޖެ. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން އިޞްލާޙުކުރުމުގެ ރިކަރަންޓު ޚަރަދު ކުޑަކޮށް 51% އަށް ތިރިކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބައޮތް ކެޕިޓަލް ޚަރަދު 49 ނިސްބަތަށް. މީގެ ކުރިން ކެޕިޓަލް ޚަރަދު ކުރެވުނީ؛ 35% އާ ކެޕިޓަލް ޚަރަދު ކުރުމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ތަނަވާވަން ބޭނުންވަނީ، ކެޕިޓަލް ޚަރަދުގައި ވެސް މިދަންނަވާ ފަދައިން؛ ސާފު! ރިކަރަންޓު ޚަރަދުގެ ވެސް މިދަންނަވާ ފަދައިން، 14 ބިލިއަނާ ރުފިޔާގެ 61% ވަރު މި ދަނީ، އޭގެ 61% މި ދަނީ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކަށް. ދެން މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުން ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗެއް ކަނޑައިގެންދާތީ ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކުރާރުކޮށްލަން ބުނަން، 1105 ކަންކަމުގެ މީހުން ލިބުނު ކޮމިޝަނުގެ ގާނޫނު ބުނާ ގޮތުން ކޮމިޝަނުގެ ހައްޔަރު ލިބޭނީ. ސިޓީ، އަޅުގަނޑު އަދި ރަށު ކައުންސިލަރުން. މިހާރު އެ އަދަދު އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަށް ގެނައި އިސްލާހުގެ ސަބަބުން 5 ސަތޭކައާ މެދުން އުނިކުރުމުގެ ގޮތުން އެ ކަން ކުރެވޭނެ ހިސާބު ކޮމިޓީތަކުން އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުންވަނީ، ދެން ރައްޔިތުންގެ އޮފިސްތަކަށް ބޭސް ދިމާ ބޮޑު މަސައްކަތް ހިނގައިރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ބޭނުންވީ، ގެއްލި ސަރުކާރުތަކާއި ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތަކަށް ތާއީދުކުރުމަށް ވަޒީފާތަކުން ބަޖެޓުން ދަނޑިވަޅުތަކަކީ ކުރިން މި ބަޖެޓުގައި، 17 ވަނަ އަހަރަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ތަފާތުކޮށް ބަޖެޓުގައި 270 މިލިއަން މުޅި ބަޖެޓުގައި 3.4% އިތުރުވުމެއް ހިމެނޭ. ދެން އެއީ އިޖުތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމާއި ތާއީދުކުރުމަށް ބަލައި، ރައްކާތެރިކަމުގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ތާއީދުކުރަން ދިވެހިރައްޔިތުން ބަލައި، ދިރިއުޅުމުގެ ބަލައި ކުރުވާ ކަންކަން. ދިރިއުޅުމުގެ ޙިމާޔަތާއި އަދި ޙިމާޔަތްދިނުމުގެ ދިރިއުޅުމުގައި ބޭނުންވާ ދަތިތަކަށް ރަނގަޅުކުރުވަން ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރުވާ ޚަރަދު، ޙިމާޔަތް އަދި އިޖުތިމާޢީ ހިތްވަރުދޭ ޕްރޮގްރާމް ތަރައްޤީކުރުން އިތުރުކޮށް މި ބަޖެޓުގައި 1 ހާސް 7 ސަތޭކަ 80 މިލިއަން ރުފިޔާ. 1.78 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ 22.3%. ދެން ކޮމީ ޕެންޝަން ބޭފުޅުން ހަމަ ހިއްސާ. ހިއްސާ މަޖިލީހު ވެސް ވެން. އެއީ އެ ބޭފުޅުންނަށް ދޭންޖެހޭ ކަމެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، ހަމަ ހިނދު މުސާވާތްތަކާއި ބޮޑަށް ކަނޑު ދަ ކަންކަމުގެ. ޙާލަތު ކަނޑައަޅާ އެހެންވީ. އެހެންވީމާ، ބަލަހައްޓަން. ހިއްސާހަމަ. އެއީ މެދުރާވެއްޖެ ވެސް ރޮނގު. ހިއްސާ ވެސް ޖެހޭނެ. މީގެ މަސައްކަތް ބޭނުންވާ އެކަމަށް ގެވެސް ހީ. ދެން އަޅުގަނޑު ތަރައްޤީކުރަމުން ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި، އިޖުތިމާޢީ ރައްކާ. ބަޖެޓް ގޭބިސީ ވަރުގަދަކުރުމަށް ތާއީދުކުރުމަށް ބަޖެޓުގައި 291 މިލިއަން ރުފިޔާ. 3.7% އިތުރުކޮށް ތާއީދުކުރުމަށް. އަޅުގަނޑު އަބަދުވެސް ފަރުވާތަކުން. ދެން ދަރުމަވަންތަ ހަރުގެ ދިރިއުޅުމުގެ. މިހާރު ވަނަ ދެރަ. އަޅުގަނޑު މި ދިޔައީ. 2294 މިލިއަން، 28.7% މުޅި ބަޖެޓުގެ. މުޅި ދިރިއުޅުމާއި ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމަށް ގޮތަކަށް 186 ރަށް ކަންކަމުގެ، 190 ރަށް މިހާރު ފެންނަން ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ތަފާތުކުރިން. ހަމަ އެކުވެރިވެރިޔާގެ ރަށްރަށް އިތުރު އިނގޭތޯ. ބައިވެރި ރަށްރަށުގައި އިތުރު ކަންކަން ނުވެ. އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ނިޔަތްނުވަން ހިމާ ކަމެއް ނިމުނުގޮތެއް. އެކަމަކު، ކަންކަން ރައްކާތެރި ކުރުވާތީ، އިޖުތިމާޢީ ކުރުވާތީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަމުންދަނީ.

މި ސަރުކާރުން ވަރަށް ބައިވަރު ޕްރޮޖެކްޓެއް؛ މިހާރުވެސް އަޅުގަނޑު މި ވަގުތު ވާހަކަދައްކާއިރު ވެސް 54 ޕްރޮޖެކްޓެއް ހައުސިންގ މިނިސްޓްރީން އެބަ ހިންގާ 3.6 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެގޮތަށް ފެނާއި ނަރުދަމާ ގާއިމުކުރުމަށް 796 މިލިއަން ރުފިޔާ އެބައޮތް މި ބަޖެޓުގައި ޖަހާފަ. އެއީ 10%. މުޅި ބަޖެޓުގެ 10% ކޮންޓްރިބިއުޓު މި ކުރަނީ ފެނާއި ނަރުދަމާއަށް. އަޅުގަނޑުމެން ނުދަންނަވަން ހުރިހާ ކަމެއް ނިމިއްޖެއޭކޯ. އެކަމަކު، ހަމަ ހުރިހާ ރަށަކަށް ވެސް އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ ކަންކަން ވޫތޯ މި ބަޖެޓުން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ދަންނަވައިލާނަން، ކުރިޔަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ދެންނެވިހެން ރައީސް ޔާމީނަށް އެންމެ 5 ވޯޓު ލިބުން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހަށް.

ހިންނަވަރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ސޯލިހު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި މި އޮތް ބަޖެޓް ރިޕޯޓް ޑޮކިއުމަންޓުގައި އަދިވެސް ވަރަށް ބޮޑު އުނިކަމެއް. މި ބަޖެޓް ބަލާލާއިރު ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް ބޮޑުވަމުން ދާ ގޮތާއި ބަޖެޓުގެ ހިސާބުތައް ބަލާލާއިރު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް ފާހަގަކުރެވޭ. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން ބޭނުން ބޮޑު ބަދަލަކީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބަޖެޓުގައި ޚަރަދު ބޮޑުކޮށް އާމްދަނީ ކުޑަކުރެވިފައިވާ ގޮތް. އަޅުގަނޑު މިއަދު ވެސް ކޮންމެވެސް ބަދަލުތަކެއް، ރެކަރަންޓް، ކެޕިޓަލް، ސަބްސިޑީ ސަރުކާރުން ދޭ ގޮތުން މި ބަޖެޓުގައި އޮތް ބަދަލު ކުރެވޭ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެޑިޝަނަލް ޓެކްސް ގެނައީ 49% މި ބަޖެޓުގައި އޮތް ވާހަކަ. އާމްދަނީގެ ވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބޮޑުވާނެ! ސަރުކާރުން ލޯނުގެ ގޮތުގައި ނެގިފައިވާ ޚަރަދު ބަޖެޓުގެ 25%. އެއީ ވެސް މި ބަޖެޓުގެ އެންމެ ބޮޑު ބަޔެއް. އާމްދަނީގެ ތެރެއިން ޓެކްސް ކަމަށް މި ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރާ ރޭޓު ބޮޑުކުރަނީ. މި އަހަރު، މި ހިސާބު 2016 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުން 3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ 12%. އާމްދަނީގެ ގޮތުން، ހިސާބުން މި އަހަރު 2.8 ބިލިއަން. 205 މިލިއަން ރުފިޔާ ކުޑަކޮށްފަ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ 10%. ސަރުކާރުން 2016 ވަނަ އަހަރު 3.8 ބިލިއަން ރުފިޔާ. މުޅި ބަޖެޓުގެ 16% ކަމަށްވާތީވެ، ހިސާބު އެއީ 2017 ވަނަ އަހަރު މި އޮތީ 3.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެއީ މުޅި ބަޖެޓުގެ 12%. 512 ބިލިއަން ރުފިޔާ ކުޑަކޮށްފަ. ޕީއެސްއައިޕީ ސަރުކާރުން ދިނުމަށް މިއަހަރު؛ 16 އިން 2.6 ބިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރަން ބޭނުން، މި އޮތް އަހަރު މި އޮތީ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާ. 596 މިލިއަން ރުފިޔާ ކުޑަކޮށްފަ. މުޅި ޖުމްލަ 1.3 ބިލިއަން ރުފިޔާ މި 3 އައިޓަމުން މި އޮތީ އުނިކޮށްފަ. މިއީ ރައްޔިތުންގެ މުޅި ރައްޔިތުން ފައިދާކުރާ ކަންތައްތަކުގެ ހިސާބުތައް. އެހެންވީމާ، މަޝްވަރާގައި ރައްޔިތުން ތަރައްޤީކުރުމަށްޓަކައި، މާލިއްޔަ ސުޕަރވައިޒަރީގައި ސަރުކާރުން ރައްކާކުރުން ގޮތް ފާހަގަކުރެވޭ ވަރަށް ސަރުކާރު އެބަހުރި.

އެ މެންބަރަކު ދާއިރާ ތަމްސީލުކުރާއިރުގައި ބުރަވަންވާނީ މުޅި ޤައުމަށާއި ރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ ލާބަހާއި މަންފާއަށް. މި ބިލުގައި، ހުށަހަޅާފައި އޮތް ރިޕޯޓުގައި މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑަކަށް އެ ތަނެއް ނުފެނޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަގައިމު ވެސް ބަދަލުކުރާނީ މުޅި ޤައުމަށާއި ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތަށް. މިއަދުން އެ ތަނެއް ނުފެނޭ. އިސްޖަހާފައި ހަރަކާތް. އަޅުގަނޑު ކަންބޮޑުވާ އެއް ކަމަކީ، ހިނގާ ބަޖެޓް މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތަފާސްހިސާބުތައް މިގައި ހިމަނާފައިވަނީ. އިންޓަރނޭޝަނަލް ވެބްސައިޓު، ބިލުގޭގެ ވެބްސައިޓު، އައި.ޕީ.ޔޫ.ގެ އިތުރުގެ ވެބްސައިޓު، ހިއުމަން ރައިޓްސް ވެބްސައިޓު. އޭގެ ކުރީގެ ކުރިއެރުންތައް ބަލައިލުމުގެ، އެ ބަޔަކަށް ކޮށް ދިނުމުގެ އެ ހުށަހެޅުނު ގޮތް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެންޖެހޭނެ. ޤާނޫނު ނިޔާބެހެން އެ ދައުލަތްތަކުގެ ރަސްމީ އިދާރާތައް. މި ޖަދުވަލުން އެ ތަފާސްހިސާބުން އެނގެންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބަޖެޓުން އިންޑީ ގައުމުގައި އިންތިޚާބުން 2016 ވަނަ އަހަރު ނިޔަލަށް އަންހެނުން އަދަދަށް ބަލާއިރު. 2017 ވަނަ އަހަރު ދުނިޔޭގެ ހިސާބުން މި އޮތީ ސްވީޑަން ފިންލޭންޑާއި، އައިސްލޭންޑާއި، ނޯވޭއާ ފިންލޭންޑާއި، ޑެންމާކު ފިންލޭންޑުން ދުވާ 18 މިލިއަން ޕާލަމެންޓާއި، ރުވާންޑާ އެމެރިކާ ބޮލީވިއާ ދުވާ 54 މިލިއަން ޕާލަމެންޓުގެ ވަނަ އެއާއި. ބޮޑުވަރު އެއްވެސް ޤައުމެއް ނޯވޭ މި އަހަރު ދުވަހުގެ. މި އަންނަ އަހަރު އެބައޮތް 53 މިލިއަން ޕާލަމެންޓުގެ ޤައުމެއް އެމެރިކާ ދުވާލުން. މި އަންނަ އަހަރު ދުވާލު ކުރަން މި އޮތީ 6 މިލިއަން ޕާލަމެން. ދުން ހިނގާއިރު އެކަން ކުރަނީ؟ މަސައްކަތްކުރާ ކުރަން ވަރަށް އެ ޤައުމެއް އެ ދުވާ ޖަހާ ދުވާ ގޮތުން އަންހެނުންގެ މެންބަރުން އިންތިޚާބުވޭ. ހިތާމައާއި ދައްކާ ވެސް އިންތިޚާބުވޭ. މި އަހަރަށް ނޮވެ އިތުރު ގޮތުގައި އެއްވެސް އެއްބަސް ދުވަހު އިންތިޚާބު ކުރީގެ، އިމާރާތްތަކާއި ތަފާސްހިސާބު، ބޮޑު އިމާރާތްތަކާއި ތަފާސްހިސާބުތަކުން. އެކަން ކުރަން ވަރަށް އެކި ޤައުމުގެ އަންހެނުންގެ މެންބަރުން ދުވަހަކު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވަނީ، މިގައި އަންހެނުންގެ ބޭނުންވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ނޫނީ ފާހަގަ. އަންހެނުންގެ ކުރިއަށް މިނިސްޓަރުގެ ދައުރު އަހަރު އިންތިޚާބުވުމަށް، އެންމެ ބޮޑު ހިއްސާވާ ދައުރުތަކެއް މި ފާހަގަ. އެއް އަދަދަކީ ހިއްސާވާ ކަމެއް، ދުވާލު ހިތަށް ކުރީ ހިއްސާ ގޮވާ ކަމެއް، ހިތަށް ފުދު ކަމެއް. އަންހެނުންގެ މެންބަރުން ނޫނެވެ. އެކަން އެބައޮތް މި ޖަދުވަލުން ގުޅުވާލަން ބައިވެރިވުމަށް މިސާލެއް ނަގާ މިސާލެއް ބޭނުންކޮށް ފާހަގަކޮށް، އެމް.ޕީ.ގެ ފާހަގަކުރާ ދުވާލު ހިތަށް ކުރީ ކަމެއް؟ ޖީ. ވިޔަފާރި ފާހަގަ ކުރެވުނު ހުރިހާ ދުވާލު ހިތަށް ކުރީ ކަމެއް؟ މި ސަރުކާރުން ދުވާލު ހިތަށް ކުރީ ކަމެއް ޢުމުރުފުރާއިދުއްވާނީ؟ އަންހެނުންގެ މެންބަރުން މިއަދު އިންތިޚާބު މި ދުނި، ޖީ. ވިޔަފާރި އެންމެ ފަހު ވަގުތު ފާހަގަ ކުރެވުނު ކުރިއަށްފައި ނުކުމެ، ފައިބާވާއިގެންނެވިއްޔާ ކަރާއް ހިތްފަރަހަތުން ދިޔަ ވާހަކަ. މިގެ ބައިވެރިވި ކުރަން މި ދުވަހު. މިއަދު އެ ކަމުގެ ބޮޑުގައި އުޅެއްވާ ދުވަހު ގޮސް ވަކިވެފައި ކުރަހާ ދިއުމަށް ސަރުކާރުން ވާދަކުރަން މި ވާހަކަ. އެ އެއްޗެހިތަށް ސަރުކާރުވެރިކަމެއް އަންހެނުންގެ މި ދުވަހު. ދައުލަތް މަސްއޫލިއްޔަތު. އަންހެނުންގެ ދިވެހިން އަހަރުދުވަސް ދައުލާ އެންމެ ބޮޑު ވާދަކުރާ، އެމް.ޖީ. ސަރުކާރުން ދަށުން ވިސްނާ ވާދަކުރާ. އެއީ ބައިވެރިވުމަށް ދައުލަތުގެ ވާދަކުރާ. އެކަން މި ދައުލާ ވާދަކުރާ. އާދެ! ދުން ދައުލާ ކުރަން ވާދަކުރާ، ބަޖެޓް އިދާރާގެ ފުރުޞަތު ވާޖިބުތައް ވާދަކުރާ. އަންހެނުންގެ ފިކުރުގައި އަންހެނުންގެ މި ތަނުން

ބަޖެޓް ހުށަހެޅުމާ އެކީގައި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ޕްރޮގްރާމަށް އޮންނަ ބަޖެޓުގެ ވަކިވަކިން ކަނޑައަޅާފައި އިދާރާތަކަށް ފަރާތްތަކަށް ދޭން. 300 މިލިއަން ރުފިޔާ، 400 މިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑުމެން ދޭން. އެ ބަޖެޓުން ބޭނުން ޕްރޮޖެކްޓުތައް ބޭނުން ތަންތަނުގައި ޖަހަންވީ. އަދި ބަޖެޓުގައި ޖެހުމުގެ އިތުރަށް އެ ކަންތައްތައް ކުރިޔަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުންދަން. މިއަދަކީ އެހެނެއް ނޫން މި ވަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ހިތުން އަޅުގަނޑު މި ދެކޭ ވާހަކައަކީ ކާމިޔާބުކަން ވިދާޅުވި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ވިދާޅުވާން. އޭރު ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި ކަން ހިނގި ގޮތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާއިރު އަޅުގަނޑު އުފާވާ ކަމެއް ވެސް އެބަހުރި. އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގެނައި ބަދަލު ސިޔާސަތުތަކުން މި ގައުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާކުރަމުންދަނީ. ޖީ.އެސް.ޓީގެ ނިޒާމުން ދައުލަތުގެ އާމްދަނީ މި ވަނީ އިތުރުވެސް، ބިލިއަނުން ރުފިޔާ ވަނީ ލިބިފައި. އޭގެ ސަރަޙައްދުން ރައްޔިތުންގެ ކުރިއަރުވަމުންދާ ދުވަސްވަރު ތަރައްޤީއަށް ހިނގާ މަސައްކަތުގެ ލިބޭ ފައިސާ އިތުރުވެފައި އެބަދޭ. ހަމަސީދާ ޕްރޮޖެކްޓުގެ ސަރަޙައްދުން ރައްޔިތުންގެ ގެދޮރުގެ ނިޔަބަތު ތިބި މުއްސަނދިން ލިބޭ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު މިއަދު ކުރިއަރާފައި. އަޅުގަނޑު އެއަރޕޯޓަށް ބޮޑު ނަމަވެސް، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އިސްވެ ކޮންޓްރެކްޓުކޮށް. މިހުރިހާ ކަމެއް މިއީ އަމިއްލަ ފައިސާ. އަމިއްލަ މީހުންގެ ފައިސާއިން މި ކުރަނީ. ދައުލަތުގެ ހަރަދުކުރި އެއްވެސް ބައި ސަރުކާރުގެ ވެސް ނޫން. މި ސިޔާސަތުގައި ތަންފީޒުވަމުންދިޔައީ، ދައުލަތާއި ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ފައިދާ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވެސް އުފާކުރަން. އަޅުގަނޑު އުފެދިފައިވާ މި ސަރަޙައްދުގައި ކަންކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ކުރެވޭނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރިންވެސް ދުނިޔޭގެ ފަރާތުން، ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތުގެ ދެކޮޅުގައި މަޖިލީހުގައި ދާއިރާގެ ކޮންސްޓިޓިއުއެންސީގައި މި ކުރަމުންދިޔަ ދޮގު ތަރައްޤީކަމާ ދޭތެރޭ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާހުރި ގޮތަކަށް. މިއީ ގާނޫނުއަސާސީގެ 75 ވަނަ މާއްދާގައި އެކަން އޮތް ގޮތް. ތިމާގެ ދާއިރާއަށް ވަކި އެއްޗެއް ކޮށްދިނުމަކީ ވޯޓުދިނުމުގެ އުސޫލެއް ނޫން ގާނޫނުއަސާސީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލާޒިމުކުރަނީ. މުޅި ޤައުމަށް މުޅި ރައްޔިތުންނަށް. އިންސާފުވާ، މި މުޅި މި ބަޖެޓަކީ މުޅި ޤައުމަށް މުޅި ރައްޔިތުންނަށް އެކަށީގެން ވާން ބަޖެޓެއް ކަމަށް ނުފެންނާތީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާއަށް.

ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މުސްތަފާ ވާހަކަދެއްކުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުގެ ކަންތައް މި ބަޖެޓުން ހަމަ ނުފެނުނު އެންމެ ކުރިއަށްދެވި ވެސް. މި ބަޖެޓް ރިޕޯޓުގެ ވެސް 5.1 ބިލިއަނާ މި ހިއްސާއި ގޮތުގައި ލިބޭ 2 ބިލިއަން ރުފިޔާއަކާއި، އެހެނިހެން

ގޮތްގޮތުން ލިބޭ ފައިސާ ކަމަށް ބުނާ، ޓެކްސް ނޫން ގޮތްގޮތުން ކަމަށް ބުނާ 4.8 ބިލިއަނާ ދީމާ 21.9 ބިލިއަން ވަންނާނެ ކަމަށް ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި ބުނެފައި މި އޮންނަނީ. އަޅުގަނޑަށް ވޯޓުދިނަ ތާބީޢުން އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ ގޮތުގައި ވޯޓުދިނަ 2 އަހަރަށް ބަލައިލުމުގައި ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ޚަރަދުކުރެވިފައިވާ އަދަދަކާ ގާތް ވެސް ނުވާ ކަމަށް ވަނީ. ލިބޭ އާމްދަނީ ފައިސާ، ހަރަދުތަކަށް ފައިސާ، އެހެން ގޮތްގޮތުން ލިބޭ އެއްކަމެއް ފައިސާ ދިމާވެފައިވާ ނަމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވެސް ނުވެސް 2017 ވަނަ އަހަރުގައި ވެސް 14 މިލިއަން، ނޫނިއްޔާ 14 ނޫނިއްޔާ 15 ބިލިއަނަށް ވުރެ އެންމެ ތާރިއެއް އިތުރުވާން އެއްވެސް މަގެއް، އިތުރުކޮށްދޭން އެއްވެސް މަގެއް ސަރުކާރުން ދައްކާފައެއް ނުވޭ. އާމްދަނީއެއް އިތުރަށް ވަންނާނެ އެއްވެސް ކަހަލަ ދޮރެއް ހުޅުވިފައެއް ނުވޭ. ވަންނާނެ މަގެއް ކަނޑައެޅިފައެއް ނުވޭ. އާމްދަނީ އިތުރުވާނެ މިދަންނަވާ ފަހަރަފަހަރަކަށް ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ލޯނުއިން ހަރަދުކުރަން އެބަޖެހޭ، ދަރަނީގެ ގޮތުގައި ދައްކަން އެބަޖެހޭ ގޮތުގައިކަން 6 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ބޭރު އޮންނަނީ 9 ބިލިއަން ރުފިޔާ އަޅުގަނޑު ހަދާ ހިސާބުގައި. އެ 9 ބިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަރަނިން ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް ހަރަދުކުރެވޭނީ 10 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ސުވާލުކުރަން މި ބަޖެޓުގައި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއާއި، އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީއާއި ކޮންތަރައްޤީއެއްކަން ހަރަދުކުރަން ކޮންޕްރޮޖެކްޓުން ނުކުތް ފައިސާއެއްތޯ؟ ހަމައެކަނި ލިބޭނީ ވެސް، ޚަރަދުކުރަން ލިބޭނީ ވެސް އެއްޗެއް ބޭނުންވާ ގޮތުގައި ލިބޭ ފައިސާ. ހިތާ އަރިހުގައި މި ރާއްޖެއަކާ ނޫން ޓެކްސް ވިޔަފާރިވެރިން މި ނޫން، ނޫން. އެއްކަލަ ބޮޑެތި ނުވެ ހަމަ ރާއްޖެއަށް އެއްވެސް ދަރަނި ނުވާ ކާކުތޯ ގޮތްގޮތުގައި؛ ކޮބައިތޯ ހަމައެކަނި އަދަދުތަކާއި، އަދަދުތަކެއް ބަޖެޓުގައި ލިޔަނީ. ބަލަ! މިހާރު ފައިސާ ހުރެގެން ލިބޭ އެއްޗެއް ނޫން. ލިބޭނެ ކަމަށް އުއްމީދުކުރެވޭން. ދުވަހަކު ވެސް މި އެއްޗެއް އަހަރުވާ އެއްޗެއް ނޫން. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. އެހެންވީމާ، މިއީ ހަމަ ތަރައްޤީގެ ޖުމުލަގައި އަދާ މި ފަހަރު ވެސް މިއީ އަސްލުންނެއް. މިހާރަށް އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ ވެސް އެއްޗެއް، އާމްދަނީއާއި ވަންނާނެ ދޮރެއް އިޤްތިޞާދުގައި ނުފެނޭ. ހަމަގާތުން މި ހަމަ އެއްޗެއް ބަދަލު ދޮރުތައް ދިސާކުރެވި، ވަރަށް ދެރަ ދަރަނިން ހުސް ތަނެއް. އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ އިރު އެއްޗެއް ކަމަށް ދައްކާލާ ދިވެހި ވަސްނަ ދަރު އިޤްތިޞާދުގެ ނޫނީ އާމްދަނީ ލިބޭ ވަކި ތަނަކަށް ދޭތެރޭގެ ނުރައްކާ މި ހާލަތުގެ ދަރަނިންނަށް ބަނޑުންނާ ކޮންމެއްމަކަސް ފުދޭގޮތަށްލިބިގެން އެއްޗެއް ގޮތަށް ނޫނިންނޯ. ސަރުކާރުން އެ ދަރަނި ހާއްޞަކޮށް ނުލިބޭނެ. އެއްޗެހި ހަމައެކަނި ނުވިސްނުން. އެންމެ ވަކި މި އަޅުގަނޑު، ދިރާސާކުރާ ފަހަރު ހުރި ފަރުވާ، ބަޖެޓުގެ ދަރަނިތަކުގެ ކޮންބަސް ދެންހުރި ފަރުވާ މި ދިނީ ޖީ.އެމް.އާރު. ދިރާގު ސަރުކާރުން އެ ބޮޑު އަހަރެކޭ ކޮންޓްރޯލް ހުރި ފަރުވާ. ކޮންމެބަޔަކު ހުރި ފަރުވާއެކޭ އަހަރެކޭތޯ؟ ކޮންމެކޮޅަކު 270 މިލިއަން ޑޮލަރު އަހަރެކޭ ކޮންޓްރޯލްކުރަން ހުންނާނީ؟ އަޅުގަނޑު ވެސް އޮޅޭ މި ދައުލަތުގައި. އެހެންވީމާ، މިހާރަކު ދޮގުހަދައި އޮޅުވާލައިގެން ސަރުކާރުން މި ގެންދެވޭނީ. އެހެންވީމާ، މިއީ މި ބަޖެޓުކުރިން ވެސް ދައުލަތުގެ ދަރަނިތަކުގެ ކުޑަ ބަހަކާ އެއްވެސް ފައިދާއެއް ނުފެނޭ. އެހެންވީ ނޫން. މި ބަޖެޓުން ވެސް ތަރައްޤީ، މި ބަޖެޓުން ވެސް ކޮންތަރައްޤީއެއް ވަރަށް ބޮޑު އެއްޗެހި. އަދި ދަރުސްފަހުގެ އާއިލާއަށް މަސްފާހުކުރުން. އެ މަސައްކަތްތަކުގެ އާއިލާ ތަރައްޤީވާން. އިތުރަށް ތަރައްޤީވޭ، އިތުރު

މީހެއްގެ ޖީބަކަށް ފަންސާސް އަހަރުވެއްޖެ ނުލާ. ހަމަ މި ބަޖެޓުން ކޮރަޕްޝަންގެ ގޮތުގައި ވައްކަމުގެ ގޮތުގައި ދާ 20% ވެސް ދާނީ. އެ ދިހައެ 3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެ ދިހައެ 3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ބުނާ އާމްދަނީގެ ތެރެއިން 15 ބިލިއަން ލިބޭނީމަ 3 ބިލިއަން ދިހައިމަ ދަން މި އޮތީ ބޭނުންކުރަން 12 ބިލިއަން. 12 ބިލިއަނުގެ ތެރެއިން އަދި އެއިން ނަގަންޖެހޭ ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަތައް ނަގަންޖެހޭ. އިޖްތިމާއީ ހަރަކާތްތަކަށް ހަރަދުކުރަންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ހަމަ ކަނޑައެޅިގެން ލޫޓު އެއްޗެއް. މިއީ ބިރުވެރި އަމަލެއް، މިއީ ކުށް އަދިކަމަކަށް ހަރާމުގައި ހުރި ބަޖެޓުގެ ޚަރަދުތަކާއި މި އޮންނަނީ ވީމަ. މިކަހަލަ އިމްތިޔާޒުތަކާއި ޖަލްސާތަކުގައި ވާހަކަ ދައްކާ ބަޔަކު ވިޔަފާރި ބަޔަކު ހިފައިގެން ކުރި އެއްބަސްވުންތަކާ ބެހޭގޮތުން އަނެއްކާވެސް. މި ބޮޑު ވިޔަފާރިވެރިޔާ! ދަރުމަވަންތަ ފުރަތަމަ ކުރިޔަސް ވިޔަފާރިވެރިން، މިއީ ވަރަށް ހިތްހަމަޖެހޭ ބަޖެޓެއް. މި ބަޖެޓުން ކަންތައްތަކެއް އެބަ ހުއްޓޭ. ކޯއްޗެއްތޯ އިޖްތިމާޢީ ހުރީ؟ އާމްދަނީއެއް ލިބޭނެ މަގެއް އެބަ އޮތޯ ދައްކާތޯ؟ އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކޮށް ވަރަށް އިޖާބީގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނީ. ހަމަ ދިގުމުއްދަތުގެ އަޅުގަނޑު އަދި އެއް އިޤްތިޞާދީ އަސާސްތަކެއް ކަމަކު ގެނެވޭ ބަދަލުތަކެއްނުން. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުގެ މިނިވަންކަމުގެ އެ ސަރުކާރު ނުވާ އެއިން އެއްވެސް ކަމެއް ފުރިހަމަކުރެވިގެން. ހަމަ ދެއްކުން ނޫން؛ ބައެއް ނަސީހަތް ސަރުކާރުގެ ބޮޑު ނަގަން ފުރާނަ އެއީ އެ ކަސިރާކާރުގެ ނަސޭހަތް. މި ޒަމާނުގެ ވެސް ދަން މާލޭ الله ތަޢާލާ ބަރަކާތްލައްވާ އެއީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެ ބޯހިޔާ ނަގާ ގޮތަށް ނުހިނގުނު ނަމަ، ކަރަންޓް މި ޒަމާނުގައި ދިރިއުޅޭނީ؟ މި ލިބޭ އާމްދަނީން ވެސް ފައިސާ އިންވެސްޓަށް އެބައޮތް. ދެން އަޅުގަނޑު ބަލައިލަމާ؛ ތަނަވަސް. އާމްދަނީ ލިބޭނެ ގޮތްތައް ނެތް ކަނޑައެޅިގެން ބޮޑެތި ވެސް މި ހިސާބުން، ކަރަންޓާ މި ޒަމާނުގައި އިންޓަރ ބޯހިޔާ ނުނަގަނީ؟ މި ޒަމާނުގައި އިންޓަރ ބޯހިޔާ ނުނަގަނީ އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތް. 1.3 މިލިއަން ބޭރުގެ ބަޔަކު އެބަ އޮތް. އެމްއެމްއޭން 5 ހާސް ޑޮލަރު މިހެން ކަމުގައި ބަލައިލާއިރު އެއީ 6.5 ބިލިއަން ޑޮލަރު އެއީ. އިތުރު ހުރިހާ މީހުން ވިޔަފާރިން ލިބޭ ގޮތުގެ ކުރެވޭ ސަބަބު ބިލިއަން. 5 ސަބަބު މިލިއަން ޑޮލަރު ލިބޭނެ އެއީ 7 ބިލިއަން. 7 ބިލިއަން ޑޮލަރުގެ ބޮލަށް ތިބޭ މި ޒަމާނުގައި އެބައޮތް. 7 ބިލިއަން ޑޮލަރު އެބައޮތް. އަޅުގަނޑުމެން އެމްއެމްއޭގެ 10% ނަގާކަމުގައި ވިޔަސް އެ އަންނަނީ 700 މިލިއަން ޑޮލަރު އެ އަންނަނީ. ކީއްވެތޯ ނުނަގަނީ؟ ކީއްވެތޯ ނުނަގަނީ؟ އަޅުގަނޑުމެން ކީއްވެތޯ އިންވެސްޓްމަންޓް ވިސާ ނުނަގަނީ؟ ދުނިޔޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ދަޢުވާކުރާ ކަންތައް ޒަމާނުގެ، ދަޢުވާކުރާ ކަންތައް ޒަމާނުގެ ނަގާ އެއްވެސް އެއީ. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ސަރުކާރަށް ނުކުރާ އާމްދަނީ އިތުރުވާނެ ގޮތެއް ބަޔަކު ހުށަހަޅައިދީފައެވެ. ދެން މި ކުރާ ވެސް ކަމަކީ ދައުލަތަށް ލިބޭނެ ފައިދާ ސަރުކާރު ހަރުދަނާކުރުމަށް ބަލައި އެ ލިބޭ ދޭތެރޭ ހަރަދުކުރަންޖެހޭ. ބަހުސްކުރެވޭ ފިޔަވަޅުތަކެއް ވިސްނުންތަކެއް ނަގާ ބަދަލުގެ ބަޔަކު ހުށަހެޅުނު ރަށްރަށުގެ ވާހަކަ ދައްކާ ބަޖެޓުތަކުން. އެ ކެނޑިޑޭޓުންގެ ސިޔާސަތުތަކުގައި އޮތީ ހަމައެކަނި 2018 ވަނަ އަހަރު. 2018 ގައި އަހަރެން އެ ކެނޑިޑޭޓުގެ ނަގާ. މިގޮތަށް އެ ރައީސް މި މެނިފެސްޓޯ ބަޖެޓުތަކަށްވެސްދޭން. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަމަށް ހަރަދުކުރާނެ ކޮށްދެއްވައި؛ އެހެންވީމާ، އިތުރު އާމްދަނީ އާމްދަނީއެއް ލިބޭނެ ގޮތެއް މި ބަޖެޓު

ނުވޭ. ވިދާޅުވެބައްލަވާ ތިޔަން އެއްވެސް މެންބަރަކު ގޮސްޖަހާފައި ވިދާޅުވެބަލަ، މި ބަޔަކު ބުނީ އެބައޮތްތޯ އަސްލު ހާރިއެއް ވެސް މި ޤާނޫނަށް އިޞްލާޙުތަކެއް އެއްވެސް މަގެއް ދައްކާތީ؟ ކޮން ދުވަ ވާހަކަތައް ދައްކާނީ؟ ނުބުނުމުގެ ކުރެވޭ އެއްގޮތަ ނުފޫޒުން. ހަމަ އެންމެ ހަމަ ބެލުމެއް ބަޔަކަށް. ތަސްކަރާއި، ރަސްކަލާއި، ޝަރުޢީދާއިރާ އުވާލުމާއި، އަނިޔާވެރިކަން ސިޔާސީގައި ޙުރިއްޔަތު ތަނަވަސް ކަމުގައި އެއްވެސް ކަމެއް. އެ މަނިކުފާނު ސިޔާސީ ދާއިރާގައި އޮތީ އަނިޔާވެރިކަމާއި، ބަދަލުހިފުމާއި، ޖަދަލުކުރުމާއި، ތިމާގެ ވެރިކަމަށް ހިތަހި އަޅައިގަތުމުން ހިތާ މީހުން ގެންގުޅުން ގައުމު ދަރުމަކުރުން. އެހެންވީމާ، އެ މަނިކުފާނަށް މިހާރު ތަނުގައި އެގޮތަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަނީ، މަނިކުފާނު މާ ބަނޑުގެތަށް ކިޔުން ހިސާބުދާނޭ ފާގަތުގައި ގޮވައިގެންނުދާނެ. ރައްޔިތުން ކުރެއްވި ހުރިހާ ކަމެއް މި ބާރުތަކުގެ ޖަވާބުދާރީ. މިހެން އެއްވެސް؛ އަޅުގަނޑު ދެކޭ ޚިޔާލު އަކަށް ބަދަލުވިޔަ ވެސް ނުކުރޭ. ހަރުފައި ހުރި މަނަކަށް މިހިރީ. މި ފުރަތަމަ. ނަމަވެސް ހުރިހާ ވެސް، މި ވެސް...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމަށް. އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން ހުރި ބޭފުޅުންގެ ނަންތައް ދަންނަވައިލާނަން. ބައެއް ފަހަރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެބައޮތް ކަންކުރުމުގައި އެދިލައްވާފައި. ދަން ޕީ.ޕީ.އެމުން ފުރުޞަތުއަރުވަން އަޅުގަނޑު އެދޭ ހުރިހާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝަރީފް. އަދި އެހެން ޖެހިގެން ފުރުޞަތުދެވޭނީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ޝަރީފް. އެއަށްފަހު، މި ފުރުޞަތު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވަކިވަކިން ބޭނުންވާ ދާއިރާތަކުގެ މެންބަރުން އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުގެ ބޭނުން ހޯދާނެ. ބާކީ މިހާރު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ހަމަޖެހިގެން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކަށް ފުރުޞަތު އަޅުގަނޑު ދޭނަން. ވާހަކަފުޅު ދައްކަވަމުންދާ ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ޝުކުރު އަދާކުރުމާއެކު ޖަލްސާ ކުރިއަށް. ކޮންމެ މެންބަރަކަށް ވަގުތު ދޭނީ ކުރުކޮށް. އަޅުގަނޑު ވަކިން އަޅުގަނޑު އެދެން. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު؛ އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމަށް.

އައްޑޫ މީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރޮޒައިނާ އާދަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީ ނޫން. މި ޤާނޫނަކީ މީހުން އަޅުގަނޑުމެން ހަދައިގެން ގެންގުޅޭ ޤާނޫނެއް ވެސް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަލައިގަންނަން ޤާނޫނެއް ވެސް ނޫން. އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް އުފެއްދި ތަސްދީޤުކޮށްދިން ޤާނޫނެއް ވެސް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައީސް އަބްދުﷲ ޔާމީން އަބްދުލްޤައްޔޫމަށް، އެ މަނިކުފާނަށް މި މަޖިލީހުގައި އިންތިޚާބުވެގެން މި ތިބި ވާސްތާ ހުރިހާ ބަޖެޓަކަށް ވޯޓުދީފި ބޭފުޅެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެން ވެސް، އެ މަނިކުފާނާއި، އެ މަނިކުފާނުގެ ކަބީނާގެ

ބާޒުވެންޏާއި، އެ މަނިކުފާނަށް ތާއީދުކުރައްވާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން އެބަ ދުރުވަވެއިގެންނަވާ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް އެ ބާޒުވެން ކޮންމެ އެއްކޮށް މި ތަނަށް ހުށަހަޅުއްވާކަމުގައި ވިޔަސް މި ބަޖެޓަށް ވޯޓު ދޭންޖެހޭނެކަން. އަދި މިނިސްޓަރުން މި ތަނަށް ވަޑައިގެން އެބަ ވިދާޅުވޭ އަޅުގަނޑުމެން ވޯޓުނުދީ ބަޖެޓް ހިފާފަ. ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް އިންތިޚާބުވެގެން އައިސް މި ދިވެހި ޤާނޫނުއަސާސީގައި ނުކުމެގެން، ވާޖިބުތަކާއި ޒިންމާތައް އަދާކުރުމަށް. އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހަށް އިންތިޚާބުވީ ދައުލަތުގެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ވަކި މި ތިބީ ސަރުކާރު ޖަވާބުދާރީކުރުވަން. ސަރުކާރުން މި ތަނަށް ހުށަހަޅާ އެއްޗަކަށް ވޯޓުދީ، ފާސްކޮށް ދޭން، އެހެން ބަޔަކަށް ތިބި އަޅުގަނޑުމެން ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރަކީ ރައްޔިތުން ވެސް ބޭނުން ދައްކަން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުރަކީ ރައްޔިތުން ވެސް ހަމަ ރައްޔިތުން ހާމަކުރާ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މެންބަރުންނާ އެއްބަސްނުވާ ހަމަ ބޭނުން ދައްކަމެއް. އެކަމަކު ހިތްހަމަ ގޮތަކަށް އަދާކުރައްވައިފި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ނިކަން ބައްލަވައިލައްވާ! ހުޅުމާލޭގެ ފެން އިފްތިތާހުކުރެއްވުމަށް ބާއްވައި ރައީސް ޔާމީން ވަޒީރުން ހުޅުމާލޭގައި ޖަލްސާއެއް ބާއްވައިދިނުމުގައި މިދުވަހު ވިޔާގަން ފުރަގަސްދެއްވައިގެން ހުންނަވައިގެން އެ މަނިކުފާނު އެކަން ކުރައްވީ. މިދުވަހު ރައްޔިތުންނަށް އެއްވެސް ގޮތަކުން ފުއްދާވަރުގެ ނުވި، އެދި ބައްޕަވައިން ވެސް ނުދޭ. އެކަން އެހެން ކުރުއްވިއިރު، މިދުވަހު މަގުމަތީ ރައްޔިތުން ހާލުގައި ނިކުމެ ބޮލުވަރުގައި ރައްޔިތުން. މިއީ އިންސާފަތޭ ރައްޔިތުން ހާލުގެ؟ ބަޔާބަޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން އަމިއްލަ ބޭރުން ނުކުމެގެން އެއްވެސް ކަހަލަ ވަޒީފާއުފެއްދުމެއް ނުކުރި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މިފަދަ ހުއްޓުމުގައި ވެސް އެއްވެސް ގޮތަކުން ވަޒީފާއެއް ނުލިބޭ. ހުރިހާ ރައްޔިތުންގެ މުދާ މީ. މިއީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ މުދާ. މިއީ އެއްގޮތަކަށްވެސް އަބްދުﷲ ޔާމީން، ނޫނީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ މުދަލެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ބޭނުންކުރައްވައިގެން ވަކި މިއަދު ވަކި ގޮތަކަށް ހަރަދުކުރެވިގެން، ވަކި ބައިވަރަށް މަޤްބޫލުކުރެވިއްޖެ، ބަޔާބަޔާ ވޯޓު ނުދިނުމާއި ނުލާހިކުރުމަށް، މިވަނީ ކަމެއް ނުލާހިކުރުމާ ނުލާހިކުރަނީ ހިއްސާއިން، މަޤްބޫލުކުރުވައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ޤައުމާ ކަނބަލަށްކާތަ ނުކުރުވުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ނުކުރާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ނިކަން ބައްލަވައިލައްވާ!

މިގެ ދު ދުވަސްވަރު ކުރީން މިދުވަހު ފުރާ ގައުމީ ޖާގައިގެ ބޭނުންތެރިގެން. ގައުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ދައުލަތާ ވާހަކަތަކާ، މިދުވަހު ރަށް ދިރުން ހުޅުމާލެ ބައިރަށުތެރޭ ވެސް ބަޖެޓުގައި ނޫނޭ. މި ބަޖެޓު ހުރިހާ ދޭތެރެ ވާހަކަދައްކާފައިވާ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފުރުސަތެއް، މިދުވަހު ރަނގަޅު ހުޅުމާލޭގެ ބައިރަށުތެރޭގައި ވެސް ނޫނޭ. މި ބަޖެޓުގައި ހާލަތުގައި އޮތޯ، އެ ތަން މަރާމާތުކުރަނީ ވެސް ބައިރަށުތެރޭ ވެސް ނޫނޭ. ހުރިން ވެސް އެކި އަދުގެ މަގުތަކުން ކަމުގެ ނުކުތުމަކަށް މި އަހަރު ސަފަރު ޖެހިމަރުކަޒް އަރުވަން ކަނޑަނަން ހުށަހަޅަ؟ މި ހާލަތުގައި އޮތީ އަޅުގަނޑު މި ބަޔާން ވޯޓުދެއްވާ އެއްވެސް ސަބަބެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ. ދެން ރަށުގެ ރައްޔިތުން ކުރިއަށްގައި މި ވިދާޅުވި ބަޔާންގައި ނެތީސް ދިމަޔަށް އެންމެ ކުޑައީ ބޭރުގެ ބޭނުންކޮށްދޭން. އަހައި ކަމުގެ ކޮންކޮން ރަނގަޅު.

އަޅުގަނޑުމެނަށް އެނގޭ މި ސަރުކާރަކީ އެއްވެސް ކަމެއް ގާނޫނާއި ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ކުރާ ބައެއް ނޫންކަން. ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެބަ އޮވޭ، ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ބަޖެޓުގައި ލިޔެވިފައި އޮންނަ ގޮތަށްކަން ދައުލަތުގެ ފައިސާ ހަރަދުކުރަންޖެހޭނީ. އެ ބޭފުޅުން އެހެން އެބަ ވިދާޅުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންބޮޑުވުންތަކަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އަގުވަޒަނެއް ނުދީ، އަޅުގަނޑުމެން މި މަޖިލީހުގައި ދައްކާ ވާހަކައަކަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އަގުވަޒަނެއް ނުދީ، ކޮމިޓީތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާ ވާހަކަތަކަށް އެއްވެސް ކަހަލަ އަގުވަޒަނެއް ނުދީ މި ބޭފުޅުން މި ހުށަހަޅުއްވާ ބަޖެޓަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ވޯޓެއް ނުދެވޭނެ. ހުރިހާ ދިވެހި ރައްޔިތުން ތަމްސީލުކުރާ ދަންނަވާ އެއްޗެއް މި ބަޖެޓް. މި ރަށްރަށުގައި ވަޒީފާއެއް ނެތް ޒުވާނުން ވަރަށް ގިނަ. އެ ޒުވާނުންނަށް ވަޒީފާ ހޯދައިދޭނެ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގައި މަސައްކަތްކުރާނީ ކިހިނެއް. އެކު ބަޖެޓުގައި ކަނޑައަޅާފައި އޮތް ބަޖެޓުގެ މަޖިލީހުގެ ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިޖްތިމާޢީ ކަންކަމަށް، އާންމުކޮށް ބަޖެޓު ހަރަދުކުރާއިރު، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މިއީ ހަމައެކަނި ނޫން. މިއީ އިންސާފުވެރި ނިޒާމެއް ނޫން. ރައްޔިތުންނަށް ފޯރުކޮށްދޭ ޚިދުމަތްތަކުން ސަރުކާރާ އެއްކޮށް ތިބި މީހުން ބޮޑުވެފައި ބަޖެޓުގެ ފައިސާ ހަރަދުކުރަނީ ސަރުކާރާ އެއްކޮށް ތިބި މީހުންނަށް. މިއީ ކޮން އުސޫލެއްތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ މިއީ ކޮން އުސޫލެއްތޯ؟ ސަރުކާރާ އެއްކޮށް ތިބި މީހުން އެކަނި ނޫން ދައުލަތުގެ ފައިސާ ހަރަދުކުރަނީ. އެ މީހުންގެ ހަމައެކަނި ބޮޑަށް ފައިދާ ހުރި ކަންކަމަށް. ސަރުކާރަށް ޚިދުމަތްކުރާ ރައްޔިތުންނަށް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެހެން ވިދާޅުވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ބޭނުން މި ސަރުކާރުން ހަރަދުކުރާ ފައިސާ އަޅުގަނޑު ކުރިމަތިލާނަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސަރުކާރަކީ ބޮޑުކަމުގެ ހަރަދުކުރާ އިންތިޚާބުގައި ގޮތް އެއް ސަރުކާރެއް. ކުރިއަށް ހުސްވެފައި ހިނގައިދިޔަ އިންތިޚާބު ގެއްލި އެއް ސަރުކާރެއް. ވަކިކުރުމުގެ ހިނދުގައި އިންތިޚާބު ގެއްލި އެއް ސަރުކާރެއް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިސްލާމީ ވެސް ދިވެހިން ވާހަކައިގެން ޖަލުގައި ބަހައްޓައި ފާހަގަކުރި ކަމަށް ވަކި ވާހަކައެއް ދައްކާ ފަރާތް ޖަލުގައި ވަކި ވެސް ހިމެނިއްޖެ ސަރުކާރެއް. މި ސަރުކާރާ ބޭނުމީ ކޮންސަރވޭޓިވް. ކަންތައް ވިދާޅުވާ، ކަމަށް ބުނެ ސަރުކާރާ އެކަމަށް ކުރަނީ؟ އަށަގަނޑު ހަމަ ވަކިކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކޭ ބޮޑުވުމަށް ފާހަގަކުރާނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، ކުރާ ދައުރެއްގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަދި އާދަރު ވެސް ވާހަކަދައްކަވަމުން ވިދާޅުވި، އިދާރާ ފަރާތްތަކުން ހާސް ހިސާބަށް ވެސް ވާން. ހިސާބު ވެސް ވާނެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ހިތާ ގުޅޭ މިބޮޑުވުންތަކަކީ ހަމަ ނުވާނެ. މި ބޮޑުވުން ވިދާޅުވާ އެބޭފުޅުން އަޅުގަނޑުމެން ނުބައިކަމަށް މި ބޮޑުވުންތަކަކީ ހަމަ ނުވާނެ. ނިމުމަކަށް އެއްކަލަ ވަޒީފާ ބަޖެޓު ހިސާބު މި ބޮޑު އަދިވެސް މި ފަރާތަކަށްވެސް. ވަގުތު ހަމަވެއްޖެ ނަމަ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދަށް. ދެން އެމް.ޑީ.ޕީން ކުރިއަށް ފުރުސަތުއަރުވަން އޮތީ، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޒާރަށްކަން ފެނޭ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން.

ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ވެސް ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ބަޖެޓު ނިންމުމަށް ފަހު އަލުން އަނބުރާ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިގެންދާ ދުވަހު ފުރުސަތުތަކަށް މި އުޅުނީ، މި ބަޖެޓާ ދޭތެރޭ އަޅުގަނޑު ހިޔާލު އުފުލާ ޝުޢޫރު ހާމަކޮށްލަން. އެގޮތުން ބަޖެޓު، މި ބަޖެޓަކީ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ވަރަށް ފަސޭހަ އުފާވެރި ބަޖެޓެއް. ހުކުރުދުވަހުގެ ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ވަރަށް ބޮޑު އުފަލެއް. ސަބަބަކީ މި ބަޖެޓުން ހުޅުދޫގެ ކަންތައްތައް ވަރަށް ފުރިހަމައަށް ފެންނަން އެބަހުރި. އަދި ހަމަ އެހެންނަމަވެސް މި ބަޖެޓު އާއްމު ކިޔަނީ ފެށޭ ހުކުރުދުވަހުގެ ވަރަށް ގިނަ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް މި ސަރުކާރުން ވަނީ ރައްޔިތުންގެ މަޝްވަރާއަށް ބަލައި މަސައްކަތްކޮށްދިނުމަށް، ބަދަލު މަސައްކަތްކޮށްލައި ހިންގުމަށް ކޮންޓްރެކްޓުން ހަވާލުކޮށްފަ. އެގޮތުން ބަލައިލާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ވަރަށް ބޮޑަށް ފުރިހަމައަށް، ހުކުރުދުވަހުގެ ބަނދަރުގެ މަސައްކަތަށް ބައެއް ގިނަދުވަސް ބަލައި މިހާރު މި ވަނީ މިއަންނަ އާދިއްތަ ދުވަހު އަދަދު މަސައްކަތްކޮށްދޭން ބަދަލު ހަވާލުކުރަން ނިންމާފަ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އައްޑޫގެ؛ މުޅި އަހަރުގެ ރައްޔިތުންގެ ފާހަގައި މަސްލަހަތު ބަލައި މި ސަރުކާރުން މި ގެންދާ އުއްމީދު މަސައްކަތުގެ ކަރުދާސް އަޅުގަނޑު އުފާވެރިކަމާ ފާހަގަކުރަން ކަމެއް. އެގޮތުން ބަޖެޓު، އަހަރުގެ ރައްޔިތުންގެ އެންމެ ބޮޑު އުއްމީދުކަމުގައިވާ ޕްރޮޖެކްޓް، 100 އެނދުގެ ހޮސްޕިޓަލް މި ވަނީ މިދިޔަ ހަފްތާގައި ބަނދަރު ހަވާލުކޮށްފި. ހަމަ އެހެންމެ ހުކުރުދުވަހުގެ ކުނިކޮށާރު، ކުނި ނަގާފައިވާ މަސްރަފު މި ވަނީ ފެށިފަ. މިއީ މުޅިން ފެށޭ މި ސަރުކާރުން އަހަރު ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި، އައްޑު އަތޮޅު ހުކުރުދުވަހުގެ ބަލައި ކޮންމެހެން ބޭނުންވާ މަސައްކަތެއް. އަދި ކުރިއަށް އޮތް ތަންތަނަށް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިގެން ފެށޭ، ނުހިމެނި ފެށޭ ކުރިއަށް ދާން ހުރި، މުޅިން ފެށޭ ހުކުރުދުވަހުގެ ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރަނީ. އެއްގޮތަކަށްވެސް ހުކުރުދުވަ ބާކީވެފައެއް ނުވޭ. މިހާރު ސަރުކާރުގެ ކާމިޔާބު މި ވަނީ މުޅިން ދަށަށް ދައްކާލާފަ. މިއަދު އެއްވެސް ކަމެއްގެ އިސްރާފު ފެނިގެން ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އިނގިރޭސިވިލާތުގައި، ގޮތަކާއި ގެންގުޅޭ އެ ގާ އަތޮޅުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް މިގޮތް ކުރިމަތިވި ރަށްތަކު ބައްލަވާލަން ދެން ހުކުރުދުވަހުގެ ވެއްޖެގެންނެވި. އެއްވެސް ކަހަލަ ބެލުމެއް ނުލިބި ގާތެއް އަޅުއްވާފިއެވެ. މިޔަރު އެހެންނެއް ނޫން އިންޝާﷲ. އަޅުގަނޑުމެން ގާ ވެސް މި އަޅުއްވަނީ، ތާރު ވެސް އަޅަން މި ނިންމަނީ، ކޮޅި ވެސް އަޅާނަ. ޖަންކްޝަން ވެސް ބަރާބަރަށް. މިއީ ތަނާ ގާބިލު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް އެއީ ގާ ނޫން. ގޮތެއް ގާސް ގާތަށް އަޅުވާނުލާފަ. ޓާރު ވެސް އެދިގެން. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތް މި ކުރަނީ އެންމެ ފުރިހަމަ ގޮތުގައި. ނަމަވެސް އަހައި، ފެން އަހައި

ނިންމާފައި ދެން އަޅާނީ ތާރު. އެހެންވީމާ، ކަޔުލޮންގެން މި ތިބީ. އިޖްތިމާޢީވެއްޖާ ރަށަށް އާލިންގެ މި ސަރުކާރުގެ މި 5 އަހަރު ނިމޭއިރު ހުކުރުމިދު އަލްޖޫ ސިޓީގެ އެންމެ ވިޔަފާރި އާރިޢަލަން ފެށެންދެން. އެ ރަޓިންގަން އަރުވަނިވަން އެބައޮތް. އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާނަން. މިގެ ކުރިގެ ބާރުވެފައި އޮތް ހުކުރުމިދު މިހާރު ވަނީ ނަން ދުރި އަތޮޅުގައި ގުދާމުފުރަ. ދުރި ރާއްޖޭގައި ފެށި ހުކުރުމިދުގެ ފާހަކަ މި ދެކެވޭ. ކިއްވެތޯ؟ މި ސަރުކާރު ހުކުރުމިދު ބާކިނުކުރާނަކަމުގެ ތަޢުނާކަން މި އެނިގެންދަނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުކުރުމިދުގެ ރައްދުތެރިޔާ އަބަދުވެސް ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ، ތަރައްޤީއަށް މަސައްކަތްކުރާ ބައެއް. އެހެންނަމަވެސް، ތަފާތު އެކި ސަބަބުތަކާ ހުރެ، ހާއްސަކޮށް ހުކުރުމިދުގެ ދިރި ރައްދުތެރިން މި ވަނީ މިގެ އެތައް އަހަރެއް ކުރިން ރަށް ދުށްކޮށްލައިފި. ރަށުން ބޭރަށް ނުކުމި މާލެއަށް ހިޖުރަކުރަމުން. މާލެއަށް ހިޖުރަކުރި ރައްދުތެރިން ފެށް މިތިބީ ވަރަށް ބޮޑު ކަރުދާސްތަކެއް ކުރަމުން. ވިޔަފާރިގެ ގޮތުންނާއި ތަޢުލީމީ ގޮތުން. އެހެންވީމާ، އެއީ ގެއްލުމެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، މި ދިމާވާ މަސްސަލައަކީ ރަށަށް ނުގޮސް 20 އަހަރު، 25 އަހަރުވާ ފަހަރު ފެށް އެއްކަމަ ސޮސައިޓީ މިޔާގެ ދަރިވަރުން ގޮއްބެއް ޒުވާނުން، ގެންބޮޑުވާ ދުވަހުގެ މަދުގެ ގޮއްބެއް ނަމާ ޒުވާނުން މި ބޭނުން އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ. މި ބޭފުޅުންނަކަށް ނޭނގޭ ސިޔާސީ ފުރާޅުގައި ފެށް ގެންބޮޑުވާ ކަމެއް. ޢިނގިރޭސިވިލާތުގައި ފެށް ވާރލްޑްކަޕް 1 ހުޅުވާލައިރު އޮންނަނީ ގެންބޮޑުވެފަ. ޢިނގިރޭސިވިލާތުގައި ފެށް ސަލާންޖަހާ މީހުން ތިބީ. ނިކަމެތިން ތިބީ. ވަޒީރުން ތިބީ. މި ރާއްޖެއަކީ އެކަންޏެއް ނޫން މި ގޮތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ސަރުކާރަށް މިހާރު ސަރުކާރުން. ދުރި މި ރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީއަށް، ފާގަތިކަމުން މަސްހޫރުކަން ބާކީ އަޅުގަނޑުމެން ނަގާފަ؛ މި 5 އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަކީ މި ރާއްޖޭގެ ރައީސްގެ ކުރިމަގުން ރައީސް ޢަބްދުﷲ ޔާމީން ހޯދިފައިވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަގާފަ. ހެއްދެވި ހުރިހާ މިދުގެ ނަގާފައިން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. ދެއްކެން ދިނަ ވާހަކަ އެބަހުރި. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ހިސާބުން ނިންމައިލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ނިޒާރު. ދެން މި ޖިސްޓިސްގައި ފުރުޞަތުއަރުވަން މި އޮތީ، ފެހެއްޓުމަށް އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ޝަރީފް. އެއީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ފަރާތުން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ކުރިޔަށް އިންތިޚާބު ނަމަވެސް މިކަމަށް ވަޢުދުވެފައިވާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީ ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށްވެސް ބޭނުންވާ މި ބަޖެޓުގައި ތިބި ރަށްތަކަށް ބަލާކަމުގައި ކޮންމެ ދާއިރާއަކަށްވެސް އެ ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދުތައް ގުޅިފައި އޮވޭ. އައްޑޫ ސިޓީގެ ރައްޔިތުންގެވެސް ވަރަށް ބޮޑު އުއްމީދެއް ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި ދައުލަތުން ހުރިހާ ބަޖެޓް އެއްބައި ހިޔާވަހިކަމުގެ ދާއިރާއަށް. އަދިވެސް އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް އެވިދާނެ ހިޔާވަހިކަން ދިނުމަށް ދައުލަތުން ވިސްނަންޖެހޭ، މި ގައުމުގެ، އަދިވެސް އިޤްތިޞާދީ ހިއްސާވާ ބައި އަބަދުވެސް ވަޒީފާތަކާއި ޚިދުމަތްތަކުގެ އެ ބަޔާ. މިގޮ ހަމަހަމަކޮށް ދެވޭނެ ނިޒާމެއް އަދި ކުރިއަށް ގޮސް ބޭނުންވާ އިޤްތިޞާދީ ޑިޒައިނެއް އޮތް ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު ސިޓީއަށް މި ދައުލަތުން. އަދި އަދިވެސް މި ގެދޮރުގެ ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު ވިސްނުމުގެ އިނގިރޭސި ކަމަކަށް ނޫނީ ގެދޮރު ބަލާފައި ފެނުނީ އަދި މާލެއަށް ފަޅުވީ ފްލެޓެއް ނުލިބޭ އެއްވެސް ޒަމާނެއް ނެތް. މާލެއަށް މި 30 އަހަރު ކުރިން ނުވަތަ 35 އަހަރު ކުރިން ފުރާއި ނަންބަރާގެ ހިޔާވަހި ފޯރުވައިދިނުން. އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުން އަދާއި ހަމައެކަނި މި ބޮޑު އާބާދީ އަދާއި ހަމައެކަނި ފުރާއި ނަންބަރާއިއްޔާ ނުދޭ މިތަނަށް އަދިވެސް ހިތަހަމަ ރައްޔިތުން، މި ގެދޮރުގެ ހިތަހަމައި ރައްޔިތުން އެކަމާއި ގޮތުގަނޑަށް ކަމެއް. ބޮޑު މައްސަލައަކީ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތު އެ މިހާ ހިއްސާކުރެވިފައިވާ ވާހަކަ. ގެދޮރު ބޮޑެތި ހިސާބު ފެނުނު ކޮޅު އެއާއިއެކު އެކަށީގެންވާ ހިޔާވަހިކަމެއް ނެތް. އެ ވަގުތު، އެ އުމުރަށް އަދިވެސް އެކުއްލިއަކަށް ސަރުކާރަކުން އަދިވެސް ހިޔާވަހިކަމުގެ މަސައްކަތް ނުނިމި ނޫޅޭ. ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް ބޮޑަށް ގެދޮރު އެކުލަވާ ކަމެއް ކަމަކު ނޫނަކަށް ކޮށް އެކަމަކު ނުކުރެވޭ. ފުރުޞަތު ކުރެވޭ ކަމަށް ނިކަމެތި ބަޔަކަށް ބޮޑަށް ކުރެވޭތޯ އެކުލަވާ. ދަނޑުވެރިކަމާއި ފިހާރަ ހިއްސާ ކުރަނީ ވާހަކަ ނޫން. އަހަރެމެން ކުރަން ފެނޭ ނޫން. އަދި ފުރަތަމަ ކުއްލިއަކަށް ފިހާރަތަކުގައި ސަރުކާރުގެ، އަދިވެސް އެޗް.ޑީ.ސީ ދިމާލުގައި، ހުޅުމާލޭ ހުދު އެޗް.ޑީ.ސީ ދިމާލުގައި އެކަށައަޅައިގެން އެ ރައްޔިތުން ބޮޑެތި ހިސާބުތައް ނުލިބޭ ފުރުސަތަކާއި ހިސާބުގައި ނޫން. އެޗް.ޑީ.ސީ ސަރުކާރުން ފުރިހަމަ އެކުލެވޭ ހިސާބަކަށް ނުކުރެވޭ ފަދަ ފުރުސަތު. 45 މިލިއަން ރ.އެސް ދުވަސްވީ ފާސްކުރި ހުޅުމާލޭ ފުރުޞަތުގެ ރައްޔިތުން ހުރިހާ ބައެއް ފްލެޓް ނުލިބޭ އެކަމުގެ އެޗް.ޑީ.ސީ އެކަން ކުރެވެއެވެ. ހިތާމަ؛ މަ ނިސްބަތުން ހިތާމައެއް 40 ޕަސެންޓް ފުރާއި ނަންބަރާގެ މަސައްކަތް ނިމިގެން އޮތް. މި ސިއްރުކަމުގެ އެއްބަޔަކު ނުން. ބަހީސް ހާލަތުގެ ފެނިގަތުމުން 3 އަހަރުދުވަހުން ގޮތް މި މަސައްކަތް އޮތުވައިސް ވަގުތަކު ނިމުނުއިރު ނިމުނުތަކާއި ދަނޑުވެރިކަމާ އެއްކަން އަދި މަ ފުރަތަމަ ކަން ނަގައި. މިގަ އަދި ވިސްނާލެވިފައި އަޅުގަނޑު ސިޓީގެ ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދަށް ބަލައި އެޗް.ޑީ.ސީ ސަރުކާރުން އީ.ސީ.ސީ؛ ދަރުބާރުގެ އެތެރޭ އެބަހުރި. ބަނދަރަ 700 މިލިއަނުއްވައި ބިލިޔަން ހަރަދުކޮށްގެން އެކަން ކޮށްފައި އެ ބޮޑު އަޅުގަނޑު ސިޓީގެ މަސައްކަތަށް ބަލައި. އަދި ފުރުސަތަށްވެސް މި ބޮޑު އެޗް.ޑީ.ސީ ސަރުކާރު ފެއްޓެނީމަ ފުރު އެއްމެ ހަރަދަވަ އިމާރާތް، އެ އެއް ބޮޑު ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި ސަރުކާރުން ދޮކޮށްދީ އެ އެއް ބޮޑު ބިދާ ވިޔަނުކުރި މަސް. ކޮންބައިޔަކަ މިހާރުގެ ޖަވާބު ނަގާއިރުމަ؟ އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުންނަށް؟ ހިކަމު ރައްޔިތުންނަށް؟ އަދި ފުރުސަތުދެނީ 161 މިލިއަން ދިވެހި ރުފިޔާ ހަރަދުކޮށްގެން އަޅުގަނޑު އެޗާއްބަނީ 100 އެކުރެ ހުޅުމާލޭގެ އެޗް އެ ނިންމީ އެބަނީ. ކުރިއަށް އެބަނީ އެޗާރަން؟ އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުން ނިކަން ވިސްނާ. އެއް ފުރުމީ އެ އޮތީ ވަކިސް ބިން. އެއްޗެއް ފުރުމީ އޮތީ

ބޮނޑޮ ކިޔައެވެ. އެންމެ ފަރާތުގެ އޮތީ ހުއްޓަވާ ބިލް. ކަލޭ ބިލް، އަފްރިކާ އައްޑޫ ސަމިޓް ރައްޔިތުން ބަލާލަހެވެ. ކަހަނަކަށް

އޮތީ އެގޮތަށް. 161 މިލިއަން ރުފިޔާ ދައުލަތުގެ ފައިސާއިން ވަޔަށް އުކާލާފައި ހިނގައިދިޔައީ. އަދުވަސްވެސް މި ވާހަކަ

މިދައްކަނީ މީހަކަ އައްޑޫ ރައްޔިތުންނަށް ބަލާއި. މި ޚަރަދުގެ ހިސާބު ރައްޔިތުން އަޅައިލާ ޤައުމީ. އަދި ވިސްނާލާށެވެ.

އައްޑޫއަށް ހުރި ބޮޑެތި ގިނަ ތަން. ހޮސްޕިޓަލް އެހާ ބަލިކަމުގެ ފައިދާ ރައްޔިތަކަށް ބޮޑެތި. އެހެންކަމަކީ

އިޤްތިޞާދީކަމާއި ޖިނާއީކަމުގެ ނުރައްކާ މިހާރު ތަން ވެރިކަމެއް މިތަން ސަރުކާރުގައި އަދިއެހެން އޮތީ އެހާބަ

އެކުލަވާ އައްޑޫ ރައްޔިތުން ހުރި ކަނޑާލާ އެއަށް. މިއާ ހިދި ހޮސްޕިޓަލް ވަނީ ޓޫރިޒަމް ގޮތުން މިތާ ތަން ޓޫރިޒަމް

ގޮތުން ބިމުގެ ޓޫރިޒަމް ކުރިއަށް. އެކަށް އޮތީ އެކަން ކަރަށް ހިނގާނެ އައްޑޫ ރައްޔިތުންނަށް ކަނޑައެޅިގެން

ހަރަކާތްތެރިވުން. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑު ދަރަނިވެރި މި ސަރުކާރުގެ ތަރައްޤީ، ސަރުކާރުގެ ތަރައްޤީ އިޤްތިޞާދީކަމަށް.

ރައީސް ނަޝީދުގެ ވިސްނުމުގައި ތަން އައްޑޫ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި ހިނގި ވިސްނުމަށް. ބަޔަ އައްޑޫ އެއްޗެއް އެއަރޕޯޓު މިގެ

70، 80 އަހަރު ކުރިން އެބައި އެކު އެއަރޕޯޓެއް ތަން. އަދިއެ ހުރުމަށް އެއަރޕޯޓް ތަން. އަފްރިކާ ބޭނުންވާނީ ތަރައްޤީގެ

ގޮތުން ކުރިއަރުން ހުށައެ. އައްޑޫ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި ވޯޓު ދެއްކީ ހުއްޓަސް ބޭރުން، ހަމައެކަން ބޭރުން ފުލުހުން މަގުތަށް

އަހަރެ އައްޑޫ އެއަރޕޯޓް ޖަމްއިއްޔާ ދުވަހަށް ފެށިގެންދިޔައީ. މީ މި ޕްރޮޖެކްޓް މަހަ އެ ހުރުމިފައި ތަން ފުރުސަތަ

ސަރުކާރުން އެންމެ ނަގަމުން. އެ ވާހަކަ މި ދަށްލާއިޖާނި އަސަރު އެއްކަން. އައްޑޫ ރައްޔިތުން މާލެއަށް ވަނީ ބޭރު

އާބާދީއަށް ވެފައި، އަދި ފެނާއި ނަރުދަމާ ނިޒާމުފައި، ވަޑާފަ ފުލުހަމު ނިޒާމުފައި، ތަރައްޤީގެ އެކުވިއަސް ހުއްދިދަން

ނިޒާމުފައި، ތަނި ވާހަކަ ފުލުހަމު ނިޒާމުފައި، މާލެއަށް ކުރިއަށް ދަތުރުކަން އައްޑޫ ރައްޔިތުންނަށް ހިތާ އާދެދަނީ އެއްކަން

ހަރުކަށް ގިނަ ފައިސާ ޚަރަދުވިކަމާ އެއްކަން ދަތުރުކާއިލާ ވާހަކަ. އަސަރުއެއްކަން ދަތުރުކާއިލާ ވާހަކައެވެ. މި

ވާހަކަ މިދައްކަނީ އަފްރިކާގެ މިގެ ދައުލަތަށް ފައިވެފާ ބޮޑު. ސަރުކާރަށް ފައިވެފައި ބޮޑު. ތަރައްޤީގެ އިތުރު

ވިސްނަތަކަށް ނަން. ފަހުމި ވިސްނުންތަކަށް ނަން. އެ ވިސްނުން ހޮޅުއެއްތަކަށްނަގާލު އަދި އައްޑޫ ރައްޔިތުން މިގެ ރައްޔިތު

މާލެއަށް ހިފާހައްޓާގެން މިތަން ގަނޑުއޮޅުއްވާތަ ނިޔޯގާ. މީގެ ވިސްނުމަށް ސަރުކާރުގެ ޖީލުތަ ނަގާ އަމުދުން، އަމުދުން

ރައީސް ނަޝީދުގެ ސަރުކާރު ނަން މި ދަންނަވާ ވިސްނުމަށް. އެހެން ބޮޑު އެއްޗެހި 3 އަހަރުވަގުތުކޮޅު މިދަންނަވާ

އެއް.ޖީ.ޕީން އެ ނިންމާ 40% ވީ ފުރާއި ނަބަރުމާ ހިތަދޫ އޮންނަތަނި އެޖާފައި. ހުރިހާ އޮންނަތަނި މަގުތަށް ހުރިފައި.

އަދި ވިސްނާލާށެ، މި ބަޖެޓް 23 މިލިއަން ރުފިޔާ އައްޑޫގެ މަގުތަކަށް އިން، ދެ ކިލޯ މީޓަރު މަގު 23 މިލިއަނުން

ނިމޭނެއެވެ. 2 ކިލޯ މީޓަރުގެ މަގު 23 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް ނިމޭނެއެވެ. ހިތަދޫއަށް އުދަނގޫ ބޭރުން ތަޅާފައި 21 ކިލޯ

މީޓަރުގެ މަގު. ކޮބާތޯ އަފްރިކާނަށް ބަލައި ސަރުކާރުން ކޮށްދީ ކަމެއް؟ އެހެންވީމާ މިގެ އިޤްތިޞާދީކަމެއް ނެތީ.

މިލިއަނުން ބެނިފިޓްކަމަށް މި 21 ވަނަ ގޮތުން މިއަދަށް ނިމޭނެއެވެ އާދައިގެ މަސައްކަތްތަކަށް ނިވެފާއެވެ.

ބައިސްކޮޅުމުރާދީއާގެ ގޭ ބަޖެޓު ދުވާލުކަން 70 ހާސް ރުފިޔާ ހަރަދުވެގެންދާނެ، އައްޑޫ ރައްޔިތުންނަށް ބަލައި

މިދުނިޔެ ކަނޑަން ނިޒާމަކީ މީ ޚަރަދުވިކަމާ އެއްކަން އަފްރިކާ ދަތުރުކާއިލާ ވާހަކައެވެ. އެހެންވީމާ މިދަންނަވަނީ،

މި ސަރުކާރުގެ ދިއްލާދުސްތޫރީކަމުގެ އައްޔައްޒުތޮއްސާއުގެ 3 އަހަރުވެގެން ގާތް އަޑުއިވޭތީ އިންސާނިއްޔަތު ފަސާއި ނަރުދަރާ އެގޭ ފަދައި. އަދި މިދުވަސް ކަންތައްތައް ކުރާފައި. އަދި ފާހަގަކޮށްލާއިރު، އަޅުގަނޑު އެބަ ބުނަން ބަހަނގަ ބިން މިކަ މަނިކުފާނު ހިތްހަމަ ދެމެހެއްޓި އެއް ގޮސްފަހުން އެގާރަހަ އަދި ހިސާބު ފުރަތަމަ ބިޔަކަށް ފުރަނާޖު މަސައްކަތްތަކުގެ އެބުން ނަޒާހަތަ ބިމަކީ އެދާޅުހަ އެ އެއް ގަޑުކަނޑާ ބިން. މިހާ އެބުނުނުއި ފުރުސަތު އެކަކަމު އަހަރު އެބުން ބިންހިއްސާ އަޅުގަނޑު ދުއްވާ އެއްވެލެއި މިދަންނަވާ ސަރަހައްދަށް ފުރުސަތު އެކަކަމު އެގާރަވަނަ 4 ކިލޯ މީޓަރުގެ ބިން ފުރުސަތު އެކަކަމު އެގާރަވަނަ ދަނީ. އަޅުގަނޑު ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑު އެބުނާ މުދިއްޔާ ފުރުސަތު އެކަކަމު އެގާއް؟ މި ވިސްނާލަދޭށޭ ކިޔަނީ. އެހެންވީމާއި ސަރުކާރުގެ ސިޔާސީ ވިސްނުން ބަދަލު، ރައްޔިތުންގެ އުއްމީދާއި އެވެންނަށް އުފާވެރިކަން ގެންސޮދަން ވިސްނުން ކުރުވުމުގެ ސަލާމަތުން އަތިރިންގެ ރައްޔިތުން އުއްމީދު ގޮސް، އަތިރިން މި ގަނޑެއްގާ ހިސާބަށް މިހިރީ. އަތިރިންގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން، މިހެން މި ރާއްދުގެ ހުރިހާ ރައްޔިތުން މުދުންނާ ބާލައި މާލެއި ވާހަކަ ބައްލަވާ ނުން. މި ނުން ބައްލަވާ ހުރިއްދާ ސަރުކާރުން މަސައްކަތް ކުރާއް ލުބުނުވައި. ހިތާމަޔާއެކު މި ވާހަކަ ދައްކާއި ލުބު ޖެހިއި. ހިތާމަޔާއެކު މި ވާހަކަ އެގާރަހަރަށް ލުބުޖެހިއި. އެހެންވީމަށް ސަރުކާރުގެ ވިސްނުންލެއްކަރި މި ވާހަކަތަކާ އަތިރިން ތަރުތީބުކުރާ ދައުލާގެ ދެވޭނެ ނުކުތާއެއް ބައްލަވާ ނުކުތާ ގައުމީ އަދުގަނޑު ވެރިން ހުރިހާ ރައްޔިތުންނަށް އިއްޔާ ހަބަރަށް. އަދި އަދުގަނޑު އަހުރި ހަރަކާތް މި ބަޖެޓު އެބުރުން ދިއްކަރަ ނުކުތާ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓުގެ އަދުރިބަށް ކިޔުމަކީ ހަމަ އަދުރިބަށް ކިޔުންތަކެއް އެކީ މިއޮތް 3 އަހަރަށް އަދުރިއަށް ނިސްބަތްވާ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ވެރިކަމަށް މި ފަރާތްތަކުން ބޭނުންކޮށްގެން، އެއްވެރިއަށް ކަމަށް ހިތްދަށް ވެލައި ނުކަތަށް ހިތާމަޔާއެކު އަދުގަނޑު އަހުރި ހުރިހާ ރައްޔިތުން ބަކަރި މި ފުރުޞަތަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ހިސާބުން ހުސްވަގުތަށް މެދުކަނޑާލާނަން. ދެން ޖަލްސާ ކުރިއަށްގެންދާނީ 3:30 ގައި.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 15:01 އިން 15:29 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާމަނިކު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. މި ދަންވަރުގެ މަސައްކަތައިގެން ކުރިއަށްގެންދާން ފަށާނަން. އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަމުން މި ގެންދަނީ 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށްފައި ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް.

އެނގިވަޑައިގަންނަވާށް، އަޅުގަނޑު މިއަދުގެ މި ބަހުސްގެ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަމުން މި ގެންދަނީ، އިއްޒަތްތެރި ބައެއް މެންބަރުން ކޮމިޓީތަކުގައި ވެސް ތިއްބެވުމާ ގުޅިގެން އެ މެންބަރުންނަށް ވަގުތުކުރުމުގެ ކިބައިގައި އަޅުގަނޑު އެ މެންބަރުންގެ ނަން މި ދަންނަވަނީ އެ މެންބަރަކަށް ފުރުޞަތު ވަނަވަރުން ސްކްރީނުން ގޮތުން. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލައި ފުރަތަމަ ފުރުޞަތުއަރުވަން މި އޮތީ، ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނީ އަދި، މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޡިމް. އޭގެ ފަހުން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ފަރާތުން ދެން ފުރުޞަތުއަރުވާނީ އަދި، ކުޅުދުއްފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ. އޭގެފަހުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން އަޅުގަނޑު މިހާރު ދަންނަވާލަމުން އަޅުގަނޑަށް ހިތަށް އެ ލިސްޓުގައި ނަންތައް ހިމެނިފައިވާ ތަރުތީބުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން. އާދެ! އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް.

ފުވައްމުލަކު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ޝާހް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله، الصّلاة والسّلام على رسول الله. ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމުމުގެ ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ބަހުސްކުރެވެމުންދާއިރު އަޅުގަނޑު ގެންނެވި، މިއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުފާވެރިކަން ލިބޭ ދިވެހި ޤައުމުގައި ގެނެސްދޭ ބަދަލުތަކުގެ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އުފެއްދުންތެރިކަމާއި ހަރުދަނާ ބަޖެޓެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި ބަޖެޓު ދެކެން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަމުން އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި ހަމަތަކެއް ހިފެހެއްޓެން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި ދިވެހި ދައުލަތުގެ މިއަދުގެ ހާލަތާއި، ގާތް އަޅުގަނޑުމެންގެ މުސްތަޤްބަލު ބިނާކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން. އެގޮތުން ބަލާއިރު، ދިވެހި ދައުލަތުގެ އިޤްތިޞާދީ ހާލަތު ރަނގަޅުކުރުމަށް ސަރުކާރުން ނިންމާފައިވާ ކަންތައްތަކެއް އަޅުގަނޑު ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ހަރަދުތައް ކުޑަކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ދަނީ ސަރުކާރުގެ ހަރަދުތައް ކުޑަކުރުމުގެ މަގަށް. އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓަކީ ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓެއް. އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ ސަރުކާރުގެ ޚަރަދުތައް ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތްތައް ހޯދަމުން. އަޅުގަނޑުމެން އެބަހުރި އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ކުރިއަރާފައިވާ ޤައުމުތަކުގެ ތަޖުރިބާތައް ބަލަން. އަޅުގަނޑުމެން ދަނީ ސަރުކާރު ހިންގުމުގެ އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތުތައް ހަރުދަނާކުރަމުން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤައުމު ކުރިއަރުވާލުމަށް، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ބަޖެޓުން ޚަރަދުކުރެވޭ ފައިސާ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން ސިޔާސީ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު ވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އެ ޤައުމުގެ ތަރައްޤީއަށް އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ވަރަށް މުހިއްމު، ވަރަށް ބޮޑު ބަޖެޓެއް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގައި މިއަދު ޚަރަދުކުރެވޭ ޚަރަދުތައް. އެ ޚަރަދު ޚަރަދުކުރެވޭ މި ދައުރު، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ފެނޭ އިސްލާހީ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން 500 މިލިއަން ޑޮލަރު ހަރަދުކުރުމުގައި 60 މިލިއަން ރުފިޔާ، 30 މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކުރެވޭ ބޭނުންކުރާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ހިސާބުން މަސައްކަތް. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދައުލަތުގައި ޚަރަދުކުރާ ކުރަން ޖެހޭ ކަމަށް

ވަނީ ހަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އާބާދީތަކާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރިއުޅުމާއި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ޘަޤާފަތް ބިނާކުރަންޖެހޭ ގޮތުގެ ތަސައްވުރުތައް އޮންނަ ކަމަށް ވަނީ ހަމަ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްވެސް މައްސަލައެއް ނުލާ މިދުނިޔަވި ހަރުދަނާއަށް ވެސް ކުރަން. އުނދަގޫކަމެއް، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ފުރަތަމަގައި ތިބެގެން މިއަދު މި ދައުލަތާ ވަޒަނަކުން ތަންތަނުގެ ކުރީގެ އަދި ބޭނުމާ ވާހަކަ. ބާދިޝާވެރިކަމުގެ ވާހަކަ. ބާދިޝާވެރިކަން ލިބުނުގޮތުން. މި ސަރުކާރުން މިއަދު އެ ވެސް ބާދިޝާވެރިކަމަށް ކުރަންޖެހޭ ބަސްއަލިކޮށް ލިބުނު މިންވަރަށް ހަމަވެސް މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވުނު. 15000 ހައުސިންގ ޔުނިޓް އެކު ތަރައްގީކުރުމަށް ޖެހި ބޭނުންވާ އުފެއްދުންތަކާއި ހަމަހަމަ ޖެހޭ ފަހަރު ކުރަނީ މަސައްކަތްތަކާ ހަމަ ޖެހޭ އިނގިރޭސިވި ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި. އެހެންނަމަވެސް، ދަރިންނަވެސްތޯ؟ ދިވެހި ދައުލަތުގެ މިއަދު ޖުމްހޫރިއްޔާ ސިޔާސީ ނަގާފައި ހިންގާ އެންމެ ބޮޑު އިންވެސްޓްމަންޓަކީ ރައްޔިތުންގެ ވިޔަފާރިއާ. ރައްކާތެރިކަމާ މިއާ ޒާތީ ބުރަނިން ދައުލަތުން އާދޮރި ލިބި ކާމިޔާބުވަމުންދަނީތޯ؟ މި ސަގާފަތު އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން އެބަޖެހޭ އިސްކަން. އަޅުގަނޑު މިއަދު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވާ ވާހަކައަކީ، ސިޔާސީ ބަދަލާއި ދިނުމުގެ ބާވަތްތަކަށް ބޭނުން ބައެއްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ގާއިދާތަކަށް ކަމުގެ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ފުރިހަމަ ދޭތެރޭގައި ބާރުތަކުގެ ބާރުލިބޭ އެކުލަވާލުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީކުރަން އެބަޖެހޭ، އެއާއެކު ނުރައްކާތެރި ބޮޑުތަކެއް ބަލަހައްޓާ މަސައްކަތްތަކެއް ރާވާ ބިނާކުރަން ބާރުވެރިކަމާ އަޅުގަނޑުމެން ތަރައްޤީކުރެވިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، އާއާއި ނިޒާމުތަކާއި ބޮޑެތި ބަދަލުތަކެއް މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ޤަވާޢިދާއި ޤާނޫނުތަކާއި ބާރުތަކާ އިސްލާހުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޭނުންތަކުގެ ތަރައްޤީ ދަނޑިވަޅުތަކާ ބެލޭ މި ދަންނަވާ އަމިއްލަކޮށް ވެސް ބޭނުންތަކުގެ ތަރައްޤީ ބައެއް ބޮޑުކަން އެބަޖެހޭ. އެކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު ތަރައްޤީކުރަން. އާއާއި ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުމާ ފަސޭހަ ވާހަކަތައް ވެސް އެބަހުރި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ބޮޑުމި ސިޔާސީ ބަލައިނުލާ ނޫނީ އިޤްތިޞާދު. ކަންތައް ބެލި، ހިސާބު ބެލި، ހެޔޮނިޔަތް ޖާގަ ބަލައިގެން ވާހަކައިގެ ހަމައެކަނި އާދަ ވާހަކަތަކެވެ. މި ބަލައިގެން ޖާގަ ގޮސްތަކާއި އަސާސީ ޖާގައިގެ ދިރާސާކޮށްގެން. އެކަމު ފަހުން އެކަނި ބައެއް ޖަމާކޮށް މިޔަސްތަކުން ނޭދި ދިރާސާކޮށްގެން އެބަ އެކަމުގެ ބާލިއަދުތަކުގެ ކާމިޔާބު އެބަ ދިރާސާކުރިއަށް އެކަސްތަކުގެ ބަޔާން. މި ފާހަގަކުރަން ކަންތަކާ ބެހޭބަލާ ކުރިމަތިލުމާ ފާހަގަކުރަން. އިންޖީނިއަރ ހަރަކާތް. މި ފާހަގަކުރަން ބޭރުގެ އިސްތިރާރު ޖާގަތަކަށް އެބަޖެހޭ. މި ކަންކަން އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރިއަށް ފުރި އަޅުގަނޑު ޖާގަވެސް މި ފާހަގަކުރަން ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުން ކުރިއަށް އޮތް ފަންގިފިލާ ވިސްނުމުގެ ކަމަކަށް ބާރުވަ އިޖުތިމާޢީ ކުރަމުންދާ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުމެއް، ހަމައެކަނި ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ޢަބްދުލްޤައްޔޫމް މި ދަނީ ފުރި ފަހަރުތަކުގައި ގެންގުޅެމުންދިޔަ ދަރުމަވަންތަކަމުގެ ކުރިއަށްދިޔައީ ފަހަރުތަކުގެ ޢަދުލުވެރިކަމުގެ ދަނޑިއެއް ކިޔުމުގައި މި ދަނީ. ދުނިޔެއިން މިހާރު ޙަޤީޤަތުގެ ބޮޑުކަމާ ހިލޭ، ކޮންމެ، ކަރަންޓު އަދި ނިޒާމް؟ އެ ސަރުކާރުގެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ މިހާރު އިސްލާމީ ބަދަލު ސަރުކާރުގެ ބަދަލު މިއަދު ބަރާބަރަށް އެކަނި އޮތީ. ހިލޭ، ކޮންމެ، ހަމައެކަނި އަސްލު ސިޔާސީ ބޮޑު ޤާނޫނީ ބަދަލުގެ ބިނާކުރަން. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަނީ މި 21 ވަނަ ގަރުނު. މި ގަރުނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރަން ދިރާސާތަކުގެ ބިރުގަނޑާ 22 ބޮޑުތަކުގެ 25 ބަރުގެ ޤާނޫނީ ބަދަލު އިދާރާތަކުން ކުރާ މަސައްކަތް މި

ދައުލަތުން ކުރަމުންދާ މަސްދަރު ދިރުވި ރައްޔިތުންނަށް އެބަ ފެނޭ. ކަނޑު ހިއްކައިގެން ފުރު އަގާ މަސްދަރާއި، ބޭރުމީހުން ހާމަސްދަރާއި ލިބޭ އެއްގަނޑުމުންނަށް ފުރުސަތު ބަޔާނުކުރެވޭތީއެވެ. ޔޫން ހަފުތާގެ ތިރީގައި ބޯޓު ކުރުތް ސިޔާސަތު ހިލާފު އަދިއްޔ ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތީގައި ނުނިކުމެ. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު ދަނޑުވެރިކަން ބޭނުންވާ ވަރަކައިލީ، މި ކަންކަން ފެށި މީހުން ޢުމުރާ އެއްކޮށް އަދުގަނޑުގެ ގޮތުން ޑްރަގު މިކަމުގެ ފަރާތުން ތާރީޚުގެ ދަށުގައި ބައްލަވައިލެއްވުން ބޭނުމުގެ 60 މަސްދުރާއި ކުރިއަށްދާނެކަން. އަދި މިދު ދަނޑުވެރިގެ 22 އިންސައްތަ ދިރުވި ރައްޔިތުންގެ އިޖުތިމާޢީ ފާހަގަ ބަނދަރުކުރާމެހި ސިފައިހަރު ހުރުމަތް ބަނދަރުކުރާ ބޭނުމުގައި ކަނޑައަޅައިވާފައިވަން. ފާހާގަ ނަންބަރުވާއަން 88 ފާޑުކޮށް މިހާރުވެސް ދިރިހުރުއިގެ އެކި ކަންކޮޅުތަކުގައި ހިސާބުކުރުމާ އާ މަސްދުރުތަކާ މިހާރު ހިސާބުކުރުމާ މަސްދުރުތަކާ އެއްކޮށް ވާކަން.

19 ރަށެއްގެ މަގު ކުޑަމާއި، އަދި އާއިއިލީރަށް ޒަހަރުގެ ހިމާރަތްކުރުމަށް ބޭނުމުގައި 29 މަސްދުރާ ހިމެނިގެންވާކަން. މިސާލަކަށް ބަނދަރުމަށް ބޭނުމުގައި 451 މިލިއަން ރުފިޔާ ދިނީ ވަޒީފާ ދެވުނުއެއްބަރަށް ބޭނުމުގައި؛ އަދުގަނޑުގެ އެންމެ މައިގަނޑު ރުކުން އިންގެތި. އަދުގަނޑުގެ ޕްރޮޖެކްޓްތައް ބިނާކުރި ކަމަށް ވަނީ ހަމަ، ދިނުން އަދުގަނޑުން އެންމެ ފުރަތަމަ އިސްކަންދީން އެބަޖެހޭ. ކޮން ސަރުކާރަކުންތޯ މިކަން ކުރީ؟ އެހެންވެ އަދުގަނޑަށް މި ބައްޓަން ތާއީދުކުރެވޭނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައްޔިތުގެ އިޖުތިމާޢީ އެކު އަދުގަނޑުގެ ފުވައްމުލަކު ރައްޔިތުންގެ ވަސް އުމުރުދުވަސް އެބަޖެހޭ. އެ ވާހަކަ ވަސް އަދުގަނޑު ދަންނަވާލަން އެބަ ބޭނުންވޭ. އާދެ! ފުވައްމުލަކަކީ ރައްޔިތުން އެބަ ބޭނުންވޭ ފުވައްމުލަކާ ހަމަހި ޖެހިއްޖެތަން އިންސާފުލިބޭ ވަސީލަތްތަކެއް އެންމެންނަށް. ފުވައްމުލަކު ފަތުރުވެރިކަން ފުދޭވަރަށް. މިކަމަށް އަޅުން އިންތިޒާމު ކުރަމާ ބަޔަކު ދުވަހަށް. ގަ ވަރަ އާދަޔާ އެއްބާރަ މި ދަނޑުވެރިކަން މުވައްމުލަކު ރަށް ތިބެގެން އެ މީހުންނަށް ވަޖާ އަދާކުރަނަން ފުރުބަހުތަކުގެ ސަރުކާރު އެތެރެއިން ފަރުވާގެނެސްގެންދަނޑު އަޅުގަނޑުމެން އުޅުއްވަރުގެ. އަޅުން ބޭނުން އެބަވޭ ރައްޔިތުގެ ކޮންމެއި އިންސާފުކުރެވޭ ބިނާވެގެންވާނެ. އަޅުން ބޭނުން ރައްޔިތުގެ ފުރުބަހި ބަރުލަހަކަން ފުވައްމުލަކު ހިމެނޭ އެހާހި އެއްފަސްގެ ދަ ވި ބައިބަން ވީޖަރީ ފުވަމުލަކު ރައްޔިތުން ކަރަމުން އެވެ ޢުމުރު ބަހި ބައިތިއްތަ ދުވަހަށް ބޭނުމަވަން. ފުވައްމުލަކު އެރީގެ ކަމުން ވަ ކޮށް ދުވަހަށް ފުވައްމުލަކު ދަރިވަރުން ބޭނުން ރާބު ޚަރަދުކުރާ ހިއްސާ ބައްޓަން ކުރިއަށް. ހައްޤު އެއާއި އެއްކޮށްކޮށްއެ މަ ދުވަހުގެ ޑައިމަންޑްވާލުގެ މި ބަޖެޓު ފުރާނައާމެދު ދުވަހަށް ނުކުރެވޭ. މި އަހަރު 200 ހައްސަކީގެ ޚާއްސަ ފުވައްމުލަކު ރައްޔިތުންނަށް ވަނަވުއިގޮތާއި ބަޖެޓުގެ ޚަރަދު ދުވަހަށް ނުކުރެވޭ. އާއާއެއްކޮށް ވަސް އަޅުން އެ ބާރުވާ މި ބަޖެޓު ބަސްޖާއި ޢާމް ރިކަން

ފުވައްމުލަކުގައި ސަރުކާރުން ހިމާރަތްވާނެކަން މި އަޅުގެ އުމުރުދުވަސް. ފުވައްމުލަކު އެއަރޕޯޓު ތަރައްޤީވާނެކަން އެބަޖެހޭ. ފުވައްމުލަކު ސިޓީތެރޭ އެބަޖެހޭ ފުރިހަމަވާނެކަން ނުސަމާލު ޚިދުމަތްސަލާމާއި ހުރިހާ މީދިރީ ފުވައްމުލަކު ޙިމާޔަތް ފުވައްމުލަކު ދަރިން ނުސަމާލު ޚިދުމަތްސަލާމާއި އެއްބާރުލުން ތަރައްޤީއާއެއްކޮށް ތަރައްޤީ ފިޔަވަޅުއަޅާ ފުވައްމުލަކު ކުރިއަށް ކަމާއިގުޅޭ ބަދަލުތައް ގެނެސްދިނުމަށް ފުވައްމުލަކު ސަރުކާރު ފުރުސަތު ބަނދަރު ފުރިހަމަކުރެވިގެން އެބަޖެހޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާއަށް. ދެން ފުރުޞަތުއަރުވަން މި އޮތީ ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ފަރާތުން، ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އަބްދުﷲ ޚަލީލް. އަދި ހަމަ ބަޖެޓުގައި އަދާހަމަ ބާޖީގެ ފަރާތުން މަކުނުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނާރާ ނަޢީމްގެ ނަންބަރު ވެސް އެބައޮތް. އަޅުގަނޑު ކުރިން މި ދަންނަވާލި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން. ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.

ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ދިރާސާކުރުމަށްފަހު ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ފާސްކޮށްގެން މި މަޖިލީހަށް އައިއިރުގައި މިއަކަށް މާ ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް އައިއްސަފައެއް ނެތް. ހަމަ އަސާސީގޮތުން ބަޖެޓު މި އޮތީ، މި ފުސްލު ގޮތަށް ރާކަން މި އޮތީ އެއްޗެހި މި ތަނަށް އައިއްސަ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނީ، ދައުލަތުން ބަޖެޓުގެ ފާސްކޮށް، އެ ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނާ ހިސާބަށް ފޯރުކޮށްދޭއިރުގައި ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުން ވަނީ ކޮން ކަމަކަށްތޯ. މި ރައްޔިތުންނަށް ކަމުދާ އަސާސީ ބަޖެޓެއް. މި ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންނަށް ވާނެ ފައިދާއެއް ނެތް. ތެދުފުޅަކީ، ކުޅުދުއްފުށިއަށް އެބައޮތް 260 މިލިއަން ރުފިޔާ. އެ އަދަދަކީ ހަމަ ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް އޮންނަ އެއްޗެއް. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އެއިން ވާ އެއްވެސް ކަމެއް ނެތް. ކޮންކްރީޓު ވަރަށް ފަސް އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި، މި ސަރުކާރުގައި ފާސްވެފައިވާ ދެ އަހަރާއި އަދި މި ސަރުކާރުގެ ތިން އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ކުޅުދުއްފުށިއަށް ކުރެވިފައެއް ނެތް. އެއީ މިހާ އަޅުގަނޑު ދެއްކި ވާހަކައެއް ނޫން. މިކަން އޮތް ގޮތް. ބަޖެޓުގެ ހިސާބުން މި ސަރުކާރަށް ނިސްބަތްވާ ބޭރުގެ ވާހަކަދައްކާއިރުގައި، ބަޖެޓުގެ ޙަޤީޤަތް ފެނުނީ އެއްކަލަ ކިޔާ ނަމެއް. ދިރާސާކުރުވާ އެއްކަލަކަށް ކިޔާ ނަމެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާތަކާއި، އަދި ހަމަ. އަތޮޅުގައި މިހެން އެއްވެސް ކަމެއް ފެންނާކަށް ނެތް. މިއަދު ވެސް ކުޅުދުއްފުށީ ހޮސްޕިޓަލުން ޓްރާންސްފަރކުރަން އެ ރޯގީ 10 ދުވަހުން ގެނެސް އައި.ޖީ.އެމް.އެޗްގައި އެމްބިއުލާންސްގައި. މިތާ ބަޔަކު ދެކެއަނީ؟ މި ބަޔަކުގެ ވާހަކަތައް މި ދައްކަނީ؟ ސަރުކާރުން 18 މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޗާޓަރު ފްލައިޓްތަކުގެ ރޭޝަނިންގަތް އަދާއިރުން ބާރު ބަޔަކު ކުޅުދުއްފުށި އާދޭ. އަދިވެސް އެހެރީ އެ ހެރި ހެލިކޮޕްޓަރަށް ބަލަން. މިތާ މި ވިސްނާލާ ބަޔަކު ދެކެއަނީ؟ ހިނ. އަޅުގަނޑުމެން ނިސްބަތްވާ ހަދައިދޭނަމޭ މި ސަރުކާރުން ބުނީ. ސަރުކާރަށް 3 އަހަރު ވެގެންގޮސް 4 ވަނަ އަހަރަށް މި އޮތީ ބަދަލުވެފައި މިހާރު. ކޮބައިތޯ އެ ހިސާބު؟ ނެތް ހިސާބެއް. ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވި ހިސާބު ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވި ހިދުން ހުރިހާ ވަސީލަތްތަކެއް ޤާއިމުކޮށްދީފައެއް ނުވޭ. ހަނގުރާމަގައި އެއަރޕޯޓް ހަދަނީ، ހިނ. އަޅުގަނޑުގެ ހިސާބު އެކިވެސް ހެދުންތާއްޔާ ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވީއެއް ނުވިބުނަން. މަގެއް ފެސް ހަދަބުނަން. ހިއްލިވި އޮތް ހެވާއްޔާ އެކުށް ހިމެނިފައެއް ފެސް ހޮސްޕިޓަލް. މި ސަރުކާރާ ތަކުން ކުރިންވެސް ކަމެއް ބޮޑު ފަރާތްތަކަކުން ނޫން އިއްޒަތްތެރި

ރައީސް. މި ސަރުކާރުގައި މިތިބަ ގިނަ މީހުންނަކީ ވައްކަމާއި ފަސާދައިގެ ތުހުމަތުއިން އައިސް ތިބި މީހުން. ވީމާ ގޯތިތެރެއިން ވެސް ވައްކަންކުރަން ދަސްކޮށްދޭތަނުގައި ތިބި މީހުން ގިނަ މީހުންނަކީ. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިއްޖެ މިދިޔަ އަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ 20% ގޮތަކަށް ދީ ވަގަށް. އެ އޮތީ އުނިގެން، ފެންނަން. މި ބަޖެޓުގައި ވެސް 30% ވަގަށް ނަގާނެ އިނގޭތޯ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ ފެންނަން އޮތް ހަޤީގަތް. ބަޖެޓު ހިނގައިގެން ދައުލަތުގެ އެތައް ރާއްޖެތެރެއަށް ފޯސްކުރައިރުގައި ކޮންކަހަލަކަމެއް ދީ 2016 ވަނަ އަހަރު؟ އަޅުގަނޑުމެން އެ ބަޖެޓް ބަލައިލަން، 2016 ވަނަ އަހަރު 30 ރަށުގައި ސާފު ބޯފެން ލާން ކަމަށް ސަރުކާރުން ބުނި. އެހެންނަމަވެސް، 7 ރަށުގައި ވެސް ސާފު ބޯފެން ލިބިފައި ނެތް. ބަޖެޓުގެ 30% ހާސިލުކުރެވިފައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ މި ދައްކާ ތަފާސްހިސާބު؟ ހަމައެކަނި، ނަރުދަމާ ޚިދުމަތްތަކަށް 34 ރަށް 2016 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި ޖަހާފައި އޮތްއިރުގައި 9 ރަށުގައި ވެސް ނަރުދަމާ ޚިދުމަތްކުރިފައި ނެތް. މިއީތޯ ތި ވިދާޅުވާ ތަފާސްހިސާބު؟ މިއަދު ހިންގަނީ ކޮންފަދަވެސް އެއްޗެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑު އެ ނަގާލާ ދަންނަވާލަން ނެތިން. 2016 ވަނަ އަހަރު 28 ރަށުގައި މަގުހަދަން ހިމަނާފައި އޮތްއިރުގައި، 5 ރަށުގައި ވެސް މަގު ހެދިފައި ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހެންވެސް ހިނގާ ކަމެއް ނެތް. އެ ވިދާޅުވާ ދިރި ކަންތައްތަކަށް ވެސް 45 ރަށުގައި މިސްކިތް އަޅަން ހިމަނާފައި އޮތްއިރުގައި، 20 މިސްކިތް ވެސް އެޅިފައި ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން ބަޖެޓުން ކިހާތޯ ހާސިލުކުރެވިގެންތޯ މި އުޅެނީ؟ ކޮބާތޯ ފެންނަމުންދާ މި އުޅެނީ؟ ކޮންމެހެން ބޭނުންތޯ މި ފެންނަނީ މި މީހުންނަށް؟ ވައްކަމާއި ފަސާދައިގެ ތުހުމަތުގައި ފިޔަވަޅު އަޅާ ތިބި ބަޔަކު ވައްކަން ކުރުން ހުއްޓާ ކަމެއް ކަމަށް ކުރާ މަސައްކަތް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ފެނިގެނެއް ނުދޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ބަޖެޓްކަން ހިންގާ މަސައްކަތްތަކުގައި، ތިމަންނަމެންނަކީ ދިރި މީހުންނޭ މި ހިއްސާ. އިހުތިޔާރުކުރެވިގެން ތިބި ވަގުން އެއީ ދިރި މީހުންތަށް ވާނެ ގޮތެއް ހައްޤުތޯ؟ އެއީ ކޮން ގޮތެއްގައި، ކޮންއިރަކު އައިސްފައި އޮތް ކަމެއްތޯ އެއީ؟ ވައްކަމާއި ފަސާދައިގެ ތުހުމަތު ދިރި މީހުންނަށް ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑު ދަންނަ ގޮތެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބައްލަވާ! 271 މިލިޔަން ރުފިޔާ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ޚަޒާނާގައި ހުރި ފައިސާ ނަގާފައި ދައުލަތުގެ ކޮންސޮލިޑޭޓެޑް ފަންޑުގެ ދަރަނި އެ ދަނީ. އެ ހިފަހައްޓާ އެމް.އެމް.އޭގެ ގަވަރުނަރަށް ކުރެވޭނެ ކަމެއް؟ އެ އޮތީ ދިވެހި ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގާނޫނުއަސާސީގައި ބުނެފައި، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ރިޒާރވުގައި ހުރި ފައިސާ ޚަރަދުކުރަންވާނީ، ދައުލަތުގެ ފައިސާ ޚަރަދުކުރަންވާނީ މި މަޖިލީހުގެ ހުއްދަ ބައިވެރި މިން ބައިގެ އެއްޗެހިއެއްގެން. ތާރީޚު މި ޤައުމަށް ކަމެއް ދިމާވެފައި އަޅުގަނޑުމެންނަކީ އިތުރު ގޮތަކުން ނެތް. ރައްޔިތުންނަކީ ކޮށް ގެންނަން ހުރި ފައިސާތައް މި މަޖިލީހުން ހުއްދަނުކުރާ އެ ތިބޭ ގޮތަށް ޚަރަދު ކުރައިގެން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީތޯ ތި ވިދާޅުވާ ތަފާސްހިސާބު؟ ތި ވިދާޅުވާ އިސްލާހުތޯ؟ ތި ހުއްޓައިލީން އެޗް.ކޮންސޯޓިއަމްތޯ؟ ނޫން، އެއީ ނޫން. ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީ އަންނަނީ ކިހިނެއް. ވިސްނަ ކުޑައިރު ނަޖާހަތު ވިޔަފާރިގައި ފަރުވާތަކަށް އިންސާފަށް ގެންނަން އޮތް. ހަމަ ރަޖިސްޓަރީ ލިބޭ ކޮމިޝަނަށް ހޭ ރަޖިސްޓަރީ ލިބޭތޯ؟ ހަމަ ރަޖިސްޓަރީ ލިބޭ ހަމަ 8 ރަޖިސްޓަރީ ގެންނަންވާނީ ކިހިނެއްގެ އެކުލަވާލާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އެ ކުރެވޭނީ. މި ނޫން އެހެން

ގޮތަކަށް މި ހިސާބަށް ޖަހައިގެން މި ނަތީޖާ އަންނާނެ ގޮތެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވަނީ، މި ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންނަށް ފައިދާއެއް އޮތް ބަޖެޓެއް ނޫން. މިއީ ވައްކަމާއި ފަސާދައިގެ ބޮޑުބައެއް ވައްދާފައި އޮތް ބަޖެޓް، ރައްޔިތުންނަށް އަނިޔާވެރިވުމަށް ބަޔަކު ފާސްކުރާ ބަޖެޓެއް. މި ބަޖެޓުން ރައްޔިތުންނަށް ވެސް ފައިދާއެއް ނުކުރާނެ. ބަޖެޓުގައި ޖަމާކުރައި ހަރަދުކުރާ ނުލާ، އެ ފައިސާއަކީ ވާ ގޮތް ރައްޔިތުންނަށް ނުދޭނެ އެ ވާހަކަ ދައްކާނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މިއީ ޖީ.އެސް.ޓީއަށް ވޯޓުދިނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ފުލް ޖެހިން އުނދަގޫތަކާއި ދެއްކި މީހުން މިއަދު މީ. މި ސަރުކާރުން ދޫކުރި މި އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ދުވަހު ޖީ.އެސް.ޓީއަށް ވޯޓުދިނީމާ. އެ މީހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ފުރުސަތުދެއްވާތީ އެކު މި ބުނަނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ޤައުމުގެ ރައްޔިތުންގެ ގެއްލުން ހުރި ކަމުގެ ނުރައްކާތެރިކަން. އިޤްތިޞާދީ ހާލަތާ ސަރުކާރުން ހަމަކުރަނީ ހަމަ ކަމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ކުރިމަތިވެގެން. ހަމަކަމެއް، ރައްޔިތުންނާ އެއްކަމަކު މަސައްކަތްކުރަނީވެ. ފުރުޞަތާއި، ހާސަދުރާއި، ހަސަދައާއި އަނިޔާވެރިކަމުގެ ހާސިލުކުރެވޭ އެއްވެސް ކަމެއް ނެތްކަން. ސަރުކާރުގެ އިންތިޚާބުކުރުމުގައި ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުގެ ބޮޑުއިން ހިނގާ ވައްކަންތަކާއި ބަލާބަލަން އިންސާފުވެރިކަމާ އެކު ބެލުން އެބަޖެހޭ. ވައްކަމާއި ފަސާދައިން ހުރި، ސަރުކާރުގެ ކަންތައްތަކާއި ބަންދުކުރުމުގެ ކުރިން އެ ދަނީ. ދައުލަތުގެ ދަރަނިވެސް މި ދަނީ. މި ފަހުގެ ކަންވީ ރައްޔިތުންގެ ބޮޑުކަމެއް އެއް ފައިދާ އަނގަބަސް ހުސް ދައުވާގެ ދަރަނި އެބޮޑުވަމުން މި ދަނީ. މި ފާހަގަ އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުން އިނގޭތޯ. ނުދައުލަތުގެ އަޅުގަނޑުމެން މިހާ ނުއިތުބާރު އިޖުތިމާޢީ ހަލާކު. ސަފާރިޝުކުރި ސަފާރިޝް ވެރިކަމުގެ އެއް ސަރުކާރުގެ. ސަފާރިޝުކުރި އަޅުގަނޑުމެން ނުޖެހޭ. ފެރީގެން ހަމަޖެހޭ އަދިއެކަމަކު މިއަދު އެފެދިފައި ކަންތައްތަކާއި ކަރުދާސްތަކާ ބޭނު، ރައްޔިތުންގެ ކުރިމަތިކަމަށް އަހަރެން ކަނޑައެޅި. ކަޅައިމީ މި ފައިދާތަކަށް؟ ކަޅައިމީ އަހަރެން ބޭނު ހަސްބުހާނު؟ ކަޅައިމީ މަސްވެރިންނަށް ދޭން ބޭނު ޖެހި؟ ކަޅައިމީ ދަނޑުވެރިންނަށް ދޭން ބޭނު ޖެހި؟ މިއީން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރޭ. މިހާރު ސަރުކާރު އެބަޖެހޭ އިސްތިޢުފާދޭން. ސަރުކާރަށް ނުފޫޒު، ފަރުވާވެއްޖާ ސަރުކާރުގެ އިޖުތިމާޢީ ހަލާކު. އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރު މިހެން ބައިވަރުގަނޑުގެ ނުއިތުބާރުން އިޖުތިމާޢީ ހަލާކު. މި ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ޒިޔާނަތްކުރިވެ، ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއަށް ބޭނުންކޮށް ގޮތެއް ހަދައިލާނެ ފަރާތްތަކަށް މި ތަން ހެއްދެވި ތިބެނިކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ. ރައްޔިތުން ހަމަޖެހޭ ދިވެހި ގޮތަށް ބަދަލުކުރުމަށް މިއަދު އެ ބޯޅަތަކުގެ މަސްދަރުގެ ފެށި ބޭރު ރައްޔިތުންގެ ޖައްވެރި ބަޖެޓުގެ. ދައްކަވާގޮތާ ފާހަގަކޮށްލަން ތިބި ބޮޑުބޮޑު ބޯޅަކާ މަސައްކަތް ގެއްލިދާނެ ހިތުން ސަރުކާރުން ބޭނުނު ކަމެއް ކުރަމުން އެ ދަނީ. އެއީ ނޫން އެ ބޮޑުބޮޑު ރަނގަޅުކަމަށް އެކަމާ މަސައްކަތްކުރީ. ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު ދިނުމެވެ ދިފާޢުކުރަނީ ނުކުމެވިރާ. އެކަން ނިކަން މިއުޅޭ ދިން އިންސާފު، ބަރާބަރު، އަނިޔާއާ އަޅުގަނޑުމެން އިޖުރާއާތް ހިމަނާ ކަމުގެ ސުޓު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ސަރުކާރުގެ އަނިޔާވެރިކަން މި ފެނީ ދުނިޔޭގައި އެއްވެސް ޖުމްލަ ދައުރުގެ ހިސާބު ގޮތުގެ. އަނިޔާއާއި ޒުލުމާއި މި ހަރާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ނުބައްލާނެ. ﷲ ވާގިދެއްވާށި އިރާދަކުރައްވާފާ އަޅުގަނޑުމެން މި ސަރުކާރުން އެ ކަންތައްތައް ހުއްޓާލަން...

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މަޖިލީހުގައި ބަސްމޮޅުކުރުމުގެ ގަވާއިދު ވެސް ހަމަ އޮތީ. އަޅުގަނޑު ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ފާހަގަކުރެއްވުމަކަށް ހުރީމަ އަޅުގަނޑު އެ ފާހަގަ ނުދެންނެވީ. ވަރަށް ބޭނުން ކާމިޔާބުން ބައެއް މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވިއިރުގައި ބައެއް ފަހަރު މިދިޔަ ގޮތަށް އެބަ މަޖިލީހުގައި ބަސްމޮޅުކުރުމުގެ ގަވާއިދުން ބޭރުން. އެހެން ބޭނުން ދެން ކާމިޔާބު ފާހަގަކުރެއްވުމުގައިވާ ރަނގަޅޭ. އަޅުގަނޑު ދިމާކޮށް ސީދާ ބަދަލުގައި ހުއްޓުމެއްގައި އެހެން ފާހަގަކުރެއްވިއިރުގައި ވަރަށް ބައެއް ބޭފުޅުން ވަކި ބަޔަކަށް އެއްވެސް ގޮތެއްގައި ބުނުއްވާފައި ނުވާކަމަށް ބަޔާން ކުރައްވާ. އަޅުގަނޑު މިއަދު ހަނދާންކޮށްދޭން ބޭނުންވަނީ ބަޖެޓް ބަހުސްގައި ވާހަކަ ދައްކަވަމުން ފާހަގަކުރެއްވި ވާހަކަތަކެއް ވެސް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާ ޚިލާފު. އަޅުގަނޑު ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދަންނަވާލަން ބޭނުން ފާހަގަކުރެއްވި ވާހަކަތައް ބަހުސްކުރާ މައުޟޫޢާ ގުޅިގެން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދަށް.

މަޑުއްވަރި ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުޙައްމަދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރިޔާސަތުގެ ފާޅުން އަންނަ ނަސޭހަތެއް ގަބޫލުކޮށްގެން އަޅުގަނޑުގެ ފާހަގަ ކުރިއަށްގެންދަވާ ބަޖެޓުން އެއީ ކޮންކޮން ވިޔަފާރީގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު އުސޫލު ތޮއްޓެވި. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ހިނގާދިޔަ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް މި ބަލައިގަތުމުގެ ހިސާބުގެ ބަޖެޓް ޑިބޭޓްގެ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުން ފަހަރު ބަ މަސައްކަތްކޮށްފައި ކޮންތޯ. އާދެ! ބަޖެޓް ޑިބޭޓްގެ ކޮމިޓީ؛ ޑިބޭޓްގެ ކޮމިޓީއާ، ބަޖެޓު ބަލާ ކޮމިޓީއާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮޅަށް ޑިބޭޓް. ދެން ޑިބޭޓުގެ މާނަ އަޅުގަނޑު ކޮންމެހެން ވިޔަފާރިކުރާ ކޮންޓްރޯލް ކުރުމަކީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑިފެންސް، މިހާރު އޮންމެން ފެނޭ ކުރިއަށްދަމާލާފައިވާ ޑިފެން ބަލާ. އާދެ! ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓް މި އޮތީ. ފުރިހަމަކޮށް ބޭނުން ފާހަގަކުރެވޭ ޚިޔާލުފުޅު ހުރި ރިޕޯޓެއް. އެކަމަކަށްވުރެ، އަޅުގަނޑު ހިތަށްއަރާ ބަޖެޓް ޑިބޭޓްގެ ކޮމިޓީގެ ޖޯޑަނޭ ކޮބައިތޯއޭ؟ އަޅުގަނޑަށް މި ކަންކަން ނޭނގޭ ހިތަށްއަރާ އެއްޗެއް ކަމަކަށް ބައްލަވާލައްވާ. އާދެ! މިހެން މިދިޔައީ، ބަޖެޓް ޑިބޭޓްގެ ކޮމިޓީގެ ޖޯޑަނަށް، ހަމައެކަނި ޕީ.އެސް.އައި.ޕީ ބަޖެޓަށް، ކޮންމެއާ މުޅި ބަޖެޓް ވުޒާރާތަކަށް ޕާސްކުރެވޭ އަސާސީ ބަޖެޓް؟ ބަޖެޓުގެ ކޮންކޮން ބައިވަރު ހުރި ހިސާބެއް؟ ދެން އެއް އަހަރު އަދި އަހަރު ހިނގާދަނީ ވަކި ކޮންމެއަށް، ޤާނޫނީ ޕްރޮޖެކްޓްތަކެއް، މަޝްރޫޢުތަކެއް. މިހެން މިދިޔަމަ، ކޮންމެ އަހަރަކު ފަށާ އަޅުގަނޑުމެން އަސްލު މި ޕާސްކުރާ ބަޖެޓް ހިނގާ ބަޖެޓެއް. އެހެން އަޅުގަނޑު މިޕާސްކުރާ ބަޖެޓް ހިނގަމުން ކުރިއަށް ވަކިން ބަޖެޓްތަކެއް ވުރެ ބަޖެޓް ހުށަހަޅައިގެން ޕާސްކުރާ މިޔަދުވެ، ދެއް ޕާސްކުރާ ބަޖެޓް. ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓް. ކޮންކޮން ޕްރޮގްރާމްތަކަށްފައިވާ ބަޖެޓް. އާދެ! މިހެން އެހެން ވިޔަފާރި ކުރަމުން، މިހެންވެސް

އެބައޮތޭ ތިން އަހަރުގެ މިސާލެއް. އަދުދިން މި ތަތަރުއެހެން ކަންތައްތައް މިހެން އެންމެހައިރުގައި. ދިން މިހާރު މިހެން ހުންނަ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އިދާރާތަކުން ހަމަކުރުވުން ކަންކަން ތިން އަހަރު ބަހުންކުރުމުގައި އެންމެ ކަމަށް. ނުވަތަ ބަޖެޓުކުރުމުގައި ހުންނަނީ ކަމަށް ތިން ހަތަރުގެ ތަކެތި މިހެން ކަންކަމާ، މިގޮތުން. މިހެން މި ކަންކަން ހުންނައިރުގައި އިދާރާތަކުން ހިފަނީ ބަޖެޓު މިހިމަސްވުކުރި ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ހަމައެކަނި އަމަލުތައް ބަލައި، ނަގައިގެން ބަޖެޓުގެ މަސްރަފުތަކަށް؛ މި ކޮމިޓީގައި ހިނގާފައިވާ މަސްރަފުތަކަށް ނުހަނު ފަށާ ހިނގާ މަސައްކަތްތަކާއި ބަޖެޓުގެ ބަދަލުގައި، މި ބަޖެޓުން ހަސްފުކުރަން ކަމަށް މިކަމާ އަދާކުރަމުން ބަޖެޓު ހުށަހަޅުއްވުމުން، ނުހިއްޓާ ބަޖެޓުން ފާހަގަ އަދާކުރާ ހަސްފުކުރައްވަން ކަސައްކަތްކުރުމުގައި ހުރި ވަކި ފާސް ބަޖެޓުގައި ކަމަށް އިދާރާތަކުގެ ބަޖެޓުކުރަނީ. މިހެން މިދަންނަވަނީ، އިދާރާތަކުން ހިފާ ގޮތުގައި 2016 ވަނަ އަހަރު ފާސްކުރި ބަޖެޓުގައި 2017 ވަނަ އަހަރު ލިބުނު ކަންތައްތަކާއި، 2018 ވަނަ އަހަރު ލިބުނު ކަންތަކާއި ކަނޖެއްހިފައި ހިއްސާ، އެ އަހަރު ނިމިގެން އަނެއް އަހަރާ އިދާރާތަކުން ކުރިމަތިލާނެ، އެ ކަންތައްތައް ހިނގާފައި ހިނދު، ބަޖެޓުގައި ކަނޖެހިފައި ހުރި ކަންތައް ތަންފީޒުކުރުމުގައި ވަނީ ކާމިޔާބު، ހަސްފުކުރުމުގެ ކަންކަން ތަކެއްތައްކުރުމަށް، މިހެންފަސް ބަޖެޓު އުސޫލު. އެއްފަސް ބަދަލު ބަޖެޓަށް އިދާރާތަކުން ހިފާ ބަޖެޓުގެ އިދާރާތަކުގެ ހިސާބުތަކާ. މިހެން ދަރަނި ވަރަށް ބޮޑު ސަރުކާރަށް ވަސް ދަރަނިވެރިވާން. ބަޖެޓު އަހަރު ތިގަދައި އިދާރާތަކުގެ ފޮރުވުމާ އެހެން މިސާލު މިފަސް ކަމެއްގައި ކޮށްދީފައިވާ ކަނޑައެޅިގެން. އަތުން ފައިސާ ބާކީ ބާރުލެއްވި ބާކީ ބާރުގެ ބާކީ އަހަރު ނުކުރޭ. ދިން އޭގެ ފާއިދާ ފުރިހަމަކުރުމަ ކަމަށް. މިހެން މި ކަންތައް މި ހުންނަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަތުން ބަޖެޓު އަހަރުގެ އެ ކަންތައްތައް އެއްވެސް ކަމެއްކުރަ ދައްކާ ޕްރޮކިއުމަންޓު، އަމަލުކުރަމުން ގަވާއިދު ކާމިޔާބު ވަރަށް ބަޖެޓުގެ ބަދަލުގައި ގޮސްފައިވާ 5 އަހަރުގެ ބަޖެޓު ދާއިމީ ބަޖެޓުގެ އެއްބަސްވުމެއްގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ. މިގޮތުން 2016 އަހަރާ 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ބަޖެޓުގެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ. މިގޮތުން އިދާރާތަކުން އެންމެ ފަސްދާނޭ ދާއިމީ ބަޖެޓުގެ އިދާރާތަކުގެ ތަފާތު. ބަޖެޓުފަހުން މަދުލަ އަހަރު ކޮށް، އއ. ކަމެއްގެ ނަތީޖާ ކޮށް. އަދިމިކަން ފާހަގަ ކުރި. ބެލެހެއްޓުން ބަޖެޓު ފަސް ޖެހޭނީ. އއ. ގޮތުގެ ނަތީޖާ ކޮށް. ބެލެހެއްޓުން، ޒިންމާވެރިވުމުގެ ބަޖެޓު ހިއްސާކުރުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރު ބަޖެޓު އަމިއްލަ ނުކޮށް. އިދާރާތަކުގެ މިހެން ކަމަށް، މިގޮތުން މިހެން ހުންނަ ކަންތައްތައް ބަޖެޓުގައި ހިނގާފައި ހުންނަ ކަންތައްތައް ތަކެތި ގެނެސް ވަކިން ތަކެތި ގެނެސް ހިސާބު ނެގުމަށް ތިރީސް ބޮޑު ވާ އަށް ކަމެއް ނިންމަވައި. ދިވެހިރާއްޖޭގައި އިދާރާތަކުގެ ބަޖެޓުކުރާ މުއްދަތު މި ކަންކަން ކުރިއަށް ދިޔައިރު ބޮޑެތި ފައިސާ ހުންނަނީ. އިދާރާތަކުގެ އަލަށް ބަޖެޓު ދަނޑުވަރު ބަޖެޓު ކަންތަކުގައި އަހަރު ދެނޑުކަރަ ބޮޑު ބައެއް، ކަންކަން ކުރުމުގެ ފަސްކަރުދާސް މުއްދަތު. އެހެންނަމަވެސް، އަލަށް ބަޖެޓު ކަންކަމުގައި ކަންކަން ޚަރަދުކުރުން، އަދުދިން ތަރައްޤީގެ ކަންކަން ޚަރަދުކުރުމަށް 5 އަހަރުދުވަހު ފަސް ދަތި ބަޖެޓުކަށް އޮންނަގޮތަށް އެކަށައެޅިފައިވާ. އަދި އެގޮ އަދާކުރައި ހުރިހާ، ނުވާ؛ މި ކަންކަން ބަޖެޓު ދަރަނިކުރަން ފަހަރެއްގައި އިދާރާތަކުން ފަސް އެއްގޮތަކަށް. އެހެންނަމަވެސް، ދަށް ކޮމިޓީތަކާ ހިއްސާކުރަ

ބަޖެޓް ދިރާސާކުރާ ކޮމިޓީން ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރައްވާފަ. އެއީ 9 ބައްދަލުވުން ބާއްވާފައި އެބައޮތް. 19 ގަޑިއިރު މަސައްކަތްކުރައްވާފައި އެބައޮތް. ބައެއް ކޮމިޓީތަކުގައި މިހާރު ބައެއް ބިލުތައް، މައްސަލަތައް ނިންމުމަށް 5 މިނެޓް ވެސް އެބަ ނިންމަވާ. 10 މިނެޓް ވެސް އެބަ ނިންމަވާ. 15 މިނެޓް ވެސް އެބަ ނިންމަވާ. އެހެންވީމާ، ބުރަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެއްވިކަމުގައި އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު މިދަންނަވާ މަސައްކަތް ފުރިހަމަކަމަށް ނުވެއެ. ބަޖެޓް ހިމެނިފައި ހުރި ކަންކަން، ބަޖެޓްގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އަދަދުތަކާ ބޭނުންކުރެވޭނެ ގޮތް، އެގޮތުން ކުރި ފައިދާ: މިއީ ވަޒަންކުރެވުމަށް ނަތީޖާ. ދުން ވިދާޅުވާން، އެހެން ބަޔަކު ކުރާ ކަމެއް އެއީ. އެހެންކަމަށްވާނަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް އެ ވާހަކަ ދޫކޮށްލާނަން. އާދެ! ބައެއް ބޭފުޅުން، ބައެއް މެންބަރުން މި ތަނުގައި ވާހަކަފުޅުދައްކަވައިރު މިހާރު އެ ބޭފުޅުންގެ ދާއިރާގެ ތަރައްޤީގެ އަމާޒުތައް، އުއްމީދުތައް މި ފާހަގަކުރައްވަނީ. ރަށްގައި މިބަޖެޓުން ޔުނިވަރސިޓީއެއް ހެދުން، ރަށްގައި މިބޭގެން އެންމެނަށް ވަޒީފާ ހޯދުމުގެ ކަންކަން، އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދާއިރާގައި މި ފާހަގަކުރަންޖެހޭ ވަރަށް ބޭސިކް ކަންކަން. މިސާލަކަށް، ކޮންމެ ރަށެއްގައި ބޭނުންވާ ސާފު ބޯފެން ލިބުން ވެސް، ނަރުދަމާގެ ހިދުމަތް ލިބުން، މިހާރު ކަރަންޓް ކަންކަން. ސިއްޙީ ދާއިރާއާ، ހޮސްޕިޓަލްގައި ބަނދަރާއި ރަނގަޅު ދިރިއުޅުން، މިފަދަ ކަންކަން. އެހެންވީމާ، މިދެންނެވި ވެސް އެއްޗެހި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ. ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ތަފާތުތަކެއް ހުރިކަން އެބަ ފެނޭ. ތަފާތުތަކާ ހުރި ކަމަށް ފާހަގަވެއްޖެ އެ ތަފާތުތަކަށް ކުރެވިދާނެ މަސައްކަތްކުރުމަށް ވެސް އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ ގޮތުގައި ބަޖެޓުގައި އަލަށްކުރަންޖެހޭ ކަމުގެ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި. އެއީ އިންސާފުން، ހުރިހާ ތަރައްޤީވެވޭނެ ހަމަހަމަ ބައެއް ކަމަށް ބަޖެޓެއް ވިޔަސް މިވަގުތު ކަމެއް ނުވާނެ ވަގުތެއްގައި. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ފުރުޞަތުތަކުގައި ހުރި، އެންމެނަށް ހަމަހަމަކަން ލިބިދެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް މިނިސްޓަރުން ހަމަހަމަކަން ބޮޑަށް ލިބިދެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ހިއްސާކުރާ މިއަދުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަމާޒަކަށް ވާން. ރަނގަބީލު ޖެހުމާ އެކު އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަން އެދެން. އާދެ! ވާހަކަ ނިންމާލަމުން ދިވެހިރައްޔިތުންނަށް ވަރަށް އާއްމުކޮށް ބޭނުންކުރާ ބަހެއް، ދިވެހިން ބަހެއް ދިވެހިރައްޔިތުން އެއް ބަހެއް. އާދެ! ކިޔާ ބަހެއް ބުނެލަން. ބޭ ތަފާސްހިސާބު ނުދަންނަން. ދެން އެއީ ގުޅިގެން އަދި އެހެން ވާހަކަތައް ވެސް ދަންނަވައިދޭނަން. އާދެ! ޖަނަވާރުނާއި ބަނޑުޖެހޭގެ ވާހަކަ އަރުވާލަން. އާދެ! ރަށުތަކުގެ ވާހަކަތައް ވެސް ދަންނަވައިލަން އެދެން. އެއްޗެއް ދީނީ ޖަލްސާ، އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ޖަލްސާ ބޭރު، އާދެ! ފައްޓަވައިގަތުމަށް ދިން ފުރުޞަތަށް ޝުކުރު. ކުރިން ފެށި ވާހަކަ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތޮއްޑޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲއަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން އާދެ، ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު

މުޙައްމަދު އަސްލަމް، އެމް.ޑީ.ޕީގެ ލީޑަރުން. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ، ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ އަށް.

ގުރައިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްރަޙީމް އަބްދުﷲ ވާހަކަދައްކަވަމުން:

بسم الله الرّحمن الرّحيم. الحمد لله ربّ العالمين· والصّلاة والسّلام على أشرف الأنبياء والمرسلين. وعلى آله وصحبه أجمعين. *އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، 2017 ވަނަ އަހަރަށް ދައުލަތުން ލަފާކުރައްވައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ބަޖެޓު، ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރައްވައި ނިންމަވާލައްވައި މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން މި ދަނީ އެ ބަޖެޓަށް ބަހުސްކުރައްވަމުން. އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް ތާއީދުކުރަމާ. ހަމައެއާއެކުގައި އިދިކޮޅު ފަރާތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވި ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު، މި ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުން ބޭނުންވާ ބަޖެޓެއް ނޫން. އިސްލާމިކް ޔުނިވަރސިޓީއާއި ވަޒީފާއާއި ދިރާސާކުރަމުންދާ ކަންކަމަށް ބަޖެޓެއް ނުހިމެނޭ ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކުގެ ތެރެއިން ގިނަ ބަޖެޓެއް ދާއިރާތަކުގައި ރައީސް ޔާމީނުގެ ސަރުކާރުން ފެށިފައިވާ މަޝްރޫޢުތަކެވެ. ރަށްރަށުގައި ބަނދަރުތަކާއި ސްކޫލުތަކާއި ސިއްޙީ މަރުކަޒުތައް ބިނާކުރުމުގެ ކަންކަން ވެސް މި ބަޖެޓުގައި ހިމެނެއެވެ. އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، 3 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެއް ސަރުކާރަކުން ކުރެވުނު ކަންތައްތަކަކީ ކުރިން ވެސް ނުކުރެވުނު ކަމެކޭ. އަދި އާ ބަޖެޓާ ދިމާއަށް ރައްޔިތުންނަށް ލިބިދޭނެ. އެކަމުގެ މައުލޫމާތު ރައްޔިތުންގެ ހިތްހަމަޖެހުން ދިމާއަށް ދެވިފައިވާތީ ވެސް އިޝާރާތްކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ކަނޑައެޅިފައިވާ އަޅުގަނޑު ބަލައިލިޔަސް ބޮޑެތި ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި ބަޖެޓުގެ ސަރަހައްދުގެ ދިރިހުރުމުގެ އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއަރާނެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ބިނާވެގެންދާނެކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގެއޭ. މި ބަޖެޓުގެ ސަރަހައްދު ދިރިއުޅުންތަކުގެ އިޤްތިޞާދީ އަގުބޮޑު ފައިދާތަކެއް މަޑުމަޑުން ބަރާބަރަށް ފެނިގެންދާނެ. އެބަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. ހަމައެއާއެކުގައި މި ބަޖެޓުގެ ސަރަހައްދު ދިރިއުޅުންތަކުގެ އުމްރާނީ ތަރައްޤީއާއި ހިންގުމުގެ ދާއިރާގެ ކުރިއެރުމެއް އަންނާނެކަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާރުގައި ބަޖެޓުން ވާހަކަދައްކަވަމުން ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން ކުރިޔަށްގެންދަވާ ވާހަކަ ދެއްވި. ކުރިޔަށްގެންދަވާ އިޤްތިޞާދީ ބަޖެޓަކީ އަސާސީ ތަރައްޤީގެ ކަންކަން ކަމުގައި ވެސް ވިދާޅުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްބަސް. އެއީ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް ފުރުޞަތުދިނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މި ސަރުކާރުން ނޫނީ އެކަން ކުރި ސަރުކާރެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުފެނޭ. މި ސަރުކާރުގެ ތެރޭގައި ޑިމޮކްރަސީގެ ކުރިއެރުމާ ގުޅޭގޮތުން ބޮޑެތި ތަރައްޤީތަކެއް ކުރެވެމުން ދާ ކަމަކީ، އެ ބޭފުޅުންނާ ދެމެދުގައި ކުރެވިގެންދާ ކުރިއެރުންތަކާއި ބަނދަރުތަކާއި މަގުތަކާއި ހިދުމަތްތަކުގެ އިތުރުން ރާއްޖޭގައި ތަރައްޤީގެ ގޮތުން ކުރެވިފައިވާ ކަންކަމާއި ތިމާވެށި ދެމެހެއްޓުމުގެ ކަންކަމާއި މިއަދު ރާއްޖޭގައި ރައްޔިތުން ދިރިއުޅުމަށް ފޯރުކޮށްދެވުނު ކަންކަމަށް. އެކަން ދިވެހި ރައްޔިތުން އެބަ ގަބޫލުކުރައްވާ. ހަމަ ހިތްހަމަޖެހޭ އެކަމާ*

ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭނީ، އެންމެން ސަރުކާރުތަކުން އެ ސަރުކާރުތަކުގެ މިއްޔަތުގައި ނިޒާމުތަކުގެ ބޭރުން ދިރިއުޅޭ ފިޔަވަޅުއަޅުއްވާފައިވާ ގޮތެއްގެ ތަފުސީލު ވެސް ދިރާސާ ކުރެވިފައި ނުވާތީ އެބަ އެނގެއެވެ. މިއީ ކަން އޮތް ގޮތް. މިއީ ކަމުގެ ބަޖެޓް. ހިސާބުކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ، ރަސްމީ ހުކޫމަތް އެނގޭ މުޅިއެއްގެ ވާހަކަ، މުޅިއެއްގެ ނިޒާމަށް ވާހަކަ ދަންނަވާލައިދޭ ވަކި ދާއިރާއަކާއި ވާހަކަ ދަންނަވާކަށް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ޒުވާނުން ހުރި ބަދަލުތަކާ އަޅުގަނޑު ބޭނުން ހަމަޖެއްސުން. އަޅުގަނޑު ކުރިންވެސް ދަންނަވާހެން ޚާއްޞަ އެއް ދާއިރާއަކަށް ވަކިވަކިން ދަންނަވާލާ ބޭނުމެއް ނޫން. ހަމަގައިމު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާގައި ހިނގާ، ހައްދުން ބަހައްޓައި ދާއިރާގައި ހިނގާ މާދުރުގައި ފަރުދުން ބައިތިއްބެވުމުން އެ ތަނަށް އަނގަ ތަޅައިދީ ނެތުމުން. މިސާލަކަށް މި ފާއިތުވި 3 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޤާނޫނުތަކުގައި ވަނީ ޖަވާބުދާރީ ސޯޝަލްމީޑިއާ ޕްލެޓްފޯމްތަކުން ހުށަހަޅަމުން ފެށި. ސަރުކާރުގެ ހުށަހެޅުން ދިރާގު އެ އޮތީ ނިކަމެތި. އިސްތިޢުފާއަށް ޖަހައި މިން ހިނގާގައި ހިނގުމަށް ފަރާތްތަކުން. ހަމަ އެއާއިއެކު މި ޖަމާޢަތުގެ؛ ދުނިޔެ ބޭނުން ވިޔަފާރި ކުރުމާއި މުސްކުޅިންނާއި ހިތްވަރުދިނުމަށް ނޭނގުނެވެ. އެހެން ޖަމާޢަތް ފުރުޞަތުގެ މުސްކުޅިންނާއި އެކަށީގެން ނުދެވުނު. ހަމަ އެއާއިއެކު މި ސަރުކާރުން އެ ފަރާތުގެ ކައުންސިލުގެ މައްސަލަ ބައްލަވަންޖެހުނު ބަޔަކު ހަމަ 3 ސަރަޙައްދުގެ 3 ޖަމާޢަތަކުގެ މީހުން ވަނީ އެ ފަރާތް ހުށަހަޅައިދެއްވާފައެވެ. ނޫނީ އެ ފަރާތް ގެންގުޅެލައްވާފައެވެ. ހަމަ އެއާއިއެކު ބައިވެރިވުމުގެ މަސައްކަތް ނިންމައި، ބައިވެރިވުމުގެ ރިޕޯޓް، ބައިވެރިވުމުގެ ޖަހައި، ޖާގަ ހުސްވާ ހުރިހާ އެ އޮތީ ނިކަމެތި. އާދެ އިސްތިރާޙަތު އެކަށީގެން ފުރިހަމަ ތިބޭ ބަސްބުނެ ހުރިހާ ބަޔަކު ފޮނުވާލެވޭނެ. މިހާރުވެސް ފިލާފައި ދެވުނު ރާއްޖެތެރޭ އިސްކަމެއް ދޭ ފަރާތްތަކާއި ދުވަހުގެ ވަކިވަކިން ދާދުވަސް، ކުރިން ވަކިވަކިން ދާދުވަސް ދަތިތަކާއި ދެމެހެއްޓުމަށް ހުރިހާ ފަރާތްތަކެއް އެއްގޮތަށް 3 ފޮނުވާލާ ފޯނު ބައިތިއްބި ސޮފްޓްވެއަރު މި ކަންތައްތަކަށް ތެރެއިން ބަލައިގަތްތަނުން ފެށިގެން މި ދުވަހު. އެއީ ހަމަހަމަ ބާރު ހަމަޔަށް ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވާކަމެއް. އަޅުގަނޑުގެ ވަރަށް؛ އާދޭ! ވަޒީފާއަށް ބަދަލުވެގެން ބޭނުމީ ހުރި ވިސްނައި މުޅިން ރައްޔިތުން ފެށި އަނިޔާވެރިކަމާއި ދުރުވާން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބާރުތަކާއި ފެށި މުހިއްމުގެ ފަރާތް އެއްވެސް ރަނގަޅު، އެއްވެސް ވަޒީފާ، އެއްވެސް ބޭނުން ފަދަ. އެ އޮތީ މި ސަރުކާރުން ހަމައެކަނި ނުވެވޭ. ހަމަ އެއާއިއެކު ވަޒީފާގެ އެއްބާރު ބަދަލު މީހަކާ އެ ދަނީ ހިނގަމުން. އިންތިޚާބުކުރެއްވިއިރު ކައިރި މުސްތަޤްބަލެއްގައި ނިމި، ބައްލަވައިގަތުމުން އޭގެ ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ބަދަލު މަސައްކަތް. ވަޒީފާގެ ޖުމުލަ ބާރުގެ ދިރާސާ ނިމި. މިހާރު އެ ދަނީ ހިނގަމުން. އިންތިޚާބުކުރެއްވިއިރު 2017 ވަނަ އަހަރު ތަޖުރިބާ ނިމި، އެ ހުރިހާ ބައިތިއްބުމަށް ދިޔައީ. ބަދަލުގެ ކަނޑަށްދޭ ދުވަހުގެ ދިރިއުޅުމުގެ ބައްލަވާނެ 9 ކައުންސިލަރުންގެ އިސްކަން ދިނުމަށް ހަމަ އެ ދަނީ ނިންމާލެވުނު. ވަޒީފާގައި ހުރި ސުކޫލް މަސައްކަތްތަކުގެ ހާ އިސްކަމާ ނިމި، ހުރިހާ ކަމެއްގައި ދީ ހުއްޓިއްޖެ. 2008 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު އިސްކަން ދިނުން ވަޒީފާގައި ހުރި ވަޒީފާ ދިރުން ދުވަސްވަރުގެ ސަމާލުކަން ދިނުމުގައި ހުރި ޖެހުނު މުސްތަޤްބަލުގެ އިސްކަމުގެ ސަމާލުކަން ހިފުން އެ ދަނީ ހިނގަމުން. މިހާރުވެސް އެކަމަކު ސަމާލުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިވާ ތަޢުލީމު ދަންނަވާލައިދިނީ. މި ކަންކަމާ ދިމާވެގެން ބަދަލުގައި އެކުލަވާލެވިފައި ފަހުން ވަރަށް ބޭރުން ދުރުވުމަށް ފަރާތްތަކުން، އެ ހުރިހާކަމެއް ދިރިއުޅޭ ބައިތިއްބެވުމަށް ހަމަހަމަކަމާ ހިމެނޭ ބަދަލުކުރުމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. އިޤްތިޞާދީ ބަދަލު. މިއަދު އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ދަކަމުން

ވެސް ދެންނެވިން، އަޅުގަނޑު ނިޒާމާ ގުޅޭ ބަޖެޓުގެ ހިސާބު ކަންކަމަށް ވަކިވަކިން ވާހަކަދައްކާކަށް. އެކަމަކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއަކީ އިޤްތިޞާދީ މާލީ ހާލަތު ފެހިކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިޤްތިޞާދަށް މިބައިގައި ކުރިއަރުން އަތޮޅުތަކުގެ ހިސާބުން މި ދައުރު ފެށުނީއްސުރެ. ޖީ.ޑީ.ޕީ. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުން 271 މިލިއަން ޑޮލަރު ބަންދުކޮށްފައި އެއް ދުވަހުން ދައުލަތުގެ ދަރަނި ދިރާސާކުރެވި ހުރި ކަމުގެ ނިޒާމުން، ކުރީން ކަމެއް ނިޒާމުން، ދައުލަތުން ފާހަކަމެއް ނިޒާމުން މިއަދު ޖުމްލަ ދައުލަތުގެ ރިޔާސީ ނިޒާމުން ދެއްކި އިދާރާތަކުގެ ބަޖެޓް ކުރުވެފައި ހުރެ. އަދި ފައިސާ ގެއްލޭ ސަރުކާރަށް ޖެހޭ ޚަރަދު ހަމަޖެހޭ ކުރިއަށް. އެ ފައިސާއެއް މި ސަރުކާރަށް ނިކުމެއްޖެ. ދައުލަތުގެ ޚަރަދު 271 މިލިއަން ޑޮލަރު ދައުލަތަށް އަޅުގަނޑުމެން މި އެނގޭނީ މި ސަރުކާރުގެ ގޮތް ހުރިވަރު. މި ސަރުކާރުގެ ފިސްކަލް ހުރި ގޮތް. މި ސަރުކާރުގެ ކުރިއްޔާތަކުގެ ހުރި މިންވަރު. ބައެއް ޤާނޫނުގެ ތަކެއްޗޭ. އަޅުގަނޑު މި ދައުލަތަށް ފަހުގެ ތަރައްޤީގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ ކުރުމަށް ތަރައްޤީކުރުމަށް ޔައުމިއްޔާ ކަރާރުތަކުގެ. އެ ތަފާސްހިސާބުތަކުގެ ކުރިއެރުމަށް ކުރިއަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ހަމަތަކާ ބޭނުންވަނީ ދެނެގަތުމަށް ބަލަނީ މަސްއޫލިއްޔަތު މީހުން. އިޖުތިމާޢީ ތަރައްޤީ. ދާއިރާގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ފުރުޞަތު ވީހާވެސް ގިނައިން ހޯދައިދިނުމަށް ތަރައްޤީ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަށް ފުރިހަމަ ޚިދުމަތް ތަރައްޤީ. އިޤްތިޞާދީ ސިޔާސަތު ފަރާތްތަކުން ދައުލަތުގެ ހިއްސާދާރުންގެ ތަރައްޤީގައި ބިނާކުރެވޭ ފިޔަވަޅުތަކާ، މިއަދު ފުރިހަމަ ދައުލަތުގެ މި ދަނޑިވަޅުގެ ސަރުކާރުގެ 2 ވަނަ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ސަރުކާރުގެ އެ އޮތް ދަނޑި ފުރުޞަތު ކުރިއަށް. އެންމެ 9 ހަފްތާއިން ބަޔަކު ހިއްސާ ނިސްބަތުގެ ދަށުން މިއަދު މިއީ ތަރައްޤީއަށް ނުދެއް، ކަމެއް ނުކުރެވޭ ބޭނުމަ ކާކުހެއް އެކަން ގެންދިޔުމަށްވާނީ؟ މިއީ ޙަޤީޤަތް. މި ސަރުކާރުން އަށް ގައި ހުސްފެހި ވެސް މަރާމާތުކުރިން. މި ސަރުކާރުން އައްޑުގައި ނަރުދަމާ ވެސް ފެށިމުކުރީން. މި ސަރުކާރުން އައްޑުގެ މަގުތައް ވެސް ހަދައިދިނީ. ހަމަ އެގޮތަށް ކުޅުދުއްފުށި އެއަރޕޯޓް ވެސް ހަދައިދިނީ މި ސަރުކާރުން. ނ. އަތޮޅު ފުނަދޫ އެއަރޕޯޓް ވެސް ހެދީ މި ސަރުކާރުން. މި ސަރުކާރަކީ ތަފާތުކުރުމެއް ނެތި ހަމަހަމަކަމާ އެކުގައި ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީގެ ފުރުސަތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގެ ސަރުކާރެއް. އެހެންވީމާ، ޒުމުލާ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، މިވަރުގެ ސަރުކާރެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ދެކިފައެއް ނެތް. ދިވެހި ރައްޔިތުންނާއި ދިވެހި ޤައުމުގެ ލާބައާއި މަންފާއަށް ބަލައި މަސައްކަތްކުރާ މިފަދަ ސަރުކާރެއް؛ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ ހުރި ދިވެހި ތާރީޚުގައި ވަރަ ދެއްކެއް، ވަރަ ޖާގައެއް، ވަރަ ފެންވަރެއް އިސްތިސްނާކޮށްވެއް ނެތް. މިވަރުގެ ސަރުކާރެއް ދިވެހިރާއްޖެ ދެކިފައެއް ނުވޭ. ރައްޔިތުންގެ ލާބައާއި މަންފާއަށް ބަލައި މަސައްކަތްކުރާ، ރައީސް ނަޝީދު ވަރުގެ ޒައުމަށް އިޚްލާޞްތެރި، ރައްޔިތުންނަށް ވަފާތެރި ވެރިއަކު މި ރާއްޖޭގެ ތާރީޚު ދެކިފައެއް ނެތް މި ދަންނަވަނީ ވަރަށް ކަށަވަރުން. އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކަ ނިންމާލަމުން ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ، އިޤްތިޞާދީ ގޮތުން ކުރިއަރަމުން، އިޖުތިމާޢީ އިންސާފު ގާއިމުކުރުމުން، އިސްލާމީ

ޒަރޫރު އެންމެހައި ރައްޔިތުން ހިތުގެ ތެދުން ދެނީ ރައީސް ޔާމީނަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ. والسّلام عليكم ورحمة الله وبركاته.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމަށް. ޕީ.ޕީ.އެމުން ދެން ފުރުޞަތު އަރުވާލަން އޮތީ ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝަހީމް.

ހިތަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އަސްލަމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އައްސަލާމް އަލައިކުމް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުވެސް ދައްކަން ހުރި ވާހަކަ ނޫން އެހެން ވާހަކައެއް ދައްކަންޖެހުނީ. 271 މިލިއަން ޑޮލަރު 4 ބިލިއަނަށް ވުރެ ގިނަ ރުފިޔާ ވަކި ބޭފުޅެއްގެ ޖީބަށް ދެއްވި ނަމަ، އާދޭ! ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދައްކާކަށް ވާހަކައެއް ނެތް. މި 4 ބިލިއަން ރުފިޔާއަކީ އެއަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ކޮންމެ ބޭކަން ނަގާފައި ދިނަސް؛ އެއީ އެމް.އެމް.އޭގެ ރިޒާވުންކަމުގައި ވިޔަސް، އެއީ ކުންފުންޏެއްގެ ރިޒާވުންކަމުގައި ވިޔަސް، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން؛ އެއީ މިދުނިޔޭގެ ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ރައްޔިތުންގެ ކުންފުންޏެއްގެ ރިޒާވުން ކަމުގައި ވިޔަސް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ބޮލުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރިންނާއި ދަރިންގެ ބޮލުގައި އެޅޭ ފައިސާއެއް އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މިގޮތް ކުރިންވެސް ދެންނެވީ، ޖީ.އެމް.އާރުގެ އެގްރިމެންޓް އުވާލި، ކޮންޓްރެކްޓް ބާތިލުކުރި އެ މީހުން އެއްވެސް ސަބަބެއް ނެތި. ޤާނޫނާއި ގަވާއިދާ ހިލާފަށް. އަދި ދުނިޔޭގައި ކޮންޓްރެކްޓުގެ އާއްމު އުސޫލުތަކާ ހިލާފަށް. އެކަން ކުރި މީހުންގެ އަތުން އެ ފައިސާ ނަގަންވާނީ. ޑރ. މުޙައްމަދު ވަޙީދު ޙަސަންމާނިކު އަތުން އެ ފައިސާ ނަގަންވާނީ. އަދި އެ މަނިކުފާނަށް އޭރު ލަފާދެއްވި އަޒީމާ ޝަކޫރު އަތުން އެ ފައިސާ ނަގަންވާނީ. ދެން ދާއިރާގެ މާ ބޮޑު ކަމެއް ނޫން. ރައީސް ޔާމީނުގެ މާ ބޮޑު މުޅިކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނުދެކެން. ހަމަ ތަޙުޤީޤު ވެސް ކޮންމެހެން ހުއްޓުވަހައްޓަވައި އެ ވިދާޅުވި ފައިސާ ދައްކަވާލިއީ. ހަމަ އެ ނަންގަވާލި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން. އަޅުގަނޑުމެން އޭގައި ދަރަނިވެރިވާ ގޮތެއް އެކަންކަން، އަދި އަޅުގަނޑުމެން އަތުން 25 ޑޮލަރު އެއަރޕޯޓް ދެން ނަގަން ފެށީމަ ދެން މި ފައިސާ ހަމަކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ދަންނަވަނީ ހިނގައިދާ ގޮތް ރަނގަޅެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކައާ ނުން ދަންނަވާލަން އޮތީ. އަޅުގަނޑުމެން އަސްލުގައި ދައުލަތުގެ ބޭނުންވާ ވާހަކަތައް އިސްލާހުތަކާ އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅީން، ޤާނޫނުތަކާ ސަލާމަތްކަމާ މި ބަދަލު ހުށަހެޅީން. ދެން މިހާރު ޤާނޫނުތަކުގެ ބަދަލު ގެނައި ފަރާތަށް ދެން އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހު ގެނައުމަށްފަހު އިސްލާހުތަކަށް ބަރުލަމާނުން ވޯޓުލެވިއްޖެ ނޫނީ. ހަމައެކަނި އިސްލާހުވެގެން މި ލިބޭނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އަސާސީ ގާނޫނަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްލާހުތަކަށް ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް އަމަލުކުރާ

މި ފުރުޞަތުގައި. އެގޮތުން، އަތޮޅުތަކުގެ ހަމަ ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ، ކޮންފިޑެރޭޝަންގެ ހިންގުން ތަނަވަސްކުރުމަށް ބާކީ
އަތޮޅުތަކުގެ އަސާސީގައި އެ މަގްޞަދުގައިވާން އިޞްލާޙްކޮށް ހާލަތު. އެގޮތުން، ސީ.އެމް.ޑީ.އައިން އާދޭ އަދި.ސީ.ޑީ.އެސް.އައިން
އެ ހިންގާ ކޮމި ފުރިހަމަކުރަމުންދާ އެއްވެސް ކޮންފިޑެންޝަލް، ސަރުކާރު ހިއްސާވާ ކޮންފިޑެރޭޝަނުގެ ޖުރުމުތަކުގެ ގޮތުގައި
ތިއްބަވާ ބޭފުޅުން. ދެން އަންހެނާ ވެސް ކޮންފިޑެރޭޝަނުގެ ވަނަވަރުގެ ތަކެތި ވިލާވެގެން، ބައްޕާ ގުޅާ ވަރަކަށް ނުވެ. ހިސާބު
ބައްލަވާ އިންޓަރ. ހަމައެކަނި މިއަދުގެ ބައްޖަށް ވެސް މަރާމާތު އިންޓަރވިއުގެ ޝަރުޢީމް ކޮމިޓީސަރަކު 5 މިލިއަން
ރުފިޔާ. މިފެށުމަށް ކުރިއަށް ދާއިރާގެ ދުނިޔޭގެ 30 މިލިއަން ރުފިޔާ. ފަހަރަ ކޮމިޓީސަރަށް 126 މިލިއަން ރުފިޔާ. ވާސިޖް
މަޝްރޫޢު ކޮމިޓީސަރަށް 150 މިލިއަން ރުފިޔާ. ކައުނ އަސަރުފެންވާ ކޮންފިޑެރޭޝަނަށް 26 މިލިއަން ރުފިޔާ. އާސަނދަ
ފުރަތަމަ ތިމާޖެހުން 38 މިލިއަން ރުފިޔާ. އަދި އޭގެއިތުރުން އެސް.ޖީ.އައިން ގެދޮރު އަދި ގުރޫކުރުމުގެ ނަމުގައި އެބަ
100 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނައިފައި. މިގޮތަށް ގެދޮރު ސަބްސިޑީ އެޗްއެމްޑީސީ ގޮތް، އިހަށްދުވަހު ފުރުސަތު 70 އާއިލާއަކަށް މި
ސަބްސިޑީ ދޭން މި ދެނީ. އެހެން ކަމުގައި ވީނަމަ ޤާނޫނީ ވަރަކަށް މި 70 އާއިލާއަކަށް ހަމައެކަނި ބަޔާނާ ކަމުގައި
ވަނަވަ ގޮތުގައިގެންދަން 14 ލައްކަ ރުފިޔާ އާއިލާއަކަށް އެބަދޭ. އެހެންވީމާ، 14 ލައްކަ ރުފިޔާ އާއިލާތަކަށް ދޭނޭ. 100
މިލިއަން ރުފިޔާގެ ސަބްސިޑީއަށް މިހާރުވެސް އެސް.ޖީ.އައިގެ ހިސާބުގައި އެބަޖެހޭ. އަތޮޅުތަކުގެ ދަންނަވާލަން
ބޭނުންވޭ، މި ކޮންފިޑެރޭޝަން އަސާސީގައި ތަނަވަސްކޮށް ހިނގަން އެބަޖެހޭ. ހަމައެކަނި މި ކޮންފިޑެރޭޝަން ނޫން، ސަރުކާރުގެ
ހިއްސާވާ 100 އެތައް ކޮންފިޑެރޭޝަން އެބަވޭ. މި ކޮންފިޑެރޭޝަން ތަނަވަސްކޮށް ހިންގައިގެން މި ބަޔާގެ މަސްވާ އަސާސީ
ތަރައްގީކުރަން ލިބޭނެ އެބަޖެހޭ. އަތޮޅުތަކުގެ އިސްލާހުކޮށް ހަމަހަމަވެއްޖެ، ގާތްބަ އެމީހުން ބޭނުންވާ މީހުންނަށް 2000
ރުފިޔާއިން 5000 ރުފިޔާއަށް އެ މީހުންނަށް ދޭނެ އިންތިޒާމު ބޭނުންކުރަން އެބަ. އިޖްތިމާޢީ ރައްކާ. ގާތްބަ އެމީހުން
ބޭނުންވާ، އަދި ޖީސީސީ ބަލައިގެން ހިނގާ އަދި ނަގަހާގެ ބަލާގެން ސިޔާސީރުވިސްނަސް ފަރާތުން މީހުން އަސާސީގައި
އަތޮޅުތަކުގެ ދަރުމަވަންތަގެ ނޫނިއްޖެ އެ ފުރަތަމަ އަސާސީގައި ސަރަޝްޖަރުން މާރުލާތަކުގެ ކަމެރާގައި ވީޒާ ބަދަލުކަން
އަތޮޅުތަކުގެ އެއްގޮތަކަށް ވެސް އެ މީހުން ދަރުމަވަންތަ ކަންކަމެއް. 2000 ރުފިޔާއަށް އަދި ބޭސްލުކުރަން ޖެހޭފަރު ވަރަށް
ކުރުކުރަ އަދަދެއް. އަދި މި އިސްލާމް ކަނޑައެޅުން މި ރަށާ 6 އަހަރު ކުރީގައި. އެހެންވީމާ، ރޯއްޓޭގެ އިސްތިސްނާކަން
އައިއްސަ މި ވާ ބަދަލަކަން ވެސް ރިޔާސީދާރުން ދެކެ މިހާރު އަސްލު މި އަދަދަކީ މާލީ ބަޖެޓުކުރަންޖެހޭ އަދަދެއް. އެހެންކަމުން،
5000 ރުފިޔާއަށް އަސްލު އަތޮޅުތަކުގެ އަދުލުއިންސާފު އުޅުނަމުން ދަތި ފައިސާ ބަޖެޓުކަން އެބަޖެހޭ. އެހެންކަމުން،
އަތޮޅުތަކުގެ 5000 ރުފިޔާއަށް ހުރަހަކާ ފަރާތުގައި ވެސް. އަދި ހަމައެކަނި އަތޮޅުތަކު ހުރަހަކާ ފަރާތުގައި ވާން އަސްހާބު ދެކެވިގެން
ބާނިބުމް ބަޔާބުދަލު ކުރަން، 2000 ރުފިޔާ. ވަޒީފާއެއް ޖަވާބު އުޅުނަގައި ބިޓްނަޖުމަށް އަސްލުގައި ވަރަށް ދަތި
މައްސަލައެއް. އަތޮޅުތަކުގެ ބާރުގައި އަތޮޅުތަކު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުން އުޅެނުމަށް މި ދާ، އަދި ހިނގަމުންދާ އިޖްތިމާޢީ
ޒިނދަ ކައްސަލަތަކުން އަސްލު ބަޔެއް ދިޔަވެގެން. އޭގެއިތުރުން އަދިއްލަ ނަފްސަކަށް ވެސް އެ މީހަކު އުޅުނުގައި
އަކާވަރުކަން އަރައިވެގެން ދާއިރު، ވަޒީފާއެއް ނެތިގެން އާމްދަނީއެއް ނެތިގެ މަސްމަހުވާލައި ހުންނައިރު ކުރާ

އިޙްސާސްތަކުގެ ސަބަބުން އެ މީހާގެ މޫޑު ސްވިންގް ކޮންޓްރޯލްކުރަން އަސަރުކުރާތީ، އަދި ކުރިއަށް އޮތް ތަޢުލީމުގައި ހަރުދަނާ؛ މިދެންނެވި ކުރިއަށް އޮތް ތަޢުލީމުގައި އެ މީހާއާ އެއް ހަރުދަނާ، ހަރުދަނާ މީހަކާ ފުރަތް ހަރަކާތްތެރިވެދާނެ. އެހެންކަމުން، އަސްލު ދުނިޔޭގެ ވަރަށް ގިނަ ތަންތަނުގައި ފެށޭ އަންހެނުންނާއި ފިރިހެނުންގެ ބޭނުމެއް އޮވޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދިވެހިރާއްޖެ ހުރަހަކާގެ. އަދި ހަމަ އެހެންމެ އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ، ވަޅުފަހާ ބައްޕާ ގާތްގަނޑަކަށް 59 ޕަސެ ޖާމިޢާއަށް އަތުއަރުވައިލެއްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން މިހިރަދު ވާޖެއް ފެށޭ ކަނޑައެޅިގެންނެވެ. އަޅުގަނޑު އެހެންކަމުން ރާގުރާނެ، އިސްލާމީ ހުރަހަކާވައި މިހިރަދު ވާޖެއް ކަނޑައެޅިގެން ފެށޭ. އެއީ މިހިސާބަށް ކުރައްވަން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އެކަމާ ބައްޕާ މިހިސާބަށް މިކަން ކުރައްވާ ކުރުމަށް ކަމެއް. އެހެން ނުކުރައްވާކަމުގައި ވަނީ ނަމަ މި ގާނޫނު އިސްލާމްދީނާކަންގެން ފެށޭ އަޅުގަނޑަކަށް ހިފޭ މިކަން ކުރައްވާވެދާނެން. އަޅުގަނޑު އިޖުރައަށް ވާން ޖާކަސެއް ތަޢާރުފުކުރައްވާ 6 މަސްދުވަހުގެ މުއްދަތެއް ދީން. އަޅުގަނޑު ވަރަށް އަވަހަށް؛ ދީން އެއީ ކޮންމެ ސަރުކާރަކަށް އެކަށައެޅިގެން ފުރިހަމަވާ ކަމުގައި ވިއްސާ، ރައްޔިތުންގެ އަމާން ޖަލްސާއެއް ނަގަން ފާހަގަކުރު، އަދި ވިޔަފާރިތަކުން ވެސް ޖަލްސާއެއް ނަގަން ފާހަގަކުރު، ނުވަތަ ޖަލްސާކަން ބަދަލުވެ އަންނަނީ، ވަކިން ހާއްސަކޮށް ޖަލްސާއެއް ބޭނުމާ ކުރުމުގައި ވާނަމަ، ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ފަރުވާއެއް ދީން އެބަޖެހޭ އިނގޭތޯ. އެގޮތުން 6 މަސްދުވަހަކީ ވެސް ކުރު މުއްދަތެއް. އަހަރެއް ވަރު ދީންޖެހޭނީ. އެހެންނަމަވެސް، ރާއްޖޭގެ އަދި ޖަލްސާގެ މޮޅި ނިޒާމު އަނބަނޑުވެރިންނާއި މޮޅި ޖަލްސާގެ ނިޒާމް ހަރުދަނާ ގެތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިމްޕްލިމެންޓްކުރުވުމަށް އަޅުގަނޑު އެކަށޭ 6 މަސްދުވަހުގައި މުއްދަތެއް މި ދޭ. އެހެންވީމާ، 6 މަސްދުވަސް ކުރިން އެ ޖަލްސާއެއް ނަގާކަމުގެ މަރުޙަލާއި އެދިއެކީ އެންމެނަކަށް އެކަން، އެ ފައިސާ ދައްކަންޖެހޭ ފަރާތްތަކަން އެކަމަށް ތައްޔާރުވާން ފުރުސަތު ލިބިގެންދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ހާއިމްތަކުން ސާސަރުޖާރުގެ ތުރުއިން އެއިތުރުކަން ފުރުސަތުދޭ ފަރާތްތަކަށް މާލިއަށް ބަޔަށް މިސާލަކަށް ރައްކަދުން މި އަންނަ މީސްމީހުން؛ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދީން ކަނޑުވުސް ވަރަކަށް ގޮތުނަމާ ދޭތޯ. އެހެން ގޮތައްޖު، އަސާސީގައި އެ މީހުންނަށް އަދިއަސަ މާރާގައި ކުރަންޖެހޭ ޚަރަދު އިންތިޒާމް ބޭނުމެއް އިނގޭތޯ. ތިބުމުގެ ދަތިކަން އެހާ ބޭނު. އެކަމުގެ ސަރަހައްދު ހަރަދުކުރަންޖެހޭ. އެ މީހުން ކައިގެންބައިގެން އުޅެން މި ޖެހޭ. އަދި ރައްޔިތުން ބަރަށް ދާއިރު ފެށޭ ހަމަ މި މައްސަލަ އެބަ ދަމާނެ. އެހެންކަމުން، ސަރުކާރުގެ ތަރައްގީ ބަޖެޓުގެ ތަރައްގީ ހަމަނެއް ތަފާތުތަކާއި ކަމެއްގަނޑު އިޤްތިސާދު މި ގެރިޔަތުކަށް ބަޖެޓްތާ ފުރުސަތުތަކަށް މި އިޤްތިސާދަށް ލިބޭނެ ގޮތުން ހަމަތެރިކަމާއި އެކުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިތުރު ހިސާބުގައި ވާހަކަ. ސަރުކާރުގެ ތަފާސް އަދި ބަޖެޓުގެ ތަފާސްހިސާބު ބަލާލާއިރު ވެސް ސަރުކާރަށް ވަނީ ބޮޑު ތަފާތެއް. މިކަމުގެ ތަރުތީބު ބަލާއިރު އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކައަކީ އެއީ ސަރުކާރުގެ އާމްދަނީ ބޮޑުކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިމާކުރަންޖެހޭ ދާއިރާ ތަކެއް. އެއީ ބަޖެޓުގައި އެބަ އޮތް ދިމާކުރަނީ. އަދި ފިނޯ ސަރުކާރާއި މުދަލުގެ އާމްދަނީ ބަލާއިރު އަޅުގަނޑުމެން ތަފާސްހިސާބު ބަލާލުމުން ދެކެވޭ ގޮތުގައި ރައްޔިތުން ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ލިބިގެންދާ ތަރައްގީ އަދި ތަނަވަސްކަން ހާސިލުކުރުމަށް. އެއީ ބޮޑު ބޮޑު ތަރައްގީއާ ބައިވެރިވާން ސަރުކާރުގެ މާލީ ތަރައްގީ ބަޖެޓުގައި ހަރުދަނާ. އެއީ އަޅުގަނޑު ތަފާސްހިސާބުތަކެއް ދަންނަވާލީ. ގައުމީ ތަރައްގީގެ ހިސާބުން ލިބިގެން މިދިޔަ ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތަކާއި ތަފާސްހިސާބުތަކާއި ގުޅިގެން އާމްދަނީ ބޮޑުކުރުން. ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ތަރައްގީކުރުމަށް ޚަރަދުތައް ކުޑަކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމް ދިނުން. ސަރުކާރުގެ ޚަރަދު ހަރަދުގެ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި ތަރައްގީކުރުމަށް ހިއްސާކޮށްދޭ ކަމުގައި ވަކިވެސް ބޭނުންވާ

އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް މި އިސްލާހުތަކާ ވިދާޅުވުމަށް ފަހު، މީގެތެރެއިން ހަމަ ތި ބޭފުޅުން މި އިސްލާހުތަކަށް ތާއީދުކޮށްދެއްވުން އަޅުގަނޑު ވަރަށްބޮޑަށް އެދޭ ވާހަކަ ދަންނަވަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ނިޝާދު އިބްރާހީމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން އޭޕީ ޕީ.ޕީ.އެމަށް. ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ލިސްޓުގައި މިހާރު އެންމެ ފަހަތަކަ މި އޮތީ، ނިލަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝަހީމްގެ ނަންބަރު. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހަނދާންކޮށްދެމުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުސަތުއަރުވަމުން ޓަކައި ހިސާބުން މި ދަންނަވާލަނީ. ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މޫސާ ނިޝާދު ވާހަކަފުޅު ހިއްސާކުރެއްވުމަށް ދަންނަވަން.

ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މޫސާ ނިޝާދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. الحمد لله والصّلاة والسّلام على رسول الله. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓް ބަހުސްގެ 2 ވަނަ މަރުޙަލާގައި އަޅުގަނޑު އެއްޗެއް ދަންނަވާލެވުން ގަސްތުކުރަން. އާދެ! މިގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ކުރީގައި ވެސް ބަހުސްގެ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގައި ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލާފައިވާނެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުންގެ މި ފަހަކަށްއައިސް ހުށަހެޅޭ ބަޖެޓުތަކަކީ އަދަދުގެ ގޮތުން ވަރަށް ބޮޑެތި ބަޖެޓުތަކެއް ކަމަށް. ބަޖެޓުގެ އަދަދަށް ބަލާއިރު ވަރަށް ބޮޑެތި، ވަރަށް ގިނަ ފައިސާތަކެއް ހުށަހެޅުމުން މި ދަނީ. ހާއްސަކޮށް ވޭތުވެދިޔަ 3 އަހަރުދުވަހުގެ ބޭރުގައި ބަރާއްޖޭގެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ހުށަހެޅިގެންދާ އަދަދުތަކާ އެއީ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދުތަކެއް. 6 ބިލިއަން ރުފިޔާއިން، 9 ބިލިއަން ރުފިޔާއިން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ 13 ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް މި ބަޖެޓުގައި ޖަހާ އަދަދުތަކެއް ބޮޑުވެގެންދާ ތަން. މިއީ ރަނގަޅު ވިސްނައިފި ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަޤްބޫލުކުރާނެ ކަމެއް. އެއީ ސަބަބަކީ ރާއްޖޭގައި ކޮންމެވެސް ހިސާބެއްގައި ތިބި ރައްޔިތުންނަށް މިގެ ހިދުމަތް ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، މިކަމަކީ އަޅުގަނޑުމެން ދެކޮޅުހަދާ ކަމެއް ނޫން. އަބަދުވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާ ވާހަކައެއް ހަމަ ސަރުކާރުން ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ހިދުމަތްތަކުގެ ތެރެއިން އެ ރައްޔިތުންނަށް، އެއްވެސް ބަދަލެއް ލިބޭ ކަމަށް ވަންޏާ އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެކަމަށް މަރުޙަބާކިޔާނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް އުފާވާ ސުވާލަކީ، މިގޮތަށް އެކިއެކި ދާއިރާތަކަށް ނިސްބަތްވާ ބޭފުޅުންނަށް ނޫނީ ރައްޔިތުންނަށް ސަރުކާރުން ބަޖެޓު ބައްސަވަމުންދާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އަތޮޅުތަކަށް ނިސްބަތްވާ ރައްޔިތުންނަށް ލިބޭ ހިދުމަތްތައް ރަނގަޅު ގޮތުގައި ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް އެއްބާރުލުންދިނުމަށް ވާހަކަ. މި ވާހަކައަކީ އަޅުގަނޑުމެން ތަކުރާރުކޮށް ދަންނަވާ ވާހަކައެއް. މިއަދު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވާލަންޖެހެނީ މި ވާހަކަ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގައި ރަށްތަކުގެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުން ކަމަށް ވަންޏާ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ފެންނަނީ، ވޭތުވެދިޔަ ގިނަ ސަރުކާރުތަކުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދޭތެރޭގައި ހުރި މައްސަލަތައް ޙައްލުކުރުވިގެންގޮސް ތަޢުލީމުގައި އާއްމުކޮށް ކަމަށްވާނަމަ ދިވެހިންނަށް އަސާސީ ބޭނުމެއް ހިނގުމާއި ވެސް އެ ކަރުން މިހާރު ދިވެހިރާއްޖޭގައި. ގައިދިމި ވާއްޖެ ދަރިންނަށް ކިޔަވައިދިނުމަށް ބަޔާ ހުރި ފޮނުވުމެއް ވެސް ގިނަ މިންނަށް އެ ކަރުން މި ވަނީ ގެއްލިގެންދާނެ. މިގޮތަށް ސަރުކާރުން ވަކިން ގިނަ ޢާއިލާތަކުގެ ތަރައްޤީގެ ޖަވާބު ދާއިރާގަކުރު އެކަނިވަރަ ރިޔާސީވާން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން. މިއީ އެ ކަމުގެ ކަމުގެ ތަޢުލީމުގެ ދިވެހިރާއްޖޭން ވަކިން ބޭނުން ނިކަމެތިކަމެއް. އަޅުގަނޑު މި ދަރިވަރުން ސަރުކާރުން ގޮތުގައި، މިގޮތުން ހުއްދަ ގާނޫނުތަކަށް މިޔަ، ހުއްޓުމާއެކު ކުރިއަރާފައިވާ ކަމުގެ ތަރައްޤީގެ ޤައުމީ އަސާސީ މިގޮތުން ސަރުކާރުން އެ މިހާރު ދަރިވަރު ތަޢުލީމީ ތިމާގެ ގިނަ މިގޮތުން ފަހުން ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ވަކި އެކިއެކި މީހުން ތަރައްޤީގައި ކަމަށް ހިތްވަރު ދަރިވަރުންގެ ފިޔަވަޅު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަޢުލީމުގެ ކަންކަން ކުރިއެރުވުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޔަކު އަދި ވެސް

ވިސްނާފައިވާ ކަމެއް. ސަރުކާރުން ވިސްނަމުންދާ އެކަމަކު އާއިލާތަކުން، ހުއްޓުވާލުމަށް އެދެވިގެންވާ ކަންތައްތައް ކަނޑައެޅުމުގައި ބަޖެޓުގެ ބޮޑުބައި. އާދެ! އެހެން ހުރިހާ ކަންކަމުގައި ދިވެހި ކުދިންނަށް އެ މިންވަރު އާއިލާތަކުގައި، އެ މިންވަރު ކަންކަމުގައި އަމިއްލަ ކަމުގައި މިކަމުގެ ވަކިން ކަނޑައެޅި އެ ފުރުޞަތު ދިނުމުގައި ޢިލްމީ ގޮތުން، ބައެއް އާއިލާތަކުން ބައެއް ކަންކަމުގައި ދިމާވާ އާއިލާތަކުގައި ދިމާވާ މިންވަރަށް ކަންކަމުގައި އެ ކުރިއަރާފައިވާ އެ ކަންކަމުގައި ދިޔަވާ ގޮތް ނުވެގެން އެ މިންވަރު ދިނުމަށް ސަރުކާރުން މަޖުބޫރުވެފައި އޮތް އެމިންވަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ނުން. އޮތީ އަޅުގަނޑު

އަދާކުރަން މަދުކުރުމަށް ވިސްނައިލުމަކީ. މިއީ ސަރުކާރުން ވިސްނާފައިވާނެ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެހެންވީމާ، މި ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގޮވާލަން. އަހަރެ ކަމަކީ، ހަމަ އެގޮތުން ކުރިއަރާފައިވާ ބައެއްފަހަރު ކުރިއަރާފައިވާ ކުރުމުގައި ދިމާވާ ކަމަށް ވަރަށް އެއީ އެ މިންވަރު އަމިއްލަ މައްސަލައެއް ނޫން. އެއީ ދަރިވަރުންގެ މައްސަލައެއް. ސަރުކާރުގެ މައްސަލައެއް. ސަރުކާރުން އެ މިންވަރު ދަރިވަރުން ކަންކަމުގައި އެކަށީގެންވާ ފުރުޞަތު ހުރިހާ ސަރަޙައްދުގެ ސަބަބުން އެ މިންވަރު އެކަމުގައި ވީމާ ބޭނުންކުރުމުގެ ކަންކަމަށް ބަލާއިރު ޤައުމީ ވެބް ދިރާސާކުރުމުގެ ކަމަށް ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ގޮތުން ވަކި ވަކިން އޮނިގަނޑުތަކުގައި ވިޔަސް އަސާސީ ގޮތެއްގައި ކަމަށް ބުނެވިދާނެ. ބަޖެޓު އަހަރަށްވުރެ އެ މިންވަރު ވެސް ނިސްބަތުން އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ކުރިއަރައިފިނަމަ ހުއްޓުވާލުމަކީ ސަރުކާރުން ކަމެއް ނުވަތަ ވަރަށް ދިގު ކަމުގެ މަސައްކަތެއް ކުރިއަށް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް، ހުރިހާ އެންމެން ވެސް

އަޅުގަނޑު ހިތްވަރު އިންސާފުވެރިކަމާ އެކު ގަބޫލުކުރަން ކަމެއް. އެހެންވީމާ، ތަރައްޤީގައި ވެސް މިގޮތަށް ހުރި ކަންތައްތަކުން ފުރިހަމަ އެހީ ދިނުމަށް ދިރާސާކުރުމުގެ ބައެއް ބަޔަކު އެ ކަމުގެ މަސައްކަތު ވެސް އޮތް ބައްޓަންކުރެވޭ. އެ ކަރަށް ދެކޭ ކުރީގެ ސަރުކާރު ކުރެއްވި ގަވާއިދުތަކާ ނުލެ. ވަކިން ކުރިން އެ ހިސާބުގައި، އެ ސަރުކާރުން ކުރެއްވި ކޮށްދެއްވި އޮތް ބަހުސްކުރުން އެއްޗެއް. އެކަން ހިނގަމުންދާ، އެކަން އޮތް ނިކަމެތި. މިއުޅޭ އެ ކަރުގައި ހުރި ކަމަކީ ނިސްބަތުން ވަކިން މަގުމަތީ.

އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރާސާކޮށް ފުރުޞަތުދެވޭ ކުރީގެ އަޅުގަނޑު ދެން ކުރިން މިއަހަރުގެ ކުރިއަށް ޖެހިލުން. ކުރީގައި ހުރި މަސައްކަތްތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ދިރާސާކުރުމުގައި މި ވޯޓުލިޔަ ބަޔާނުގައި

އަޅުގަނޑުމެންގެ ކަންކަމުގައި މިއީ ކުރިއަރާފައިވާ މިދަންނަވާ ގޮތަކީ ތެދެއް އެކަމަށް ކުރިމަތިވެފައިވާ ކަމަކީ ބަސްދަކުރު

މައްސަލަ. ވޯޓުލިބުމަ ދިރާސާކުރަ އަހަރުތަކުގައި އެކުލެވިގެން ބަޖެޓް ވާހަކަދައްކާ މި ތަންތަނުގައި ކާރޫބާރު ދާއިރާގެ ހުރިހާ ދެބަރުން އެ ވާހަކަ ދައްކާފައި ވަނީ. އެއްބަސްވުމެއް، އަދިވެސް އެކަމަކަށް ބަލާލައި ނާދެ. މިހާރުވެސް އެކަން އޮތީ އެއް. އަދިވެސް އަނގަބަހުން ދަންނަވާނަން، މިކަން ސަރުކާރުން ބަލައިގަންނަވައިން އެބަ ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ. މިކަމާ ދޭތެރޭގައި ވިސްނާވަޑައިގަންނަވަން އެބަ ޖެހިވަޑައިގަންނަވާ. ސަބަބަކީ، 12 އަހަރުދުވަސް ވަންދެން ސްކޫލާ ގުޅިގެން ހަރަކާތްތެރިވި އޭރު ބަޔަކުވެސް ކިޔަވާދެވިފައިވާ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ހަރުދަނާކުރުމުގައި އެއީ ސަރުކާރުން ޖެހިވަޑައިގަންނަވާނެ ކަމެއް. ސްކޫލުތަކުގައި ހަރަކާތްތެރިވާ ބައެއް ދަރިވަރުންގެ އަޅާލުން ޒުވާނުންނަށް އެންމެ ފުރުސަތެއް ލިބޭތޯ. ބައެއް ދަރިވަރުން ދިރާސާ ފުރަތަމަ އެ ކަންތައް މަސައްކަތްކުރުމަށް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމަށް ވަނީ. އެއްބަސްވުމެއް، ކުއްލި ދަރިވަރުން މިކަން މި އަދި ބައިވެރިވާނެ. އެއްބަސްވުން، މިކަން ޒުވާނުން ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުގައި މި ގެނައުމަށް. ޒުވާނުން އުފެއްދުމަށް ޒުވާނުންގެ ހިތްވަރު ހަމަ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތު ޤާނޫނީ ގޮތުން އިސްލާހުކުރުމަށް ފިޔަވަޅުތަކާއި 2017 ވަނަ އަހަރުގައި އެކަމަށް ބަޖެޓްގައި ކުއްލި ޖަމާޢަތްތަކަށް ދީފައިވާ މި އެކު މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރެވިފައި ހުރުން. ކޮންމެހެން ވެސް ޒުވާނުން ދަރިވަރުން، ކުއްލި ނަތީޖާގެ މަސައްކަތް ވެސް އެކު ހަދަ އެ ހިސާބުގައި. އެކަމުވެސް ނުފެނިގެން އެކު. ދެމުގެ މަސައްކަތް ވެސް އެކު ހަދަ އޭރު ނުކުމެވޭ ހާލަތެއްގައި. ކުރިއަށްދާ މަސައްކަތް ވެސް އެބަހުރި. މިކަމަކީ ބައިވެރި މަސައްކަތެއް ޒުވާނުން ވެސް ކުރިމަތިވާ އެބަހުރި. އެއްބަސްވުމެ، ޒުވާނުން މިހާރު ފިލާވެއް ނުކުރެވޭ. ޒުވާނުން މިގޮތަށް ޒުވާނުންގެ ކުއްލި ހިނގާދާނެ ދުވަހަކު ވެސް، ދުވަހުގެ ވެސް، ތިރީސް އަހަރު ވެސް މި ވަގުތު އެކު މުއްދަތު ކާމިޔާ ކުއްލި ބިންގަލުގެ މަސައްކަތް ބައްޓަންކުރެވިފައިވޭ. ކުއްލިއަކީ އަދި ވ. އަތޮޅު؛ މީގެ އަތޮޅުގެ ވެސް މިފަދަ ކަންކަމާއި ޒުވާނުން މިގޮތުންވެސް ތަރައްޤީގެ ގޮތުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ފުރުސަތު އެކު ތަރައްޤީ. އިޤްތިޞާދީ މަސައްކަތްތަކަށް ކުރުމަށް ކުރުމުގައި މި ވަގުތު ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ބަލައިލުމުން ކުރިމަތިވާ ފުރުސަތު ތަރައްޤީކުރުމުގެ އަތޮޅު ވ. އަތޮޅު. ވަރަށް ގިނަ ބަދަލު، ބޭނުމެއް ވަރަށް ގިނަ ކުންފުނިތަކުން ވަރަށް ގިނަ މިސްރާބުން އަދި ވަރަށް ބޮޑެތި އިންވެސްޓްމަންޓްތައް، ދިރާސާކުރި މިދިޔަ ޒަމާނުގެ އިންވެސްޓްމަންޓްތައް އެތަނުގައި އޮތޭ. ވަރަށް ގިނަ ބަދަލުތަކާ ވާހަކަ އުފެދިގެން އޮތީ. ވަރަށް ފަސޭހައިން އާދޭސް ކުރުން ވަސީލަތްތައް އެއާ އޮތީ. އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް އެކު ވަގުތުގައި އެ ކަންކަންގައި ތިޔަ ކުރިއަރުވައިދިނުން ވެސް އަސާސީ ހިދުމަތް ދެއްވުމަށް ސަރުކާރު ޖެހިވަޑައިގަންނަވަނީ ސިޔާސަތުގެ. އެހެންވީމާ، ޒުވާނުން އުފެއްދުންތެރި ގޮތެއްގައި ތަރައްޤީ ހާސިލް މިކަމަށް ވިސްނާވަޑައިގަންނަވަން ޒުވާނުންނަށް ދޭތެރޭގައި ވެސް އިންސާފުގެ ނިޒާމަށް ބަދަލުތައް ގެނައުމަށް އުފެއްދުންތެރިކަމެއް. ޒުވާނުން އަދިވެސް އެއް ފަހަރު ގޮވާލަން، ކުއްލި ދާއިރާގައި ވެސް މިގޮތަށް ހަމަ މަސައްކަތްކުރެވިފައި ބައިވެރިވާ ކުރިމަތިކުރުމުގެ ބަޔަކު ހަމަޖެހުމުގެ ފުރުސަތުތައް. އަދި ހެއްދެވި ނިޒާމަކުން މިކަންކަމާ ގުޅޭ ބައިވެރިވެ ޒުވާނުންނާ މި ކަންކަން ބައްޓަންކުރިއިރު ޒުވާނުން ގޮވާލާ ވާހަކަކު ނިންމާލަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމަށް.

ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ވަޙީދު އިބްރާހީމް ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އައްސަލާމް ޢަލައިކުމް ވަރަޙްމަތުﷲ ވަބަރަކާތުހޫ. ޢާދެ! މި ބަޖެޓަކީ މިއީ ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކަށް ޒިންމާދާރުކަން ދޭ، ހިތްވަރުދިނުމަށް ގެނެސްދިން ބަޖެޓެއް ކަމުގައި ވަރަށް ގިނަ ބޭފުޅުން، ވަރަށް ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވިދާޅުވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން، ބަޖެޓަކީ ރައްޔިތުންގެ ބައިވެރިވުން ރައްޔިތުންގެ ދިރިއުޅުމަށް ފާސްކުރާ ބަޖެޓެއް ކަމުގައި. މި ބަޖެޓު ދެކޭގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުއަސާސީއާ އެއްގޮތް ވާން ކަންތައްތައް ގެނެސް. މި ކަންތައްތައް އަޅުގަނޑުމެން ރައްޔިތުންގެ ކުރިއަރުމަށް ނަގައިގެން މި ބަޖެޓުން ފޮނުވި ނަތީޖާ ސަލާމަތްކަން ރައްޔިތުންނަށް ބައިވެރިކުރުމަށް ކަމުގައިވާ ބަޖެޓު ދިރިއުޅުން ނުކުތުމަށް ގޮތެއް މި ބަޖެޓުން ގެނެސްދެން ކަނޑައެޅި ބަޖެޓުން ފޮނުވާލުމަށް މުޅި ކަމުގެ ނޭނގޭގޮތަށް ނިމިގެން މިދަނީ، މި ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން ކަމަކީ ރައްޔިތުންނަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓުގައި ހިމެނޭ ކަންކަން ފާހަގަކުރައްވާފައި އެކިކަހަލަ ނިސްބަތުން އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދާއިރާތަކުގައި، ކަމެއް ކޮށްދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަމާ ބެހޭގޮތުން ގޮތެއް ގޮއްސަ ތަކެތި ބޭނުންކުރުމަށް އިންތިޒާމްތައް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ވަކި ގޮތަކަށް އޮންނަ ކަނޑައަޅާފައިވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް ބަޔާންކުރުމުން ކުރިއަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ނަގާފައިވާ ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިތުރު ވިސްނުމުގެ އިދާރާތަކަށް. ޓީ.އެމް.އާރް ގިނަ ތަފާސްހިސާބުތަކުން ހިނދު އެ ތަފާސްހިސާބު އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނުގެ ބަޔާންކުރާ ނުވަތަ ގޮތުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ނަގައިބަސްތައް އަދި މިންވަރުތަކުގެ މިފަދަ ޚަރަދު ބެލެހެއްޓުން ތިބޭނެ ބަޖެޓު މިއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 250 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ހިފެހެއްޓުން އެކަން ކުރެވޭނެ ހިސާބުން ކަމެއް. ކަނޑައެޅުނު ކަމެއް. އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައި މި އޮންނަނީ، ދައުލަތުގެ މާލިއްޔަތު ރިޕޯޓުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްޗެއް ފިހާރާތައް ނުވަތަ މުދަލެއް އެއްވެސް ސަރުކާރެއްގެ ޝަރުޢީ ދައުރެއް ހުރިކަމުގެ ޖާގައެއް ކޮންމެ ބަޔަކު ވެސް ނުވާނެކަން ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ނަގައިބަސް އެބަހުރި. އަދި ކުރީގެ ބަޖެޓު ނަގައިބަހާ ގުޅޭގޮތުން މަސައްކަތްކުރުމުގައި ޤާނޫނީ ޝަކުވާ ވަނީ ހުށަހެޅިފައި ގުޅިގެން އެބަ އުޅެއްވާ. އެހެންނަމަވެސް، މި ހުރިހާ ކަމެއް ކުރުމާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ބަޖެޓުގެ މުހިއްމު ސިޔާސަތުތަކުގެ ކޮމިޓީގައި މިހާރު ބައިވެރިވެ ބަޖެޓު ބަހުސްކުރުމުގެ ކުރިން ކަންކަން ހުށަހެޅުމަށް ހިފެހެއްޓުމަށް ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ބަޖެޓުގައި ހިމަނާފައި ހުރި ކަންތައްތަކުގެ ފާހަގަކޮށްލަން ކުރެވުނު ކަމަކީ ކުރިއަށް ގެންދެވޭނެ އަޅުގަނޑުމެން

ޙައްޤުތަކުން ޓަކައި ކޮށްދޭނޭ ކަމެއް ފައިދާއެއް ކޮންދެންވެސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ޒަމާނަށް ބަލައިލިކަމުގައި

ވަނީ ނަމަ، ޒަމާނުގެ ހާލަތަށް ބަލައިފިއްޔާ ޒަމާނަށް މި އަންނަނީ ވަރަށް ބޮޑު ބަދަލުތަކެއް އައިސްފި. އަޅުގަނޑުމެންގެ

މި ބަޖެޓު ތޯލްގެ ތޮރައިން މުޅިޖަހާ އެދި ފުރުސަތުގެ ހާލަތު ކަމަކު ފައިސާކުރުމާ ކަމުގައި ވަނީ ވަރަށް ހާމަވެކަމަށްޓެވެ.

ތަފާތުއަދި ނަރާ އަންހެނުންގެ ފެހެމުން ނުނީ ތަފާތަށް ފިނިކަމެއް ލިބޭނެ ކަމެއް ނުބެލިކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންގެ

މި ބަޖެޓު ފައިދާއެއް ނުވޭ. ބަނޑުހަރާ ނުކޯ ކަރުހެއްކަން ފުރުފައިދާވެސް ކަމަނަ ނުވެކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާ ވެސް މި

ބަޖެޓު ފައިދާއެއް ނުވޭ. އެކަން މިހާރަ އިސްލާމީ ގޮތުން ކަންކަން ކުރުދާ ފިނިގޮތް، މި ޒޯގެ ބަރާކާ ދެއްކުމުގެ

ކުރިން ފަދަ ޒަމާނުގެ ކަންތައްތަކާ ދުރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ޔަޤީނީ ރަސޫލާ صلّى الله عليه وسلّم ޙަދީޘްކުރައްވާފައިވާ

ޙަދީޘްގެ މައްޗަށް އެބަ ބަލައިލަމާންތޯ. އާދެ! އިމާމް ތިރުމިޛީ ރިވާކުރެއްވި، މި ޙަދީޘުގައި މިހާރު ފެނިދިޔައީ، އަބޫދާއޫދު

ރިވާކުރައްވާ ޙަދީޘް. މި ޙަދީޘުގައި ބާރަސްކަންތައް މި ދިރިއުޅުމުގައި، އަބޫހުރައިރާ ރިވާކުރައްވާފައިވާ، މި ޙަދީޘް

ހަރުމަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޚާއްޞަ އަޅުގަނޑު ދައްކަވައިދެނީ. ޙަދީޘުގައި ބާރަސްކަންތައް إذا اتخذ الفيء دولا އާއްމު

ބައިތުލްމާލުގެ ޙައްޤުވުމާއި އެއްޗެއް ތަފާތުކޮށްދީފައި އަނެއް ހިއްސާކޮށްދީ އާއި ހަމައެކަނި މީހުން ދަންނަވާކަމުގެ ތެރޭގައި

ޖާއިޒު ބޭނުންކުރަން ފުރުޞަތު އެކި ފަރާތްތަކުން ފުރުޞަތުދޭ، ފަރާތް ޖަމާޢަތުގެ ފޯރުކޮށްދޭގައި ފުރުޞަތު އަމީ

ހަރާމުކޮށްފައިވާ ވަޒަނާ އައިސްފައި މި ބައި. والأمانة مغنما މިސްކީނުންގެ ހަރުދަނާ ބަޔަކު ބަލަޖެހޭ އަމާނާތްތަށް އެއީ

ޙަލާލްކޮށްފައި ދުވަސް އެކުލަވާގޮތް ފައިދާކޮށްލާ ބަޔަކު، އެ ތަކެތިތަކުގައި ހާލަތްތަކުގެ ފުރުޞަތު ކުރުމުން. والزكاة مغرماً ޒަކާތް

ދިނުމުގެ ޝައުޤުވެރިކަން ގެއްލި، އެއީ މީހުން ދައްކަންޖެހޭ ޖޫރިމަނާއެއްކަމަށް ނުވަތަ ބޯކޮށްލާ ހަރަދެއް، އެގޮތުން ޒަކާތް

ދޭން ދޫކޮށް ކުރުމުން. وتعلم لغير الدّين. ދީނީގޮތުން ޢިލްމުވާ ދީނީ ހެދުމަށްޓަކައި ނޫނީ ކަމަކާއި، ދުނިޔާގެ ފައިދާ ހޯދުމުގެ

ގޮތުން ދީނީގޮތުންނެވެ ޢިލްމު ކަމުގައި ދުނިޔެ އެހެނިހެން ހޯދުމަށް ހޯދާން ކުރުމުން. وأطاع الرّجل امرأته وعق أمّه. ފިރިހެނާ

މީހާގެ އަނބިމީހާގެ ބަސްމަތިން ކަނޑައި ގޮސް މީހާގެ މަންމަގެ ހިތުގައި ޖެއްސާން ކުރުމުން. وأدنى صديقه وأقصى أباه.

އަދި ގޮތްކަމާއި ހަރުޖެހިކަމުގައި މީހާގެ ރަހުމަތްތެރިން ގާތްކުރެވި، މީހާގެ ބައްޕަ ދުރުކުރެވިގެން ކުރުމުން. وظهرت

الأصوات في المساج . މިސްކިތްތަކުގައި އަޑުގަދަވާން ކުރުމުން. وساد القبيلة فاسقهم. ރަށާއި އަތޮޅުގެ ފިރިންގެ ގޮތުގައި

އެތެރެގައި އުޅޭ ގޮތުގެ މީހުން އިސްވާން ކުރުމުން. وكان زعيم القوم أرذلهم. ޖަމާޢަތްތަކާއި ޤައުމުތަކުގެ ރައީސުންގެ

ގޮތުގައި އެބައިމީގެ ތެރޭގައި އުޅޭ ދަރަ ފަހުމީގެ މީހުން އިސްވާން ކުރުމުން. وأكرم الرّجل مخافة شرّه. ނުބައި ނުލަފާ

މީހުންގެ ނުބައިކަމުން ބިރުން އެ މީސްމީހުންނަށް އިޙްތިރާމްކުރާ ތަން ފެންނާން ކުރުމުން. و ظهرت القينات و المعازف.

މިއުޒިކުގެ ސާމާނާއި ލަވަކިޔައި ނަށާ އަންހެނުންނާއި ދިރުވާން ކުރުމުން. وشربت الخمور. ރާ ބުއިމާ ތަންތަން ދިރުވާ،

އަތްމަތިކަމުގައި ރާ ބޯއިން ދިރުވާން ކުރުމުން. ولعن آخر هذه الأمة أوّلها. މި އުއްމަތުގެ ފަހުގެ މީހުން ކުރީގެ

ސަލަފުއްޞާލިޙީންނަށް ބަދުބަސްބުނެ ނިކަމެތިކުރާން ކުރުމުން. فليرتقبوا عند ذلك ريحًا حمراء وزلزلة

وخسفًا ومسخًا وقذفًا. ދެން އެހެއިރުން ރަތް ބައިވުން ހަރުކަށިވާގެ ވައިރަށް އިންތިޒާރުކުރާށެވެ. އަދި ބިމާއި އަޑިފުރާން

ބޮޑު ބިން ހެލުމާއި އަޖައިބު ބިންގަނޑު ގަނޑުބިންގަނޑުތަކާއި، ދިރިދިޔަ މިހާރުގެ ސާދަވަރު އެހެން ސިފަތަކަކަށް ބަދަލުވެގެންދިޔުމާއި، މަތިން ގިނި ހިލައިގެ ވާރޭ ވެހުމާއި، މި ކަންކަމަކީ އިންޒާރުދީފައިވާ ބަޔާންކޮށްދޭ ޙަދީޘް. وآيات تتابع كنظام بال قطع سلكه فتتابع. ހަމައެއާއެކު އެއްކޮޅަށް ޤިޔާމަތުގެ ޢަލާމާތްތައް އެކުވެރިން އަޅުގަނޑުމެން އެނގޭނެ ގުޅިގެން، ވިދިވިދިގެން އަންނަން ފަށާނެ. އެއީ ޖާހިލިއްޔަތުގެ ނަރުގަނޑުން ދަނޑިއެއް ކަނޑައިގެން ދިޔުމުން އާދޭ ޖާހިލިއްޔަތުގެ ވިހިސްސާ، ބޮޑު ބޮޑު ކަންކަމާ ގުޅިގެން ވިދިވިދިގެން އަންނާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ހިތްހަމަޖެހޭ ބަޖެޓެއް ފާސްކުރުމަށް ވިސްނަމުން، ވަރަށް ޖާގަ ދީގެން މި އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ފާސްކުރުމަށް މި ފުރުޞަތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވަނީ ވަރަށް ފަރުވާތެރިކަމާއި ގުޅިގެން ބަޖެޓު ފާސްކުރުމަކީ މި ބަޖެޓުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާނެ އެއްޗެއް. މި ބަޔަކު ފުރުޞަތުގައި ވިސް ދެއްވުން ވާނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިދަށް.

ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ނާޝިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ﷽. 2017 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ހުށަހަޅާފައިވާ ރިޕޯޓަށް އަޅުގަނޑުވެސް އެއްކޮޅު ބުނެލަން ގަސްތުގައި ފުރުޞަތަކަށް އެދުނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓު ފޮތާއި ބަޖެޓު ކޮމިޓީން ހުށަހަޅާފައިވާ ރިޕޯޓާ މާ ބޮޑު ތަފާތެއް ނެތް. ބޮޑުވަޒީރާ ކަމަކު ބަޖެޓުގައި ކަމަކު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާމަވި ފިޔަވައި، މަޖިލީހުގެ ދިރާސާކުރުމުގައި ކުރުކޮށް، ބޮޑު ބަދަލެއް އައިސްފައެއް ނެތް. ޚާއްޞަކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެމް.ޑީ.ޕީގެ އެއްވެސް މެންބަރެއްގެ އެއްވެސް ހުށަހެޅުމެއް ފާސްކޮށްފައެއް ބަދަލެއް އައިސްފައެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، މި ބަޖެޓު ބަލައިލާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ކަންބޮޑުވާ މައްސަލައަކީ ހުއްޓޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިސްކިތް އަޅުގަނޑުގެ ދާއިރާއަށް ބަލައިލާނަން. ދާއިރާގެ ކުރިން ބަލައިލާއިރުގައި، ކުރިން ބަޖެޓުގައި މި އަހަރު 2016 ވަނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި، ބަޖެޓު ފޮތުގައި ހިމެނިފައިވާ ދެން ރައްކާތެރި ނިޒާމުގައި، ދެން އާދައިގެ ރަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިރިއުޅުނު ފެނާއި ނަރުދަމާއެއް. ހަމަ އެގޮތަށް ނައްތާލައިގެ ވެސް ފެނާއި ނަރުދަމާ އަދި ބަނދަރު ފައިދާތެރި، އަދި ޚާއްޞަކޮށް ފަރާތްތަކަށް ބަނދަރު ވަރަށް ފަސޭހަ ނިމި، ރައީސް؛ މިފަދަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ހުށަހެޅުއްވިއިރުގައި ބަނދަރުގެ ބައްޕައަށް މަދުވެގެން ވަރަށް ރައްކާތެރިން ވަރަށް ޝަރުޠާ ވެސް ކުރުވައިފި. އަދި ބަނދަރުގެ ފައިދާތެރި ބަނދަރު ބޮޑެތި ފުށުއަރާފަދަ ކަމެއް ފައިދާތަކުގެ ކުރިއަރާ ވެސް އުދަގޫވާނެ. ހުރިހާކަމެއްވެސް، މިހެން

އެއްވެސް ކަމެއް ބަޔާންކުރެވޭ ޚާއްޞަ ގޮތެއް ނެތުމަށް އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން ފާހަގަކޮށްލެވެން. ހަމަ މިގޮތުން ވަޒީރުންގެ މި ޚާއްޞަ ހަމަޖެހުން
އަދަދު ބެލުމުގެ ޚާއްޞަ ހިމެނިގެންވާ 9 ކޯސްތަކުގެ މިއަދަދު ބެލުމުގެ ޚާއްޞަ އާއިއްލާގައި ހިމެނިގެން ނޮތް ވާހަކަ އެޅުގަނޑު
ފާހަގަކޮށްލެވެން. ހަމަ އެގޮތުން މިދިޔަ އަހަރު ފެށުނު ނަރުދަރާ ހިނގި މިއަހަރުގެ ބެލުމު ޚާއްޞަގައި؛ މިއަހަރަ އަހަރުގެ
ޚާއްޞަ ހިމެނިގެން ނޮތް ވާހަކަ ފާހަގަކޮށްލެވެން. މިގޮތުން އެޅުގަނޑުމެންގެ ދާއިރާގެ ރަށްތަކުން ބަލާއިރު ކަރަންޓުގެ ޚިދުމަތް
ވައިކަރުދާސްގައި ވަރަށް ދަށް. އެހެންނަމަވެސް، މިކަމަށް އަދިވެސް ބައެއްފަހަރު ނުލިބޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި މަސައްކަތް
އެކުއެކީ ބޭފުޅުން ފާހަގަކޮށްދެއްވިއެވެ. އެގޮތުން އެޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލަން، އެއްޗެއް އެމީގެ. މުޅި ޖުމްލަ އެއްޗެއް އެމީހުން
ނިސްބަތުން މި ވަނީ 7 ދުވަސްވެފައި. އެއީ 35 ހާސް އާބާދީ ކަމަށް އެޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ. ހަމަ އެގޮތުން ރާއްޖޭގައި
ދެވަނައަށް އެންމެ ބޮޑު އެމީހުން ކަމުގައި އެޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ ހދ. އެމީހު. އެއީ 6 ދުވަސްވެފައި މަދުސޫދުކުރާނެ. އެއީ
30 ހާސް އާބާދީ. އެހެންނަމަވެސް، އެޅުގަނޑުމެންގެ އަދި ކުޅުދުއްފުށި އެކުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި ދުވަހަކު ފާހަގަކުރަންޖެހޭ
ފަރާތެން، އަދި މިހާރަކަށް ޖުމްލަތަކުގެ 45 އަހަރު ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެޅުގަނޑުމެންގެ އަތޮޅުގެ މިއަދު އެއްވެސް
ކަމެއް އަދި މިހާރަކަށް، ހައިސިއްޔަތު މި ސަރުކާރުން ވެސް މިއަދުގެ ރައީސް ވެސް މަޖާލީ އޮޅި ކަނޑައެޅުމުގައި، އޮޅި
މަރުކަޒުތަކުގައި އިއްވާންކަނޑައިވާ ޖުމްހޫރިއްޔާ މަރުކަޒުތަކުގެ މަރުކަޒުތަކުގެ ރަށްތަކަށް ވެސް ދިނުމަށްޓަކައި. އެހެންނަމަވެސް، އަދިއަދުން
ވެސް މިގެ އަމިއްލަ ފުރުޞަތު ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ތަރައްޤީ އެކަށޭނަ ދަރަޖައެއް އެމީހުން ގަޓު އެއް މައްސަލަ މި ދިމާވެފައި ކައިރިން ވަޖީހާ އަދާކުރުމަށް،
އެމީހުގައި މިފަދަ ކަންކަން ނުވަތަ މިފަދަ ވަސީލަތްތަކެއް ނުވުމުން. އެހެންވީމާ، މިއީ އެޅުގަނޑުމެން އެމީހުގެ ދަރިއަށްގެ
ހައިސިއްޔަތުން ކަންބޮޑުވާ، ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވާ މައްސަލައެއް. މިކަމަށް އަވަސް ބައްލަވައި އަންނަނިވި ޢަމަލުތައް
ވެސް އެޅުގަނޑުމެން ކުރަން ފާހަގަ މި ފުރުސަތުގައި ދަންނަވަމެވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެޅުގަނޑުމެން މި އަހަރު ބަޖެޓުން
ވައިލާކުރަމުން ހިމެނިފައި މި ވަނީ އެންމެ 8 ރަށެއް ހެލިކޮ. ރަށްތަކަކީ ކުޅުދުއްފުށި ދާއިރާގެ ރަށްތައް. މި ބަޖެޓުގައި 8
ރަށަކަށް ހެލިކޮ ހިމެނުމުގައި އެޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކޮށްލާނަން، ރަށްތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް ބަޖެޓުގެ ރޭވުމަށް ޖެހޭތަނެއް ގޮތުގައި
އެބައޮތް 25 މިލިއަން ރުފިޔާ ހިމަނާލަ. އެއީ މަރުން ބަނޑުއޮތުގައި މަސައްކަތް ގޮތުގެ މަޖިލިސް ގޮތުގައި 2 މިލިއަން
ވަރު. ދުވަހުކަން ބަދަލުވެފައި 4446 ޖުމްލަ. ރަށްތަކުގެ އެންމެ ފެންވަރު ރަނގަޅު ހަޖީރާގެ ރިޕޯޓެއްގައި ހުރިކަމުގައި
ވިއަސް މިއަހަރުވެސް ދަރަނި ކަންކަނުގެ އަށް ހިމެނިގެން ނުދޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، އެޅުގަނޑުމެން މިއަދު އެންމެ ދުވަހަށް
އަދަދު ވެސް ހިމެނިގައި ނޫނަކަށް އެޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. އެއީ 9 ރަށަކަ ހެލިކޮ ވައިލާކުރަމުން ހިމެނިގައިވިއިރުގައި،
ރަނގަޅު މަސައްކަތްތަކުގެ ދެކޮޅު ހަދަގަން ދުވަސްތަކުގެ މައްސަލަ 2 ލާސް 68 ލާސް ހެލިކޮ ހަދަގަނުވާލަ. މަސައްކަތް
މިލިއަން ހެލިކޮ ހަރަގަނުކުރިއްވިއިރުގައި އ. އަދަދު ވެސް ގޮތުގަޔާނުގެ ދު ހާސައިހާ އާބާރީގެ ވައިލާކުރުގައި ހިމެނިގައި
ނޯޓިސް އެޅުގަނޑު ކަނބޮޑުވާ އެކު ފާހަގަކޮށްލަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެޅުގަނޑުމެން މި އަދަދުތަކެއް މިހެން
ކާރިސްގައި އެޅުގަނޑުމެން އެންމެ ކަނބޮޑުވާ އެއީ ކަމެއް އެޅުގަނޑު ހަމަ ކުރިއަށްގައި ވެސް ފާހަގަކުރިން. ސިފައި
ސަރުކާރު ދުވަހާއި ޤާނޫނުގެ ދިސާރު. އެޅުގަނޑު މި ބަނޑުން އިސްތިއުފާގައި ވެސް ހުރަހެއްނެތި. އިސްތިއުފާގައި އެޅުގަނޑު

އޮންނާނެ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ގެދޮރުން 7 މިލިއަން ރުފިޔާ ނަގައި ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައިގެ ތެރެއަށް އާއި ދެމަން. ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ ޢަދަދަކީ މިހާރު ވެސް 22 ހާސް 891 މުވައްޒަފުން. މި އަދަދުގެ ބަޖެޓުގައިވާ އަދަދަކީ 2.9 ބިލިއަން ރުފިޔާ. އެހެންނަމަވެސް، މި އަހަރު އަދަދު 23 ހާސް 209 މުވައްޒަފުން. ޖުމްލަ އިތުރުވީ 318 މުވައްޒަފުން. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓު ފޮތުގައި މިއަހަރު އަހަރު ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަށް ޖާގައިވާ އަދަދަކީ 2.7 ބިލިއަން. އެއީ 2 މިލިއަން ރުފިޔާގެ މަދު އަދަދެއް. އެހެންނަމަވެސް، މުވައްޒަފުން؛ 318 މުވައްޒަފުން އިތުރު އަދަދެއް. ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ސުވާލުކުރުމުން ވެސް މިނިސްޓަރު ދެންނެވީ، މުވައްޒަފުންނަކީ މުސާރައަކީ އުނިކުރެއް ނޫނޭ. އެކަމަކު 2 ޖާގައިދީ ގެއަށް ދާ ގޮތާ މި ނިންމަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި ދައްކާ ވާހަކައަކީ ޖީބަށް ލާ އަދަދަކީ އެއީ މުސާރަ ކަމަކަށް ނޫނީ އަޅުގަނޑު މި ކިޔަނީ. އެއީ ލިބޭ ޖުމްލަ އާމްދަނީއޭ އަޅުގަނޑު ވާހަކައަކީ. އެހެނެއް ނޫން. މި އާމްދަނީ ކުޑަވާ ކަމަށް ވަންޏާ، ދަށްވާ ކަމަށް ވަންޏާ ކިހިނެއް މިއަދު މާލޭގައި އުޅޭ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންނަށް ދިރިއުޅެވޭނީ؟ 5 ޢާއިލާ ނުވަތަ 5 މީހުންގެ މުސާރަ އެއްކޮށްގެން ނޫނިއްޔާ ދެކޮޓަރީގެ އެޕާޓްމަންޓެއްގެ ކުލި ދައްކައިނުލެވޭ. ސަރުކާރަށް އާމްދަނީ އިތުރުކުރުން ރަނގަޅު ޓެކްސްތައް އެބަހުރި ބައިވަރު. އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުން މިކަންކަން މި ގެންދަނީ ރައްޔިތުންގެ އަތުން ފައިސާ ނަގަމުން. މިގޮތުން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލާނަން. އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގައި ބޭސް ކަސްޓަމް ޑިއުޓީ ފުރިހަމަޔަށް 21 ބާވަތަކުން މި ސަރުކާރު އައުމަށްފަހު ޑިއުޓީ ނަގަން ފަށައިފައިވާ. ހަމަ އެހެންމެ ވަކިގޮތަކަށް ޢާއްމު ރަށްރަށް ޖެޓީ ގާޑުޓެކްސްޖަހައިފި. މިއީ ނިކަމެތިންގެ އަތުން ފައިސާ ނަގައި މުއްސަނދިންނަށް ދޭ ގޮތް ދައުލަތުގެ ނިޒާމް. އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ހަމަ މިގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މިގޮތުން ކަރަންޓުގެ ބިލު ބޮޑު. ކަރަންޓުގެ ސަބްސިޑީ ކަނޑާލައިފި. ކާޑުން 100% ބޮޑު. ކާޑުން މިހާރުވެސް ބައެއް ބޮޑުވުން ފާހަގަކުރައްވާ ފަދައިން، 100 މިލިއަން ސަބްސިޑީ ކަނޑުން އެސް.ޓީ.އޯއަށް ދޭން ބޭނުންވެގެން މިހާރަކުން 70 ޕަސެންޓް ނިކަމެތިންގެ ގޮތުގައި ރަޖިސްޓްރީކުރެވިފައިވާއިރު މިއީ ދި ވަތުކައިދާ ރުފިޔާ ދުވި އަހަރެއް. އެހެންވީމާ، ސަރުކާރަށް އާމްދަނީ އިތުރުކުރުމަށް ބަޔަށް ސިޔާސީ ގޮތުގެ ހުސްކަމުން އުސޫލީ ޑިޕާޗަރ ޖެހޭ ފީސް ބޭސްކުރަން ނިންމައިފި. އަދި އެއަރޕޯޓުން ދަތުރުކުރާ ކޮންމެ މީހެއްގެ އަތުން 25 ޑޮލަރު އިތުރަށް އެބަ ނަގާ. އަޅުގަނޑުމެން މިހެން ކުރެވޭ ކަމާ އެ ދާއިރާގެ ރަށްރަށް ސަބަބުން ބަދަލުކުރުން ނިކަމެތިން ބަރުދަނާ ވިއަސް މި ޤައުމީ ދައުލަތުގެ ފަރާތް ދެރަވެދޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މަޖިލީހަށް ބަލަންޏާ ބާރުއަޅާ ދުވަސް ބާކީވާ އިތުރުވާނެ އެބަ. އެއީ 6 މިލިއަން ރުފިޔާ އަހަރަކު އާމްދަނީގެ ގޮތުގައި ލިބޭ ކަމަށް ވަންޏާ އެ އަދަދު 12 މިލިއަނަށް މި އަހަރު ބަދަލުވެގެން މި ދަނީ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު ދެން ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަޖީ ހުސައިނަށް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙަޖީ ހުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަޖެޓާ ގުޅިގެން ފޮނުވާފައި އޮތް ރިޕޯޓަށް ބަލައިލުމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަށީގެންވާވަރުގެ ބަޖެޓެއް، އަދި އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރާ ފަދަ މިންވަރާ ކައިރިއަށް ވެސް ގެންދެވިފައިނުވާތީ އެކަން ފާހަގަކޮށްލަން. އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ދާއިރާގެ ރަށްތަކަށް ބަލައިލާއިރު، ކުޑަހުވަދޫ މީހުންނަށް ބަނދަރު ހަދައިދިނުމުގެ ފޮނި ހުވަފެން ދައްކައިގެން 2016 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓް ކުޑަހުވަދޫގެ ބަނދަރު އަންނާނެ ކަމަށް ވާހަކަދައްކައިގެން ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގައި ތިބި އެމްޕީން ބައެއްގެ ސަޕޯޓާ ޕީ.ޕީ.އެމްއަށް ގުޅިވަޑައި އ މީހުން ވަނީ ވާދަކޮށްފަ. މި އަހަރު ވެސް، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓުގައި ވެސް ކުޑަހުވަދޫގެ ބަނދަރު ހެދުމަކަށް އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ފައިސާ ހިމެނިފައިނުވާތީ އަޅުގަނޑު އެކަން ހިތާމަޔާ އެކު ފާހަގަކުރަން. ކުޑަހުވަދޫ މީހުންގެ؛ ކުޑަހުވަދޫގެ އެބަ ބޮޑުން ނޫ ބަނދަރެއް. ކަމުދަރާ ދިވެހިރާއްޖޭގައި އޮތް ރަށްތަކަށް ބަލައިލާއިރު ބަދަލުކުރެވުނު ފްލައިޓް ފޯރިކުރާ، ނުވަތަ ދަސްދޭ ރަސްކަލުންގެ ވިލިމާލެ ފުލުހުންގެ ތަނުގެ ބޭނުންކުރާ ނަމްބަރަށް އޮތް ނަންބަރު ވަނަ ނަމްބަރު ކަނޑައަޅާ ދަރަޖައިގެ ތަރައްޤީ ވެފައިވާ ރަށެއް ނޫން. ރަށް ބަލައިލުމުން ރަށުގެ ތެރޭގައި ފަރުވާ ލިބޭނެ ތަނެއް ނެތް. ރަށް ފަހަރު ބަލައިލާއިރު، ހަރުގަނޑު ބުރިވެ ވަރަށް އުނދަގޫ ހާލަތުގައި ހުރިކަމީ ޝަކުވާއެއް. ކުޑަހުވަދޫގެ ކުޅިވަރު ދަނޑު ވެސް ހިމެނޭ ބަޖެޓުގައި ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ތަރައްޤީކުރާ ކުޑަހުވަދޫގެ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ބޭނުންތަކަކަށް ވެސް ދަތިތަކެއް ހުރި ކަމީ ޖެހިލުމެއް ނޫން. ބޮޑު ސަރަހައްދުތަކެއް ހިމެނޭ ކަމުގައި ވިޔަސް، އަޅުގަނޑު ނިސްބަތްވާ ރަށްތަކުގެ ތަރައްޤީއަށް ވިސްނުމެއް ނޫން. ކުޑަހުވަދޫގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު އިޖުތިމާޢީ އަސާސީ ޙައްޤު، އަޅުގަނޑު އަޅުގަނޑުގެ ރަށަށް ހަމަ އަޅާލުމުގެ ނިޔަތުގެ ތެރެއިން ވާހަކަދައްކާ ކަމުގައި ވިޔަސް، ހަމަ ދާއިރާގެ ވާހަކަ ދައްކާ ވެސް ނޫން. ހަމަގައިމު ވާހަކަދައްކާއިރު، ހަމަގައިމު މި ރައްޔިތުންގެ ޙައްޤު ދޫކޮށް ނުލެވޭނެ ކަމުގެ ހުރިހާ ހިތްވަރަކާއެކު ފާހަގަކޮށްލަން. ރަށުގެ ދަރިވަރުން ކިޔަވާ ސްކޫލު ބޭނުންވާ ރަށެއް، ތަޢުލީމީ މާޙައުލު ރަނގަޅު، ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ ކަމެއް ނޫން. ހަމަ ސްކޫލުގެ ޢިމާރާތްތައް ހަރުގަނޑު ބުރިވެފައި ހުރި ސަރަހައްދެއް. ދަރިވަރުންނަށް ކިޔަވައިދޭ ބޭފުޅުން، ކުދިންގެ ނަތީޖާއަށް ބަލާނަމަ، ވަރަށް ދަށް ގޮތެއް. ތަޢުލީމީ ވަރު ވެސް ދަށްވަމުން އެބަ ދަނީ. ކުދިން ދެނެގަތުމުގެ ތަފާތު ޚިދުމަތް ދޭނެ ގޮތެއް ނެތް. ހަމަ ތަޢުލީމީ މާޙައުލު ރަނގަޅުކުރުމުގެ ގޮތުން ވެސް އަޅުގަނޑު ބޭނުން ތަޢުލީމީ މާޙައުލު ރަނގަޅުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި. އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާ، ކޮށިވުމުގެ ޚިޔާލެއް ނޫން. ތަޢުލީމުގެ ޤަވާޢިދުން ނުވާތީ، ދެވަނަ ފަހަރަށް ވެސް ނުދޭ.

އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާ، އެއް އަހަރެއް ދުވަސްވެފައިވާ ވާހަކަތައް ދޫނުކުރަން އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާ. އަޅުގަނޑުމެން މި ދާއިރާ 20 އަހަރު، 30 އަހަރުގެ ވާހަކަތައް ވެސް ދޫނުކުރަން. އަޅުގަނޑު މި ދާއިރާ މި ޒަމާނުގެ އުމުރުން ވީހާ ދުވަހެއްގެ ވާހަކަ މި ދާއިރާ. އެހެންވީމާ، ބޮޑެތި ބަޖެޓުތައް ކުރިއަށް ގެންދާއިރު ކުރި ތަރައްޤީއާއި އެއްގޮތަށް ވެސް، ކުޑަހުވަދޫގެ ކުރިއެރުމަށް ވެސް ހަމަ ހުރިހާ ގޮތަކުން އެއް ގޮތަށް ދިމާކުރާނީ. ޖަލްސާތަކުގައި އެއްފަހަރު ދެން ދުވަހުން ރިޢާޔަތްކޮށް ދިނުމަށް ގާބިލު މީހުން ކޮންމެ ދުވަހަކު ވާހަކަ ފާހަގަކުރަން. ހަމަ ކުރު ވަގުތު އަރައިގަނެ ފާހަގަކުރާ ދުވަހު ކުރިން ވެސް ދޭތިއަށް ވަރިހަމަކަން ތަފާތު ކަމަކަށްވާ ވާހަކަ ވެސް، ހަމަ ކުރު ވަގުތު ދަށުން ފަހެއް ކަމަކަށް ޓަކައި

ރަށްރަށަށް އެ ރަށުގެ ބަނދަރުގެ އަންނަނީ ދުވަހެއް، ބަނދަރު ހުރީން ދުވަހެއް، އެ ރަށުގައި ފެނުގެ ނިޒާމު ޤާއިމުކުރެވިފައިން ދުވަހެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގުނު އެބަޔަށް. އެހެންވެ، އަޅުގަނޑު މި ދަތުރުކުރި ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓެއް އަންނަން އެބަ ޖެހުނީ. އަޅުގަނޑުމެން މި ރަށު ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ޕްލޭން އެކުލަވައިލަން އެބަ ޖެހުނީ. ތަރައްޤީ ކުރުމުގެ ޕްލޭނުގެ ތެރެއިން ނަޝީދާ ބުރި ރަށަށް އެ ތަރައްޤީ ޕްލޭން ގޮތް، ތަރައްޤީ ހަރުދަނާ ކުރާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭނގޭނެ. އެކަމުގައި މި ބަޖެޓުކުރުމަށް ފައިސާއެއް ނެތް. ދެންހުރި ހަމަ އެކަނި. ދުވަހަކު ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓު ހަރަދުކުރެވޭނެ ދަތުރުފަތުރުގެ ބަނދަރެއް ވެސް އަދި ނަރުދަމާއެއް ވެސް ، ފެނެއް ވެސް އެއްވެސް ޚިދުމަތެއް ޤާއިމުކޮށްފައެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިހާރުވެސް ދަނޑުވެރިން ވަގުތީގޮތުން އެ ރަށުގެ ގެއްލުމުގެ ގެއްލުން ފެންވަރުވެސް އެނގެން އެ ދުވަ ވެސް. އަޅުގަނޑުގެ ރިޕޯޓް އަސަރުކުރީ. އަޅުގަނޑަކަށް އެ ވެސް ދުވަމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ވާހަކަ ދެއްކުނީ. މި ވާހަކަ ދައްކާނެ. މި ވާހަކަ ދައްކާކަށް ދަނޑުވެރިކަމުން މިހާރު ނުނިމެން. އަޅުގަނޑު އެ ވާހަކަ ދައްކާން ހުރި. ހިތްހަމަޖެހުނު އެ ވާހަކަދެއްކުމުގައި މި ސަރުކާރުން އަޅުގަނޑު ދަނީ ރަނގަޅު ދުވަހެއް އަދިވެސް މި ވާހަކަ ދައްކާން އިތުރު ވުން ނެތް. އެ ވާހަކަ ދަންނަވަން މީހުންގެ ރައްދުގައި ދައްކާން ހުރި އަޅުގަނޑު. އެހެންވެ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާފައި ދަންނަވަން މިހުރިހާ ވެސް އަތޮޅުކައުންސިލުގައި ވެން ދުވަހެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގެމުންދިޔަ. ވީ ދުވަހެއް އެ ރަށުގެ ދުވަ ބަނދަރުން އެބަދަނީ. އަދަދު ބަދަލު ވަނީ ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓު. ކުރިއަށް ދުވަހެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ އެނގިގެންދިޔަ. ތަރައްޤީ ޕްލޭން އެކަން އެނގިގެންނުދާތީ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ދެން އުމެއް މާ ރަނގަޅަށް ދަތުރުކުރީ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބަޖެޓު ނިޒާމު މި ދައުލަތުގެ އިޤުތިޞާދީ ދުވަސް ދައުލަތުގެ ވަހައި ހިސާބު ހިސާބުން ދުވަސް އެއްދަރަޖައިގެ ދަންނަވާލިއިރު އެބަ އިޢުލާނުކުރޭ. ދަންނަވާލީމާ އިޢުލާނުކުރުން ދުވަހު ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން ހަރަކާތް އިޢުލާނުކުރެއްވި. ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުން ހަރުދަނާކުރުން އިޢުލާނުކުރުމުން ނުނިމި އޮވޭ. ދައުލަތުގެ ރައްޔިތުން ހަރަކާތް އިޢުލާނުކުރެއްވި. އެހެންނަމަވެސް، އެ އޮތް ބަޖެ ދަންނަވާލީމާ ވެސް ނެތީ އިނގޭތޯ ނަރުދަމާއެއް. ރަށެއް ބަޖެޓުން ބަޖެޓުނަމަ، ރަށެއް ދިރިއުޅުމަށްވުރެ އެ ރަށުގެ އެ ރަށުގެ ދެން ބޭނުންތެރިކަން. ރަށެއް ދިރިއުޅުމަށްވުރެ އެކަމަށް ބޭނުންތެރިކަމުގައި، ސަރުކާރުގެ ދަނޑުވެރިކަމެއް ބޭނުންތެރިގޮތުން އެކަމަ، ނަރުދަމާއެއް ނެތް، އިރާގެ އަދަދުތަކުން ދަންނަވާލިއިރު މި ހުންނަ ދުވަސް އެ އެނގޭ ނެތި ނެތް އެ އެނގޭ ދެނެން ބޭނުންތެރިގޮތުން އެ ދެން. ރަށުގެ ދޭން ވާން އެނގޭތޯއެން މަހާއަދުމަ. ދިރިއުޅުއްވާފައިވާތީ ޖަނަވާރުތަކުން ނިކުމެގެން އެ ވަށްގެ ސަރުކާރު އެނގޭތޯއެން އަދި. ކަނޑު އަހަރު ވެސް ދީ މި އެނގޭ އަހަރު، މީހުންޖެހިފަ އަޅުގަނޑުމެން ދީ ބަނދަރުތަކުގެ ބަދަލުކުރެވިފައިވާތީ މިދަތުރުން، މައްސަލަ އަހަރު އަދިން ދަންނަވާލަން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ މަދުއެ ނެތް. އެހެންމެ، ދައުލަތުގެ ދައުރު ހަރަކާތް ޖަމާޢަތް ޕްރޮޖެކްޓެއް އަދި ދެއްގެ ދަތުރެއް އަޅުގަނޑު މިދަނޑުވެރިން. އެހެންނަމަވެސް، މި އަދި ބަ ބަޖެޓު ބަޖެހެދި ދުވަ އެއް ދުވަހެއް ވެސް ދަންނަވަން ނެތް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު އިތުރު ދުވަހެއް ދަރުމަވަންތަ ބޭނުން. ދަތުރުވެރި މަދުން ދަރި ދުވަސްން ވެސް އިނދޫ. ދަތި ދުވަސް މިދަނޑުވެރިން އަޅުގަނޑުމެންގެ އެބަރީގެ ދި ބައިލަތް އެއް ބަޔަ މިހުންނަ އެންމެނަށް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން އަޅުގަނޑުމެން ޖަލްސާގެ ނިޒާމުގައި، ނިޒާމުގެ

ތެރެއިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން އެ އެއްޗަކީ ސަރުކާރުތަކުގެ ގޮތުގައި އަންހެނުން ބޭނުންކުރާ ނޫނީ ބިންތަކުން ދަށްދަށުން މި ސަރުކާރުން ޓެކްސް ނަގައި. ޖީ.އެސް.ޓީ ނަގައި. އެހެންނަމަވެސް، ރަނގަޅުން ޓެކްސް ނަގާ. ބާޒާރުގެ ފަރާތުން ކުރިއަށްދާ ބާރަށް ފައިސާ ނުލިބޭ. އާދަމް މިސާ، އާދައިގެ މިސާ އެ އެއްޗިއްސަށް ދޫކޮށްލާފައިވާ ވެސް މި އުޅެނީ ބޭނުން ނަގަންވެގެން. އެހެންނަމަވެސް، އަންހެނުންގެ ސަރުކާރުތަކުން ބޭނުންކުރާ މިފަދަ މުޅިއެއް އެއްކޮށް ވެސް ބޭނުން ނަގަމުން މި ދަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ނަމަ އަޅުގަނޑު ހަމަ ތަކެއްޗާއި ހަމަ ތަކެތި ފަރާތްތަކުން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑު ހިސާބަށް އެ ބަޔަކާ ވެސް އެކި ދިމަދިމާއިން ބޮޑުވަމުން ދިޔަތާގައި މި ދިމަދިމާވާކަން އަހިސާބުގައި އޮތީ. އިޤްތިޞާދީ ތަރައްޤީ. ބަޖެޓުގެ ވާހަކަ ދައްކާ ކަމެއް ފަހަރަކު އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ކަނޑައެޅުމުގެ އެބަޖެހޭ ބަޖެޓުން މި ހިނގާދާ ފައިސާއަކާ ނުވަތަ ބަޖެޓުން ދިމާވާ ފައިސާއެއް އެއީ އެއްވެސް ގޮތަކުން ތަރައްޤީއާއި ކުރިއެރުންތަކުގެ ހުރިހާ ބާވަތެއްގެ އެބަ ޖާގަ ވެސް ދޫކޮށް ހުރިހާ ފައިސާއެއް ނެތް. އެ ފައިސާއަކީ ދިވެހި ރާއްޖެއިން، ކުރި ރާއްޖެގައިހުރި ބޮޑެތި ރާއްޖެގައިހުރި އެބޭ މީހުން ބާކީގެ ގޮތުގައި ދާއިރާ ފައިސާ. އެ ފައިސާ ދާއިރާ ހަމަ އެއް މިންވަރަކަށް. 6%. ޔާމީންގައި ހުރިހާ މީހާ ވެސް، ކޮންމެ ރާއްޖެގައި ހުރިހާ މީހާ ވެސް، ދޫނިޔޭގައި ހުރިހާ މީހާ ވެސް ބާކީ ދާއިރާ 6%. އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ، މިކުރާކަމެއް ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވޭ، އަޅުގަނޑު ވެސް، އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެނގޭ އެއްވަރަކާ، އެއީ އަހަރަކު ހުރިހާ ރަށަކަށް، ހުރިހާ ކޮންމެ ރަށަކަށް ހުރިހާ ކާވެއް ނުކުންނަ ފައިސާ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮންމެ ރަށްރަށްގައި ވެސް ދިރިއުޅެނީ އިންސާނުން. އެ މީހުނަށް ވެސް އެ މީހުންގެ އަސާސީ ޙައްޤުތައް ލިބޭނެ ދުވަހެއް އެނގެން އޮބެއެވެ. އެ އަންނާނެ ގޮތެއް، ހަރުދަނާ ކުރުވައިދޭން ގެއެއް ފެންނަނީ. ޓ. އަތޮޅުގައި މިހާރު މިހާރު ދިރިއުޅޭ ރަށްރަށަށް ފުރު ރިސޯޓުތައް ގެނައުމަށް ދިރާގު. އެހެންނަމަވެސް، ޓ. އަތޮޅު؛ ދުނި ޓ. އަތޮޅަށް ބަލާއިރުގައި ކުރަދުވެރިގައި ތުނިއްޔާ ރަނގަޅު ފުރާނާގެ ނިޒާމުއް، ހަރުދަނާގެ ނިޒާމުއް ގާއިމުކޮށްދޭން އޮތް އެންމެ ރަނގަޅުވެސް ނުވޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްބާރީ ޢަބްދުﷲއަށް.

ކުރެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްބާރީ ޢަބްދުﷲ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މި ބަޖެޓަށް އިޖްތިމާޢީ ޢިނާޔަތް އަދި ޢުމުރުން ދުވަސްވީ މީހުންނާ ބެހޭ ބަޖެޓަށް ކުރިން ވަރަށް ބޮޑު ފައިސާއެއް ޚަރަދުކުރެވިއްޖެ. އިޖްތިމާޢީ ޢިނާޔަތް ނުވަތަ ބަޖެޓުގެ އެއް ހިއްސާ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުން. އަޅުގަނޑުމެން ދާއިރާގެ ކުރީގެ ރައްޔިތުން ވެސް ވަރަށް ސަބަބުން ބަޖެޓުގައި އިތުރު ޚާއްސަ ކަމެއް ހިމެނުން. ވަރަށް ބޮޑު ކުރިއެރުން

ވެސް އޮތީ ރަށެއް ނޫން. އެހެންވެ، ކައިރީގައި ޖެހިގެން އޮތީ ނައިފަރާއި ހިންނަވަރާއި މިއިން ކޮންމެ ރަށެއްގައި 100 ހާހުސިން ދުރިޖެ އަތައިދޭ. އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގެ ކުރެންދޫގެ ރައްޔިތުން ކޮންތާކަށް ދާނީ؟ ކޮންތާކަށްތޯ ގެންދާ ދަރުމާކަށް؟ ދެން ވެސް ސަރުކާރުން ބޭނުންކުރާނެ ނޫން. އަދި އާބާދީއިތުރުން ޒިޔާދަވެ އެކަން ގޮތަކަށް އެ މަދު ވެސް ދަށްވާނެ ބޭނުމެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުގެ މިދަންނަވާ އިޖުތިމާޢީ އަދަދުތައް ބޮޑު މިންވަރު. ދެން ބައެއްފަރާތުން ޖުމްހޫރީ ބަޖެޓަށް. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީގެ ބަޔާނިއްޔާއިއްސަ ގަވަރނަރުކަމަށް 796 މިލިއަން ރުފިޔާ އެބަހުރޭ ފެނާއި ނަރުދަމާއަށް. އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގެ ކުރެންދޫގައި ނަރުދަމާއެއް ވެސް ނެތް. އޮޅުވެލިފުށީގެ ނަރުދަމާއެއް ވެސް ނެތް. އަދި އަންނަން ދުވަހެއް ވެސް ނޭނގޭ. އެކަން ވާނީ ކޮންދުވަހަކުން ކަމެއް ވެސް ނޭނގޭ. މި ތަންތަނުގައި ބައްޔާ އިޖުތިމާޢީ ޚިދުމަތްތަކުން ވިޔަފާރިއާ ހިލަރުގެ ކެޓަގަރީއެއް، ހިލަރުގެ ބަޖެޓު އެ ރަށެއްގެ އާބާދީ ހިސާބުތަކުން ނަމަވެސް އެ ރަށަކަށް ލިބޭނެ އެއްޗެއް އެކަށީގެންނުވޭ. މިހާރު ހިލޭބަ ނަމަ، މާދަމާ ވެސް ލިބޭނެކަން އެކަށީގެންނުވޭ. އިއްޔެ ކޮޅަށް ހަދައިގެން. މި ބަޖެޓުގައި އޮތްވެސް ކަހަލަ މިންވަރަކަށް އަތޮޅުގެ މިދަންނަވާ އިޖުތިމާޢީ އަދަދުތަކާއި ބަޖެޓުގައި ހަމަހަމަކަމެއް ނެތް. އެހެންވެ ނޫން. ބައެއް ރަށްރަށަށް އިތުރު ޖުމްހޫރީ ބަޖެޓުދޭ. ބައެއް ރަށްރަށުގައި ނަރުދަމާ ވެސް އިތުރު. ބައެއް ރަށްރަށުގައި ބޭސް 25 ބެޑުގެ ހޮސްޕިޓަލު ވެސް އެބަ އޮތް. އެހެރަށުގައި ވެސް އެބަ އޮތް. ބޭހެއްވެސް އެބަ ނެތް. އެހެނަސް، އަތޮޅުތެރޭގެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް މި ބޭނުމުގައި 25 ބެޑުގެ އިމާރާތުގައި ހޮސްޕިޓަލާއި މިހިން ހީވާ ބޮޑު ފައިދާ ވަރަށް ކުރެވޭ. އަދި ނުހެ ތަނަކުން އެ މީހުން އެ އިމާރާތުން ގެސްޓްހައުސް 25 ކޮޓަރި ވެސް ނަގާނެ. އެހެންވީމާ، އިޖުތިމާޢީ ދަނީ. މި އުމުރާނީ ތަރައްޤީގެ ފައިދާއާ އަތޮޅުތެރޭގެ ފުރުޞަތުތަކެއް ނުވޭ. އާދެ! މި ބަޖެޓަށް އަތޮޅުގެ ދަންނަވާނީ، ވަރަށް ގިނަ ރައްޔިތުންނަށް ވަޒީފާ ދެވޭނެ މަޝްރޫޢުތަކެއް، އަދި ޑިވެލޮޕްމަންޓް ބަޖެޓުން ކަމެއް. ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ސަރުކާރުން ހުށަހެޅި ޕްރޮޖެކްޓު ހުއްޓާލި. އެހެންނަމަވެސް، ކުރީގެ ސަރުކާރުން ބޭސްފަރުވާ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ނެތް. އެމްޑީޕީ ސަރުކާރުން ވެސް ހުރި ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ސަރުކާރުގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކެއް ނެތް. އިޖުތިމާޢީ ބަދަލުވެ. މި ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބަޖެޓު މި ގެންދިޔަ ތަނުގެ ސިޔާސަތެއް، ތަނުގެ މިންގަނޑެއް ބަދަލުގެނެއް ނޫން. ފުރުޞަތު މިހާރު ދޫނުކޮށް. ނުދޫކޮށްލާ ނުދޫކޮށް. އަތޮޅުގެ ބަޖެޓު ވޯޓުދިނީ ހިއްސާއަކީ ކޮންމެދުވަހަކު ދާއިރާގެ، ކޮންމެ ބިލްތަކުން ދުވަސްކޮށް ފުރިހަމަ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ނުދިނުމުގެ އެއް އަތޮޅުގެ ދުވަސްވަނީ އެއްވެސް ހަމަހަމަކަމެއް ނޫން. އަތޮޅުގެ ހުރިހާ ބައެއް ބިލްތަކަށް ވޯޓު ވެސް ދީފި. އެހެންނަމަ ވާރުތުގައި ހަމަ ކުރީގެ ދާއިރާއަކަށް ނުދޭ ޕްރޮޖެކްޓެއް. އެހެންވީމާ، އިޖުތިމާޢީ ބަޔަކު. މި ބަޖެޓުގެ ހަމަހަމަކަން މި ވަރަށް ގަބޫލުކުރާނަން. އިޖުތިމާޢީ ބަޔަކު. ބަޖެޓުގައި އަދި ތިމާވެށިކަމަށް ނުޖެހޭ. ކުރީގެ ސަރުކާރުން ފެށި ނަރުދަމާގެ ނިޒާމު 2014 ވަނަ އަހަރު ޖަހައި ވެސް ދިން. އެހެންވެ، 5 ވަރަކަށް މިލިއަން ރުފިޔާ ހަރަދުކޮށް، ރައްޔިތުން ނަޖިސްކަން މިންވަރު ބަލާފައި، ދިރާސާކޮށްފައި އެ ހިސާބުން އެ ދިޔައީ. އަތޮޅުގެ ހުރިހާ ރަށްރަށުން ވެސް ނޭނގޭނެ ތަރައްޤީގެ ކަމެއް ކަނޑައެޅިގެންދޭ. އަތޮޅުގެ ހަމަ ވަރަށް ސަރުކާރަށް އެދެން. އެހެންވީމާ، އަތޮޅުގެ މިދަންނަވާ އަދި ބަޖެޓުގައި

ޖެހުމުކަންނެއް އޭގެ ބަދަލީ ފައިދާ ރައްޔިތުންނަށް ލިބިގެންނެއް ނުވޭ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރަށް ބަލައިލިޔަސް އެ ސަރުކާރަކީ ވެސް ކައިރީގައި ޖެހިގެން އޮންނަ ރަށް ވިއްކާލައިގެން ކޮމިޝަންގެ ގޮތުގައި މުޖުތަމަޢުން ލިބޭ ފައިސާއިން ވެސް އަމާޒުވުން ސަރުކާރަކެއް. އެކަމަކު ވެސް ހަމަ އެކަން ވާން ގޮތެއް ނުވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ އަރައިބުއް ނޫން. މި ބަޖެޓުގައި މިވަރަށް ފައިސާ ވަންނަކަމުގައި ވަންޏާ އަރުވަން ހުރިދާ ދާއިރާތަކަށް ލިބޭ ހަމައެކަނި ޕްރޮޖެކްޓުން މިކަން ކޮންޓްރެކްޓުން އުޅުނަސް މިކަން ވާނެ. މިއީ ސަރުކާރަށް ކުރި ނުލިބިގެން ނޫން. ސަރުކާރުން މިކަން ކަންތޮން ބަންދުވާކަމުގައި ވާނަމަ، މިކަން ވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ފެންނަނީ ކުރެންދޫ ކައުންސިލެއް އޮތް، އަތޮޅުކައުންސިލުގައި ވެސް ޕީ.ޕީ.އެމްގެ ކައުންސިލެއް އޮތް، ކުރެންދޫއާއި އޮޅުވާލުމުގެ ރައްޔިތުންނަށް ތަރައްޤީ ނާންނަ ތަން. ދެން އަޅުގަނޑަކީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރަކަން ވާތީވެ ކުރެންދޫ ދާއިރާއަށް ޕްރޮޖެކްޓެއް ނުދިނުމަކީ އެއީ ހަމަހަމަ އުސޫލެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ރަށްތައް ތަރައްޤީކުރަން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަންޏާ އެބަޖެހޭ ބެލެންސް ބަޖެޓުކޮށް މި ހިސާބު އެއްކޮށް ގެންނަން. ބެލެންސް އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ، އަޅުގަނޑަށް މި ފެންނަނީ އެއްވަރަކުން ވަރަށް ބަރާބަރުގައި ހުންނަހެން ނުހުންނަން އުއްކަލި. އަޅުގަނޑަށް އަނެއްކާވެސް ހަމަ ދަންނަވަނީ ހަރުކޯ ކަޑަކޯ އަލުވަބަދަލު، ހުންނަ ހަމަ އުއްކާއްސާ ދިމާއަށް. އަނެއް ފަރާތުން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ހިއުމަން ރިސޯސް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ނުވަތަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީއަށް ބޭނުންވާ އިންސާނީ ވަސީލަތް ތަރައްޤީކުރުމަށް ހަމަ މި އޮންނަނީ ކަރުވޭ. އެހެންވީމާ، މި ބަޖެޓުގައި މި އޮތީ އެހެންކަމަކު އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ފައިސާކޮޅެއް ލިބެން އޮތް ކަމަށް ވަންޏާ އެ ފައިސާކޮޅެއް ނަހަމަ ގޮތުގައި މިކަމުގައި ބޭނުންކުރުމަކީ މި ބަޖެޓް ތައާރަފުކުރުމުގެ ގޮތުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހުކުރުވާން މި ހިސާބުން މިއަހަރުގެ ބަޖެޓުގެ ތައްޔާރުކުރުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ތަރައްޤީ ބައްޓަންކުރަން. އަޅުގަނޑާއި އިއްޒަތްތެރި ރައީސްގެ ދަރިންނާއި ދަރިންގެ ދަރިން ވެސް ހަމަ އުޅެން އޮތީ ތަން މި. އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނާލަންޖެހޭ ތަންކޮޅެއް ދުރު މުސްތަޤްބަލަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަހަމަ ގޮތެއްގައި ތަރައްޤީ ގެނައުމަށްޓަކައި ބަޖެޓް ތައްޔާރުކޮށް، ބަޖެޓް ތަންފީޒުކުރަން އެބަޖެހޭ. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ހިސާބުން 20 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތެއް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ނަގަން. ދެން ޖަލްސާ އަނެއްކާވެސް ކުރިއަށްގެންދާނީ 5:00 ގައި.

[ހުސްވަގުތުކޮޅު: 16:42 އިން 17:01 އަށް]

(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް މޫސާ މަނިކު)

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم އަސްރުނަމާދަށްފަހު ޖަލްސާ އަލުން ކުރިއަށްގެންދަން. އަޅުގަނޑު ފުރަތަމަ ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އަލިފުށީ ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިނަށް.

އަލިފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ރަޝީދު ޙުސައިން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ޢިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! 2017 ވަނަ އަހަރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބަޖެޓާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑު އެއްކޮށް ދަންނަވަންޖެހޭ މި ޖެހެނީ، މި ބަޖެޓަކީ ރާއްޖޭން އިތުރަށް ނިކަމެތިވާ، ބިކަނާލާ ގޮތަށް، އަދި ދައުލަތުގެ ދަރަނި ބޮޑުކުރާ ގޮތަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ބަޖެޓެއްގެ ގޮތުގައި. އެހެން މި ދަންނަވަނީ، ރައްޔިތުންނަށް ނިކަމެތިވާ ގޮތަށް މި ބަޖެޓް ހުރި އަދަދުތަކުން މައިގަނޑު ގޮތުގައި އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި އެކީ. މިހާރު ކުރީ އަހަރުގެ ބަޖެޓަށް ބަލައިލާއިރު އެއީ މި ފެންނަ އިންވެސްޓްމަންޓް ބަޖެޓު، މި އަހަރު ރިކަރަންޓަށް ރައްޔިތުން ޚިދުމަތްތަކަށް އެކަށީ. މިސާލަކަށް ދަންނަވާނަމަ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން މިދިޔަ އަހަރު ކަރަންޓާއި ފެނުގެ ސަބްސިޑީން ބޮޑު އެއްކޮށް ކަނޑާލި ވަރު. އެގޮތުން 361.6 މިލިއަން ރުފިޔާ ކަރަންޓުގެ ސަބްސިޑީން މިދިޔަ އަހަރު ކަނޑާލި. ހަމަ އެގޮތުން ކާބޯތަކެތީން 24.5 މިލިއަން ރުފިޔާ މިދިޔަ އަހަރު ކަނޑާލާފައިވޭ. އޭގެ އިތުރުން ތަކެއްޗަށް މި އަހަރު ރައްޔިތުންނަށް ފެންނަން ހުރީ ގަޔާވާ މި ވަނީ. ކަރަންޓު އަގުބޮޑުވެ، ކާށި އަގުބޮޑުވެގެން ހިނގައިދޭ. ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑުމެން މި ފެނިގެންދާނީ، މި އަހަރުގެ ބަޖެޓް ފާސްވުމާއެކު ރައްޔިތުންގެ ޖީބަށް ބުރަ ބޮޑުވާ ގޮތް ދީން ކަސްރަތުކޮށްގެން އުނިކުރަމުންދާ ގޮތަކީ ވެސް. އެގޮތުން ބަދަލުވެގެން 523 މިލިއަން ރުފިޔާ އާސަންދައިން އުނިކޮށް މިދިޔަ އަހަރު ވެސް މި އަހަރު ބަޖެޓުން ކަނޑާލާފައިވާ އެބަ. އޭގެ މާނައަކީ މިހާރު ކޮންމެ ވާހަކައަކީ މިނިސްޓަރު ޑިޕާޓްމަންޓްގައި ބޭފުޅުން އަހަރެމެން ބުނަމުން އަޅާ ނުލެއްވި ކަމެއްކަން. ހަމައެއާއެކު ވިޔަފާރި ރަށްރަށުގައި ދިރިއުޅޭ ނިކަމެތި ހުރި ކަނޑައަޅާ އޮތް ބޮޑު ބަދަލެއް މި އަހަރު މި ވަނީ އިމްޕޯޓްޑިއުޓީ. 100 މިލިއަން ރުފިޔާ އެއްކޮށް ހަމަ އެބަވޭ އިމްޕޯޓްކުރި. އެއީ ވެސް ސަރުކާރުން ގެނެވުނު ރައްޔިތު މީހުން، އެ ރައްޔިތުންގެ ދަރިންނަށް ތަޢުލީމީ ހާސިލުކުރުމުގައި ޖެހޭ މީހުން ކުރިއަރައިގެން ދޭ އާއިލާތަކުން ބޮޑު އާއި ސަބަބު. ހަމަ އެހެންމެ އަޅުގަނޑުމެން އެބަވާން ރައްޔިތުން މިންވަރު އިތުރު ސަރުކާރުގެ ބޮޑު ބަޖެޓް ކުރިއެރުމެއް މިދިޔަ އަހަރު އެއާއެކު ގޮތުގައި ގޮވާލަ 25 ޖޫން ނުވަތަ އަދި ސަރުކާރުން މި ދަނީ ރައްޔިތުން ވިޔަފާރި ތަރައްޤީކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ބޮޑު ބަޖެޓުތަކުން ދޭން ސަބަބު ކަމަށް ބޮޑު ބަޖެޓް. އެހެންނަމަވެސް، މިހަރަދު މި ބަޖެޓުން އިތުރު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ފެނިގެން އެބަދޭ. ހަމައެއާއެކު މާލޭ ޑިސްޓްރިކްޓް ގެދޮރު، މާލެ ޑިސްޓްރިކްޓް ފަދަ އިތުރު ނަގާ ޓެކްސް ގޮތުގެ 261 މިލިއަން ރުފިޔާ އިތުރު ޓެކްސްކުރާ. ހަމަ ހަޑިހުޅު ރައްޔިތުންނާ ގުޅޭ ނިކަމެތިކަން މި އަންނަނީ. އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރު ގެދޮރުކުރާ މިހާރު އަހަރު ވެސް އަދި އޭގެ ކުރި އަހަރު ވެސް ގަނޑު ބަޔާންކުރެވުނު މި ބަޖެޓް. އެގޮތުން މި ދަންނަވަނީ،

ދައުލަތުގެ މާލީ ޒިންމާދާރުކަމުގެ ގާނޫނު؛ ސަރުކާރުގެ ގެރެންޓީދީފައި ހުރި ލޯނުތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް ދައުލަތުގެ ދަރަނި 60% ގައި ހިފެހެއްޓުމަށް އޮންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ގާނޫނުގައި އެބަ ބުނޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިދިޔަ ދެ އަހަރު ވެސް އެ މިންވަރު އޮޅި ގޮސް ދަރަނި ބޮޑުވެފައި. ހަމައެކަނި އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުން މި އަހަރު ދެފަހަރު، 2017 ވަނަ އަހަރު ނިމުނުއިރު 72%ގައި ބަޖެޓް ޑެފިސިޓް އަނބުރާ ކުރިއަށް އެރި ވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އިޤްތިޞާދީ ކުރިއެރުމުގެ ބިނާކުރުމުގެ މިކަން ކުރާ ކަމަށް ވީހާ ފުރިހަމައަށް އިޤްތިޞާދުން މި ގާނޫނު ޢަމަލުކުރަން ޖެހޭނެ. އެހެން ނޫނީ ބަޖެޓް މިންގަނޑަށް ފެތޭ ގޮތަށް އަމިއްލަ ހަރަދުކުރެވޭނެ.

އާމްދަނީގެ އިޤްތިޞާދު މި ފުރޮޅުން، ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރުން ނިކުމެފައިވާ އާމްދަނީ ވަރަށް ބޮޑު އެއް ކަމެއް ސަރުކާރު ހިއްސާވާ، ޓޫރިޒަމް ހިއްސާ ގިނަވެ ހުރި ކުންފުނިތަކުން ދީބާ ފައިދާއިން 60% ސަރުކާރަށް ނަގާ ފަދަ. އެގޮތަށް 10 ހާސް ރުފިޔާ ފައިދާދީބާ ކުންފުންޏަކުން ވެސް 6 ހާސް ރުފިޔާ ސަރުކާރަށް ނަގަނީ. އެ ކުންފުނި ތަރައްޤީކުރަން ބޭނުންވާ ފައިސާ ވެސް އޮތަން ނުހުރެ، ކުންފުނިތައް ބަނގުރޫޓުވުމުގެ ފަރާތަށް ދަނީ. ޓޫރިޒަމް ހިއްސާ ގިނަވުމާ ހުރި ކުންފުނިތަކަށް ފިޔަވަޅު ފައިދާ ނެރޭފަދަ އެއިން ވެސް އަންނަނީ ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރުން ނިކުމޭ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އިޤްތިޞާދު މި ފުރުޞަތު ގެއްލުވާލާނެ ގޮތަށް ޚަރަދުތައް ބޮޑުވުން، ޓޫރިޒަމް ހަމައަށް ނިކުމޭ ސަރުކާރުގެ ކުންފުނިތައް ތަނަވަސް މިހާރު ކައިރިއަށް ދާ ތަން. މި ފުރިހަމަކުރެވޭ ރާއްޖޭގައި ކަން ހިނގާނެ އަސްލު ގޮތެއް. ފުރުޞަތުގައި ތިބި އިލާޤާ ބޭފުޅުން އުފައްދާކަން ބޭނުމެއް ނުވޭ. ހަމަހަމަވެސް ނޫނީގެ ތަރައްޤީގެ ގުޅުންހުރި ރާއްޖޭގައި ޓޫރިޒަމް ބައިވެރިވުމުގައި ތަރައްޤީކުރުމަށް ދޭ ބަދަލު ތަރައްޤީކުރުމަށް ޖެހިލުމެއް ނުކުރެވޭ ކަމަށް ފުރުސަތުތައް ހިލޭ ހިނގަމުން ދަނީ ކަމެއް. މިކަމަށް އަސްލަކީ ރާއްޖޭގައި މި ދަނީ އެކަން ތަރައްޤީކުރެވެން ފުރަތަމަ.

ދެން ހަމައެއާއެކު އަޅުގަނޑު ދެކެނީ ފަތުރުވެރިކަމުގެ 2016 ވަނަ އަހަރު އަޅުގަނޑުގެ 4 ރަށަށް ލިބުނު ދެ ރަށަކީ ކުންފުނީގެ ދަށުން 7 ރިސޯޓު ހުޅުވާ ކަމަށް ބުނި ރަށްތަކެވެ. މި އަހަރު ވެސް އަޅުގަނޑުގެ މި ރާއްޖޭގެ ހުރި އެތަން. ފަތުރުވެރިންގެ 4 ރަށުން ކުރު މުއްދަތަށް އެއްވެސް ކަމެއް ނުވޭ. ރިސޯޓުތަކުން ފަތުރުވެރިކަމުގެ ހުރި. އެކަމުގެ އާމްދަނީ ބޮޑު ރަށްރަށް 5 ވަނަ ކުރިން އިޤްތިޞާދީ އަދަދު ސަޕްލައިކުރާ އިދާރާ ތަރައްޤީކުރުމަށް. ދެން އިންވެސްޓްމަންޓް ކުރުމުގައި ސަޕްލައިކުރާ އިޤްތިޞާދު ގެ ބޭނުންވާ ކުރުމުގެ ކަމެއް. އެއީ އެ ކަމަކަށް އޮތް ކަމެއް. މި ފަތުރުވެރިން މުއްދަތު ދިގުވެ ގޮތަކީ، ފަތުރުވެރިކަމުގެ ރިސޯޓުތަކުން އަންނަ ކާބޯތަކެތި ފަދަ އެއްޗެހި ގަނެ ފޯރުކޮށްދޭނެ ނިޒާމެއް ބޭނުންވާ ކަމަށް ބަލާ ކަމަށް ރަށްތަކުގެ އިޤްތިޞާދީ ކަމަށް ކާބޯތަކެތި އުފެއްދުމުގެ ސަބަބުން ބަޖެޓް ފުދޭގޮތަށް އިތުރުވެސް އިތުރަށް މި ފަތުރުވެރިކަމުގެ ފުދޭ، 4 ރަށުން ފުދޭ އިތުރުވެސް އިތުރަށް ހިމެނިފައި ނެތް. މިހާރު ރައްޔިތުން ލިބޭ މަސައްކަތް އިޤްތިޞާދު ކުރިން. އެކި.ބީ.އޭގެ ރަޖިސްޓަރީ ސަރުކާރުން ދެމެހެއްޓުން. ފެންނަން މިހިސާބަށް ސަރުކާރުން ދެމެހެއްޓުން. ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ސަރުކާރުން ދެމެހެއްޓުން. ހުރިހާ؛ ބަޖެޓް ކޮމިޓީގެ 24 މެންބަރުންނަށް ކޮމިޓީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއްވެސް އަލިގެއް ނުފެނުން. އެކަމަކު އިޤްތިޞާދީ ފުރިހަމަކުރުމާ އެ ބަޖެޓު ފޮތުގެ ތެރޭގައި އެ މިންގަނޑަށް ފުދޭ ގޮތަކަށް ނަމަވެސް ޕީ.އެސް.އައި.ޕީގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ހާއްސަކޮށް ޖީ.ޖީ.އައިގެ މެންބަރުން ބަދަލުކުރުމުގެ ތަނަވަސް ބަޖެޓުގެ ތެރެއިން ތަން.

އޭގެއިތުރުން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ފާހަގަކުރެވޭ މާލޭގެ ޖާނިސްއަން އޮތް އަދަދެއް އުނިކުރައްވާފައި، ހައްދުދުގެ ދާއިރާއަކަށް ބަދަލުވެފައި އޮތް ތަން ވެސް. އެހެންނަމަވެސް، ހާއްބަ ދިމާވެފައި އޮތް އަލިފުށި ދާއިރާއަށް، ކުރީ އަހަރު އެއްކޮށް ނުލި، އަދި މި އަހަރު އަތޮޅު ކައުންސިލްގެ އިހުމާލުން އެއްވެސް އެއްޗެއް ހިމަނާފައި ނުވާ އެއްޗެއް މިއާ ބަޔަކު ބޮޑަ މަސައްކަތް ކޮށްގެން އެކަން ކުރަން އެދިނީމާ ވެސް އެއްވެސް އެއްޗެއް ހިމެނިފައިނުވުމަކީ އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މި ބަޖެޓަށް ވޯޓު ދޭން އެއްވެސް ވަރަކަށް އަޅުގަނޑު ވިސްނަންޖެހުނު ސަބަބެއް ވެސް ނޫން. އަދި އަލިފުށީ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް އެ ލިބެންވާ ހައްޤު މިންވަރު ނުލިބިދިއުމަކީ އެ ދާއިރާގެ ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑު މި ފަހަރު ވޯޓުދިނުމާ މަޤާމާ ވެސް ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއް. ކަން މިހެން އޮތް ނަމަވެސް، ކައުންސިލު އިންތިޚާބު އަނގަމަތިވެ، ބޮޑަތިވެފައި އޮތިއްޔާ، އެ އިންތިޚާބަށް ވެސް ކޯޓުދަނަބަކަ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ރަނގަޅު ޕީ.ޖީ.އޯގެ ބަޔާނުން އެރަން ވަޔައިގަންނަވާނުކަން. އަޅުގަނޑު އެ މިހެން ދައްކާނީ ކޮން މުސްތާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުކަން ނޫނޭ. އެކަމަކު ޕޮލިސް ސަރުކާރުގެ އެތަނުން ދިޔުން. ދާއިރާގެ ތަރައްޤީއަށް ކަނޑައެޅި ކޮންމެހެނެއް ނުވޭ. ކަމަކު ކޮންމެހެން އެކަމަކަށް ހިތަށް ނަމަވެސް ރަނގަޅު. އަޅުގަނޑު އަދިވެސް ދާއިރާގެ ރައްޔިތުންނަށް ދަންނަވާނީ، ކައުންސިލް އިންތިޚާބުގައި ވޯޓު ކަނޑު އަހަރެ ދަންނަވަނީ އެ ބޭފުޅުން އަރިހުގައި ފުރަތަމަ ތަރައްޤީކުރުމާދަވަރު ގޮތެއް. އޭގެ ފުރުސަތުން އަންނާނީ ކަންކަމަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.

ނިންމުން

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 24 ނޮވެންބަރު 2016 ވާ ބުރާސްފަތި ދުވަހުގެ ހެނދުނު 9:00 ގައި.

والحمد لله ربّ العالمين. މަޖިލިސް ނިމުނީ.